

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

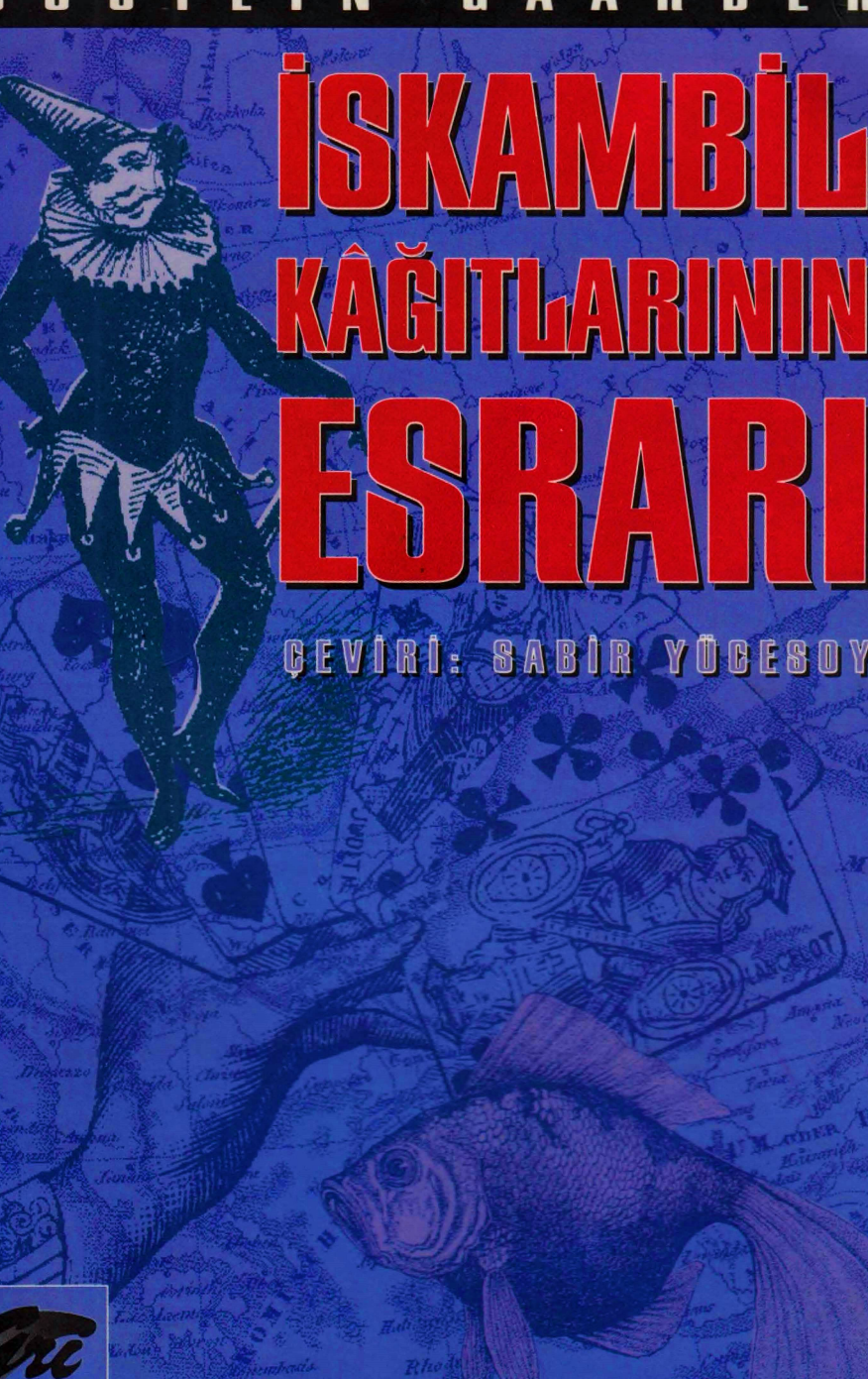
RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

İSKAMBİL KÂĞITLARININ ESRARI

ÇEVİRİ: SABİR YÜCESOY

Gri Yayın Dizisi: 5

Pan Yayıncılık

Barbaros Bulvarı 74/4

80700 Beşiktaş - İstanbul

Tel: (0212) 261 80 72 • Faks: (0212) 227 56 74

Birinci Basım: Ekim 1997

© Jostein Gaarder ve H. Aschehoug & Co., Oslo 1992
Bu kitap ilk kez *Kabalmysteriet* adıyla Oslo'da
H. Aschehoug & Co. tarafından 1990 yılında
yayınlanmıştır.

© Pan Yayıncılık 1996
Kitabın Türkçe yayın hakları Pan Yayıncılık'a aittir.

ISBN 975-7652-64-4

- Kapak Grafiği : Fatih Durmuş
- Baskı : Ayhan Matbaası

J O S T E I N G A A R D E R

İSKAMBİL KAĞITLARININ ESRARI

ÇEVİRİ: SABİR YÜCESOY

Bu kitapta karşılaçağınız kahramanlar:

Hans-Thomas, filozoflar ülkesine giderken ekmekten çıkan küçük bir kitap okur.

Baba, miço olup denizlere açılmadan önce Arendal'da bir Alman piçi olarak büyümüştür.

Anne, moda dünyasında kaybolmuştur.

Line, Hans-Thomas'ın büyükannesidir.

Dede, 1944 yılında doğu cephesine gönderilmiştir.

Cüce, Hans-Thomas'a bir büyüteç hediye eder.

Şişman kadın, Dorf'taki yemek salonundadır.

Yaşlı ekmekçi, Hans-Thomas'a bir bardak armut gazozu ile bir kesekağıdında dört ekmek verir.

Bir çingene falcı kadın ile onun çok güzel kızı, kendini iki kişi sanan Amerikalı bir kadın, bir Yunanlı modacı, bir Rus beyin cerrahı, Sokrates, Kral Oedipus, Platon ve konuşkan bir garson.

Ekmekten çıkan küçük kitaptaki kahramanlar:

Ludwig, dağları aşarak 1946'da Dorf'a gelir.

Albert, annesini veremden kaybettikten sonra ailesiz olarak büyümüştür.

Fırıncı-Hans, Dorf'a bir ekmekçi olarak yerleşmeden önce 1842 yılında Rotterdam'dan New York'a giderken bir deniz kazasına uğramıştır.

Frode, Meksika'dan İspanya'ya giderken 1790 yılında büyük bir gümüş gemisi ile bir deniz kazasına uğramıştır.

Stine, Meksika'ya gitmeden önce Frode ile nişanlanmış ve hamile kalmıştır.

Çiftçi Fritz André ve tüccar Heinrich Albrechts Kupa Ası, Karo Bacağı ve Kupa Papazı ile 52 *iskambil kâğıdı*

Joker, çok ve derinlemesine bilir.

İÇİNDEKİLER

MAÇA ASI	... o sırada bir Alman askeri geçiyordu bisikletiyle ... s.9
MAÇA İKİSİ	... Tanrı gökyüzünden, kendisine inanmayan insanların haline güler ... s.19
MAÇA ÜÇÜ	... böyle her şeyin uzağında orman zeminini süslemek ne tuhaf ... s.26
MAÇA DÖRDÜ	... küçücük bir kitapçık tutuyordum elimde ... s.33
MAÇA BEŞİ	... ve yaşlı adamın çatı katında dolaştığını işittim ... s.40
MAÇA ALTISI	... binlerce kez daha lezzetli bir gazoz ... s.46
MAÇA YEDİSİ	... esrarengiz bir gezegen ... s.53
MAÇA SEKİZİ	... sanki müthiş bir kasırga çok uzaklardan savurmuştu beni ... s.59
MAÇA DOKUZU	... ve hep başkalarının göremediği, çok garip şeyler gördüğüne inanırdı ... s.66
MAÇA ONU	... bu teknenin yelkeniyle ulaşamayacağım uzak adalar gibi ... s.73
MAÇA BACAĞI	... Kestane gibi gözler ... s.80
MAÇA KIZI	... kelebeklerin çıkardığı ses müzik gibiydi ... s.88
MAÇA PAPAZI	... dördüncü türden bir karşılaşma ... s.98
SİNEK ASI	... tıpkı iskambillerdeki gibi işaretler ... s.105
SİNEK İKİSİ	... iki bilet sallıyordu elinde ... s.113
SİNEK ÜÇÜ	... siyah bir sinek işareti ... s.118
SİNEK DÖRDÜ	... sadece kazanan numaraların görülebildiği muazzam bir piyango ... s.125
SİNEK BEŞİ	... iskambil oynamak giderek zorlaşıyordu ... s.133

SİNEK ALTISI	... benim etten-kemikten bir insan olduğuma inanamaz gibiydi ... s.138
SİNEK YEDİSİ	... ağzımın içinde mine ve fildişi ... s.148
SİNEK SEKİZİ	... beynimiz onu anlayabileceğimiz kadar basit olsaydı ... s.152
SİNEK DOKUZU	... hafifçe köpüren pırlıtlı, tatlı bir içecek ... s.159
SİNEK ONU	... bir şeyin hiç yoktan nasıl varolabildiğini anlayamıyordum ... s.166
SİNEK BACAĞI	... eğer dünya bir sihirbazlık eseriye, o zaman bir de sihirbaz olmalı ... s.169
SİNEK KIZI	... en azından bu başyapıta imzasını atıverebilirdi çabucak ... s.178
SİNEK PAPAZI	... yaşam ve dünya hakkında daha fazla bir şey bilmemek, ona müthiş bir acı veriyordu ... s.186
JOKER	... zehirli bir yılan gibi sokuldu köye ... s.191
KARO ASI	... bütün gerçeği bilmek isteyen dürüst bir adam ... s.199
KARO İKİSİ	... yaşlı Usta yurdundan önemli bir haber alır ... s.207
KARO ÜÇÜ	... aynadaki kendi yansıması çekti onu ... s.214
KARO DÖRDÜ	... sabah çiği gibi serindi küçücük eli ... s.219
KARO BEŞİ	... en büyük şanssızlığım, bardağımdaki şeyin tatlı ve lezzetli oluşuydu ... s. 225
KARO ALTISI	... arada sırada yeryüzüne inip insanların arasına karışarlardı ... s. 229
KARO YEDİSİ	... herkesin iskambil kartları gibi giyinmesi gereken büyük bir karnaval ... s. 232
KARO SEKİZİ	... bir büyüyle gelip bir büyüyle gidiyoruz ... s.240
KARO DOKUZU	... hepimiz aynı hamurdanız ... s. 247
KARO ONU	... bir gazeteci kulübesinin arkasından bana bakıyordu küçük bir adam ... s. 255
KARO BACAĞI	... bütün gururu Joker olma isteğinden kaynaklanıyordu ... s.259

KARO KIZI	... sonra kendini kaybedip ağlamaya başladı küçük palyaço ... s.265
KARO PAPAZI	... boynumuza birer kampana taktırdılar ... s.274
KUPA ASI	... çevirip baktım - Kupa Asıydı ... s.278
KUPA İKİSİ	... büyük bir kumsalda durmuş denize bakıyor ... s.287
KUPA ÜÇÜ	... geniş kenarlı bir şapka giymiş, takıp takıştırmış bir kadın ... s.292
KUPA DÖRDÜ...	... biz de bilmiyoruz, kartları kimin dağıttığını ... s.297
KUPA BEŞİ	... çok soğukkanlı kalmak ve zafer şarkıları söylemekte acele etmemek önemliydi şimdi ... s.302
KUPA ALTISI	... güneş ve ay kadar gerçek ... s.308
KUPA YEDİSİ	... ekmekçi büyüğü boruya konuşur ... s.315
KUPA SEKİZİ	... öyle şaşırtıcı bir mucize ki, ağlasın mı, gülsün mü, bilemiyor insan ... s.319
KUPA DOKUZU	... dünya henüz Frode'nin fal kartlarını ve büyülü adayı öğrenecek olgunlukta değil ... s.325
KUPA ONU	... zamanın dişlerini geçiremeyeceği bir deli dolaşıyor dünyada ... s.329
KUPA BACAĞI..	... küçük bir adam arka koltuğu karıştırıyordu ... s.333
KUPA KIZI	... sonra pansiyondan yaşlı bir kadının çıktığını gördük ... s.337
KUPA PAPAZI	... ve anılar, bir zamanlar onları yaratmış olandan uzaklaşıp durdukça ... s.341

Bundan tam altı yıl önce Sounion Bur-
nu'ndaki Poseidon Tapınağı'nın kalıntılarından
Ege Denizi'ni seyretmiştim. Birbuçuk yüzyıl ka-
dar önce de Fırıncı-Hans, Atlantik'teki o garip
adaya gelmişti. Ve yine tam ikiyüz yıl önce Frode,
Meksika'dan İspanya'ya giderken deniz kazası ge-
çirmişti.

Annemin neden kalkıp Atina'ya gittiğini an-
layabilmek için, işte bu kadar gerilere dönmem
gerek...

Aslında bambaşka şeyler düşünüyor olmak
isterdim. Ama içimdeki çocuktan hâlâ kalmış bir
şeyler varken, bütün yaşadıklarımı yazıya dökme-
ye çalışmalıyım.

Hisøy'daki oturma odamızın penceresinden,
dışardaki ağaç yapraklarının dökülüşünü izliyo-
rum şimdi. Havada süzülüp sokakları gevşek bir
örtü gibi kaplıyor yapraklar. Küçük bir kız, bahçe
çitleri arasında sıçrayıp patlayan kestanelere ba-
sa basa ilerliyor.

Henüz hiçbir şey birbirine bağlı değil sanki.

Frode'nin fal kartlarını düşündükçe, bütün
doğa çivisinden çıkmış gibi geliyor bana.

MAÇA ASI

*... o sırada bir Alman askeri
geçiyordu bisikletiyle...*

Filozoflar ülkesine yaptığımız büyük gezi, kuzey Norveç'teki eski bir liman kenti olan Arendal'da başladı. "Bolero"ya binip Kristiansand'dan Hirtshals'a geçtik. Danimarka ve Almanya'daki yolculuğumuz hakkında anlatacak fazla bir şey yok. Legoland'ı ve Hamburg'un dev limanını saymazsam, sadece otoban ve çiftlikler gördük diyebilirim. Ancak Alpler'e ulaştıktan sonra, gerçekten bir şeyler olmaya başladı.

Bir anlaşma yapmıştık babamla. Ben, geceleme için durana kadar çok uzun süre yol alsak bile huysuzluk etmeyecektim, babam da otomobilde sigara içmeyecekti. Bu yüzden, sık sık sigara molası yapmaya karar vermiştik. İsviçre'ye kadarki yoldan en çok aklımda kalan da, bu sigara molaları zaten.

Ben arkada Micky Mouse okur ya da fal açarken, babamın şoför koltuğunda düşünmüş olduğu bir şey hakkındaki küçük konuşmasıyla başlıyordu molalar hep. Çoğu kez konu, annemdi; bazen de babamın sevdiği konulardan biri.

Örneğin, yıllar sonra denizciliği bıraktığından beri, robotlarla ilgilenir olmuştu. Bu belki çok değişik bir konu sayılmaz; ama babam bu kadarla kalmıyor, günün birinde bilimin yapay insanlar

üretebileceğine de inanıyordu. Öyle kırmızı-yeşil ışıkları yanan, teneke sesli ahmak robotlar değil, bizim gibi gerçek, düşünebilen insanlar! Hattâ bu da yetmiyordu babama: Bütün insanların daha şimdiden, zaten böyle yapay varlıklar olduğunu düşünüyordu.

"Biz capcanlı oyuncak bebekleriz", derdi sık sık. Birkaç bardak devirdikten sonra, daha da keyifle söylerdi bunu.

Legoland'da kendinden geçmiş, legolardan yapılmış insanları seyrederken, annemi düşünüp düşünmediğini sordum ona. Başını sallamakla yetindi.

"Bütün bunların birden canlanıverdiğini düşün, Hans-Thomas", dedi. "Birden şu plastik evlerin arasında dolaşmaya başlıyorlar! Ne yaparız o zaman?"

"Delisin sen", dedim ona; çünkü çocuğuyla Legoland'ı gezen hiçbir babanın böyle zırvalamadığından emindim.

Babamdan dondurma istemeye karar verdim. Ondan bir şey istemek için en uygun zamanın, kaçıkça fikirlerini anlatmaya başladığı anlar olduğunu biliyordum. Sanırım bana hep böyle konulardan bahsettiği için, vicdanı pek rahat değildi. Vicdanı rahat olmayan kişiler de, bilindiği gibi, daha bir eli açık olurlar. Tam ağzımı açacakken: "Aslında bizler, canlı birer lego figürüz", dedi.

Artık dondurmam garantiydi: Babam felsefe yapmaya başlamıştı bir kez.

Atina'ya gidiyorduk, ama olağan bir yaz tatili de-

ğildi amacımız: Atina'da -ya da Yunanistan'da bir yerlerde- annemi arayacaktık. Bulup bulamayacağımız belli değildi. Hem bulsak da, bizimle Norveç'e dönecek miydi bakalım? Ama denemek zorundayız, diyordu babam, çünkü ne o ne de ben, hayatımızın geri kalanını annem olmadan geçirme düşüncesine katlanabilirdik.

Annem, babamı ve beni bırakıp gittiğinde henüz dört yaşındaydım. Bu yüzden ona hâlâ "anne" diyorum. Oysa babamı giderek daha iyi tanıdım ve günün birinde ona "baba" demeyi artık doğru bulmamaya başladım.

Annem kendi kendisini bulabilmek için, dünyaya açılmak istemişti. Babamla ben de, dört yaşında oğlu olan bir kadının kendini bulması için artık zamanın gelmekte olduğunu kabul etmiş, hattâ bu konuda onu desteklemiştik. Ama hiç anlayamadığım şey, kendini bulmak için neden ille de gitmesi gerektiği idi. Neden bu işi Arendal'daki evimizde halledemiyordu? Ya da hiç olmazsa, Kristiansand'a bir gezi yapmakla yetinemez miydi sanki? Kendini bulmak isteyen herkese tavsiyem, bulundukları yerde kalmalarıdır. Yoksa kendilerini hep-ten kaybetme tehlikesi çok büyüktür.

Annem gideli yıllar olmuştu, artık nasıl biri olduğunu bile hatırlayamıyordum. Bildiğim tek şey, diğer kadınların hepsinden çok daha güzel olduğuydu. Babam böyle diyordu en azından. Bir kadın ne kadar güzelse, kendini bulmasının o denli zor olduğunu da söylerdi hep.

Annem kaybolduğundan beri, her yerde aramıştım onu. Ne zaman Arendal'ın büyük meyda-

nından geçsem, onu görüvereceğimi sanırdım. Ya da Oslo'ya, büyükanneme her gidişimde, gözlerim dört bir yanı tarardı. Ama hiç göremiyordum annemi. Onu ancak, babam eve Yunanca bir moda dergisi getirdiğinde görebildim. *Dergideydi* annem - kapak resminde ve derginin içinde. Kendini hâlâ bulamadığı besbelliydi resimlerde. Çünkü bu benim annem değildi, başka bir kadına benzemeye çalıştığı açıkça görülüyordu. Babamla ben, ona çok acımiştık o zaman.

Bu moda dergisini babamın teyzesi Girit'ten getirmişti. Oradaki her gazete kulübesinde asılıydı annemin resimleri. Birkaç drahmi verdin mi, alabiliyordun onu. Bu düşünceyi biraz komik bile bulmuştum doğrusu. Biz annemi burada yıllarca arayıp durmuştuk; halbuki o aşağıda bir yerlerde, bir derginin kapağından herkese gülümsüyordu.

"Kimbilir hangi şeytanın aklına uydu", dedi babam başını kaşıyarak. Yine de resimleri dergiden kesip yatak odasına astı. Anneme benzer birinin resimleri, hiç yoktan iyiydi ona göre.

Sonra da annemi aramak için Yunanistan'a gitmemize karar verdi.

"Onu eve döndürmeyi denemeliyiz, Hans-Thomas", diyordu, "yoksa bu moda macerasında boğulup gitmesinden korkuyorum."

Ben o zaman ne demek istediğini pek anlamamıştım. İnsanın çok bol bir elbisenin içinde boğulabileceğini duymuştum, ama maceralarda da boğulanlar olduğundan haberim yoktu. Oysa şimdi, herkesin bu tehlikeye karşı çok dikkatli olması gerektiğini biliyorum.

Hamburg yakınlarında, otobanın kenarındaki bir dinlenme yerinde durduğumuzda babam, kendi babasından söz etmeye başladı. Anlattıkları zaten hep bildiğim şeylerdi. Ama şimdi burada, hızla geçip giden Alman otomobillerinin karşısında, ayrı bir anlam taşıyordu. Çünkü benim babam, bir "Alman piçi"ydi. Bunu böyle söylemek artık benim için hiç sorun değil; Alman piçi olanların da diğer bütün çocuklar kadar iyi olabileceğini öğrendim zamanla. Ama tabii söylemesi kolay! Kuzey Norveç'teki küçük bir kentte babasız büyümenin ne demek olduğunu ben bilemem ki!

Belli ki babamın büyükbabam ve büyükannemden bahsetmesinin nedeni, Almanya'da oluşumuzdu.

Savaşta yiyecek bulmanın ne zor olduğunu herkes bilir. Büyükannem de biliyordu. Onun için bisiklete atlayıp Froland'a kırmızı yabanmersini toplamaya gitmişti. Henüz on yedi yaşındaydı. Yazık ki, yolda lastiğin patlayacağı tuttu.

İşte bu yabanmersini gezisi, benim hayatımın en önemli olaylarından biridir. Hayatımdaki belki de en önemli olayın doğumumdan en az otuz yıl önce geçtiğini söylemek, tuhaf kaçabilir; ama o Pazar günü büyükannemin bindiği bisikletin lastiği patlamasaydı, babam hiç doğmamış olacaktı. Tabii o doğmayınca, benim de dünyaya gelmek için hiç bir şansım olmazdı.

Neyse... Büyükannem bir sepet dolusu yabanmersiniyle Froland'dayken, bisikletinin lastiği patladı. Haliyle lastiği yamamak için gerekli şeyler

yanında yoktu, zaten en iyi yama malzemesi olsa bile, tekerleği tek başına onarması beklenemezdi.

O sırada bir Alman askeri geçiyordu yoldan bisikletiyle. Alman olduğu halde, öyle çok savaştan biri değildi. Hattâ topladığı yabanmersinlerini eve götüremeyen genç kadına karşı gayet saygılıydı. Üstelik yanında yama malzemesi de vardı.

Eğer büyükbabam, o sıralar Norveç'te bulunan bütün Alman askerleri hakkında düşündüğümüz gibi, kaba saba bir adam olsaydı, büyükannemin yanından geçip gidiverirdi. Ama asıl mesele bu değil. Böyle bir durumda büyükannemin başını dik tutup, işgalci Alman kuvvetlerinden yardım almayı reddetmesi gerekirdi.

Sorun, o Alman askerin şanssızlığa uğramış genç kadından hoşlanmaya başlamasıyla doğdu. Birkaç yıl sonra büyükannemin başına gelecek asıl büyük talihsizliğe yol açan, bu durumdu.

Öykünün bu noktasına gelince, babam hep bir sigara yakardı. İşin gerçeği şu ki, büyükannem de Alman askerden hoşlanmıştı. Terslik işte buradaydı. Büyükannem bisikletini tamir eden büyükbabama teşekkür etmekle kalmamış, Arendal'a onunla birlikte gitmeye de razı olmuştu. Hem itaatsiz hem de aptaldı, bu bir gerçek. En kötüsü de, Astsubay Ludwig Messner'le görüşmeyi sürdürmüyordu.

Böylece büyükannem, bir Alman askerine âşık oldu. Ne yazık ki, kime âşık olacağımıza her zaman kendimiz karar veremiyoruz. Ama büyükannem, henüz âşık olmamışken bir daha büyükbabamı görmemeye karar vermeliydi aslında. Bunu

yapmadı, cezasını da çekti.

Gizlice buluşmayı sürdürdüler. Arendal sakinleri büyükannemin bir Alman askeriyle randevulaştığını farketseydi, onu hemen kovarlardı aralarından. O sırada normal insanların yapabileceği tek şey, Almanlar'la savaşmaktı, onlarla ilişki kurmak değil.

1944 yazında Ludwig Messner, Üçüncü Reich'lı doğu cephesinde savunsun diye, Almanya'ya geri gönderildi. Arendal'da trene bindiği andan itibaren de, büyükannemin hayatından silindi. Büyükannem bir daha ondan hiç haber almadı. Savaş bittikten yıllar sonra onu aradığında da, izine rastlayamadı. Sonunda, Ruslar'a karşı savaşta öldüğüne iyice inandı.

Froland'a yapılan bisiklet gezisi ve onu izleyen olaylar, belki de unutulup gidecekti - eğer büyükannem hamile kalmış olmasaydı. Anlaşılan, büyükbabam doğu cephesine gitmeden biraz önce hamile kalmış, ama bunu haftalar sonra farketmişti.

Bundan sonra olup bitenler, babamın değişiyse şeytan işiydi - zaten tam burada bir sigara daha yakmadan edemezdi. Babam, Norveç'in Mayıs 1945'te işgalden kurtuluşundan biraz önce doğmuştu. Almanlar çekilir çekilmez, Alman askerleriyle ilişkiye giren Norveçli kadınlardan nefret eden birtakım Norveçliler, büyükannemi yakalamıştı. Ne yazık ki, böyle kadınların sayısı hiç de az değildi. En kötü durumdakiler de, bir Alman'dan çocuğu olanlardı. Ama aslında büyükannem, büyükbabamı sevdiği için onunla birlikte olmuştu - bir Nazi olduğu için değil. Zaten büyükbabam Na-

zi filan değildi. Yakasına yapışıp onu Almanya'ya göndermelerinden önce, büyükannemle birlikte İsveç'e kaçma planları yapmışlardı. Daha sonra bundan vazgeçmelerinin nedeni, İsveçli sınır nöbetçilerinin, sınırı geçmeye kalkan Alman asker kaçaklarını hemen vurduklarını duymuş olmalarıydı.

Arendallılar büyükanneme saldırmış, saçlarını dibinden kesmişlerdi. Daha yeni doğum yapmış olduğu halde dövmüşler, üzerinde tepinmişlerdi. İç rahatlığıyla söyleyebilirim ki, Ludwig Messner onlardan çok daha iyi davranmıştı.

Kafasında hiç saç kalmamış olan büyükannem, Oslo'ya, Trygve Amca ve Ingrid Teyze'nin yanına gitti ister istemez. Arendal'da cangüvenliği kalmamıştı. Yaşlı bir adam gibi saçsız olduğu için, sıcak bahar günlerinde bile şapka giymek zorundaydı. Annesi Arendal'da oturmaya devam etti. Savaş bittikten tam beş yıl sonra, büyükannem de babamla birlikte döndü oraya.

Ne büyükannem ne de babam, Froland'da olanların bağışlanmasını istiyorlardı. Bizim eleştirebileceğimiz tek şey, verilen cezanın dozuydu. Örneğin bir suçun kaç kuşak boyunca cezalandırılması gerektiği, ilginç bir sorudur. Büyükannemin hamile kalmasında tabii kendi suçu da vardı; zaten o da bunu hiçbir zaman inkâr etmiş değildi. Ama bençe, çocuğun cezalandırılması da doğru mudur sorusunu cevaplamak, pek kolay değil.

Bu konuda çok düşündüm. Babamın bir günah sonucu dünyaya geldiği doğruydu. Ama bütün insanların kökü zaten Adem ile Havva'da değil mi? Bu benzetmenin sakat olduğunun farkındayım el-

bette. Karşılaştırmaz iki şey bunlar: biri elma, öbürü yabanimersini. Ama bisiklet lastiği ile Adem ve Havva'yı yoldan çıkaran yılan arasında bir benzerlik var yine de.

Her neyse, dünyanın bütün anneleri, artık bir kez doğmuş olan bir çocuk için kendi kendilerini ömür boyu suçlayamayacaklarını bilirler. Hele çocuğa gerçekten suç yüklememeli bence. Bir "Alman piçi"nin bile, yaşam sevinci duymaya hakkı var. Ama bu konuda babamla tam aynı düşünmüyoruz.

Sözün kısası babam, bir Alman piçi olarak büyümüştü. Gerçi Arendallı yetişkinler artık "Almanlar'ın fahişeleri"ni dövmeyi bırakmıştı, ama çocukları Alman piçleriyle alay etmeyi sürdürüyordu. Çocuklar, büyüklerin bayağılıklarını taklit etmeye bayılırlar. Anlayacağınız, babamın çocukluğu pek yaman geçmişti. Onyedisine geldiğinde, artık daha fazla dayanamadı; o da başkaları gibi Arendal'ı çok sevdiği halde, miço olup denizlere açıldı. Tam yedi yıl sonra geri döndü. Bu arada Kristiansand'da annemle tanışmıştı. Hisøy'da eski bir eve taşındılar. Ve işte ben 29 Şubat 1972'de, o evde doğdum. Bu açıdan, Florand'daki olayların suçunu kısmen benim de taşımam gerekir haliyle. "İlk günah" böyle bir şey işte.

Çocukluğunu Alman piçi olarak geçirdikten ve yıllarca denizlerde dolandıktan sonra, babamın alkollü içeceklere karşı her zaman bir zaafı olmuştu. Ama bence, bu kadarı biraz fazlaydı. Hep unutmak için içtiğini söylüyor, ama tam da bu noktada yanılıyordu aslında. Çünkü ne zaman içse, hep bü-

yükannemle büyükbabamdan, Alman piçi olarak yaşamak zorunda kaldığı hayatından bahsederdi. Bazen ağladığı da oluyordu. Bence alkol, olayları daha iyi hatırlamasına yarıyordu asıl.

Hamburg otobanının kenarında bana yaşamöyküsünü bir kez daha anlattıktan sonra, şöyle demişti: "Sonra annen yok oldu. Seni yuvaya gönderdiğimizde, o da ilk işine başlamıştı, yani dans öğretmenliğine. Daha sonra da modellik yaptı. Sık sık Oslo'ya gidiyordu. İki kez de Stockholm'e. Bir gün eve dönmedi. Sadece bir mektup geldi onun yerine. Yurtdışında bir iş bulduğunu, ne zaman döneceğini bilmediğini yazıyordu. Sanırsın bir-iki haftalığına gitmiş. Oysa yıllardan beri yok..."

Bunları da çok dinlemiştim, ama bu kez babam bir şey daha ekledi: "Benim ailemde hep birisi eksikti, Hans-Thomas. Her zaman yolunu şaşıran biri oldu. Sanırım bu bir aile lâneti."

Lânet dediğinde biraz korkmuştum. Sonra otomobilde düşündüm bu konuyu ve haklı olduğuna karar verdim.

Babamla benim bir babamız ve büyükbabamız, bir eşimiz ve annemiz eksikti. Ayrıca babam, lânetten söz ederken başka bir şey daha düşünmüştü herhalde: Büyükkannem henüz çocukken, odunculuk yapan babası, devrilen bir ağacın altında can vermişti. Yani o da babasız büyümüş sayılırdı. Belki de bu yüzden, savaşa, ölmeye gönderilen bir Alman askerinden çocuğu olmuştu. Belki onun çocuğu da aynı nedenle, kendimi bulacağım diye Atina'ya giden bir kadınla evlenmişti.

MAÇA İKİSİ

*... Tanrı gökyüzünden, kendisine
inanmayan insanların
haline güler...*

İsviçre sınırında sadece tek pompası olan esraren-giz bir benzin istasyonunda durduk. Yeşil baraka-dan küçük bir adam çıkıp geldi yanımıza; öyle kü-çük ki, ancak bir cüce ya da ona benzer bir şey ola-bilirdi. Babam kocaman bir haritayı açıp, Alpler üzerinden Venedik'e giden en uygun yolu sordu.

Cüce haritadaki bir yolu göstererek vızıltılı bir sesle soruyu yanıtladı. Almanca'dan başka dil bil-mediği için, söylediklerini çevirdi babam: Küçük adam bize, Dorf adlı küçük bir yerde gecelememizi tavsiye ediyordu.

Konuşurken gözlerini dikip hep bana bakmıştı, sanki ömrü boyunca hiç çocuk görmemiş gibi. Sa-nırım, neredeyse aynı boyda olduğumuz için, hoş-lanmıştı benden. Tam yeniden yola koyulacakken, bana yeşil bir kutu içinde bir büyüteç verdi.

"Al bunu", diye vızıldadı. (Babam çeviriyordu.) "Çok zaman önce avcıların vurduğu bir karacanın karnında bulduğum cam parçasından yonttum onu. Dorfta lâzım olacak sana. Evet, evet, eminim bundan. Çünkü şu kesin: Seni görür görmez, yol-culuk sırasında küçük bir büyüteç kullanacağını hemen anladım."

Yoksa Dorf denilen bu yer, ancak büyüteçle gö-rülebilecek kadar küçük mü, diye sordum kendi

kendime. Yine de, otomobile binmeden önce cüceyle el sıkışıp teşekkür ettim. Eli hem benimkinden daha küçük, hem de çok daha soğuktu.

Babam camı açarken cüceye el salladı. O da iki eliyle birden babamın vedasına karşılık verdi.

"Arendal'dan geliyorsunuz, değil mi?", diye seslendi, babam motoru çalıştırırken.

"Doğru", dedi babam ve gazladı.

"Nereden bildi Arendal'dan geldiğimizi?", diye sordum.

Babam aynadan bana bakarak: "Sen söylememiş miydin?", dedi.

"Yoo."

"Söylemişsin herhalde", diye ısrar etti babam, "benden duymadığı kesin."

Ama ben de söylemediğime emindim. Zaten söylesem de, anlayamazdı cüce, çünkü tek kelime bile Almanca bilmiyordum.

Otobana vardığımızda, "acaba neden böyle küçük", diye düşünüyordum.

"Gerçekten bilmiyor musun?", diye sordu babam. "Adam öyle küçük, çünkü yapay bir insan o. Yüzyıllar önce Yahudi bir büyücü yapmış onu."

Bunun şaka olduğunu biliyordum tabii, yine de sordum: "Yani o kadar yaşlı mı?"

"Bunu da mı bilmiyorsun?", dedi babam. "Yapay insanlar bizim gibi yaşlanmazlar. Övünebilecekleri tek şey budur; ama bu da az şey değil, çünkü ne de olsa hiç ölmeyecekler demektir."

Yolda giderken büyütecı çıkarıp babamın başında bit var mı diye baktım. Yoktu, ama ensesinden tek tek iğrenç kıllar çıkıyordu.

İsviçre sınırını geçtikten az sonra, Dorf yönünü gösteren bir levha gördük. Ağır ağır dağa tırmanan küçük bir yola saptık. Oldukça ıssız bir bölgeydi, tepeleri kaplayan ağaçların arasına dağılmış birkaç ahşap villadan başka bir şey yoktu.

Az sonra hava da karardı. Uykuya dalmak üzereydim. Ama az sonra dikildim; babam arabayı durdurmuştu çünkü. "Sigara molası", dedi.

İnip taze Alp havasını soluduk. Geceydi. Başımızın üstü yıldızlı gökyüzüyle örtülüydü. Herbiri bir vatın binde biri kadar bile ışık veremeyen, binlerce küçücük lambayla dolu, elektrikli bir örtü... Babam yol kenarına işemeye gitti. Döndüğünde bir sigara yakıp göğü göstererek, "Biz sıradan, minik yaratıklarız sadece, evlat", dedi. "Eski bir Fiat'la Arendal'dan Atina'ya gitmeye kalkışan küçücük lego figürleriyiz. Hıh! Hem de bir bezelye tanesinin üstünde. Dışarda Hans-Thomas, yani o tohum taneciğinin dışında, milyarlarca galaksi var oysa. Herbiri de yüz milyarlarca yıldızdan oluşuyor. Kaç gezegen olduğunu ancak Tanrı bilir!"

Sigarasının külünü silkerek devam etti: "Ben yalnız olduğumuza inanmıyorum evlat, asla inanmıyorum. Evren yaşam kaynıyor. Ne var ki, yalnız olup olmadığımızı hiç öğrenemeyeceğiz. Galaksiler, birbiriyle hiçbir bağlantısı bulunmayan yapa-yalnız adalar gibidir."

Babamı kimi konularda eleştirmek, pek zor olmasa gerek; ama ben onunla konuşmaktan hiçbir zaman sıkılmadım. Makinistlik yaparak yaşaması çok yazıktı. Bana kalsa, bir filozof olarak devletten

maaş bağlatırdım ona. Hattâ bir kez kendisi de buna benzer bir şey söylemişti: "Olur olmaz her şeyin bakanlığı var, ama bir Felsefe Bakanlığı yok. En büyük ülkeler bile, Felsefe Bakanlığı olmadan işi götürürüz sanıyor."

Soyaçekimin etkisi altında, babamın annemden bahsetmediği zamanlar hemen açiverdiği felsefe konularına ben de katılmaya çalışırdım. Bu defa da, "Evrenin büyük olması", dedim, "ille de dünyanın bir bezelye olduğu anlamına gelmez."

Omuz silkti; elindeki izmariti yere atıp bir sigara daha yaktı. Yaşam ve yıldızlar üzerine konuşurken, başkalarının görüşü onu pek ilgilendirmezdi. Çünkü kendi fikrinden fazla emindi. Bana cevap vereceğine "Bizim gibi insanlar nereden gelir be yahu", dedi, "nereden Hans-Thomas? Hiç düşündün mü bunu?"

Düşünmüştüm, hem de birçok kez. Ama benim yanıtlımın onu ilgilendirmediğini bildiğimden, bıraktım konuşsun. Babamla ben birbirimizi çok uzun zamandır tanıyorduk; en iyisinin bu olduğunu biliyordum onun için.

"Bir keresinde büyükannen ne demişti, biliyor musun? Kutsal Kitap'ta Tanrı'nın gökte oturup, insanların kendisine inanmayışına güldüğünü okumuş."

"Neden peki?", diye sordum. Soru sormak, cevap vermekten her zaman daha kolaydı.

"Okay", diye söze girişti babam. "Eğer bizi yaratan bir Tanrı varsa, onun gözünde bizler, bir bakıma yapay varlıklar sayılırız. Gevezelik ederiz, dalaşırız, dövüşürüz. Birbirimizden ayrılırız ve

ölürüz. Anlıyor musun? Acayip zekiyizdir, atom bombaları, aya giden füzeler yaparız. Ama hiçbirimiz nereden geldiğimizi sormayız. Buradayız ya sırik gibi, bu bize yeter."

"Onun için mi gülüyor Tanrı bize?"

"Elbette. Eğer *biz* kendimiz yapay bir insan üretebilseydik, Hans-Thomas, sonra bu yapay insan başlasaydı ahkâm kesmeye -örneğin borsa ya da atyarışları hakkında- ve en basit ama en önemli soruyu, yani kendisinin nasıl ortaya çıktığını hiç sormasaydı - işte o zaman biz de katıla katıla gülerdik muhakkak."

Kendisi de katıla katıla güldü önce. Sonra devam etti: "Kutsal Kitap'ı daha çok okumalıyız, evlat. Tanrı Adem ile Havva'yı yarattıktan sonra, Cennet Bahçesi'nde dolaşp gözledi onları. Gerçekten. Çalıların, ağaçların arkasına gizlenip neler yaptıklarını dikkatle izledi. Anlıyor musun? Gözlerini hiç ayıramıyordu onlardan, kendi yaratıklarına öylesine hayranlık duyuyordu. Bunun için kınamıyorum onu; tersine, çok iyi anlıyorum!"

Sigarasını bastırıp söndürdü. Mola bitmiş oluyordu böylece. Her şeye rağmen mutlu olduğumu düşündüm. Ne de olsa Yunanistan'a varana kadar böyle otuz - kırk kadar sigara molasına katılabilecektim.

Otomobilde tekrar o esrarengiz cücenin hediye ettiği büyütecı çıkardım. Bununla doğayı daha yakından incelemeye karar vermiştim. Yere uzanıp bir karınca ya da çiçeği uzun bir süre gözlersem, belki onun bazı sırlarını çözebilirdim. Bunları babama anlattığımda kimbilir ne kadar huzur duyar,

ne güzel bir Noel armağanı olurdu bu.

Dağa tırmanıp duruyorduk, Dorf'a varacağımız fi-
lan yoktu.

"Uyuyor musun Hans-Thomas?", diye sordu ba-
bam sonunda; gerçekten de, sormasa belki uyumuş
olacaktım. Yalan söylemiş olmamak için "Hayır",
dedim ve böylece uyku biraz açıldı.

"Biliyor musun", dedi babam, "bu cüce bizi al-
dattı galiba."

"Büyüteç karacanın karnından çıkmamış mıydı
yani?", diye mırıldandım.

"Anlaşılan yorgunsun sen, Hans-Thomas. Tabii
ki yoldan bahsediyorum. Neden bizi bu sapa yerle-
re gönderdi ki? Alpler'den otoban geçiyor halbuki.
En son evi kırk kilometre önce gördüm; son oteli
görelî daha da çok oluyor."

Çok yorgundum, cevap vermek gelmiyordu
içimden. Düşündüğüm tek şey, babamı sevme ko-
nusunda dünya rekorunun herhalde bende oldu-
ğuydu. Yo hayır, o basit bir makinist olmak için
yaratılmamıştı. Göklerde yaşam üzerine melekler-
le konuşması çok daha uygun olurdu. Melekler in-
sanlardan çok daha akıllıdır; bunu da bana zaten o
öğretmişti. Tanrı kadar akıllı değiller tabii; ama
insanların kavrayamadığı her şeyi anlayabiliyor-
lar, üstelik hiç düşünmeye gerek duymadan.

"Şeytan alsın! Neden bizi Dorf'a gönderdi bu
adam?" diye söylenmeye devam etti babam. "Gö-
rürsün, sonunda bir cüceler köyü çıkacak karşımı-
za."

Bunlar, ben uyumadan önceki son sözleriydi. Cücelerle dolu bir köy gördüm rüyamda. Hepsi de çok iyi insanlardı. Akla gelebilecek her konuda durmadan çene çalıyorlardı, ama hiç kimse dünyanın neresinde olduklarını ya da nereden geldiklerini söyleyemiyordu.

Babamın beni otomobilden alıp yatağa taşıdığını sanki hatırlıyorum. Havada bal kokusu vardı. Ve bir kadın sesi, "Evet, tabii bayım tabii", diyor-du.

MAÇA ÜÇÜ

*...böyle her şeyin uzağında
orman zeminini süslemek
ne tuhaf...*

Ertesi sabah uyanınca, Dorf'a gerçekten varmış olduğumuzu anladım. Babam yandaki yatakta hâlâ uyuyordu. Saat sekizi geçmişti, ama biraz daha uykuya ihtiyacı olduğunu biliyordum. Babam saatin ne kadar geç olduğuna bakmaz, yatmadan önce bir kadehçik daha içmek isterdi mutlaka. Ama bunun sadece adı "kadehçik"ti. Onun kadehçik dediği şeyin bir sürü kocaman bardak olabileceğini bilmez degildim.

Pencereden büyük bir göl görölüyordu. Hemen giyinip zemin kata indim. Karşıma gayet şişman ve neşeli bir kadın çıktı. Tek kelime Norveççe bilmediği halde benimle konuşmaya can atıyordu.

"Hans-Thomas" deyip durdu bana. Demek ki babam, ben kucağında uyurken, odaya çıkmadan önce kadına adımı söylemişti.

Gölün kenarındaki çayıra gidip aptal bir Alp salıncağına bindim. Öyle büyüktü ki, evlerin damlarından bile daha yükseğe çıkabiliyordum. Sallanırken bir yandan da küçük Alp köyünü gözden geçirdim. Ne kadar yükselirsem, manzarayı o kadar iyi görüyordum.

Kalkıp Dorf'u sonunda bir de gündüz gözüyle gören babamla yeniden karşılaşmak, beni sevin-

dirdi. Burada biraz dinlenebilecekti adamcağız. Dorf, resimli kitaplardakileri andıran oyuncak gibi bir köydü. Karlarla kaplı yüksek dağların arasında iki-üç sokak ve birkaç dükkân sadece... Salıncakla iyice yükseğe çıktığımda, sanki bir Legoland köyü görür gibi oluyordum. Kaldığımız pansiyon üç katlı beyaz bir evdi, pembe tenteleri, renkli camlarla süslü küçük pencereleri vardı.

Tam sallanmaktan bıkmaya başlamıştım ki, babam evden çıkıp kahvaltıya çağırdı beni.

Dünyanın en küçük yemek salonu burasıydı herhalde. Sadece dört masa sığdırılabilmişlerdi. Bu yetmezmiş gibi, babam ve benden başka müşteri de yoktu. Yemek salonunun hemen yanında büyük bir lokanta yer alıyordu, ama kapalıydı.

Belli ki benden daha uzun uyumuş olan babamın vicdanı pek rahat değildi. Fırsatı kaçırmayıp, kahvaltıda Alp sütü yerine gazoz içmek için izin istedim. Hemen kabul etti, ama karşılığında o da "bir çeyrek" içecekti. Çok şüphe uyandıran bir sözcüktü bu. Zaten bardağına doldurulan şey de, fena halde kırmızı şaraba benziyordu. Yola ancak ertesi sabah çıkacaktık demek ki.

Babam küçük bir otelde kaldığımızdan söz etmekteydi; ama pencereleri bir kenara bırakacak olursak, bizim oralardaki bildiğim pansiyonlardan bir farkı yoktu burasının. Adı "Güzel Waldemar"dı. Gölün adı da Waldemar Gölü. Herhalde ikisine de adını veren, Waldemar diye birisiydi.

"Gerçekten aldattı bizi", dedi babam, çeyreğinden bir yudum aldıktan sonra.

Cüceyi kastettiğini hemen anlamıştım. Onun

da adı Waldemar'dı olsa olsa.

"Yolu uzattık mı?", diye sordum.

"Hem de nasıl! Venedik buraya ne kadar uzak-
sa, benzin istasyonundan da zaten o kadar uzaktı.
Bir kilometre bile yaklaşmış değiliz, anlıyorsun
değil mi? Yani benzin istasyonundan sonra gittiği-
miz onca yol, tamamen boşunaydı.

"Hay aksi şeytan!", diye bağırdım. Babamla
böyle uzun süre birlikte olunca, ben de onun deniz-
ci lisanını taklit etmeye başlamıştım.

"İznim sadece iki hafta", dedi babam. "Üstelik,
Atina'ya varır varmaz anneni bulacağız diye bir
şey de yok."

Bu durumda, "Neden bugün yola çıkmıyoruz?",
diye sormadan edemezdim artık; çünkü annemi
bulmamız, onun için olduğu kadar benim için de
önemliydi.

"Bugün devam etmeyeceğimizi nereden biliyor-
sun?"

Cevap vermeye gerek duymadım, sadece önün-
deki çeyreği göstermekle yetindim.

Babamdan bir kahkaha koptu. Öyle yüksek ve
çınlayan bir sesle gülüyordu ki, şişman kadın da,
ne konuştuğumuzu hiç anlamadığı halde, gülmeye
başladı.

"Buraya vardığımızda saat gecenin biriydi ne-
redeyse. Biraz dinlenmeyi hakkettik sanırım."

Omuz silktim. Hiçbir yerde kalmadan hep yol
almayı istemeyen bendim ne de olsa. Protesto et-
meye hakkım yoktu şimdi. Sadece kendi kendime,
acaba bugünü gerçekten dinlenerek mi, yoksa içe-
rek mi geçirecek diye soruyordum.

Babam dışarıda, arabanın bagajındaki valizleri karıştırıp duruyordu. Belli ki, gece yarısı buraya vardığımızda, bir diş fırçası olsun çıkarmak gelmemiştir içinden.

Geri dönünce aramızda konuşup, doğru dürüst bir gezinti yapmaya karar verdik. Pansiyoncu kadın bize bir dağın doruğunu gösterdi. Ama oraya çıkıp inmek için biraz geç olduğunu düşünüyordu. Bunun üzerine babam, yine o dâhiyane buluşlarından birini yaptı. Bir dağdan aşağı yürümek isteyen, ama önce tepeye tırmanmak istemeyen biri ne yapar? Dağa çıkan bir taşıt yolu var mı diye sorar tabii. Pansiyoncu kadın böyle bir yolun olduğunu söyledi, ama eğer otomobille yukarı gidip yürüyerek inersek, daha sonra aracı geri getirmek için tekrar çıkmamız gerekecekti.

"Bir taksi tutarız", dedi babam. Ve tuttuk da.

Pansiyoncu kadın bir taksi çağırdı. Taksi şoförü babamın fikrinin delilik olduğunu söylüyordu. Ama babam elinde salladığı İsviçre franklarıyla ikna etti onu ve şoför, isteğimize uydu.

Pansiyoncu kadının bölgeyi benzincideki cüceden daha iyi tanıdığı kesindi: Böyle bir dağ, böyle bir manzara, babam da ben de görmemiştik şimdiye kadar. Norveçli olduğumuz halde!

İnanılmaz bir derinlikte gözüken küçük gölün kenarında noktalar halinde toplanmış evler, mikroskobik bir leke oluşturunuyordu. Waldemar Gölü ile Dorf adlı köydü bunlar.

Yaz ortası olduğu halde rüzgâr giysilerimizin içine doluyordu. Babam, bizim oralarda hiçbir yer-

de denizden bu kadar yüksekte olamayacağımız görüşündeydi. Bu bana çok heyecan verici geldi. Ama babam biraz hayal kırıklığına uğramıştı. Buradan Akdeniz'i görebileceğimizi umduğunu, bu yüzden dağa çıkmak istediğini itiraf etti. Sanırım, annemin aşağılarda, Yunanistan'da ne yaptığını göreceğimizi de ummuştu.

"Denize çıktığım zamanlar, bunun tam tersine alışıktım", dedi. "Karayı hiç görmeden saatler, hattâ günler geçirdiğim olurdu."

Bunu gözümde canlandırmaya çalıştım.

"Bu çok daha iyiydi", diye devam etti babam, sanki ne düşündüğümü anlamış gibi. "Denizi göremezsem, hapsedilmişim gibi gelir bana."

Sonra dağdan inmeye başladık. Yapraklı yüksek ağaçların arasından geçen bir patikayı izliyorduk. Yine bal kokuyordu etraf. Arada bir dinlenmek için yere uzanıyorduk. Babam sigara içerken ben de büyütecimle küçük bir dala tırmanan bir karıncaya baktım. Ama hiç yerinde durmadığı için, incelemem başarısız oldu. Ben de karıncayı silkeleyip dalı incelemeye karar verdim. Böyle büyütülmüş olarak güzel gözüküyordu gerçi, ama yine de bu gözlemlerimden çok fazla bilgi edindiğimi söyleyemeyeceğim.

Birden, yaprakların arasından bir hışırtı duyduk. Babam ayağa fırladı. Korkmuş gibiydi. Bu yüksek yerlerde haydutların saldırısına uğrayabilirdik. Ama sadece masum bir karacaydı karşımızdaki. Bir an donakaldı, gözlerimizin içine baktı, sonra geriye doğru sıçrayıp ormanda kayboldu. Başımı kaldırıp babama baktığımda, onun da ka-

raca kadar korkmuş olduğunu farkettim. Bu olaydan sonra babamı hep bir karaca olarak düşündüm, ama bunu hiçbir zaman yüksek sesle söylemeye cesaret edemedim.

Babam kahvaltıda bir çeyreği devirmiş olduğu halde, bu sabah oldukça formundaydı. İnmeye devam ettik. Sonra şaşırıp kaldık bir an: Sıra sıra dizilmiş gibi duran bir yığın beyaz taş çıkmıştı karşımıza. Hepsi de düzgün, yuvarlak, en fazla bir küpşeker büyüklüğünde yüzlerce taş.

Babam durup kafasını kaşıdı.

"Burada böyle taşlar mı yetişiyor dersin?", diye sordum.

Başını sallayarak, " Ben bu işte insan kokusu alıyorum Hans-Thomas", dedi.

"Peki ama, böyle her şeyden uzak bir yerde taşlarla orman zeminini süslemek biraz tuhaf değil mi?"

Hemen cevap vermedi babam, ama benimle aynı fikirde olduğu belliydi.

Babamın hiç dayanamayacağı şey, bir konuda açıklama bulamamaktır. Böyle durumlarda bana biraz Sherlock Holmes'u hatırlatır. Sonunda, "Bütün bunlar bir mezarlığı andırıyor", dedi. "Her taş parçasığı, kendisine ayrılmış birkaç santimetreka-relik bir yere sahip..."

Dorfluların buraya legolardan yapılma minik insancıklar gömdüğünü söyleyecek sandım. Ama bu kadarı babam için bile aşırıya kaçmak olacaktı.

"Herhalde çocuklar uğurböcekleri gömüyor buraya", dedi; ama daha iyi bir açıklama aramakta olduğu belliydi.

"Olabilir", dedim. Taşlardan birini büyüteçle incelemeye koyulmuştum. "Ama uğurböceklerinin kendileri yerleştirmiş olamaz bu taşları."

Babam abartarak güldü bu lafıma. Bir kolunu omuzuma attı ve eskisinden daha yavaş bir şekilde inmeye devam ettik.

Az sonra küçük bir ahşap eve varmıştık.

"Burada oturan var mıdır dersin", diye sordum.

"Tabii", dedi babam.

"Nasıl böyle emin olabiliyorsun?"

Bacayı gösterdi eliyle. İnce bir duman çıktığını gördüm.

Evin hemen aşağısında küçük bir dereye çekilmiş bir borudan su içtik. Babama göre bir çeşme sayılırdı bu boru.

MAÇA DÖRDÜ

*... küçücük bir kitapçık
tutuyordum elimde...*

Köye döndüğümüzde akşamüstü olmuştu. "Hemen bir şeyler yemeli", dedi babam.

Pansiyonun restoranı açılmıştı, küçük salonda yemek zorunda değildik artık. Köyden birkaç kişi bir masada oturmuş, kocaman bardaklarla bira içiyorlardı. Sosis ve İsviçre usulü haşlanmış lahana yedik. Tatlı olarak da Alp kremasıyla servis edilen elmalı pasta vardı.

Yemekten sonra babam, kendi deyişiyle "Alpenbranntwein"ı denemek istedi. Bu denemeyi çok sıkıcı bulduğum için, yanıma bir şişe ahududulu gazoz alarak odaya çıktım. Şimdiye kadar en az on veya yirmi kere devirmiş olduğum Norveççe Micky Mouse dergilerini son bir kez daha okudum. Sonra fal açtım. "Arp" adlı falı denedim iki kez, ama ikisinde de daha kartları açar açmaz, fal tılandı. Ben de restorana indim tekrar.

Bana dünyanın yedi denizinden öyküler anlatması için, iyice kafayı bulmadan odaya çıkartmak istiyordum babamı. Ama "Alpenbranntwein"ı denemesi kesinlikle bitmemişti daha. Ayrıca oradaki Dorflularla Almanca konuşarak muhabbet ediyordu.

"Şöyle bir gidip köyü gezsene", dedi.

Benimle birlikte gelmek istemeyişinden

hoşlanmamıştım o zaman. Oysa şimdi... Evet, şimdi çok memnunum, bana söylediği şeyi yapmış olduğumdan. Sanırım ben babamdan daha talihli bir insanım.

Köy öyle küçüktü ki, gezip dolaşmam tamı tamına beş dakika sürdü. Dorf'un doğru dürüst tek sokağı vardı, adı da tabii Waldemar. Ad bulma konusunda zengin bir düşgücüne sahip değildi Dorf'lular.

Babama hâlâ biraz kızgındım, onlarla birlikte oturup içtiği için. "Alpenbranntwein!" - "Schnaps" demekten biraz daha hoş ve zararsız geliyordu kulağa. Babam bir keresinde, içkiyi sağlık nedenlerinden dolayı bırakamayacağını söylemişti. Bu cümleyi anlayabilmek için kendi kendime sık sık yinelemem gerekmişti. Normal olarak herkes bunun tam tersini söyler. Ama babam büyük bir istisna da olabilirdi neticede. Boşuna Alman piçi değildi ya!

Waldemar Sokağı'ndaki bütün dükkânlar kapanmıştı; sadece kırmızı bir kamyonet, bir yiyecek dükkânının önünde durmuş, mal boşaltıyordu. Küçük bir kız elindeki topu duvara atıp tutuyor, yüksek bir ağacın altındaki bankta oturmuş yaşlı bir adam kısa piposunu tütürüyordu. Hepsi bu kadar! Masallardaki gibi evler vardı burada, ama yine de bu küçük Alp köyü feci sıkıcı bir yerdi bence. Hele burada bir büyüteçle ne yapacağımı hiç anlamıyordum.

Keyfimi biraz olsun düzelten tek şey, ertesi gün yola çıkacağımızı düşünmekti. Öğleden sonra ya da akşamüstü İtalya'ya varırdık. Oradan da

Yugoslavya üzerinden Yunanistan'a gidecek... ve belki de annemi bulacaktık. Bunu düşündükçe içim içime sıgıyordu.

Küçük bir ekmekçi dükkânının olduğu yerde yolun karşısına geçtim. Göz atmadığım bir tek bu ekmekçinin vitrini kalmıştı. Kurabiyelerle dolu bir çanağın yanında, içinde tek bir altınbalık yüzen bir cam kap duruyordu. Kenarında bir kırık vardı kabın ve bu kırık, benzincideki o esrarengiz cücenin bana verdiği büyütle hemen hemen aynı büyüklükteydi. Cebimden kutuyu çıkarıp büyütece baktım: Cam kaptaki eksik parçadan azıcık daha küçüktü.

Turuncu renkli minicik bir altınbalık, kabın içinde yüzüp duruyordu. Ekmek kırıntılarıyla besleniyordu herhalde. Belki de karaca bu balığı yemek istedi, dedim kendi kendime, ama yanlışlıkla camı ısırıldı.

Birden akşam güneşinin ışınları vitrine vurdu, pırıl pırıl yaptı cam kabı. O zaman balığın sadece turuncu olmadığını farkettim. Kırmızı, sarı ve yeşil renkleri de vardı. Balığın bu renkleri suya ve cama da vurmaya başlamıştı. Sanki bir boyacı kutusu gibiydi kap şimdi. Balğa, cama ve suya baktıkça, nerede olduğumu iyice unutmaya başladım. Hattâ birkaç saniye için kaptaki balık olduğumu, balığın da dışardan beni seyrettiğini sandım.

Balğa öylece bakarken, birden dükkânın içinde, tezgâhın arkasında duran beyaz saçlı yaşlı adamı farkettim. O da bana baktı ve başıyla içeri gelmemi işaret etti.

Ekmekçinin akşamın bu saatinde açık olması biraz garibime gitmişti. Önce bir dönüp "Güzel Waldemar"a baktım, babam yeterince "Alpen-branntwein" içti mi diye. Ama onu göremeyince, dükkânın kapısını açıp giriverdim içeri.

"Grüß Gott", dedim hevesli bir tavırla; Almanca'sını bildiğim tek laf buydu.

Ekmekçinin sevimli bir insan olduğunu hemen anladım.

Onun dilini konuşamadığımı anlasın diye, "Norsk!", dedim, elimle göğsüme vurarak.

Yaşlı adam mermer tezgâhın üzerinden uzanıp gözlerimin içine baktı.

"Gerçekten mi", dedi Norveççe. "Ben de Norveç'te yaşadım. Çok çok yıl önce. Norveççe'yi hepten unuttum."

Geri dönüp eski bir buzdolabını açtı. Bir şişe gazoz çıkardı ve açıp masaya koydu.

"Gazoz seversin, değil mi?", dedi. "Buyur, genç arkadaş. Çok iyi gazoz."

Şişeyi ağzıma götürüp birkaç yudum içtim. "Güzel Waldemar"da içtiğimden de daha iyiydi tadı. Armut gazozuydu sanırım.

Beyaz saçlı yaşlı adam tekrar tezgâhtan uzanarak, "Nasıl, beğendin mi?", dedi.

"Harika", dedim.

"Tabii", dedi fısıltıyla. "Gerçekten çok iyi gazoz. Başka bir gazoz var Dorft'a. Daha da iyi. Ama hiçbir dükkân satmaz. Anlıyor musun?"

Başımı salladım. Fısıltılı konuşması öyle garipti ki, biraz korku düşmüştü içime. Ama sonra mavi gözlerine baktım, gayet sevimliydiler.

"Ben Arendallıyım", diye anlatmaya giriştim. "Babamla birlikte Yunanistan'a gidiyoruz, annemi aramaya. Moda dünyasında kendini yitirdi maalesef."

Adam beni dikkatle süzmeye başladı.

"Arendal mı dedin dostum? Kendini yitirdi mi? Tek yitiren o değil. Ben de o gri kentte oturdum çok yıl. Ama beni unuttular orada."

Başımı kaldırıp baktım adama. Gri kent dediği yer, Grimstad olmalıydı; ama gerçekten Grimsstad'da oturmuş olabilir miydi? Bizim komşu kentti Grimstad. Babamla ben yazları tekneyle sık sık giderdik oraya.

"Orası pek... uzak değil Arendal'dan", diye kekeledim.

"Tabii, tabii. Ben hep biliyordum, bir gün genç bir çocuğun Dorfa geleceğini. Hazineyi almak için, dostum. Artık sadece benim değil o."

Tam o sırada babamın bana seslendiğini duydum. Sesinden ne kadar çok "Alpenbranntwein" içtiği belli oluyordu.

"Gazoz için binlerce teşekkür", dedim. "Ama gitmeliyim, babam çağırıyor."

"Ha, baban. Tabii, dostum. Ama bekle biraz. Sen balığa bakarken, üzümlü ekmek sürdüm fırına. Büyütecî gördüm elinde. Anladım ki, sen o çocuksun. Sen de anlayacaksın oğlum, sen de..."

Yaşlı fırıncı arka odaya geçti, az sonra elinde dört küçük üzümlü ekmekle geri geldi. Ekmekleri bir kesekâğıdına koyup bana uzattı ve ciddi bir tavırla, "Ama söz ver bana. Bak bu çok önemli. Büyük ekmeği en sona saklayacak ve yalnızken yi-

yeceksin. Ve kimseye bir şey anlatmayacaksın. Anladın mı?"

"Tabii", dedim. "Tekrar teşekkürler."

Sonra hemen sökağa çıktım. Her şey öyle çabuk olup bitmişti ki, ekmekçiyle "Güzel Walde-mar" arasında babama rastlayana kadar başka bir şey olduysa bile, hatırlayamıyorum. Grimstad'dan buraya göçmüş yaşlı bir fırıncının bana bir şişe gazoz ve dört üzümlü ekmek verdiğini anlattım. Babam bunları uydurduğuma emindi gerçi, ama yine de pansiyona giderken ekmeklerden birini yedi. İkisini de ben götürdüm. En büyüğünü kesekâğdında saklamıştım.

Babam yatar yatmaz uyudu. Beni pek uyku tutmuyordu, çünkü yaşlı fırıncıyı ve altınbalığı düşünmekteydim. Sonunda iyice acıktım, kalkıp kesekâğıdındaki son ekmeği çıkardım. Yatağımın kenarındaki sandalyeye oturup karanlıkta ısırdım ekmeği.

O anda dişlerimin arasına sert bir şey sıkıştı. Ekmeği yardım. Kibrit kutusu kadar bir şey çıktı içinden. Babam horluyordu. Gece lambasını yak-tım.

Elimde tuttuğum şey, küçücük bir kitaptı. Ka-pağında "*Mor gazoz ve büyü-lü ada*" yazılıydı.

Sayfaları çevirdim. Kitap çok ufaktı, ama sayfa sayısı yüzden fazlaydı ve yazılar müthiş küçüktü. İlk sayfayı açıp bu mikrofış yazısını sökmeye çalış-tım. Kesinlikle olmuyordu. İşte o zaman aklıma büyü-teç geldi yeniden. Pantolonuma uzandım, ce-binden yeşil kutunun içindeki büyü-teci çıkardım, ilk sayfadaki harflerin üzerine tuttum. Hâlâ çok

küçüktüler, ama büyütecini üstüne iyice eğilirsem, okuyabiliyordum artık.

MAÇA BEŞİ

*... ve yaşlı adamın çatı katında
dolaştığını işittim...*

Sevgili oğlum - sana "oğlum" diyebileceğimden eminim. Burada oturmuş yaşamöykümü yazarken, senin günün birinde Dorfa geleceğini biliyorum. Belki Waldemar Sokağı'nda dolaşacak, ekmekçi dükkânının önünde durup içinde altınbalığın yüzdüğü kaba bakacaksın. Sen kendin bilmiyorsun, neden buralara geldiğini... Ama ben biliyorum: Mor gazozun ve büyülu adanın öyküsünü sürdürmek için geleceksin Dorfa.

Şu anda 1946 yılının Ocak ayındayız ve ben henüz genç bir insanım. Otuz ya da kırk yıl sonra karşılaştığımızda ise aksaqlı bir ihtiyar olacağım. Onun için, kendimden sonra gelecek olan zamanlar hakkında da yazıyorum sana.

Şu kullandığım kâğıt, tanışmadığım çocuğum, bir cankurtaran botu gibi... Cankurtaran botu fırtınalar arasında rasgele dolandır önce, sonra da bir limana yönelir. Ama bambaşka bir yöne, uzak diyarlara gidenleri de olur bazen. Bunlar bir daha hiç geri dönmez.

Peki ama, öyküyü senin devam ettireceğini nereden biliyorum? Karşımda durduğun an, bileceğim bunu oğlum. İşaretin sende olduğunu göreceğim.

Her şeyi iyice anlayabilesin diye, Norveççe yazıyorum. Hem zaten cücelerin öyküsünü Dorfluların okumaması gerek. Yoksa büyülu adanın sırrı bir sansasyon haline geliverir. Sansasyon daima yenilikle aynı şeydir ve bir yenilik asla uzun ömürlü olamaz. Önce bütün dikkatleri üstüne çeker, sonra da unutulup gider. Oysa cücelerin öyküsü, öyle kıvılcım gibi bir an

parlayıp sönmemeli. Bu sırrı herkes öğrenip unutacağına, bir kişi bilsin, çok daha iyi.

İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda sığınacak yer arayan sayısız insandan biri de bendim. Avrupa'nın yarısı sığınmacı kampına dönmüştü zaten. Bütün bir kıta yerinden oynuyordu sanki. Ama biz sadece siyasi kaçaklar değildik, kendi kendini arayan yersiz yurtsuz ruhlardık aynı zamanda.

Kendime yeni bir yaşam kurabilmek için Almanya'dan ayrılmam şarttı; ama Üçüncü Reich'in ordusundan bir astsubayın gidebileceği yerlerin sayısı fazla değildi. Üstelik ben, sadece parçalanmış bir ulusun mensubu değildim; parçalanmış bir aşk da getirmiştım kuzeyden beraberimde. Bütün dünyam kırık döküktü.

Almanya'da yaşayamayacağımı biliyordum, ama Norveç'e dönmem de imkânsızdı. Sonunda dağlara vardım kendimi ve İsviçre'ye ulaştım. Birkaç hafta başıboş dolandım, sonunda Dorf'a gelip yaşlı fırıncı Albert Klages'le tanıştım.

Dağları aşıp bu küçük köye vardığımda, açlıktan ve günlerce süren yürüyüşten bitkin düşmüştüm. Açlık beni ne yaptığımı bilmez bir halde, ürkmüş bir karaca gibi ormanda koşturuyordu. Sonunda ahşap bir kulübenin önünde yığılıp kaldım. Arıların vızıldadığını duyuyor, süt ve bal kokusu alıyordum.

Yaşlı fırıncı ne yapıp edip beni eve taşımıştı. Bir sedirde uyandığımda, sallanan koltuğuna oturmuş pipo içen aksaçlı bir adam gördüm. Gözlerimi açtığımı farkedince, yanıma geldi hemen.

"Evindesin artık, sevgili oğlum", dedi avuturcasına. "Bir gün kapıma geleceğini biliyordum. Hazineyi almak için, çocuğum."

Sonra dalmışım yine. Uyandığımda yalnızdım. Kalkıp kapının önündeki merdivene çıktım. Yaşlı adam taş

bir masaya doğru eğilmişti. Bu ağır masanın üstünde güzel bir cam kap duruyordu, içinde de rengârenk bir altınbalık. Küçük bir balığın denizden bu kadar uzakta, Avrupa'nın ortasında bir dağbaşında yüzüp durması, o an çok tuhaf geldi bana. Bir deniz canlısı ta İsviçre Alpleri'ne getirilmişti.

"Grüß Gott", diye selamladım ihtiyarı.

Dönüp yumuşak bir bakışla süzdü beni.

"Merhaba, ben Ludwig", dedim.

"Ben de Albert Klages", diye yanıtladı.

Eve girdi. Az sonra elinde süt ve ekmek, peynir ve balla tekrar karşımdaydı.

Köyü göstererek adının "Dorf" olduğunu ve kendisinin de orada küçük bir ekmekçi dükkânı işlettiğini anlattı.

Birkaç haftadır yaşlı fırıncının yanında kalıyordum. Dükkânda yardım etmeye de başlamıştım ona. Bana ekmek, çörek ve her türlü pasta yapmayı öğretti. İsviçrelilerin bu işlerde ne kadar usta olduğunu biliyordum zaten.

Albert özellikle ağır un çuvallarının taşınmasına yardım etmemden memnundu. Ama genç bir erkektim ben, köydeki başka insanlarla da tanışıp görüşmek istemem normaldi. Arada sırada "Güzel Waldemar" adlı eski pansiyona uğramaya başladım. Sanırım köy sakinleri de hoşlanıyordu benden. Bir Alman askeri olduğumu çoktan anlamışlardı, ama kimse geçmişim hakkında bir şey sormuyordu.

Bir akşam söz, bana bunca iyilik etmiş olan Albert'ten açıldı.

"Birkaç tahtası eksiktir onun", dedi çiftçi Fritz André.

"Ondan önceki fırıncı da öyleydi zaten", diye ekledi tüccar Heinrich Albrechts.

Söze girip ne kastettiklerini sorduğumda, önce kaçamak cevaplar verdiler. Bu arada ben birkaç sürahi şarap içmiş bulunmaktaydım ve yanaklarımın al al olduğunu hissediyordum.

"Madem bana cevap vermek istemiyorsunuz, yediğiniz ekmeği pişiren adam hakkında ettiğiniz dedikoduları geri alın öyleyse", dedim onlara.

O akşam Albert hakkında başka bir şey konuşulmadı. Ama birkaç hafta sonra Fritz yeniden açtı konuyu.

"Onca altınbalığı nereden buluyor, biliyor musun?"

Yaşlı fırıncıyla birlikte oturuyor olmamın onları ne kadar çok meşgul ettiğini biliyordum.

"Sadece bir tek balığı var zannediyordum", dedim. Gerçekten de başka balık görmüş değildim. "Onu da herhalde satın almıştır, Zürih'te filan."

Çiftçiyle tüccar bastılar kahkahayı.

Çok daha fazla", dedi çiftçi. "Bir keresinde babam avdan dönerken, Albert'in balıklarının havalandırıldığını görmüş. Hepsini birden güneşlendiriyormuş. Hiç de az değilmiş sayıları. Yaz bunu bir köşeye, genç fırıncı!"

"Şimdiye kadar köyden dışarı adımını attığı görülmedi", diye lafa girdi tüccar. "Onunla tam aynı yaştayız, hiç görmedim bir yerlere gittiğini."

Çiftçi fısıltıyla "Bazıları onun bir büyücü olduğuna inanıyor", dedi. "Diyorlar ki, sadece ekmek ve pasta pişirmekle kalmıyor, balıkları da kendi yapıyormuş. En azından şu kesin: Waldemar Gölü'nde yakalamış olamaz onları."

Giderek ben de, Albert'in büyük bir sır saklıyor olabileceğini düşünmeye başladım. Bazı sözleri hiç aklımdan çıkmıyordu: "Evindesin artık, sevgili oğlum. Bir gün kapıma geleceğini biliyordum. Hazineyi almak için, çocuğum."

Köyde konuşulanlardan bahsedip üzmemek istemiyordum yaşlı fırıncıyı. Eğer gerçekten bir sırrı varsa, zamanı geldiğinde onu bana anlatacağından emindim. Uzun zaman, Albert hakkında bu kadar çok konuşulmasını, onun tek başına köyün dışında oturmasına bağladım. Ama evindeki bir şey, şüphe uyandırıyor bende. Kapıdan doğruca büyük oturma odasına giriliyordu. Burada yemek pişirmeye ayrılmış bir nişle bir de şömine vardı. Odadaki diğer iki kapıdan biri Albert'in yatak odasına, diğeri de benim köye geldiğimden beri kaldığım odacığa açılıyordu. Bütün bu odalar oldukça alçaktı ve eye dışardan bakınca, büyük bir çatı katı olması gerektiği anlaşılıyordu. Bir de, evin arkasındaki yamaçtan baktığımda, eğik damdaki deliği görmüştüm. İşin garip yanı, Albert'in bu çatı katından hiç söz etmemesiydi. Oraya çıktığı da yoktu hiç. İşte bu yüzden, ne zaman pansiyondaki arkadaşlar Albert'ten konuşsa, o çatı katını düşünmeden edemiyordum.

Bir akşam eve her zamankinden daha geç döndüm ve yaşlı adamın çatı katında dolaştığını işittim. Çok şaştım buna - biraz da korktum belki; sessizce evden çıkıp her akşam yaptığım gibi çeşmeden su almayı tercih ettim. Biraz oyalandım orada. Eve döndüğümde Albert koltuğuna oturmuş, pipo içiyordu.

"Geciktin bugün", dedi. Aklının aslında başka yerde olduğunu hissediyordum.

"Çatıya mı çıktın?" diye sordum. Nasıl cesaret ettiğimi ben de bilmiyorum; öyle bir anda ağzımdan çıkıvermişti soru.

İrkildi Albert. Ama sonra hemen, evin önünde bitkin halde yığılıp kaldığım ve bana baktığı o ilk günkü yumuşak bakışı yöneltti bana.

"Yorgun musun Ludwig?", diye sordu.

Başımı salladım. Cumartesi akşamıydı. Ertesi sabah güneş bizi uyandırana kadar uyuyabilirdik.

Albert şömineye gidip biraz daha odun attı.
"Öyleyse bu gece seninle oturalım biraz", dedi.

MAÇA ALTISI

*...binlerce kez daha lezzetli
bir gazoz...*

Elimde büyütec ve kitapla neredeyse uyuyakalacaktım. Muazzam bir masalın başını okumuş olduğumu hissediyordum. Ama bu masalın benimle bir ilgisi olabileceği hiç aklıma gelmiyordu. Kesekâğıdından bir parça yırtıp, kaldığım yeri işaretledim.

Arendal'ın pazar meydanındaki kitapçı Daniel sen'de de bir defasında kutu içine konmuş çok küçük bir masal kitabı görmüştüm. Ama o kitaptaki harfler çok daha büyüktü, bir sayfaya ancak on veya yirmi sözcük sığabiliyordu. Bu durumda "muazzam" bir masaldan söz edilemezdi tabii.

Saat biri geçmişti. Pantolonumun bir cebine büyütec, öbürüne de kitabı koyup yatağa devrildim.

Babam sabah erkenden uyandırdı beni. Acele etmemiz gerektiğini söylüyordu, yoksa daha Atina'ya varamadan eve dönmek zorunda kalacaktık. Yere çok kırıntı döktüm diye kızmıştı biraz.

Ekmek kırıntıları! Demek ki ekmeğin içinden çıkan kitap bir rüya değildi. Pantolonumu giyerken iki cebimde de sert bir şey hissettim. Gece çok acıkıp son üzümlü ekmeği de yediğimi söyledim. "Işık yakmak istemedim", dedim, "Onun için bu kadar çok kırıntı döküldü."

Pılımızı pırtımızı çabucak toplayıp arabaya yükledik. Sonra da kahvaltı için yemek salonuna geçtik. Boş salona bir baktım şöyle. Bir zamanlar Ludwig arkadaşlarıyla oturup şarap içmişti orada.

Kahvaltıdan sonra "Güzel Waldemar"la vedalaşıp otomobile bindik. Waldemar Sokağı'ndaki dükkânların önünden geçerken, babam ekmekçiysi gösterip akşamki ekmekleri oradan mı aldığını sordu. Ama yanıt vermeme gerek kalmamıştı: Akşahlı fırıncı merdivene çıkmış el sallıyordu bana. Babama da el salladı, o da karşılık verdi.

Az sonra otobana çıkmıştık bile. Büyüteçle kitabı pantolon ceplerimden çıkarıp okumaya başladım. Tam iki kez ne yaptığımı sordu babam. Birincide arka koltukta bit veya pire var mı diye baktığımı söyledim, ikincide de annemi düşündüğümü.

Albert sallanan koltuğuna oturdu. Eski bir kutucuktan tütün çıkardı, piposunu doldurup yaktı.

"Ben 1881'de burada, Dorfta doğmuşum", diye başladı söze. "Beş kardeşin en küçüğüydim. Belki de bu yüzden, anneme en bağılı olanımız bendim. Bizim burada erkek çocuklar yedi-sekiz yaşına kadar annesinin yanında kalır hep; sekizinden sonra da babasıyla birlikte tarlaya, ormana gider çalışmaya.

Evde, mutfakta iş gören annemin eteğinde geçen o uzun, aydınlık günler hâlâ hatırımda. Sadece pazar günleri bir araya gelebiliyordu ailemiz. Uzun yürüyüşler yapıyor, huzur içinde yemeğimizi yiyor, akşamları da oyunlar oynuyorduk hep birlikte.

Ama sonra bir talihsizlik çöktü ailenin üstüne. Annem verem olduğunda daha dört yaşındaydım. Yıllarca bu hastalıkla birlikte yaşadık evde. Küçüktüm o za-

man, her şeyi anlamıyordum; ama annemin hep oturup dinlenmek, sonra yine uzun süre yatakta kalmak zorunda olduğunu anlamıştım. Bazen yatağın kenarına oturur, kendi uydurduğum masalları anlatırdım ona.

Bir keresinde onu, korkunç bir öksürük krizine tutulmuş, lavaboya eğilmiş halde gördüm. Kan tükürdüğüünü görünce öyle bir öfkeye kapıldım ki, mutfaktaki her şeyi, tabakları, fincanları, bardakları, elime geçen her şeyi kırıp döktüm. İlk defa o zaman düşündüm annemin öleceğini.

Babamın bir pazar sabahı, evde herkes daha uyku-dayken yanıma gelişini hiç unutmuyorum.

'Albert', dedi bana, 'seninle oturup konuşmalıyız; çünkü annen yakında ölecek.'

'Ölmeyecek!' diye bağırdım öfkeyle. 'Yalan söylüyorsunuz!'

Ama yalan söylemiyordu. Sadece birkaç ayımız kalmıştı. Daha o yaşta, ölümün kendisiyle hiç karşılaşmadan, ölüm düşüncesine alışmıştım. Annemin nasıl solduğunu ve zayıfladığını görüyordum. Hep ateşi vardı.

Hele cenazeyi çok iyi hatırlıyorum. İki erkek kardeşimle ben, köydeki arkadaşlardan yas giysileri ödünç almak zorunda kalmıştık. Bir tek ben ağlamıyordum. Bizden ayrıldı diye öyle kızgındım ki anneme, bir damla gözyaşı dökmek gelmiyordu içimden. O zamandan beri öfkenin acıya karşı en iyi ilaç olduğunu düşünürüm hep."

Bana baktı yaşlı adam - sanki benim de büyük acı içinde olduğumu bilirmiş gibi.

"Babam artık beş çocuğa bakmak zorundaydı." diye devam etti anlatmaya. "Önceleri iyi idare ettik. Küçük aramızda çalışan babam, bir yandan da köyün posta işlerini üzerine aldı. O zamanlar burada oturanlar iki-üç yüz kişiyi geçmezdi. Ev işlerine on üç yaşındaki büyük ablam bakıyordu. Diğerleri de çiftlikte babama

yardım ediyorlardı. Ama ben işe yarayacak yaşta değil-
dim henüz, çoğu zaman bir başıma kalıyordum. Anne-
min mezarı başında oturup ağladığım çok olmuştur.
Hâlâ bağışlamamıştım ölmesini.

Sonra babam içmeye başladı. Önce sadece hafta
sonları, sonra her Allahın günü. Sonunda posta işinden
çıkarıldı, çiftlik de giderek viraneye döndü. Erkek kar-
deşlerim daha erişkin yaşa gelmeden kapağı Zürih'e at-
tılar. Yapayalnız kaldım.

Büyümeye çalıştığım yıllarda, 'babası küfelik' diye
alay ettiler benimle hep. Onu köyde körkütük sarhoş
bulduklarında, eve getirip yatağa taşırlardı. Cezayı da
ben çekerdim. Annemin ölümünün acısı hep benden çı-
kıyor, diye düşünürdüm.

Ama sonunda iyi bir arkadaşım oldu: Fırıncı-Hans.
Aksaçlı, yaşlı bir adamdı. Bildim bileli köyün ekmekçi-
si oydu. Ama aslen Dorflu değildi ve hâlâ yabancı gö-
züyle bakıyorlardı ona. Üstelik hiç konuşkan biri sayıl-
mazdı. Köyde onu doğru dürüst tanıyan yok gibiydi.

Fırıncı-Hans eskiden denizcilik yapmış, yıllarca de-
nizlerde dolaştıktan sonra gelip Dorfa yerleşmişti. Ek-
mekçi dükkânında fanılayla gezdiği olurdu arada bir.
İşte o zaman, kollarındaki dört kocaman dövmeyi gör-
mek mümkündü. Sırf bu bile, bizim gözümüzde Fırıncı-
Hans'ı biraz gizemli kılan bir şeydi. Köyde başka hiç
kimsenin dövmesi yoktu çünkü.

Aklımda en çok kalan dövmesi, çapaya oturmuş bir
kadını gösteriyordu. Resmin altında da MARIA yazısı
vardı. Bu Maria hakkında da çeşit çeşit öyküler anlatıl-
ırdı. Maria sevgilisiymiş güya, yirmisine gelmeden ve-
remden ölmüş. Ya da Fırıncı-Hans, Maria adlı bir Al-
man kadını öldürüp İsviçre'ye kaçmış, filan..."

Albert'in, sanki benim de bir kadından ayrıldığımı
bilirmiş gibi bana baktığını hissediyordum. Umarım
onu öldürdüğüme filan inanmıyordur, dedim kendi

kendime. Albert ise anlatmayı sürdürüyordu: "Bir de *Maria* adlı bir gemide denizci olduğunu, geminin Atlantik'te bir yerde battığını söyleyenler vardı."

Albert kalkıp bir kalıp peynirle bir ekmek getirdi. İki bardakla bir şişe de şarap koydu masaya. "Seni sıkıyor muyum yoksa?", diye sordu.

Kesin bir ifadeyle salladım başımı. Bunun üzerine anlatmaya devam etti.

"Ben kimsesiz bir çocuktum ne de olsa. Sık sık Wal-demar Sokağı'ndaki ekmekçinin oraya gidiyordum. Karnım açken, vitrindeki ekmeklere, pastalara sadece bakmak bile iyi geliyordu. Günün birinde Fırıncı-Hans, işaret edip içeri çağırdı beni. Kocaman bir üzümlü ekmek verdi. O günden itibaren benim de bir arkadaşım vardı artık. Benim için zaman, o gün başlamış sayılır, Ludwig.

Artık sürekli Fırıncı-Hans'ın yanındaydım. Sanırım ne kadar yalnız, ne kadar çaresiz olduğumu hemen farketmişti. Aç olduğum zamanlar taptaze bir ekmek verirdi bana. Lezzetli pastalar verdiği de olurdu; bazen de bir şişe gazoz açardı. Ben de onun ufak tefek işlerini görüyordum. On üç yaşına geldiğimde, yanında kalfa oldum. Ama bu, yıllar sonraydı. Ondan önce zaten aramızda yakın bir dostluk kurulmuştu ve ben onun oğlu olmuştum artık. Fırıncılığa başladığım o yıl babam öldü. Diyebilirim ki, ölümüne içip kendi sonunu getirdi. Göklerde annemi tekrar görebileceğini söylerdi hep. Kız kardeşlerim Dorf'tan hayli uzak yerlerde evlendiler. Erkek kardeşlerimden ise bir daha hiç haber almadım..."

Bütün bunları anlattıktan sonra Albert, bardaklarımıza şarap doldurdu. Şömineye gidip piposunun külünü silkti, yeni tütün doldurup yaktı. Kalın duman bulutları üflüyordu odaya.

"Fırıncı-Hans'la ben, birbirimize destek olduk hep.

Bir keresinde benim koruyuculuğumu da yaptı hattâ: Dört-beş çocuk dükkânın hemen önünde üzerime saldırmıştı. Beni yere devirmiş kıyasıya yumrukluyorlardı. En azından, aklımda öyle kalmış. Neden yaptıklarını çok iyi biliyordum: Annemin ölmüş, babamın da sarhoşun biri olmasının cezasıydı bu. Ama işte o gün Fırınıc-Hans dükkândan fırladı. O anı hiç unutmayacağım, Ludwig. Beni kurtardı ellerinden, hepsini de kötekledi. Şamarı yemeyen kalmadı içlerinde. Biraz dozunu kaçırmış olabilir belki, ama o günden sonra Dorfta kimse bana ilişmeye cesaret edemedi.

Her neyse... Bu olay birçok bakımdan hayatımın dönüm noktası oldu. Fırınıc-Hans beni dükkâna aldı, beyaz gömleğini yıkadı, sonra bir şişe gazoz açıp, önüme, mermer tezgâhın üstüne koydu.

'İç!', dedi buyururcasına.

Dediğini yaptım ve içer içmez de uğradığım saldırının acısının çıktığını düşündüm.

Daha ilk yudumda, 'Beğendin mi?', diye sordu.

'Binlerce teşekkür', dedim sadece.

'Eğer bu gazoz iyiye', dedi, öfkeden neredeyse titreyerek, 'sana söz veriyorum, bir gün bin defa daha iyisini içeceksin.'

Tabii bu şaka gibi geldi bana. Ama o anda öyle bir konuşması vardı ki, verdiği bu sözü hiç unutmadım. Zaten çok ciddi görünüyordu Fırınıc-Hans. Yanakları, sokaktaki olaya duyduğu öfkeden, al aldı hâlâ. Ayrıca Fırınıc-Hans, öyle şakalar filan yapan biri değildi hiç..."

Albert Klages'i öksürük tuttu lafin burasında. Boğazına duman kaçtığını sandım önce, ama aslında biraz heyecanlanmıştı. Koyu kahverengi gözleriyle masanın üstünden baktı bana: "Yoruldu mu, evlat? Başka akşam devam edelim istersen."

Şarabımdan bir yudum alarak başımı salladım.

"O sırada daha on iki yaşındaydım", diye düşünceli bir ifadeyle sürdürdü konuşmayı Albert. "Aslında her şey eskisi gibiydi, ama dedim ya, kimse el kaldıramıyordu bana artık. Bense ekmekçiye uğramayı sürdürüyordum. Bazen oturup konuşuyorduk, ama elime bir parça çörek tutuşturup gönderdiği de oluyordu. Başkaları gibi ben de, onun ne kadar suskun olabildiğinin farkındaydım. Ama sonra yine denizcilik yaşamından çok heyecanlı bir öykü anlatıveriyordu. Böylece, yabancı ülkeler hakkında çok şey öğrendim.

Hep ben onun dükkânına gidiyordum, yoksa hiç karşılaşmıştığımız yoktu. Ama soğuk bir kış günü, ben Waldemar Gölü'nü kaplayan buza taşlar atarak oynarken, birden yanıbaşında belirdi.

'Artık büyüyorsun, Albert', dedi.

'Şubat'ta on üç olacağım', diye yanıtladım bunu.

'Evet, evet. Bu kadarı da yeterli zaten. Söyle bakalım, sır saklayabilecek kadar büyümüş hissediyor musun kendini?'

'Bana anlatacağın her sırrı ölene kadar saklarım', dedim.

'Biliyordum böyle diyeceğini. Ama bu gerçekten çok önemli, çocuğum; çünkü daha ne kadar zamanımın kaldığını bilmiyorum.'

'Aman canım, muhakkak ki çok zamanın var daha', dedim hemen.

Birden etraftaki buz ve karlar gibi bir soğuk hissettim içimde. Daha şu yaşında ikinci kez ölüm haberiyle karşılaşşıyordum.

Fırcı-Hans beni hiç duymamış gibi devam etti sözüne: 'Nerede oturduğumu biliyorsun, Albert. Bu akşam bana gelmeni istiyorum.'

MAÇA YEDİSİ

... esrarengiz bir gezegen....

Bu uzun bölümü okuyup bitirmiştım, ama gözlerim de yanmaya başlamıştı doğrusu. Harfler öyle küçüktü ki, bazı şeyleri ben mi uyduruyorum yoksa diye şüpheye düşüyordum bazen.

Bir süre okumaya ara verip önünden geçtiğimiz yüksek dağları seyrettim. Bir yandan da annesini yitiren, bu yetmezmiş gibi babası da alkolik olan Albert'i düşünüyordum. Az sonra babam, "Ünlü St.-Gotthard Tüneli'ne yaklaşıyoruz", dedi. "Herhalde şu önümüzdeki muazzam dağ kütlelerinin içinden geçiyor."

St.-Gotthard Tüneli'nin dünyadaki en uzun karayolu tüneli olduğunu, uzunluğunun on altı kilometreyi geçtiğini ve daha birkaç yıl önce açıldığını anlattı. Daha önce, yüz yıldan uzun bir süre boyunca, aynı yerde bir demiryolu tüneli bulunuyormuş. Ondan da önce, İtalya'yla Almanya arasında rahipler ve haydutlar gelip gidermiş bu St.-Gotthard Geçidi'nde.

"Yani ilk geçen biz değiliz buradan", dedim. Bir saniye sonra tünele girmiştik.

Neredeyse on beş dakika sürdü geçmemiz. Öbür uçtan çıktığımızda, Airolo adlı küçük bir kentle karşılaştık.

"Oloria", dedim. Danimarka'dan beri eğlence olsun diye sürdürdüğüm bir yolculuk oyunuydu

bu. Yol levhalarını ya da babamın haritasındaki yer adlarını tersinden okuyor, içlerinde gizlenmiş bir sözcük var mı diye bakıyordum. Bazen buluyordum da. Örneğin "Roma", tersinden okununca "Amor" oluyordu ve bence çok uygundu bu. Ama "Oloria" da fena değildi doğrusu, bir masal ülkesinin adına benziyordu. Gözlerimi biraz kısarak bakınca, o ülkeden geçiyordum sanki.

Küçük çiftlikler ve taş duvarlar bulunan bir vadideydik şimdi. Sonra Ticino adlı bir ırmaktan geçtik. Daha nehri görür görmez babam, gözlerinde deniz suyu hissedivermişti. Hamburg Limanı'nın rıhtımlarını geride bıraktığımızdan beri ilk kez oluyordu bu. Hemen frene basıp yol kenarına park etti. Alelacele arabadan inip yüksek dağların arasında akan suyu gösterdi.

Ben inene kadar sigarasını yakmıştı bile. "Sonunda denize vardık, evlat", dedi. "Yosun ve katran kokusu geliyor burnuma."

Babamın beni şaşırtan hallerine alıştım; ama bu defa, gerçekten aklını kaçırdığından korktum. Beni en çok korkutan da, söze devam etmemesi oldu. Denize varmış olmaktan başka hiçbir şey ilgilendirmiyordu sanki onu.

Ama ben, hâlâ İsviçre'de bulunduğumuzdan ve bu ülkenin denize kıyısı filan olmadığından eminim. Coğrafyadan pek anladığım yoktu, ama şu kadarını biliyordum: Çevremizin yüksek dağlarla kaplı olması, denizden uzakta bulunduğumuzun apaçık bir kanıtıydı.

"Yorgunsun galiba", dedim.

"Hayır", dedi babam, bir daha nehri göstererek.

"Korkarım sana Orta Avrupa'daki gemi trafiğini pek anlatmadım. Bu eksikliği hemen gidermeliyiz."

Ta bulutların ordan yere düşmüş gibi gözüküyordum anlaşılan. Babam beni avutarak, "Korkma korkma, buralarda korsan filan olmaz", dedi. Sonra dağları göstererek devam etti: "St.-Gotthard kütlesini geçtik az önce. Avrupa'nın en büyük bazı nehirleri doğar buradan. Ren'in ilk damlaları burada toplanır, Rhone buradan kaynaklanır; ve bir de Ticino, aşağıda Po'ya karışır, sonra da onunla birlikte Adria Denizi'ne akar."

Niçin denizden bahsettiğini biraz anlar gibi olmuşum; ama sanki aklımı daha da karıştırmak istermiş gibi, konuşmasını sürdürdü: "Rhone'un buradan doğduğunu söylemiştim." Yine dağları gösterdi. "Cenevre'nin oradan geçip Fransa topraklarını aşar, sonunda Marsilya'nın biraz batısında Akdeniz'e dökülür. Ren'e gelince, o da Almanya ve Hollanda'yı geçerek Kuzey Denizi'ne akar. Daha böyle birçok nehir var, ilk yudumlarını burada Apler'den alan, anlıyorsun değil mi?"

"Bu nehirlerde mi gidiyor gemiler?", diye sordum, ondan önce davranmış olmak için.

"İşte bunu iyi bildin, oğlum. Ama sadece nehirlerde gitmiyorlar, anlıyor musun, nehirlerin *arasında* da gidiyorlar."

Bu arada bir sigara daha yakmıştı babam ve ben bir kez daha kendi kendime, acaba aklını mı yitirdi diye sormaktaydım. Bazen, aldığı alkolün yavaş yavaş beynine zarar vermeye başladığından endişe ettiğim olurdu.

"Örneğin Ren'de gidiyorsan", diye devam etti, "bir bakıma Rhone, Seine ve Loire'da da gidiyordun demektir. Ve daha birçok başka büyük nehirde. Böylece Kuzey Denizi, Atlantik ve Akdeniz'in bütün büyük limanlarına ulaşabilirsin."

"İyi ama bu nehirlerin arasında kocaman dağlar yok mu?", diye sordum bu durumda.

"Var tabii", dedi babam. "Ama aralarından gemiler geçebildikten sonra, bir sorunumuz olmaz dağlarla."

"Hiç anlamıyorum ne dediğini", diye kestim sözünü. Böyle bulmaca gibi konuşması bazen siniri me dokunuyordu.

"Kanallar", dedi. "Atlas Okyanusu veya Akdeniz'in yanından bile geçmeden, Baltık Denizi'nden Karadeniz'e gidebileceğini biliyor muydun?"

Yenilgiyi kabul ederek başımı salladım.

"Hattâ Hazar Denizi'ne kadar gidebilirsin, yani taa Asya'nın içlerine", diye heyecanla fısıldadı babam.

"Ciddi misin?", diye sordum.

"Elbette! St.-Gotthard Tüneli nasıl gözümüzün önünde duran bir gerçekse, bu da öyle bir gerçek işte. Gerçi bu tünel de inanılması zor bir şey ya."

Nehre bakakaldım. Sanki ben de hafif bir yosun ve katran kokusu alıyordum şimdi.

"Peki ama, okulda ne öğreniyorsunuz siz Hans-Thomas?" diye sordu babam.

"Uslu durmayı", dedim. "Bu o kadar zor ki, öğrenmemiz yıllar alıyor."

"Anladım... Ama öğretmenin Avrupa'nın su yollarını anlatacak olsa, uslu durur muydun acaba?"

"Herhalde", dedim. "Tabii, tabii, eminim bundan."

Böylece sigara molası bitmişti. Ticino boyunca yola devam ettik, Ortaçağ'dan kalma üç muazzam kalenin bulunduğu Bellinzona adlı kentten geçtik. Babam bana Haçlı şövalyeleri hakkında küçük bir konferans verdikten sonra: "Biliyorsun ben evrenle ilgileniyorum, Hans-Thomas", dedi. "Gezegenlere ilgi duyuyorum, özellikle de yaşam olan gezegenlere."

Cevap vermedim. Onun bu konuyla ilgilendiğini ikimiz de biliyorduk. Babam devam etti: "Esra-rengiz bir gezegen keşfedildi bu yakınlarda, biliyor muydun? Birkaç milyar zeki canlı yaşıyor üstünde; iki bacakları var, etrafta dolaşıp duruyor, bir çift canlı merceklerle gezegenlerini gözlüyorlar."

Bunu ilk kez duyduğumu itiraf ettim.

"Bu küçük gezegen karmaşık bir yol ağıyla örü-lü. O zeki canlılar, hiç durmadan rengârenk arabalarıyla dolaşıp duruyorlar."

"Gerçek mi bütün bunlar?"

"Yes, sir! Üstelik bu acayip canlılar, gezegenin üstünde yüzlerce katlı muazzam binalar yapmış-lar. Altına da, raylar üzerinde giden elektrikli araçların geçtiği upuzun tüneller açmışlar."

"Eminsin, değil mi?" diye sordum bir daha.

"Evet, eminim."

"İyi ama... ben niye hiç duymadım böyle bir ge-zen olduğunu?"

"Bir kere", dedi babam, "bu gezegen bulunalı henüz çok az oluyor. Bir de, korkarım benden baş-ka bilen yok bunu."

"Nerede peki bu gezegen?"

Babam hemen fren yapıp yol kenarında durdu.

"*Burada!*", dedi, eliyle otomobilin ışık tablasına vurarak. "O garip gezegen burası işte, Hans-Thomas. Biz de o akıllı canlılardan ikisiyiz, şu anda kırmızı bir Fiat'la gitmekte olan."

Beni işletti diye surat astım önce. Ama sonra, aslında bana üzerinde yaşadığımız kürenin ne kadar anlaşılmasız olduğunu anlatmaya çalıştığını farkedip hemen bağışladım onu.

"Astronotlar üzerinde yaşam olan başka bir gezegen keşfetse, herkes müthiş şaşırır, yer yerinden oynar", dedi babam son olarak. "Ama kendi gezegenlerinin varlığı hiç de şaşırtmıyor onları."

Sonra, otomobili hareket ettirmeden, uzun süre sustu. Ben de bunu fırsat bilip, ekmekten çıkan kitapçığı okumaya devam ettim.

Köydeki bunca fırıncıyı birbirine karıştırmak kolay değildi doğrusu. Ama biraz kafamı zorlayınca hatırladım: Kitabı yazan Ludwig'di, Albert de küçük bir çocukken Fırıncı-Hans'ı ziyaret edişini anlatıyordu ona.

MAÇA SEKİZİ

*...sanki müthiş bir kasırga çok
uzaklardan savurmuştu beni...*

Albert Klages bardağı dudaklarına götürüp şaraptan bir yudum aldı. Yaşlı yüzüne baktıkça, karşımdaki insanın bir zamanlar annesini yitirmiş, ihmal edilmiş çocukla aynı kişi olduğu düşüncesi, giderek daha garip geliyordu bana. Onunla Fırıncı-Hans arasında gelişen olağanüstü dostluğu gözümde canlandırmaya çalışıyordum. Dorf'a geldiğimde kendi kaderine terkedilmiş, yapayalnız bir insandım; ama şimdi, o zaman beni yanına alıp korumuş olan insanın da, evvelce benzer bir durumda olduğunu, acılarla dolu bir çocukluk yaşadığını öğrenmiştim.

Albert bardağı tekrar masaya koydu, bir demirle ocağın ateşini karıştırdı ve devam etti anlatmaya.

"Herkes Fırıncı-Hans'ın köyün biraz yukarısında eski bir kulübede yaşadığını bilirdi. Evi hakkında anlatılanların haddi hesabı yoktu, ama sanırım içini gören olmamıştı hiç. O kış akşamında karların arasında güçbela ilerlerken, ne kadar heyecanlandığımı tahmin edersin. Esrarengiz fırıncının evine girebilen ilk kişi ben olacaktım ne de olsa.

Doğudaki dağların ardından koca bir dolunay yükselmiş, akşamın ilk yıldızları gökte belirmişti. Küçük yamacı tırmanırken, aklıma yine Fırıncı-Hans'ın bana söz verdiği gazoz geldi; kavgadan sonra içtiğimden bin kez daha lezzetli... Acaba Fırıncı-Hans'ın sakladığı büyük sırrın bir parçası da bu gazoz muydu? Az sonra karşımdaydı ev ve tabii anlamışsındır, şu anda aynı ev-

de oturmaktayız seninle."

Başımı salladım hemen. Fırıncı devam etti: "Çeşmenin yanından geçtim, bata çıka karla kaplı patikayı tırmandım ve evin kapısını çaldım.

'İçeri gel, oğlum!' dediğini duydum Fırıncı-Hans'ın. Unutma ki, o zaman daha on iki-on üç yaşındaydım en fazla. Çiftlikteki evde, babamın yanında oturuyordum hâlâ. Adamın birinin bana 'oğlum' demesi biraz ürkütücüydü.

İçeri girdiğimde, sanki kendimi başka bir dünyaya geçmiş gibi hissettim. Fırıncı-Hans büyükçe bir sallanan koltuğa gömülmüştü. Odanın her yanında, içinde altınbalıkların yüzdüğü kaplar vardı. Her köşede gökkuşağından bir damla oynaşıyordu sanki. Ama evde altınbalıklardan başka daha neler vardı, bir bilsen. O ana kadar hiç görmemiş olduğum bu şeyleri uzun uzun seyrettim. Ne olduklarını ancak yıllar sonra doğru dürüst öğrenebildim: Şişelerin içinde gemi maketleri, kocaman istiridyeler, Buda heykelcikleri, değerli taşlar, bumeranglar, zenci bebekler, eski hançer ve kılıçlar, bıçaklar, tabancalar, İran işi yastıklar, Kızılderili işi alpaka örtüler... Ama en çok ilgimi çeken, sivri kafalı ve altı bacaklı bir hayvanın camdan yapılma heykelciği oldu. Sanki müthiş bir kasırga çok uzaklardan alıp buraya savurmuştu beni. Gördüğüm şeylerden bazıları hakkında bir şeyler duymuştum gerçi, ama bütün bu anlatıklarım, fotoğraf denen şeyin ortaya çıkmasından çok daha önceydi.

Bu küçük evin havası, beklediğimden çok farklıydı. Fırıncı-Hans'ı değil, bir denizciyi ziyaret ediyordum aslında. Odada, bir denizcide rastlanabilecek gaz lambalarına hiç benzemeyen birkaç kandil yanıyordu.

Yaşlı adam şöminenin önündeki bir iskemleyi gösterdi bana - tam da senin şu anda oturduğun iskemleydi bu Ludwig, anlıyorsun değil mi?"

Yine başımı salladım.

"Oturmadan önce odada bir tur atıp altınbalıklara baktım. Bazıları kırmızı, sarı ve turuncuydu, bazıları da yeşil, mavi ve mor. Daha önce bir tek altınbalık görmüştüm: Fırıncı dükkânının arka odasındaki küçük masanın üstünde. Fırıncı-Hans ekmek hamuru hazırlarken, ben de balığın camın içinde gidiş gelişini izledim hep.

'Ne çok balığın var böyle!', dedim, odadaki turu tamamladığımda. 'Nerede tuttun bunları? Anlatsana!'

Gülümsedi hafifçe; sonra 'Her şeyin zamanı var, evlat', dedi, 'her şeyin bir zamanı var. Söyle bakalım, bu köyün fırıncısı olmayı ister misin günün birinde, ben artık aranızda olmadığım zaman?'

Henüz bir çocuk olduğum halde, aynı şey benim de aklımdan geçmişti. Fırıncı-Hans'la ekmekçi dükkânı dışında, hiçbir şeyim yoktu hayatta. Annem ölmüş, babam ne yapıp ettiğimi sormaz olmuş, kardeşlerim Dorfu terketmişti.

Sevinç içinde 'Ekmekçilik işinde kalmaya karar vermiştim zaten', dedim.

'Tahmin etmiştim bunu', dedi yaşlı adam. Düşünceli bir hali vardı. 'Hmm... Öyleyse, balıklarına da bakman gerekecek. Ama hepsi bu kadar da değil: Mor gazozun sırrını da saklayacaksın.'

'Mor gazoz mu?'

'Evet. Ve daha birçok sır, oğlum.'

Mor gazozu anlatmasını istedim.

Beyaz kaşlarını kaldırıp fısıldadı: 'Onu bir tatmalısın, evlat.'

'Nasıl bir tadı var, söylesene.'

Başını salladı iki yana.

'Normal gazozda ya portakal tadı olur, ya armut ya da ahududu - ama hepsi o kadar. Mor gazoz öyle değil, Albert. Onda her şeyin birden tadı var, üstüne üstlük,

hiç görmediğin, tatmadığın daha nice meyvanın, böğürtlenin tadı da.'

'Çok lezzetli olmalı öyleyse', dedim.

'Hem de nasıl! Çok lezzetli demek bile yetmez. Normal gazozların tadını sadece ağzında duyarsın, önce dilinde ve damağında, sonra biraz da boğazında. Oysa mor gazozun tadını burnun, başın, ta aşağılarda bacakların, hattâ sonunda kolların bile duyar.'

'Dalga geçiyorsun galiba', dedim.

'Öyle mi dersin?'

Yaşlı adamın biraz akli karışmış gibiydi. Onun için, daha basit bir şey sormaya karar verdim.

'Ne renk peki bu gazoz?'

Fırıncı-Hans gülmeye başladı birden.

'Sen de amma sorular soruyorsun, evlat. Soru sorman iyi bir şey, ama cevap vermek öyle kolay değil. Mor gazozu *görmek* lâzım ki, anlayabilesin rengini.'

Fırıncı-Hans kalkıp küçük yatak odasına açılan bir kapıya gitti. Orada da içinde altınbalık yüzen bir kap vardı. Yaşlı adam yatağın altından bir merdiven çıkıp duvara dayadı. Tavanda, büyük bir asma kilit asılmış olan bir kapak gördüm.

Fırıncı merdivene çıkıp gömlek cebinden çıkardığı anahtarla kapağı açtı.

'Gel, oğlum. Elli yıldan uzun zamandır buraya ben-den başka çıkan olmamıştı.'

Onun peşinden çatı arasına çıktım.

Küçük bir pencereden ay ışığı süzülüyordu içeriye. Her tarafta toz ve örümcek ağlarıyla kaplı sandıklar, gemi çanları doluydu. Ama karanlık çatı odasını aydınlatan tek şey, ay ışığı değildi. Ay ışığı maviydi, oysa burada gökkuşağının tüm renkleri pırıldıyordu.

Çatı arasının ucuna kadar gitmiş olan Fırıncı-Hans, bir köşeyi gösterdi. Eğik çatının altında eski bir şişe durmaktaydı. Şişenin saçtığı ışık öyle göz alıcı, öy-

le güzeldi ki, bir an gözlerimi yumdum. Düz bir camdan yapılmıştı, ama içindeki şey kırmızı ve sarı, yeşil ve mor ya da aynı anda bu renklerin hepsi birdendi.

Fırıncı-Hans şişeyi kaldıınca, içindekinin sıvılaşmış pırlantalar gibi pırlıladığını gördüm.

'Nedir bu?', diye fısıldadım çekinerek.

Yaşlı fırıncı birden ciddi ve sert bir ifadeye bürünmüştü: 'Bu gördüğün şey oğlum, mor gazozdur. Bunlar dünyada kalmış olan son damlalar.'

'Peki ya bu?', diye sordum, içinde eski ve kirli iskambil kartları bulunan tahta kutuyu göstererek. Kartlar neredeyse paramparçaydı. En üstte maça sekizi duruyordu. Sol üst köşedeki sekiz yazısını zar zor okuyabilmişim.

Fırıncı-Hans işaret parmağını dudaklarına götürerek fısıldadı: 'Bunlar Frode'nin fal kartları, Albert.'

'Frode mi?'

'Evet, Frode. Ama bu öyküyü de başka bir akşam anlatırız. Şimdi önce şu şişeyi alıp aşağı inelim.'

Elinde şişeyle tekrar çatı deliğine gitti yaşlı adam. Masallardaki elinde ahır feneri tutan cüce gibi görünüyordu o an bana. Aradaki tek fark, bu fenerin kırmızı mı, yeşil mi, sarı mı yoksa mavi mi yanmaya bir türlü karar veremez oluşuydu. Etrafa bir yığın renkli lekeler saçmaktaydı. Sanki her tarafta yüzlerce rengârenk kâğıt fener asılıydı.

Oturma odasına indiğimizde Fırıncı-Hans şişeyi şöminenin önündeki masanın üstüne koydu. Odadaki alışılmamış eşyalara vurdu şişenin renkleri. Bir Buda heykelciği yeşile, eski bir tabanca maviye, bir bumerang da kan kırmızısına boyandı.

'Mor gazoz bu mu?', diye sordum bir kez daha.

'Evet, son damlaları. Böylesi daha iyi, Albert. Çünkü bu gazoz, tehlikeli olacak kadar güzel bir içecek. Dükkânlarda satılacak olsa, dünyanın hali haraptı.'

Küçük bir bardağa sadece birkaç damla koydu gazozdan. Damlalar bardağın dibinde kar kristalleri gibi pırıldıyordu.

'Bu kadar yeter', dedi.

Şaşkınlık içinde 'Yani daha fazla içemeyecek miyim?', diye sordum.

Başını iki yana salladı yaşlı adam.

'Küçük bir deneme yeter de artar bile. Zaten bir tek damlanın tadı saatlerce geçmez.'

Bir öneride bulunmak geldi aklıma: 'Öyleyse ben de şimdi bir damla içeyim, yarın sabah da bir damla daha.'

Fırıncı-Hans yine başını salladı.

'Yo, olmaz. Şimdi bir damla, hepsi o kadar. Başka yok. Bu damla öyle hoşuna gidecek ki, geri kalanı çalmak bile isteyeceksin. Onun için, sen gider gitmez şişeyi yine çatıya kilitleyeceğim. Ve sonra sana Frode'nin fal kartlarını anlattığımda, bütün şişeyi vermediğim için şanslı sayacaksın kendini.'

'Kendin hiç içtin mi bundan?'

'Evet, bir defa. Ama elli yıldan çok oluyor.'

Fırıncı-Hans sallanan koltuktan kalktı, sıvı pırlantalarla dolu şişeyi yatak odasına götürdü.

Geri döndüğünde, kolunu omuzuma koyarak, 'Haydi iç', dedi. 'Hayatının en müthiş anı bu, oğlum. Hep hatırlayacaksın bu anı, ama o asla geri gelmeyecek.'

Küçük bardağı alıp pırıltılar saçan sıvıyı içtim. Daha ilk damla dilimin ucuna değer değmez bir haz dalgası yayıldı içimde. Önce, o zamana kadarki hayatımda tanıdığım olduğum ne kadar lezzet varsa, hepsini tattım, sonra da daha binlerce tat bütün bedenimi kapladı.

Fırıncı-Hans'ın dedikleri doğrudu gerçekten: İlk tadı ağzımda, dilimin ucunda hissettim. Ama sonra ayaklarıma ve kollarıma da çilekler, ahududular, elmalar, muzlar doldu. Küçük parmaklarımdan birinin ucu

bal, bir ayak parmağım armut şekerlemesi, sırtım da krema tadı alıyordu. Tüm bedenimde annemin kokusunu duyuyordum. Unuttuğum, ama annemin ölümünden beri yıllar boyunca hep özlemine çektiğim bir koku...

İlk lezzet dalgası yatıştıktan sonra, bütün dünya bedenimde toplanmış gibiydi; ya da bütün dünya *ben*dim sanki. Birdenbire ormanlar, sular, dağlar, tarlalar hep bedenimin birer parçası oluvermişti. Annem ölmüş olduğu halde, onun da içimde bir yerde olduğunu hissediyordum...

Gözüm küçük Buda'ya ilişti: Gülüyordu şimdi heykelcik. Duvarda çaprazlama asılı duran kılıçlar çarpışmaya başladı. Daha eve ilk girdiğimde, büyük bir dolabın üstündeki şişenin içinde bir gemi maketi görmüştüm. İşte şimdi ben, o eski yelkenlinin güvertesinde, uzaklardaki müthiş güzel bir adaya doğru yol alıyordum.

'Nasıl, beğendin mi?', dedi bir ses. Fırıncı-Hans'ın sesi... Eğilmiş, saçlarını karıştırıyordu.

'Hmm...', diyebildim sadece. Başka ne diyeceğimi hiç bilemiyordum ki!

Hâlâ da bilemiyorum. Mor gazozun tadını anlatma imkân yok. Tek söyleyebileceğim, onda her şeyin birden lezzetinin olduğu. Ne kadar güzel olduğunu düşündükçe, bugün hâlâ gözlerime yaşlar doluyor.

MAÇA DOKUZU

*...ve hep başkalarının göremediği,
çok garip şeyler gördüğüne
inanırdı...*

Mor gazozla ilgili bölümü okurken, babam birçok kez konuşmayı denemişti benimle. Ama öykü o kadar heyecanlıydı ki, kitapçığı elimden bırakamadım. Babam bazen manzara hakkında bir şey söylediğinde, ayıp olmasın diye pencereden şöyle bir baktım sadece.

Böyle durumlarda "Şahane!" ya da "Müthiş!" filan diyordum.

Ben henüz Fırıncı-Hans'ın çatı arasında dolanmaktayken babamın söylediği şeyler arasında, İtalyanca yer ve yol adları da geçmişti. Çünkü artık İsviçre'nin İtalyanca konuşulan kısmına varmıştık. Ve buradaki İtalyan havası, isimlerden ibaret de değildi. Mor gazozun öyküsünü okurken geçtiğimiz vadide, daha çok Akdeniz ülkelerine has çiçek ve ağaçlar olduğunu farketmiştim.

Dünyanın her yerini gezmiş olan babam, anında her bitkinin adını söyleyiveriyordu: "Bak, mimozalar!" diye bağıırıyordu örneğin, "Manolyalar! Azalya! Açalya! Japon kirazı!"

Palmiyelere de rastladık yolda, hem de daha İtalya sınırına gelmeden çok önce.

"Lugano'ya yaklaşıyoruz", dedi babam, tam ben küçük kitapçığı elimden bırakmışken.

Geceyi Lugano'da geçirmeyi önerdim, ama babam reddetti.

"İtalya sınırını geçeceğiz dedik bir kere", dedi. "Fazla bir yol değil; zaten daha akşam bile olmadı."

Teselli armağanı olarak, Lugano'da uzun bir mola verdik. Önce biraz sokaklarda, bahçelerde, parklarda gezip tozduk. Lugano'da pek boldu bunlar. Büyütecim yanımdaydı, babam bir İngilizce gazete alıp pipo tütürürken, ben de botanik araştırmaları yapıyordum.

Birbirinden çok farklı gibi görünen iki ağaca rastladım. Birinin çiçekleri büyük ve kırmızıydı, ötekinkiler küçük ve sarı. Biçimleri de çok farklıydı çiçeklerin, ama yine de bu ağaçların akraba olması gerekiyordu. Çünkü yapraklarını büyüteçle incelediğimde, damar ve liflerin neredeyse tıpatıp aynı olduğunu saptadım.

Bir bülbülün ötüşünü duyduk birden. Öyle güzel cıvıldıyor, öyle uzun uzun şakıyordu ki, neredeyse gözlerimden yaşlar boşanacaktı. Babam da çok etkilenmişti aslında, ama sadece bir kahkaha attı.

Hava müthiş sıcaktı. O kadar ki, babamın felsefe yapmasına çanak tutmama gerek kalmadan, iki dondurma alabildim. İri bir hamamböceğini dondurma külahının üstünde gezdirip büyüteçle incelemek istedim, ama tam da bu seçtiğim böcek, tıbbi araştırmalara karşı olağanüstü bir korku duyuyordu.

"Sıcaklık otuz dereceyi geçince ortaya çıkar bunlar", dedi babam.

"Ve dondurma külahı görür görmez tekrar yok olurlar", dedim ben de.

Otomobile dönmeden önce, babam bir deste iskambil kâğıdı satın aldı. Gazete alır gibi sık yaptığı bir şeydi bu. Oyuna meraklı değildi, fal da açmazdı (aramızda bir tek bendim fal açan). Kısacası, bu iskambil kâğıdı konusu bir açıklama gerektiriyor:

Babam Arendal'daki büyük bir atölyede makinecilik yapıyordu. İşe gidip eve dönmek dışında, insanlığa ait büyük meselelerle meşguldu hep. Kitaplıkları çeşitli felsefi konularla ilgili, okunmuş, yıpranmış kitaplarla tıka basa doluydu. Ama gayet normal bir hobisi de vardı, gerçi ne kadar normal olduğu tartışma götürür ya, her neyse. Taş, para, pul, kelebek gibi çeşitli şeyler toplamaya meraklı insanlar çoktur. Babamın da böyle bir tutkusunu vardı işte: Joker toplamak. Hem çok eskiden beri yapıyordu bunu, daha ben onunla tanışmadan önce başlamıştı, denize ilk çıktığı zamanlar belki. Joker koleksiyonu koca bir çekmeceyi dolduracak kadar büyüktü.

Çoğu zaman, iskambil oynayan birilerini gördüğünde, jokeri isteyerek koleksiyonunu büyütüyordu. Kafenin birinde ya da bir kenarda oturmuş oynayan, hiç tanımadığı insanlara bile sormaktan çekinmezdi. Kendisinin bir joker tutkunu olduğunu anlatır, eğer oyunda gerekmiyorsa jokeri rica ettiğini söylerdi. Birçokları, işi uzatmadan çıkarıp veriyordu jokeri. Ama kimisi de, "otlakçılığın bu kadarına da pes doğrusu" dercesine, şöyle bir bakarlardı babama. Bazıları ricasını kibarca geri

çevirir, basbayağı kabalaşanlar da olurdu. Kendimi zorla dilenci yapılmış zavallı bir çocuk gibi hissettiğim olmuştı doğrusu.

Ama tabii kendime, babamın nasıl olup da böyle değişik bir hobi edindiğini de sormuş ve bunu dünyanın bütün kentlerinden gelen posta kartlarını toplamaya benzeterek açıklamaya çalışmıştım. Ne de olsa iskambil kartları da her ülkede bulunan şeylerdi. Bence açık olan bir şey de, babamın bütün kartlar arasında sadece joker toplayabileceği idi. Maça dokuzu ya da sinek papazı koleksiyonu yapması olanaksızdı; çünkü oturmuş keyifle briç oynayan birilerinin yanına gidip sinek papazı ya da maça dokuzunu istemek mümkün değildi. İş kolaylaştıran bir şey de, bir kâğıt destesinde çoğu kez *iki* joker olmasıydı. Hattâ üç veya dört jokerli destelere de rastladığımız olmuştı, ama genellikle joker sayısı ikiydi. Ayrıca, jokerin gerekli olduğu oyun sayısı fazla değildi ve gerekse bile, çoğu kez tek bir joker yetiyordu. Ama babamın joke-re ilgi duymasının, bu tür pratik konulardan daha derin bir nedeni vardı: Asıl mesele, onun kendini bir joker saymasıydı. Bunu böyle açıkça söylediği çok az olmuştur. Ama ben onun kendini bir iskambil oyunundaki jokere benzettiğini çoktandır biliyordum.

Joker, küçük bir delidir. Herkesten farklıdır o. Ne sinektir ne karo, ne kupa ne de maça. Sekiz veya dokuz, papaz veya bacak değildir. Her şeyin dışındadır, ötekilerle aynı yere ait değildir. Gerçi öbür kartlarla aynı pakette bulunur, ama orası onun kendi evi değildir aslında. Bu yüzden de

çıkarılıp bir kenara konabilir, hiç arayanı soranı olmadan.

Sanırım babam, Arendal'da Alman piçi olarak yaşarken, kendini joker gibi hissetmişti. Ama hepsi bu değil: Babam filozof olarak da bir tür jokerdi ve hep başkalarının göremediği, çok garip şeyler gördüğüne inanırdı.

Kısacası, babamın Lugano'da bu kâğıt destesi-ni satın alması, kartlara bir ilgi duymasının sonucu değildi, jokerin nasıl olduğunu merak ediyordu sadece. Çok merak ettiği için de hemen paketi açıp jokerlerden birini çıkardı içinden.

"Tam tahmin ettiğim gibi", dedi. "Böylesini görmemiştım şimdiye kadar."

Jokeri iç cebine yerleştirdi. Şimdi sıra bana gelmişti:

"Kartları alabilir miyim?"

Diğer bütün kartları bana verdi babam. Yazılı olmayan bir yasaydı bu: Yeni bir deste satın aldığında joker onda kalırdı (birkaç joker olsa bile, sadece biri); geri kalanını da, eğer çabuk davranırsam, yani kartları başka bir şekilde elden çıkarmadan önce sorabilirsem, bana verirdi. Böylece belki yüz deste oyun kâğıdım olmuştu. Gerçi ben tek çocuktum, üstelik annem de yoktu ve fal açmayı seviyordum; ama gerçek bir koleksiyoncu olmadığımın, bu kadarı biraz fazla gelmeye başlamıştı doğrusu. Bu yüzden, babamın yeni bir deste aldığında içinden jokeri çıkarıp gerisini attığı da oluyordu. Onun için bir muz kabuğunu atmaktan farkı yoktu bunun.

Samanla taneyi birbirinden ayırır, "Çöp!"

derdi, samanı çöp kutusuna atarken.

Ama çoğunlukla daha hoş bir yolunu buluyordu bu işin: Eğer ben kartları istemiyorsam, hiçbir şey söylemeden başka çocuklara verirdi onları. Hiç tanımadığı oyunculardan aldığı jokerlerin karşılığını bu şekilde insanlığa ödemiş oluyordu. Bence insanlık için kârlı bir alışverişti böylesi.

Tekrar yola çıktığımızda babam, doğanın burada çok güzel olduğunu, bu yüzden biraz dolanarak gitmek istediğini söyledi. Como'ya otobandan gitmek yerine, Lugano Gölü'nün çevresini dolanacaktık. Yolun yarısını aldığımızda, İtalya sınırını da geçmiştik artık.

Çok geçmeden babamın neden bu rotayı seçtiğini anladım. Lugano Gölü'nü arkamızda bıraktıktan biraz sonra, çok daha büyük olan ve üzerinde gemilerin yüzdüğü Como Gölü'ne vardık. Burada önce Menaggio adlı küçük bir kentten geçtik. "Oig-ganem", dedim, tersten okuyarak. Göl kıyısı boyunca biraz daha ilerledik. Akşama doğru Como'da olacaktık.

Bu arada babam ağaçları tanıtmaya devam ediyordu: "Fıstık çamı, selvi, zeytin, incir..."

Bunca ismi nereden bildiğini bir türlü anlayamıyordum. Birkaç tanesini ben de duymuştum, ama diğerlerini eğlence olsun diye uyduruyor bile olabilirdi. Bütün bu ağaçların arasında ilerlerken, ben de okumayı sürdürdüm. Fırıncı-Hans'ın mor gazozu nereden bulduğunu çok merak etmiştim. Bir de onca altınbalığı...

Okumaya başlamadan önce, yarısına kadar bir

fal açtım. Böylece suskunluğumun açıklaması hazır olacaktı. Dorftaki yaşlı fırıncıya kitabın sırrını saklayacağıma dair söz vermiştim ne de olsa.

MAÇA ONU

*... bu teknenin yelkeniyle
ulaşamayacağım uzak adalar gibi...*

O gece Fırıncı-Hans'tan eve dönerken, bedenim hâlâ mor gazozun tadıyla doluydu. Bazen bir kulağımın kenarında kiraz tadı alıyor, bazen de dirseğimde bir tutam lavanta olduğunu hissediyordum. Bir ara dizim ekşi ışıkn tadıyla doldu.

Ay batmıştı artık, ama dağların üstünde yıldızlar, büyümlü bir tuzluktan serpilen kıvılcımlar gibi kıpır kıpır parlıyordu.

Dünyada dolaşan küçücük bir insan olduğumu düşünmüşümdür hep. Ama şimdi, mor gazozu hâlâ içimde hissederken, bu koca dünyanın benim kendi evim olduğunu da bütün bedenimle biliyordum.

Mor gazozun neden o kadar tehlikeli olduğunu anlamıştım şimdi. Bir daha hiç giderilemeyecek bir susuzluk, bir istek yaratmıştı içimde. Daha olsa da içsem, demeye başlamıştım bile.

Köye indiğimde, Waldemar Sokağı'nda babama rastladım. Sallana sallana "Güzel Waldemar"dan çıkıyordu. Yanına gidip Fırıncı-Hans'ı ziyaret ettiğimi anlattım. Büyük bir öfkeye kapıldı, müthiş bir tokat patlattı suratıma.

Her şey bu kadar güzelken, bu tokat öyle bir canımı yaktı ki, gözyaşlarına boğuldum bir anda. O zaman babam da ağlamaya başladı, "Bağışlayabilecek misin beni", diye sordu. Ama ben cevap vermedim. Sadece onunla birlikte eve gittim.

Uykuya dalmadan önce babam, annemin bir melek, içkininse şeytanın bir lâneti olduğunu söyledi. Sanırım

bu sadece o gece değil, alkol onu ölüme sürüklemekten önce hayatta bana söylemiş olduğu en son sözdü.

Ertesi sabah yine ekmekçi dükkânına gittim. Fırıncı-Hans da, ben de mor gazozdan bahsetmiyorduk. Sanki öyle bir şey yoktu köyde, başka bir dünyaya aitti mor gazoz. İkimiz de, büyük bir sırrı paylaştığımızı biliyorduk. Fırıncı-Hans bana sır saklayabilir miyim diye yeniden sorsaydı, muhakkak çok alınırdım. Ama sormasına gerek olmadığını çok iyi biliyordu ihtiyar fırıncı.

Fırıncı-Hans dükkânın arkasına, simit hamuru açmaya gitti. Ben de bir tabureye oturup altınbalığı izlemeye koyuldum. Bakmaya doyamıyordum. Birbirinden güzel renkleri değildi sadece beni cezbeden. Suyun içinde gidip gelişi, bir aşağı bir yukarı salınışı... İçten gelen bir iradeyle hareket ediyordu altınbalık. Her tarafı küçük, canlı pullarla kaplıydı. Gözleri hiç kapanmayan birer siyah noktaydı. Oysa küçük ağzı durmadan açılıp kapanıyordu.

En küçücük hayvanın bile bir kişiliği var, diye düşündüm. Camın içinde durmadan yüzen şu altınbalık, sadece bir kez yaşayacaktı. Ve bir gün, yaşamı son bulduğunda, bir daha hiç geri gelmeyecekti.

Tam yeniden sokağa çıkmak üzereyken (fırıncıya yaptığım sabah ziyaretlerini pek uzatmazdım), birden bana doğru dönüp sordu yaşlı adam: 'Bu akşam geliyor musun Albert?'

Sessizce başımı salladım. Fırıncı devam etti söze: 'Henüz adayı anlatmadım sana, daha kaç gün yaşayacağımı da bilmiyorum.'

Hızla geri koşup boynuna sarıldım.

'Ölemezsin sen!', dedim. 'Asla ölmemelisin!'

'Bütün yaşlı insanların ölme hakkı olmalı', diye cevap verdi. Çelimsiz omuzlarımdan tuttu beni sıkıca. 'Ama ölmekten önce, işi bıraktığımız yerden sürdürecektir

birinin geldiğini bilmek, çok güzel.'

O akşam Fırıncı-Hans'ın evine geldiğimde, çeşmenin başında bekliyordu beni.

'Onu sakladım yine', dedi.

Mor gazozdan söz ettiğini biliyordum.

'Bir daha hiç içemeyecek miyim?', diye sordum.

Fırıncı sertleşti birden: 'Hayır! Hiçbir zaman!'

Güçlü ve kararlı bir tavır takınmıştı ve haklıydı tabii. Bu esrarengiz içeceği bir daha hiç tadamayacağımı kavramıştım.

'Şişe artık hep çatı arasında kalmalı', dedi. 'Ancak yarım yüzyıl sonra indirilebilir oradan. O zaman geldiğinde, genç bir adam çalacak kapını ve altın iksiri tatma sırası onda olacak. Bu şekilde şişenin dibindeki mor gazoz, sonraki kuşaklara da kalacak. Ve günün birinde bu harika dere, uzak bir denize akacak. Bunu anlıyor musun oğlum? Yoksa çok mu kapalı konuşuyorum?'

Her şeyi anladığımı söyledim. Dünyanın dört bucağından gelme eşyalarla dolu eve girdik, önceki akşam yaptığımız gibi, yine şöminenin başına oturduk. Masanın üstünde iki bardak duruyordu. Fırıncı-Hans eski bir sürahidenden mavi yabanmersini şurubu doldurdu.

'1811 Ocak'ında, soğuk bir kış gecesi Lübeck'te doğmuşum ben', diye başladı anlatmaya. 'Napolyon savaşlarının tam ortasında. Babam fırıncıydı. Ben de bu işi öğrenmeye başlamıştım. Ama henüz çok gençken denize çıkmaya karar verdim. Daha doğrusu mecbur kaldım. Sekiz kardeşlik biz, babamın küçük fırını evi zar zor geçindiriyordu. Daha on altımı doldurmadan -1826 yılında- Hamburg'a gidip büyük bir yelkenli gemiye tayfa yazıldım. Norveç'teki Arendal kentinde kayıtlı, tam armalı bir gemiydi bu, adı da "Maria".

Onaltı yıldan uzun bir zaman, benim evim ve yaşamım oldu "Maria". Ama 1842 sonbaharında her şey de-

gişti. Rotterdam'dan New York'a mal götürüyorduk. Çok iyi bir mürettebatımız vardı aslında, ama galiba bu kez pusula da, oktant da dalga geçmişti bizimle. Sınırım daha Manş Denizi'nden çıkarken, rotamız güne-ye kaymış, Meksika Körfezi'ne doğru yol almıştık. Nasıl olabildi böyle bir şey, hâlâ anlamış değilim.

Açık denizde geçen yedi-sekiz haftadan sonra bütün hesaplar, artık limana varmamız gerektiğini gösteriyordu. Ama hâlâ karayı görememiştik. O sırada Bermuda'nın güneyinde bir yerdeydik belki. Bir sabah hava aniden bozdu, rüzgâr gittikçe şiddetlendi, sonunda korkunç bir fırtınanın ortasında bulduk kendimizi.

Bundan sonra ne olduğunu tam bilemiyorum. Kasırga koca gemiyi alabora etmiş olmalı. Geminin batışını bölük pörçük hatırlayabiliyorum. Öyle hızlı olup bitti ki her şey... Bildiğim, geminin yan yattığı ve su aldığı. Bir de, güverteye çıkan bir arkadaşın suların ortasında kayboluşu hiç gitmiyor gözümün önünden. Ama hepsi bu kadar. Tekrar kendime geldiğimde, bir cankurtaran botundaydım. Ve deniz çarşaf gibi dümdüzdü.

Bilincimi yitirmiş olarak ne kadar zaman geçtiğini hâlâ bilmiyorum. Belki birkaç saat, ama belki de birkaç gün... Ancak teknede uyandığımda, benim için yeniden başladı zaman. Daha sonra geminin, ardında hiçbir flika ya da yolcu bırakmadan battığını anladım. Kazayı atlatan tek insan bendim.

Kurtarma teknesinin küçük bir direği vardı. Burundaki tahtaların altında da eski bir yelken bezi buldum. Yelkeni çektim. Güneşle aya bakarak yönümü bulmaya çalışıyordum. Amerika'nın doğu kıyısı yakınlarında olduğumu sanıyor, bu yüzden de batıya doğru bir rota izlemek istiyordum.

Böyle denizin ortasında bir haftadan uzun bir zaman geçti. Biraz peksimet ve sudan başka bir şey yoktu teknede. Bir tek gemi direği bile görememiştim hâlâ.

Özellikle son geceyi çok iyi hatırlıyorum. Tepemde yıldızlar, yelkenimle ulaşamayacağım uzak adalar gibi parlıyordu. Lübeck'teki anne-babamla aynı yıldızların altında olmak düşüncesi ne garipti... Aynı yıldızları görebildiğimiz halde, birbirimizden sonsuz ölçüde uzaktık. Çünkü yıldızlar haber taşımaz, Albert. Bu dünyada nasıl yaşadığımız umurunda değildir onların.

Annem-babam "Maria"yla birlikte benim de sulara gömüldüğüm haberini alıp üzüntüye boğulacaklardı pek yakında.

Ertesi gün, ufukta sabahın ilk kızılığı belirlediğinde, birden çok uzaklarda bir nokta farkettim. Önce gözüme toz kaçtığını sandım, ama gözlerimi yaş gelinceye kadar ovaladığım halde, nokta hep aynı yerde duruyordu. Sonunda bunun bir ada olması gerektiğini anlayabildim.

Tekneyi adaya doğru yöneltmeye çalıştım ve o anda zorbela görebildiğim adadan bana doğru gelen çok kuvvetli bir akıntı olduğunu farkettim. Yelkeni çözüp teknenin sağlam küreklerini çıkardım ortaya. Sırtımı hedefe verip kürekleri ıskarmoza taktım.

Hiç durmadan kürek çektiğim halde, adaya yaklaşıyormuşum gibi gelmiyordu. Gözümün önünde uzanan sonsuz deniz, eğer adaya ulaşamazsam, mezarım olacaktı. Suyum biteli neredeyse yirmi dört saat oluyordu. Saatlerce sürdü bu akıl almaz mücadele. Küreklere her asılışımda avuçlarımdan kan geliyordu. Ama son şansımı bu benim.

Saatler boyu kürek çektikten sonra arkama dönüp baktığımda, o küçük leke artık hatları belirgin bir adaya dönüşmüştü. Palmiyelerle çevrili bir koy gördüm. Ama henüz hedefime varabilmiş değildim; uzun bir yol daha vardı önümde.

Ama sonunda çektiğim onça zahmete değdi. Günün

geç bir saatinde koya girdim ve sonunda teknemin hafif bir sürtünmeyle karaya vurduğunu hissettim. İnip tekneyi kumsala çektim. Denizde geçen onca günden sonra toprağa ayak basmak, bir masal gibi geliyordu bana.

Tekneyi palmiyelerin arasına çekmeden önce, kalan son peksimetleri yedim. Aklıma ilk gelen şey de, adada su olup olmadığıydı.

Kendimi Güney Atlantik'te bir adaya atıp kurtulmuştum gerçi, ama yine de pek iyimser olamıyordum. Çok geçmeden adada yaşayan insan olamayacağını kavradım. Sıkıcı derecede küçük bir adaydı; durduğum yerden tepeye kadar her şeyi görüyordum. Biraz tırmansam, bütün adayı görebileceğimi düşündüm.

Fazla ağaç yoktu; ama birden, palmiyelerden birine tünemiş bir kuş, hiç duymadığım kadar güzel bir sesle ötmeye başladı. Herhalde bu ötüşü böyle güzel bulmamın nedeni, adada canlılar olduğunu gösteren ilk belirti oluşuydu. Yıllar boyunca denizlerde dolaşmıştım; bunun bir deniz kuşu olmadığını hemen anladım.

Teknenin yanından ayrılıp kuşun öttüğü ağaca doğru yürüdüm. İşte ilk defa o zaman, sanki ben ilerledikçe ada da büyüymüş gibi geldi. Daha pek çok ağaç olduğunu farkettim ve iç taraflardan başka kuşların ötüşünü duydum. O anda (ama belki de daha önce?) buradaki birçok çiçek ve bitkinin, gördüğüm onca yerdeki çiçek ve bitkilere benzemediği dikkatimi çekti.

Kumsaldayken sadece yedi veya sekiz palmiye saymıştım. Oysa şimdi, üstünde yürüdüğüm küçük patikanın yüksek gül ağaçları arasından geçip bir palmiye ormanında kaybolduğunu görüyordum.

Bu küçük ormana doğru yürüdüm; artık adanın ne büyüklükte olduğunu iyice merak etmeye başlamıştım. Tam palmiyelere varmıştım ki, onların da ardında yapraklı ağaçlarla dolu sık bir orman bulunduğunu far-

kettim. Geri dönüp baktım: tekneyle gelmiş olduğum koyu görebiliyordum hâlâ. İki yanımda Atlas Okyanusu, gün ışığında altın gibi parlamaktaydı.

Düşünüp taşınmayı bıraktım; en iyisi ormanın nerede bittiğini gidip görmektir. Daldım ağaçların arasına. Orman arkamda kaldığında, sağımda ve solumda dik tepelerle karşılaştım. Denizi de göremez olmuşum artık.

MAÇA BACAĞI

...Keşane gibi gözler...

Gözlerim her şeyi çift görmeye başlayınca kadar okumaya devam etmişim ekmekten çıkan kitapçı-ğı. Sonra onu arka koltuktaki Mickey Mouse dergilerinin arasına saklayıp Como Gölü'nü seyretmeye koyuldum.

Dorf'taki fırıncının üzümlü ekmeğın içine yerleştirdiğı kitapçıkla büyüteç arasında nasıl bir ilişki olabilir diye soruyordum kendi kendime. Bir insanın nasıl bu kadar küçük bir yazı yazabildiğini anlamak da kolay değildi hiç.

Gölün ucundaki Como kentine ulaştığımızda, hava artık kararmıştı; ama öyle geceyarısı filan olmuş değildi, yılın bu zamanı İtalya'da hava, Norveç'tekinden çok daha erken kararıyordu. O gün hep güneye doğru yol aldığımız için, alışık olduğumdan bir saat daha önce karanlık basmıştı.

Çok canlı bir kent olan Como'dan geçerken, sokak lambaları yandı. Birden gözüme bir lunapark ilişti ve bütün gezi boyunca ilk kez, isteğimi kabul ettirmek için elimden geleni ardıma koymadım.

"Lunaparka gidelim", dedim.

Yolun iki tarafına da bakarak bir pansiyon aramakta olan babam, "Bakarız", dedi.

Ben de "Bakmak filan yok", dedim. "Gidiyoruz!"

Sonunda pes etti babam. Ama önce kalacak yer

bulmamız koşuluyla. Ayrıca, başka pazarlıklara girişmeden önce, bir bira istiyordu. Bu da, luna-parka otomobille gitmeyeceğiz demektir. Neyse ki hemen çok yakında bir otel bulduk: "Mini Hotel Baradello".

"Olledarab Letoh İnım", dedim. Babam neden birdenbire Arapça konuşmaya başladığımı sordu. Otelin levhasını gösterince de güldü.

Eşyalarımızı odaya çıkardıktan ve babam resepsiyonun orada birasını içtikten sonra, yola koyulduk. Yolda babam bir dükkâna girip ne olduğunu bilemediğim iki minik şişe satın aldı.

Lunapark hiç de fena sayılmazdı, ama babamı sadece korku tüneli ve dönme dolaba razı edebildim. Ben bir de tek başıma, tam tur atan esaslı bir şeye bindim.

Dönme dolaptan bütün kent ve Como Gölü görüyordu. Bir ara, tam biz en yukarıdayken, dönme dolap durdu, arabamız sallanmaya başladı; yeni müşteriler biniyordu çünkü. Böyle yerle gök arasında gidip gelirken, birden aşağıda durmuş bize doğru bakan küçük bir adam gördüm. Ayağa fırlayıp elle göstererek bağırdım: "İşte, yine o!"

"Kim?", dedi babam.

"Cüce", dedim. "Benzincide bana bir büyüteç vermişti hani."

"Saçma", dedi babam; ama o da aşağıya doğru bir baktı.

"Ta kendisi", diye ısrar ettim. "Şapkası tıpatıp aynı. Üstelik görüyorsun, cüce işte."

"Avrupa'da cüce çok; Hans-Thomas. Şapka da. Tekrar yerine otursan iyi olur!"

Ama bunun aynı cüce olduğuna emindim ben. Bize baktığı da besbelliydi üstelik. Arabamız tekrar aşağıya doğru harekete geçtiğinde cüce, iki barakanın arasına dalıp gözden kayboldu.

Artık lunaparkla ilgilendiğim yoktu. Babam çarpışan otomobillere binmek isteyip istemediğimi sorduğunda, kibarca reddettim.

"Şöyle bir bakınmak istiyorum sadece", dedim.

Aslında cüceyi görmeye çalıştığımı söylememiştim tabii. Ama babam belki de şüphelenmişti bundan, çünkü var gücüyle beni her türlü salıncağa bindirmeye çalışıyordu.

Lunaparkta dolaşırken babam, tam iki kez sırtını insanlara dönüp satın aldığı şişelerden bir şeyler yudumladı. Sanırım bunu ben korku tüneline ya da ona benzer bir yerlerdeyken yapabilmeyi tercih ederdi.

Lunaparkın ortalarında bir yerde beş köşeli bir çadır kurulmuştu. Girişte SIBYLLA yazılıydı. Ama ben bunu da tersinden okumaya karar verdim.

"Allybis", dedim.

Babam şaşırdı: "Ne? Ne dedin?"

"Bak, orada", diye gösterdim yazıyı.

"Sibylla", dedi babam. "Kâhin kadın demek bu. Sana geleceğini anlatmasını ister misin?"

Elbette istiyordum. Hemen çadıra koştum.

Girişte benim yaşlarımda çok güzel bir kız oturuyordu. Uzun siyah saçları vardı, gözleri de kapkaraydı. Onun bir çingene olduğunu düşündüm. Öyle nefis görünüyordu ki, içim kıpır kıpır oldu. Ama o daha çok babamla ilgileniyordu. Başını

kaldırıp baktı ve kırık dökük bir İngilizce'yle sordu: "Geleceğinizi görmek ister misiniz, beyim? Sadece beş bin lired."

Babam ona bir kâğıt para uzatarak beni gösterdi. O sırada yaşlı bir kadın başını çıkardı çadır-dan. Kâhin işte bu kadındı, geleceğimi güzel kızı-dan dinleyemeyeceğim için biraz hayal kırıklığına uğramıştım. Sonra çadıra alındım. Kırmızı bir lamba sallanıyordu tavanda. Kadın yuvarlak bir masanın başına geçti. Büyük bir kristal küre ve içinde pırıl pırıl altınbalıklar yüzen bir cam kâse vardı masanın üstünde. Bir de iskambil destesi.

Falcı kadının gösterdiği tabureye oturdum. Babamın çadırın kapısında beklediğini bilmesem, muhakkak ürperirdim korkudan.

"İngilizce biliyor musun, canım?", diye sordu kadın.

"Elbette", dedim.

Sonra iskambil destesini alıp bir kart çekti içinden: Maça bacağı. Kartı masaya koyup benden peşpeşe yirmi kart çekmemi istedi. Çektikçe, bir yandan da karıştıracaktım. Dediğini yaptım. Maça bacağı da bu kartların arasına koymamı söyledi. Sonra bu yirmi bir kartı alıp hep gözlerimin içine bakarak masaya dizdi.

Her biri yedi karttan oluşan üç sıra yapmıştı. Üstteki sıranın benim geçmişimi, ortadakinin bugünü, en alttakinin de geleceğimi gösterdiğini söyledi. Maça bacağı orta sırada çıktı. Onun yanında da bir joker vardı.

"Şaşırtıcı", diye mırıldandı kadın. "Çok özel bir dağılım."

Bir süre hiçbir şey olmadan durduk. Yoksa açılan bu yirmi bir kart, kadını hipnotize edecek kadar tuhaf mı, diye sormaya başladım kendime. Ama sonunda konuştu kadın. Maça bacağına gösterip etrafındaki kartlara göz attı.

"Büyüyen bir çocuk görüyorum", dedi. "Evin-den çok uzakta."

Bu beni fazla etkilememişti haliyle; Comolu olmadığımı bilmek için kâhin olmak gerekmezdi.

"Mutlu değil misin, canım?", diye sordu kadın.

Yanıt vermedim buna. Kadın kartlara baktı yine.

Geçmiş anlatan sırayı gösterdi bana. Daha birçok maçayla birlikte maça papazı duruyordu orada.

"Geçmişte pek çok acı ve engel var", dedi falcı.

Maça papazını kaldırıp bunun babam olduğunu, çocukluğunun acılarla dolu geçtiğini söyledi. Sonra da, ancak yarım yamalak anlayabildiğim bir sürü şey anlattı. Sık sık "büyükbaba" sözcüğünü duydum.

"Peki ama, annen nerede yavrum?"

Atina'da olduğunu söyledim; söyler söylemez de pişman oldum, çünkü böylece ona yardım etmiş oluyordum. Belki de blöf yapmıştı sadece.

"Çok uzun zamandır uzakta", diye sürdürdü falcı sözlerini. Alt sırayı gösterdi. En sağda, maça bacağının epeyce uzağında, kupa ası duruyordu.

"Sanırım bu senin annen", dedi. "Çok çekici bir kadın... güzel şeyler giyiyor... kuzeydeki memleketten uzakta yabancı bir ülkede."

Bu şekilde devam etti kehanete ve ben ancak

yarısını anlayabildim. Geleceği anlatmaya başladığında, kestanelere benzeyen gözleri ışıldadı.

"Böyle bir dağılım görmemiştim hiç.", dedi bir kez daha.

Maça bacağıının yanındaki jokeri göstererek ekledi: "Çok büyük sürprizler var oğlum, pek çok sır."

Ayağa kalktı, sinirli bir hareketle başını geriye attı ve son olarak, "Ve o kadar yakında ki", dedi.

Böylece seans sona ermişti. Kâhin kadın benimle birlikte çadırın çıkışına geldi, doğruca babama giderek bazı gerçekleri fısıldadı kulağına. Ben biraz gerisindeydim. Birden elini başıma koyarak "Bu çok özel bir çocuk, beyim...", dedi. "Pek çok sır. Neler olacağını Tanrı bilir"

Sanırım babam gülmemek için zor tutuyordu kendini. Belki de sırf gülmemeyi başarabilmek için, kadına bir banknot daha uzattı.

Çadırdan epeyce uzaklaştığımızda bile, kadın arkamızdan bakıyordu hâlâ.

"Bana fal açtı", dedim.

"Yaa? Jokeri istedin tabii!"

"Delisin sen", dedim öfkeyle. Kutsal bir şeye saygısızlık etmek gibi gelmişti bu sorusu bana.

Oysa babam iğrenç bir şekilde gülüyordu. İki küçük şişeyi de boşaltmış olduğu belliydi bu gülüşünden. Otel odamıza dönünce, onu yedi denizin korsanlarını anlatmaya razı edebildim.

Babam yıllar boyunca Avrupa ile Batı Hint Adaları arasında gidip gelen bir tankerde çalışmıştı. Bu yüzden de Meksika Körfezini ve Rotterdam, Hamburg, Rostock gibi kentleri avucunun içi gibi biliyordu. Ama gemisinin başka rotalar izlediği de

olmuş, babamın dünyada görmediği liman kalmamıştı neredeyse. Birlikte Hamburg'dayken yarım gün boyunca limanı gezmiştik. Yarın da babamın daha gençliğinde görüp tanıdığı bir limana gidecektik: Venedik. Ve sonunda Atina'ya varınca, Pire limanını gezmek istiyordu.

Uzun yolculuğumuza çıkmadan önce, neden uçakla gitmediğimizi sormuştum ona. Öyle yap-sak, Atina'da annemi aramak için daha çok zamanımız olurdu. Ama babam başını sallamış, gezinin bütün amacının annemi eve döndürmek olduğunu, onu otomobile bindirivermenin bir seyahat şiketine götürüp uçak bileti almaktan şüphesiz daha kolay olacağını anlatmıştı.

Zaten ben onun, annemi bulacağımızı pek de sanmadığından kuşkulanıyordum. O zaman tatili yine boşa gitmiş olacaktı. Daha çocukken, Atina'yı görmek istemişti hep. Ama tam da Atina'ya sadece birkaç kilometre uzaktaki Pire'ye geldiklerinde gemi kaptanı, karaya çıkmasına izin vermemişti. Böyle kaptanları kesinlikle miço yapmalı bence.

Birçok insan, eski tapınakları görmek için gider Atina'ya. Babamsa, büyük filozoflar bu kentte yaşamış olduğu için gitmek istiyordu. Annemin babamla beni öylece bırakıp gitmesi, zaten yeterince kötüydü. Ama tutup bir de Atina'ya gitmiş olması, babam için olayı daha da dayanılmaz kılıyordu. Madem ki babamın hep hayal ettiği bir ülkede bulacaktı kendini, o zaman bunu birlikte de yapabilirlerdi pekalâ.

Babam tayfalık yaşamından kalma abuk sabuk iki öykü anlattıktan sonra, uyudu. Ben yatakta ek-

mekten çıkan kitapçığı ve Dorf'un garip fırıncısını düşünüyordum. Ve kitabı otomobilde bıraktığım için kızıyordum kendime. Bu gece Fırıncı-Hans'ın deniz kazasından sonra neler yaptığını öğrenemeyecektim artık. Ama uyuyana kadar hep Ludwig'i, Albert'i ve Fırıncı-Hans'ı düşündüm durdum. Üçü de, Dorfta fırıncı olana kadar, zor bir hayat geçirmişti. Mor gazozun ve altınbalıkların sırrı onları birbirine bağlıyordu. Bir de Fırıncı-Hans, Frode adlı birinden söz etmişti. Tuhaf fal kartları vardı bu Frode'nin...

Yanılmıyorsam eğer, bütün bunların Fırıncı-Hans'ın başına gelen deniz kazasıyla bir ilgisi olmalıydı.

MAÇA KIZI

*... kelebeklerin çıkardığı
ses müzik gibiydi...*

Babam ertesi sabah beni erkenden uyandırdı. Öyle pek sık olmayan bir durumdu bu. Demek ki dün lunaparka giderken aldığı şişelerin içinde fazla bir şey yoktu.

"Bugün Venedik'e gidiyoruz", dedi. "Güneşle birlikte yola çıkacağız."

Yataktan kalkarken, gece rüyamda cüceyi ve kâhin kadını gördüğümü hatırladım. Rüyamdaki cüce korku tünelineki balmumundan bir heykel-di, ama sonra birden canlanıyordu; kâhin kadın güzel kızıyla birlikte korku tüneline arabasında önünden geçerken onun gözlerinin içine bakmıştı çünkü. Cüce karanlıktan yararlanıp sıvışmıştı, şimdi de Avrupa'nın her tarafında dolaşıp duruyordu, yakalanıp tekrar tünele tıklamak korkusuyla. Çünkü o durumda, yeniden cansız bir heykel olmak zorunda kalacaktı.

Ben bu acayip rüyayı düşünerek pantolonumu giyene kadar, babam hazırlanmıştı bile. Venedik'e gidiyoruz diye sevinmeye başladım. Orada, uzun bir yolculuktan sonra ilk kez Akdeniz'i görecektik. Ben daha hiç görmemiştim bu denizi, babam da en son denizcilik yaptığı dönemde görmüştü.

Yemek salonuna gidip Alpler'in güneyinde her yerde rastlanan o zayıf kahvaltıyı yaptık. Oto-

mobile bindiğimizde saat henüz yediydi. Ve tam kalkarken güneş de ufukta belirdi. Babam güneş gözlüğünü takıp "Bu keskin ışıklı yıldız", dedi, "öğlene kadar tam karşımızda olacak böyle."

Venedik'e gitmek için Po Ovası'ndan geçiliyordu. Dünyanın en verimli yerlerinden biriydi burası. Alpler'den o kadar bol su alıyordu ki...

Bir an portakal ve limon bahçelerinin arasından geçiyor, sonra selvilerin, zeytin ağaçlarının, palmyelerin etrafımızı kuşattığını görüyorduk. Daha sulak kısımlarda, yüksek kavakların arasında uzanan muazzam pirinç tarlalarına rastladık. Yol kenarı hep gelinciklerle kaplıydı. Öyle göz kamaştırıcı bir parlaklıkları vardı ki, arada sırada gözlerimi ovalamam gerekiyordu.

Az sonra bir tepeye vardık. Önümüzde inanılmaz çeşitlilikte renklerle süslü bir ova uzanıyordu şimdi. Herhalde bir manzara ressamı gelip buranın gerçeğe uygun bir resmini yapmaya kalksa, bütün boyaları biterdi zavallıcığın.

Babam durdu, yolun kenarında hemen indi otomobilden ve bir sigara yaktı. Küçük konferanslarına bir yenisini eklemek için düşüncelerini toplamakla uğraştığı belliydi.

"Bütün bu domatesler, limonlar, enginarlar, cevizler Hans-Thomas, bütün bunlar her yıl yeniden fişkırlıyor topraktan. Ve tabii tonlarca klorofil oluyor burada. Kara topraktan bunca şeyin nasıl çıktığını anlayabiliyor musun?"

Olduğu yerde durup yaradılış mucizesini seyretti.

"Beni en çok etkileyen şey, bütün bunların bir tek hücreden çıkmış olması. Milyarlarca yıl önce herhangi bir zaman, küçük bir tohum taneciği oluştu. Bölünüp çoğaldı bu tohum. Ve ağır ağır değişerek fillere, elma ağaçlarına, ahududulara, orangutanlara dönüştü. Anlıyor musun bunu Hans-Thomas?"

Başımı salladım. Aynı hızla devam etti babam. Çeşitli bitki ve hayvan türlerinin kökeni hakkında kapsamlı bir ders dinledim. Babam konuşmasının sonunda, mavi bir çiçekten uçan kelebeği gösterip onun burada, Po ovasında korkusuzca yaşayabilmesinin, sırtındaki lekeler sayesinde olduğunu açıkladı: bölgede bulunan vahşi hayvanların gözlerine benziyordu bu lekeler.

Sigara molalarının çoğu bu şekilde geçiyor, ama bazen de babam oğluna felsefi konferanslar çekmek yerine, sigarasını yakıp düşünceye dalıyordu. O zaman ben de pantolonumun cebinden büyüteci çıkarıp ilginç biyolojik araştırmalar yapıyordum. Arka koltukta küçük kitabı okuduğum aynı büyüteçle... Doğanın da kitapçık gibi gizlerle dolu olduğunu düşünüyordum.

Kilometreler boyunca babam, direksiyonun başında düşünüp durdu. Üzerinde yaşadığımız gezegen ya da bizi terkedip gitmiş olan annem hakkında yeni gerçekler dinlemeye her an hazırdım. Ama şu anda benim için en önemli şey, ekmekten çıkan kitapçığı okumaktı...

Denizin ortasında bulduğum adanın çıplak kayalardan ibaret olmamasına çok sevinmiştim. Ama iş bununla

bitmiyordu: Ada sanki anlaşılmaz bir sır saklıyor gibiydi. Ben iç kısımlara doğru ilerledikçe, onun da sürekli büyüdüğüne iyice inanmıştım. Sanki her adımında dört bir yana doğru genişliyor, kendi kendini yine kendi içinden gelen bir şeyle besleyip büyütüyordu.

Patikayı izlemeye devam ettim; ama az ilerde yol ikiye ayrıldı. Bir karar vermek zorundaydım. Sola sap-tım. Biraz sonra yeni bir kavşakla karşılaştığımda da, yine sola doğru yürüdüm.

Sonunda patika, iki dağ arasındaki derin bir uçurumda kayboldu. Dev kaplumbağalar dolaşıyordu çalı-ların arasında. En irilerinin boyu iki metreden fazlaydı. Böyle büyük kaplumbağalar olduğunu duymuştum, ama hiç görmemiştim şimdiye kadar. Bir tanesi başını kabuğundan çıkarıp bana doğru baktı. Sanki 'adaya hoşgeldin', der gibiydi.

Bütün gün dolaşıp durdum. Yeni ormanlar, vadiler, yaylalar gördüm, ama denizin nerede olduğunu bir daha hiç bulamadım. Büyülü bir yerde, yolları hiçbir du-varla kesilmeyen acayip bir labirentin içinde kaybolmuş gibiydim.

Akşama doğru bir açıklığa vardım. Önümde geniş bir manzara ve akşam güneşinde keyifle parıldayan büyük bir göl uzanıyordu. Hemen kendimi suyun kenarına atıp kana kana içtim. Haftalar sonra ilk kez, gemideki sudan başka bir şey içebilmişim sonunda.

Yıkanmayalı da epey oluyordu. Tayfalara özgü dar giysilerimi hızla çıkarıp daldım suya. Tropik güneşin boğucu sıcağı altında yarım gün yürüdükten sonra, büyük bir ferahlık verdi bu banyo. En ufak bir gölge olmayan kurtarma teknesinde başımın güneşten ne kadar çok yanmış olduğunu o zaman farkettim.

Birkaç kez suya dalıp çıktım. Suyun altında gözle-rimi açtığımda, gökkuşağının bütün renkleriyle süslü büyük bir altınbalık sürüsüyle karşılaştım. Kimisi kıyı-

daki bitkiler gibi yeşil, kimisi de değerli taşlar gibi maviydi. Bazıları da kırmızı, sarı ya da turuncu derilerinin üstünde altın renkli benekler taşıyordu. Ayrıca hepsi de, üstünde her türlü rengin bulunduğu bir şeritle süslenmişti.

Sudan çıkıp kurumak için akşam güneşinin altında yere uzandım. Ne kadar acıkmış olduğumu hissettim birden. Bir çalı ilişti gözüme; çilek iriliğinde yemişlerle dolu salkımları vardı. Tanımadığım meyvelerdi bunlar, ama yenebilir olduklarını düşündüm. Tatları cevizle muzun karışımına benziyordu. Karnım doyduktan sonra giyindim, büyük gölün kıyısında yatıp uyudum. Sonunda dinlenebilecektim artık.

Ertesi sabah daha güneş doğmadan uyandım. İyice kendime gelmiştim artık. "Büyük bir deniz kazası atlattım ben!", dedim kendi kendime. Bunun ancak şimdi tam olarak farkına varıyordum. Sanki yeniden doğmuş gibiydim.

Gölün solunda kalan dağlık arazi, geçilemeyecek kadar sarptı. Sarı otlarla ve sabah melteminin hafifçe dalgalandırdığı çan şeklinde çiçeklerle kaplıydı.

Daha güneş ufukta belirmeden, tepelerden birine tırmanmıştım bile. Ama buradan da denizi göremiyordum. Koca bir toprak parçası, sanki bir kıta uzanıyordu önümde. Hem Kuzey hem de Güney Amerika'yı görmüştüm, ama şimdi oralarda bir yerde olmadığım kesindi. Ve en ufak bir insan izine rastlamış değildim henüz.

Güneş doğuda kendini gösterinceye kadar bekledim tepede. Domates gibi kıpkırmızıydı güneş, ama bir serap gibi de titrek. Böyle denizde bile görmediğim kadar büyük ve kırmızı olmasının nedeni, ufkun çok aşağıda kalmasıydı.

Acaba Lübeck'te evimizin üstünde parlayan güneş-

le aynı mıydı buradaki?

Öğlene kadar yürüyüp durdum. Karşıma hep yeni manzaralar çıkıyordu. Güneş gökte iyice yükseldiğinde, sarı gül ağaçlarıyla kaplı bir vadiye gelmişim. Dev kelebekler uçuşuyordu ağaçların arasında; en irilerinin kanatları kargalarinki kadar büyüktü, ama tabii çok daha güzel... Lacivertti kelebeklerin rengi, kanatlarının üstünde de kan kırmızısı iki yıldız deseni vardı. Canlanmış çiçekler gibi görünüyordlardı bana, adanın çiçekleri birden oldukları yerden kalkmışlar ve uçmayı öğrenivermişlerdi sanki. Ama en tuhafı, kelebeklerin çıkardığı gürültünün müzikten farksız oluşuydu. Çeşitli tonlarda ıslık çalar gibiydiler; vadiyi hafif bir flüt sesi doldurmuştu, tıpkı bir orkestradaki flütistlerin çalgılarını akort edişleri gibi. Kadife gibi yumuşak kanatları yüzümü yalıyordu bazen. Pahalı parfümleri hatırlatan ağır ve tatlı bir koku saçtıklarını farkettim.

Adada yön duygumu hepten yitirmemek için, vadi boyunca kıpır kıpır akan ırmağı izlemeye karar verdim. Hem böylece önünde sonunda denizi de bulabilirim diye düşünüyordum. Ama yanılmışım, öyle kolay değildi denizi bulmak; öğleden sonra yürürken, geniş vadinin bir yerde sona erdiğini gördüm çünkü. Vadi huni gibi giderek daraldı, sonunda da duvar gibi yükselen koskoca bir kaya buluverdim karşımda.

Önce çok afalladım; bir ırmağın geri dönüp geldiği yöne doğru akması mümkün değildi. Ama sonra suyun kayadaki bir oyuğa aktığını gördüm. Oyuğun ağzına gidip baktım: su orada çok daha durgun akıyor, bir yeraltı kanalı oluşturuyordu.

Kayadaki bu yarığın hemen önünde, suyun kıyısında sıçrayıp duran kurbağalar birer tavşan büyüklüğündeydi. Hep bir ağızdan viyaklıyor, çıkardıkları müthiş gürültüyle ortalığı cehenneme çeviriyorlardı. Doğada bu kadar büyük kurbağalara da rastlandığını bilmez-

dim doğrusu. Islak otların arasında tombul kertenkeleler ve daha da kocaman gekolar sürünüyordu. Dünya-daki birçok limanda sayısız hayvanla karşılaşmıştım, tabii sürüngenlerle de. Bu kadar irilerine rastlamadıysam da, yine de benim için tanıdık canlılardı. Ama buradaki gibi kırmızı, sarı, mavi renkli olanlarını hiç görmemişim.

Irmağın kıyısından ilerleyerek mağaraya girebileceğimi keşfettim. Bunu bir denemeye, nereye kadar gidebileceğimi sınamaya karar verdim.

Dağın içindeki mağarayı mavi-yeşil hafif bir ışık doldurmuştu. Su hemen hiç kıpırdamıyordu, kristal gibi berraktı. Burada da keyifle yüzen altınbalıklar çıktı karşıma.

Mağarada biraz ilerleyince, hafif bir gürültü duymaya başladım. Giderek arttı ses, sanki davullar güm-bürdüyordu. Bir yeraltı şelalesine yaklaşmakta olduğum belliydi. Yoksa geri mi dönsem, diye düşündüm. Ama daha şelaleye varmadan parlak bir ışık kapladı mağaranın içini. Başımı kaldırıncı, ışığın kayadaki bir delikten düştüğünü gördüm. Hiç tereddüt etmeden tırmandım delikten yukarı. Az sonra karşıma çıkan manzara öyle göz alıcı bir güzellikteydi ki, gözlerim yaşlarla doldu.

Delikten geçmem zor olmuştu. Ama sonunda dışarı çıkmayı başarmıştım. Şimdi önümde çok bereketli, yemyeşil bir vadi uzanıyor, denizi aradığımı unutturuyordu bana.

Bulunduğum dağdan aşağı inmeye başladım. Vadinin içinde ilerledikçe, karşıma çıkan meyva ağaçlarının çeşitleri giderek arttı. Elmalar, portakallar ve daha birçok tanıdık meyva. Ama hiç görmediğim meyvalar da vardı burada. En büyük ağaçların meyvaları uzundu ve eriğe benziyordu; öteki bazı ağaçlardakilerse domates büyüklüğünde ve yeşildi.

Yer çeşit çeşit, hepsi de birbirinden şaşırtıcı çiçeklerle kaplıydı. Çançiçekleri, çuhaçiçekleri, anemonlar... Her tarafta yetişen küçük gül ağaçları, erguvan renginde öbek öbek cüce güllerle doluydu. Güllerin etrafında vızıldayarak uçuşan arılar neredeyse birer serçe büyüklüğündeydi. Kanatları keskin güneşin altında cam gibi parlıyordu. Yoğun bir bal kokusu sarmıştı çevreyi.

Vadiye doğru inmeyi sürdürdüm ve birden sütekle ri gördüm...

Adadaki arılarla kelebekler şaşırtmıştı beni, ama Almanya'daki akrabalarından çok daha büyük ve güzel olsalar da, sonunda bildiğim arılar ve kelebeklerdi bunlar. Kurbağa ve sürüngenler de öyle... Oysa şimdi, gördüklerime ve duyduklarıma hiç benzemeyen iri, beyaz hayvanlar vardı karşımda. Rüya görüyorum sandım, gözlerimi ovuşturdum.

On, on beş hayvandan oluşan bir sürüydü karşımdaki. Atlar ya da inekler kadar büyüktüler. Domuzunkine benzeyen kalın, beyaz bir derileri ve tam altı tane bacakları vardı. Başları at ve ineklerinkinden daha küçük ve sivriydi. Arada sırada başlarını göğse doğru kaldırıp "Brrrşş, brrşşş!" diye bir ses çıkarıyorlardı.

Hiç korkmadım, çünkü en az Almanya'daki inekler kadar aptal ve dostça bir görünüşleri vardı bu altı bacaklı hayvanların. Ama onları gördükten sonra, hiçbir haritada yer almayan bir ülkeye geldiğimden emindim artık. Sanki suratı olmayan bir insanla karşılaşmak kadar ürkütücü geldi bu bana.

Ekmekten çıkan kitabın minicik yazısını okumak, normal bir kitaba göre daha zordu ve daha uzun sürüyordu. Her harfi sayfanın kalabalığı içinden seçip ayırmam, sonra da öteki harflere bağlamam gerekiyordu. Altı bacaklı hayvanlarla ilgili bölümü

okuduğumda akşamüstü olmuştu bile; babam geniş otobandan çıkmak üzereydi.

"Verona'da yeriz yemeğimizi", dedi.

"Anorev", dedim ben de. Trafik levhasını görmüşüm çoktan.

Kente giderken babam bana Romeo ile Jülyet'in o acıklı öyküsünü anlattı. Birbiriyle durmadan çatışan iki düşman aileden oldukları için, birleşmelerine izin yoktu. Yasak aşklarının bedelini hayatlarıyla ödemek zorunda kalan genç sevgililer, yüzyıllar önce Verona'da yaşamışlardı.

"Biraz büyükannemle büyükbabamın başından geçenlere benziyor", dedim. Güldü babam, bu hiç gelmemişti aklına.

Yol kenarındaki büyük bir restoranda ordövr ve pizza yedik. Yola çıkmadan önce Verona sokaklarında dolaştık biraz. Babam bir hediyeelik eşya dükkânına girip bir deste iskambil satın aldı. Elli iki kartın hepsi de çıplak kadın resimleriyle doluydu. Her zamanki gibi jokeri ayırdı yine, ama bu kez diğer kartları da sakladı. Galiba biraz sıkılmıştı durumdan, çünkü kadınlar sandığından da daha hafif giyinmişlerdi. Her neyse, çabucak iç cebine atıverdi desteyi.

"Aslında bu kadar çok kadının olması inanılmaz bir şey", dedi, kendi kendine konuşur gibi. Herhangi bir şey söylemek zorundaydı zaten. Ama tabii bu söylediği, dünyadaki insanların yarısının kadın olduğu düşünülürse, durumu hiç kurtarmayacak kadar anlamsız kaçmıştı. Aslında kastettiği, iskambil destesinde bol bol *çıplak* kadın olduğu, çünkü bu kadar çok çıplak kadın öyle sık

görölmeyen bir şeydi gerçekten de. Eğer bunu kastettiye, ben de onunla tamamen aynı görüşteydim: Bir tek iskambil destesine tam elli iki çıplak kadın doldurmayı abartılı buluyordum. Ayrıca gayet saçma bir buluştu bu, sadece kızların olduğu kartlarla hiçbir oyun oynanamazdı ki! Gerçi sol üst köşede maça papazı, sinek dördü filan gibi işaretleler vardı yine; ama bu kartlarla oynamaya kal kan biri, besbelli ki kadınlara bakıp duracak, kendini oyuna veremeyecekti. Destedeki tek erkek, jokerdi. Keçi boynuzlu bir Yunan ya da Roma heykeli şeklinde resmedilmişti. O da çıplaktı; ama eski heykellerin çoğu çıplak değ il miydi zaten?

Otomobile bindiğimizde hâlâ kartları düşünüyordum. "Hayatının yarısını kendi kendini arayan bir kadını aramakla geçirmektense, yeni bir kadın bulmayı düşünmedin mi hiç?", dedim.

Babam önce boğuk boğuk güldü, sonra da "Doğ ru", dedi. "Biraz garip bir şey bu. Şu gezegende belki beş milyar insan yaşıyor. Ama işte tutup birini seviyorsun ve onu başka hiç kimseyle değ işemiyorsun."

İskambil destesi üzerine daha fazla bir şey konuşmadık. Elli iki değ işik kadının hepsi de güzel likte yarış yordu, ama yine de babam için çok önemli bir kart eksikti destede. Onu da gidip Atina'da bulmaya çalışacaktık.

MAÇA PAPAZI

...dördüncü türden bir karşılaşma...

Sonunda akşamüstü Venedik'e vardığımızda, bu kentte doğru dürüst tek bir sokak bile olmadığı için, önce otomobili çok büyük bir otoparkta bırakmamız gerekmişti; ancak bundan sonra asıl kent merkezine girebilecektik. Venedik'te hiç sokak yoktu, ama buna karşılık yüzseksen tane kanal, dört yüzelliden fazla köprü ve binlerce motorlu tekne ve gondol vardı.

Otoparktan çıktıktan sonra, taksi olarak çalışan bir motorlu tekneyle Venedik'in en büyük kanalı olan Canal Grande kenarındaki otelimize gittik. Babam daha Como'dayken, otelden telefon edip bir oda ayırtmıştı. Bütün gezi boyunca karşılaştığımız otel odalarının en küçüğü ve en çirkiniydi bu. Eşyalarımızı bir kenara atıp hemen şehri gezmeye çıktık. Kanallar boyunca yürüdük, sayısız köprülerden birkaçının üstünden geçtik. Yola devam etmeden önce Venedik'te iki gece kalmak niyetindeydik. Tabii bu durumda babamın kanallar kentinde sunulan içkileri denerken yine aşırıya kaçması, hiç de küçümsenemeyecek bir tehlikeydi.

St.Markos Meydanı'nda yemek yedikten sonra, onu küçük ama hoş bir gondol gezisi yapmaya ikna edebildim. Babam bir kent planı üzerinde nereye gitmek istediğini gösterdi gondolcuya. Böylece kanal gezimiz başladı. Beklentilerime uymayan tek

şey, gondolcunun tek bir satır olsun şarkı söylememesiydi. Ama buna aldırdığım filan yoktu, zaten ne zaman bu gondol şarkılarından birini duysam, hemen kedi miyavlaması gelirdi aklıma.

Kanallarda ilerlerken, babamla benim hiçbir zaman üzerinde anlaşılmadığımız bir şey oldu: Tam bir köprü'nün altından geçecekken, tanıdık bir yüzün parmaklıklardan bize baktığını farkettim. Bunun benzin istasyonundaki o cüce olduğuna emindim ve bu beklenmedik karşılaşma bu kez hiç de hoşuma gitmemişti. Artık sürekli izleniyor-muşuz gibi geliyordu bana.

"Cüce!", diye bağırarak fırladım yerimden ve elimle yukarısını gösterdim.

Şimdi düşündükçe, babamın kızmakta ne kadar haklı olduğunu anlıyorum, gondolu devirmeme ramak kalmıştı çünkü.

"Otur hemen yerine!", dedi buyururcasına. Ama köprü'nün altından geçtikten sonra, o da geri dönüp yukarıya bakmamazlık etmedi. Sorun şu ki, bu arada cüce, arkasında hiçbir iz bırakmadan yok oluvermişti, tıpkı lunaparkta olduğu gibi.

"Gördüm onu", dedim ağlaya ağlaya. Gondolun ters dönebileceğini ben de farketmiş, korkuya kapılmıştım. Ve babamın bana inanmadığını biliyordum.

"Sen kendin kafanda kuruyorsun bütün bunları, Hans-Thomas", dedi.

"Ama orada bir cüce vardı, gerçekten vardı", diye ısrar ettim.

"Olabilir, ama bu o cüce değildi", dedi babam. Oysa cüceyi hiç görmemişti ki!

"Sence Avrupa cüce mi kaynıyor yani?"

İsabetli bir soruydu bu. Babam gondolun içinde geriye yaslanıp kurnazca gülümsedi.

"Olabilir", dedi. "Biz hepimiz tuhaf cüceleriz zaten. Hepimiz, birdenbire Venedik köprülerinde ortaya çıkıveren esrarengiz yaratıklarız."

Bütün bunlar olup biterken kılı kıpırdamamış olan gondolcu, sokak kafeleriyle dolu bir meydan-da indirdi bizi. Babam bana dondurma ve gazoz ısmarladı, kendisi için de kahve ve "Vecchia Romagna" dediği bir şey söyledi. Kahvesiyle birlikte altınbalık akvaryumuna benzeyen şık bir bardağa konmuş bir içecek geldiğinde, şaşırmadım buna.

Bu içkiden iki-üç bardak devirdikten sonra babam, gözlerimin içine dikti bakışlarını. Bana hayatının en büyük sırrını açmaya karar vermiş gibi bir hali vardı.

"Hisøy'daki evimizin bahçesini unutmadın herhalde?", diye başladı lafa.

Böyle anlamsız bir soruya yanıt verme gereği duymadım, zaten onun da yanıt filan beklediği yoktu.

"Okay", dedi. "Şimdi iyi dinle, Hans-Thomas. Diyelim ki bir sabah bahçeye çıktın ve elma ağaçlarının arasında bir Mars insanıyla karşılaştın. Senden biraz küçük olsun boyu. Yeşil mi, sarı mı olduğuna artık kendin karar ver."

Görev icabı kafa salladım; bu konuya karşı çıkmanın bir yararı olmayacaktı.

"Marslı başını kaldırmış, sana bakıyor. Bu da normal zaten, başka gezegenlerden insanlara bakmak herkesin hoşuna gider elbette", diye devam

etti babam. "Peki ama, *sen* ne yapardın bu durumda?"

Neredeyse kendimi tutamayıp onu kahvaltıya çağırırım, diyecektim, ama sonra gerçeği söylemeye karar verdim: "Korkudan bir Kızılderili çılgılığı koyuverirdim herhalde."

Başıyla onayladı babam; bu cevaptan hoşlandığı belli oluyordu. Ama söylemek istediklerinin henüz bundan ibaret olmadığını da anlamıştım.

"Acaba biraz da şaşırmaz mısın, bu adamın kim olduğunu, nereden geldiğini merak etmez misin?"

"Tabii ederim", dedim.

Yine başını geriye attı, sanki bütün insanları kafasında tartıyormuş gibi bir bakış belirdi yüzünde. Sonra, "Kendinin de böyle bir Mars insanı olduğunu hiç düşündün mü?", dedi.

Aslında onun her türlü acayıplığına alışmış sayılırdım; ama yine de iskemleden düşmemek için masanın kenarına yapışmam gerekti.

"Ya da dünya insanı diyelim istersen", diye devam etti babam sözüne. "Aslında yaşadığımız gezegene ne ad verdiğimiz hiç farketmez. Önemli olan, senin de evrendeki kürelerden birinde sürünen ikibacaklılardan biri olduğun."

"Aynı o Marslı gibi yani", dedim.

Babam başıyla onayladı yine. "Hatta bahçede bir Marslı'yla karşılaşmasan bile, bir gün kendi kendinle de karşılaşabilirsin. İşte o zaman da, yine bir Kızılderili çılgılığı atmanın zamanıdır. Çılgılık bu işin ufak kısmı. Evrendeki küçük bir adanın canlıları olduğumuzu farketmek, öyle her gün

başımızdan geçen bir şey değil ne de olsa."

Ne demek istediğini anlıyordum, ama bunlara bir karşılık vermek kolay iş değildi doğrusu.

Babam "Hani seninle 'Karşılaşma' adlı bir film görmüştük, hatırlıyor musun?", diye sordu.

Başımı salladım. Başka bir gezegenden gelme uçan dairelerle karşılaşan insanlar hakkında çok uçuk bir filmdi bu.

"Biz de şimdilik film yönetmeninin diliyle konuşalım: Başka bir gezegenden gelen bir uzay gemisi görmek, birinci tür karşılaşma olsun. Bir de gemiden çıkan ikibacaklı canlılar gördüysek, buna da ikinci tür karşılaşma diyebiliriz. Ama 'Karşılaşma'dan bir yıl sonra bir film daha gördük seninle..."

"Onun da adı 'Üçüncü Türden Tehlikeli Karşılaşma'ydı", dedim.

"Aynen öyleydi, çünkü o filmde insanlar, başka bir güneş sisteminden gelen androidlere dokunuyorlardı. Bu doğrudan ilişkiye de üçüncü türden karşılaşma diyoruz. Tamam mı buraya kadar?"

"Tamam", dedim.

O zaman babam uzun uzun meydanı ve kafeleleri seyretti. Sonra da, "Ama sen, Hans-Thomas", dedi, "sen dördüncü türden bir karşılaşma yaşadın."

O anda canlı bir soru işaretinden farkım yoktu herhalde.

"Çünkü sen kendin, böyle esrarengiz bir uzay canlısısın", dedi babam. Ve bir yandan da elindeki kahve fincanını öyle şiddetli bir şekilde koydu ki masaya, ikimiz de şaşırdık kırılmadığına. "Sensin

o tuhaf yaratık ve yavaş yavaş farkediyorsun bunu."

Şaşırmıştım, ama bir yandan da haklı olduğunu kavırıyordum.

"Devletin sana filozof olarak görev vermesi gerekir", dedim. Gerçekten de içimden gelerek söylemiştim bunu.

Akşam otel odamıza geldiğimizde, yerde kocaman bir hamamböceği bulduk. Öyle büyüktü ki, yürürken kabuğu tıkırtılı bir ses çıkarıyordu.

Babam böceğe doğru eğilip "Kusura bakma arkadaş", dedi, "ama bu gece burada uyuyamazsın. Sadece iki kişilik bir oda ayırttık biz, ancak bize yeter. Ayrıca, hesabı ödeyen de biziz."

Böceğin birazdan yamyassı olacağını sanıyordum; ama babam başını bana doğru kaldırıp "Öldürmek için çok büyük bir canlı bu, Hans-Thomas", dedi. "O kadar büyük ki, onu bir birey saymak zorundayız. Bireyleri de, varlıkları bizi rahatsız etse bile, öldüremeyiz."

"Yani biz uyurken o da ortalıkta mı dolaşacak?"

"Hayır! Onu dışarı atmamız gerek", dedi babam.

Ve dediği gibi de yaptı, odadan çıkardı hamamböceğini. Önce bavul ve çantaları, aralarında kapıya doğru giden bir yol oluşacak şekilde yerleştirdi. Sonra, biraz acele etmesi için böceği bir kibrit çöpüyle arkadan dürtükleyip durdu. Yarım saat sonra hayvan küçük odamızın önündeki koridora varmıştı. Babam kendini görevini yapmış sayıyordu,

davetsiz konukla birlikte resepsiyona kadar gitmeye gerek duymadı.

"Şimdi atalım kendimizi yatağa", dedi, kapıyı kapatırken. Yatağa uzandı ve hemen uyudu.

Ben yatağın üzerindeki lambayı söndürmedim. Babamın rüyalar alemine daldığından emin olur olmaz, minik kitabı okumaya koyuldum.

SİNEK ASI

*... tıpkı iskambillerdeki
gibi işaretler ...*

Öğleden sonra hep bu bereketli vadide dolaşıp durdum. Sonra birden, uzakta bir yerde insana benzer iki karaltı gördüm. Heyecandan kalbim yerinden fırlayacak gibiydi.

"Kurtuldum", dedim kendi kendime. Belki de aslında Amerika'da bir yere gelmiştim.

Gördüğüm bu iki canlıya doğru giderken, onlarla konuşup anlaşılmamın pek mümkün olamayacağı geldi aklıma. Almanca'dan başka biraz İngilizce biliyordum, "Maria"da geçen yıllar boyunca Norveççe'yi de az buçuk kapmıştım; ama adada yaşayan insanlar herhalde bambaşka bir dil konuşuyorlardı.

Biraz yaklaştığımda, küçük bir tarlada çalıştıklarını gördüm. Bir de, benden daha küçük olduklarını farkettim. Acaba çocuklar mı çıkmıştı karşıma?

Daha da yakınlarına geldiğimde, bir sepete açık renkli birtakım kökler doldurduklarını farkettim. Birden dönüp gördüler beni. Hafif şişman iki erkekti karşımdaki insanlar, boyları en fazla göğsüme geliyordu. Saçları kumral, ciltleri fındık renginde ve parlaktı. İkisi de lacivert bir üniforma giymişti. Aralarındaki tek fark, birinin üniformasında üç, diğerininkindeyse sadece iki siyah düğme bulunmasıydı.

Önce İngilizce konuşmayı deneyerek "İyi akşamlar", dedim.

Ellerindeki aletleri yere bırakıp bana bakmaya başladılar.

Bir daha denedim: "İngilizce biliyor musunuz?"

İki küçük adam kollarıyla birtakım işaretler yapıp başlarını salladılar. Sırf alışkanlıktan, bu kez de kendi anadilimde bir şeyler söyledim ve son derece düzgün, akıcı bir Almanca'yla yanıt alıverdim! Üniformasında üç siyah düğme olan adam "Eğer üçten daha çok işaretin varsa, bizi yiyebilirsin", dedi. "Ama yalvarırız yapma bunu."

Afalladım, ne diyeceğimi bilemedim. Atlas Okyanusu'nun ortasındaki yapayalnız bir adada anadilim konuşuluyordu. Hem de ne konuşma! Üç işaret diye söylemek istediği neydi acaba?

"Hiçbir kötü niyetim yok", dedim her ihtimale karşı.

"Bu iyi. Yoksa kral seni cezalandırır."

Kral? Demek ki bulunduğum yer Kuzey Amerika değildi.

"Kralla konuşmak istiyorum", dedim.

Bu defa iki düğmesi olan adam söze karıştı:

"Hangi kralla konuşmak istiyorsun?"

"Arkadaşın 'kral seni cezalandırır', dedi ya!"

İki düğmeli, üç düğmeliye dönüp "Anlamıştım zaten", dedi. "Kuralları bilmiyor."

Üç düğmeli başını kaldırıp yüzüme baktı. "Kral bir tane değil", dedi.

"Yaa? Peki kaç kral var?"

İkisi birden sırtıttı. Sorularımın onlar için çok aptalca olduğu belliydi.

"Her rengin kendi kralı var", dedi iki düğmeli bıkcınca.

Ne kadar küçük olduklarını asıl şimdi farketmiştim. Boyları cücelerinki kadar, ama bedenlerinin oranları normaldi. Bu Liliputlular -ya da her kimse bu insanlar- zihince de tam gelişmiş değillerdi galiba.

Adadaki kral sayısını öğrenebilmek için kaç "renk" olduğunu da soracaktım, ama vazgeçtim. Bunun yerine

"En büyük kralın adı ne?", diye sordum.

Birbirlerine bakıp yine başlarını salladılar.

"Bizimle dalga mı geçiyor dersin?", dedi iki düğmeli.

"Bilmem ki", dedi öbürü. "Ama bir cevap vermeliyiz ona."

İki düğmeli tombul yanağına konan bir sineği kovdu, "Genellikle siyah bir kral kırmızı bir kralı kırar," dedi, "ama kırmızının siyahı yediği de olur bazen."

"Korkunç bir şey bu", dedim.

"Ama kurallar böyle."

O anda uzaktan bir şingirtı duyuldu. Bir cam kırılmıştı. İki cüce, sesin geldiği tarafa baktılar.

"Budalalar", dedi iki düğmeli. "Yaptıklarının en az yarısını kırıp döküyorlar."

Bana böyle bir an sırtlarını döndüklerinde tuhaf bir şey gördüm: İki düğmeliğin sırtında iskambil kartlarındaki gibi iki sinek işareti vardı; diğerinin sırtında da aynı işaretten üç tane bulunuyordu. Tıpkı oyun kartlarındaki gibi. Şimdiye kadarki konuşmalarımız artık o kadar anlamsız değildi benim için.

Tekrar bana döndüklerinde, bir deneme daha yapmaya karar verdim.

"Bu adada çok yaşayan var mı?" diye sordum.

Yine tuhaf tuhaf bakiştılar.

"Bu da amma sorular soruyor yani", dedi bir tanesi.

"Evet, gerçekten küstah biri", dedi diğeri de.

Doğrusu birbirimizin dilini hiç anlamamayı, bu konuşmaya yeğlerdim. Kullandıkları her sözcüğü biliyordum, ama ne demek istediklerini anladığım yoktu. Hiç konuşmadan işaretlerle anlaşmaya çalışsak daha iyi olacaktı neredeyse.

"Kaç kişisiniz?", diye sordum bir kez daha. Sabrım tükenmeye başlıyordu.

Sırtında üç işaret bulunanı "İki ve üçüz, görüyor-

sun işte", dedi. "Eğer gözlük lâzımsa, Frode'ye git. Burada cam yontmayı bilen tek kişi o."

"Peki sen kendin kaçsın?", diye sordu öteki.

"Ben mi? Sadece bir tabii."

İki düğmeli ağzından keskin bir ıslık çıkararak "Asmış!", dedi üç düğmeliye.

"Kaybettik, desene", dedi diğeri şaşkın bir halde. "Kralı bile yer isterse."

Bunları söylerken yelek cebinden küçük bir şişe çıkardı, içindeki pırıltılı sıvıdan koca bir yudum aldı, sonra da şişeyi arkadaşına uzattı. O da bir yudum içti.

Üç düğmeli "İyi ama As, kız değil midir?" diye sordu yüksek sesle.

"Şart değil", dedi diğeri. "Sadece Kız hep kız olur. Bu belki de başka bir oyundan gelmiştir."

"Saçma! Başka oyun filan yok. Ve As hep kadın olur."

"Haklısın belki de. Ama bizi yiyebilmek için dört düğmesi olması lâzım."

"Bizi yemek için öyle, ama kralımız başka tabii. Demek ki bizi işletiyor."

Küçük şişeden biraz daha içtiler. Bakışları giderek uyuşuklaştı ve donuklaştı. Ama birden iki düğmeliyi müthiş bir titreme aldı. Gözlerimin içine bakıp şöyle dedi: "ADANIN SIRRINI ALTINBALIK DEĞİL, KÜÇÜK EKMEK AÇAR!"

İkisi birden yere uzandı; karmakarışık sözcükler mırıldanıyorlardı: "Ravent... mango... çöğürtlen.. hurma... limon... hunca... şuka... hindistan cevizi... muz..."

Böyle daha birçok meyva saydılar; ancak bazılarının adını duymuştum bunlardan. Sonunda sırtüstü döndüler ve uyuyakaldılar.

Ayağımla biraz dürtükledimse de, hiç etkisi olmadı.

Yine kendi kendimeydin işte. Çok iyi hatırlıyorum, bu

adanın iyileşmez ruh hastalarına ayrılmış bir yer olduğunu düşünmüştüm o an. İki adamın içtiği şey de, sakinleştirici bir ilaç olsa gerekti. Eğer bu varsayım doğruysa, az sonra bir doktor ya da hastabakıcı gelip hastaları heyecanlandırdım diye çıkışacaktı bana mutlaka.

Tarladan geçerek az önce geldiğim yöne doğru yürüdüm. Çok geçmeden üçüncü bir insan çıktı karşıma, yine öyle ufak tefek. Sırtında aynı lacivert üniforma vardı, ama ceketinde iki sıra halinde tam on tane düğme diziliydi. Cildi, diğer ikisinininki gibi kahverengi ve parlaktı.

"USTA UYURKEN, CÜCELER KENDİ YAŞAMLARINI SÜRER!" , diye bağırdı yeni gelen. Bir yandan da elini kolunu sallıyor, delici bakışlarla süzüyordu beni.

İşte bir hasta daha, diye düşündüm. Az uzağımızda hâlâ yatmakta olan diğer ikisini gösterdim.

"Anlaşılan uyudular şimdi de", dedim.

Bu söz onu yerinden fırlattı. Var hızıyla kaçmaya başladı, ama kısa bacaklarını vargücüyle açtığı halde, çok hızlı koşamıyordu. Sık sık yere düşüyor, tekrar toparlanmaya çalışıyordu. Böylece ben de sırtındaki siner işaretlerini sayabildim kolayca.

Yürümeye devam ettim ve küçük bir yola ulaştım. Biraz da burada ilerledikten sonra, büyük bir karmaşaya tanık oldum: Önce büyük bir gümbürtü koptu, sanki bir at sürüsü dörtlüye yaklaşıyormuş gibi. Hızla arkama döndüm ve hemen yana sıçradım. Daha önce gördüğüm altı bacaklı hayvanlardı koşuşanlar. İkisinin üstünde küçük birer süvari vardı. Arkalarından da elindeki uzun sopayı sallaya sallaya bir cüce koşuyordu. Bu üçünün üniformaları da, daha öncekiler gibi lacivertti; yine iki sıraya dizili dört, altı ve sekiz düğmeli ceketleri vardı.

"Durun!", diye seslendim, hızla önümden geçerlerken.

Ama sadece yaya olan cüce başını çevirdi, biraz da yavaşladı. Ceketindeki düğmelerin sayısı sekizdi. "TAM ELLİ İKİ YIL SONRA KAZAZEDENİN TORUNU KÖYE GELİR!", diye bağırdı heyecanla.

Ve işte cücelerle altı bacaklı hayvanlar gözden uzaklaşmıştı bile... Dikkatimi çeken bir şey, cücelerin sırtlarındaki işaretlerle ceketlerindeki düğmelerin hep aynı sayıda oluşuydu.

Yolun kenarında portakal büyüklüğünde meyvaları olan, sık yapraklı palmyeler diziliydi. Ağaçlardan birinin altında sarı meyvalarla yarıya kadar doldurulmuş bir araba duruyordu. Lübeck'te babamın ekmeklerini nakletmek için kullandığı arabalardan pek farkı yoktu. Tek fark, bu arabaya normal bir atın koşulmuş olmasıydı. Arabaları altı bacaklı hayvanlar çekiyordu burada.

Palmiyenin dibinde bir cücenin oturduğunu, ancak arabanın yanına gelince farkedebildim. O daha beni görmeden, ceketinde tek sıraya dizilmiş beş düğmeyi sayabildim. Bunun dışında üniforması, diğer cücelerin-kine benziyordu. Şimdiye kadar karşılaştığım cücelerin başka bir ortak yanı da, yuvarlak kafalı ve kahverengi saçlı olmalarıydı.

"İyi günler, Sinek Beşi", dedim.

Aldırışsız bir tavırla başını kaldırıp baktı bana.

"İyi gü..."

Birden sustu; konuşmadan bakakaldı öylece.

Sonunda "Arkanı dön", dedi.

Dediğini yaptım. Sonra tekrar ona döndüğümde, tombul parmaklarından ikisiyle başını kaşıdığını gördüm.

Kollarını iki yana açarak "Çok sinir!", diye söylendi.

O anda yüksek palmiye ağacından iki yemiş atıldı aşağıya. Birini Sinek Beşi yakaladı, öbürü neredeyse

kafama iniyordu. Birkaç saniye sonra Sinek Yedisi ve Sinek Dokuzunun ağaçtan indiklerini gördüğümde, şaşırmadım. Böylece ikiden ona kadar bütün takımla tanışmış olduğumu düşündüm.

"Şuka attık üstüne", dedi Sinek Yedisi.

Sinek Dokuzu da, "Ama son anda yana çekildi", diye tamamladı sözü.

Ağacın dibine, Sinek Beşinin yanına oturdular.

"Tamam, tamam", dedim. "Sizi bağışlıyorum. Ama buna karşılık basit bir soruya yanıt istiyorum, yoksa boyunuzu kırarım. Anlaşıldı mı?"

Öyle korkutmuştum ki onları, ağızlarını açamadan kalakaldılar ağacın dibinde. Sırayla gözlerinin içine baktım. Üçünün de gözleri koyu kahverengiydi.

"Pekalâ. Kimsiniz sizler?"

Bunun üzerine sırayla ayağa kalkıp abuk subuk şeyler söylediler.

"FİRINCI BÜYÜLÜ ADANIN HAZİNELERİNİ SAKLAMAKTADIR", dedi Sinek Beşi.

Sinek Yedisi de, "GERÇEK, KARTLARDADIR", diye konuştu.

Ve son olarak Sinek Dokuzu konuştu: "OYUNDAKİLERDEN SADECE JOKER, GÖRÜNENİN ARDINI GÖRÜR."

Başımı salladım.

"Bu bilgiler için teşekkür ederim", dedim. "Ama kimsiniz siz?"

"Sinek", dedi Beşli, yayından boşanmışcasına. Anlaşılan tehdidimi ciddiye almıştı.

"Evet, bunu zaten anladım. Ama nereden gelmesiniz? Gökten mi düştünüz, yoksa şu otlar gibi toprakta mı yetişiyorsunuz?"

Aralarında kısaca bakiştılar. Sonra Dokuzlu konuştu: "Köyden geliyoruz."

"Yaa. Peki sizin gibi kaç tane böyle... masal cücesi

yaşıyor orada?"

"Hiç", diye yanıtladı Sinek Yedisi. "Yani sadece biz yaşıyoruz, demek istiyorum. Ama kimse tam aynı değil."

"Değil tabii. Öyle bir şey olamaz zaten. Ama her neyse, bu adada toplam kaç cüce var?"

Yine bakıştılar aralarında.

"Hadi!", dedi, Sinek Dokuzu. "Kıralım..."

"Ama bizim onu kırma hakkımız var mı acaba?", diye sordu Sinek Yedisi.

"Yani, kırışi kıralım demeye çalıştım."

Hemen arabaya atladılar, biri beyaz hayvanın sırtına vurdu, o da altı bacağıının vargücüyle koşmaya başladı.

Kendimi hiç bu kadar aciz hissetmemiştim. Tabii istesem durdurabilirdim onları. Boyunlarını da kırabilirdim. Ama bunlar durumu anlamama hiç yaramazdı.

SİNEK İKİSİ

... iki bilet sallıyordu elinde ...

Venedik'teki küçük otel odasında uyandığımda aklıma ilk gelen, büyüğü adada cücelerle karşılaşan Fırıncı-Hans oldu. Yatağın ayakucundaki pantolonumdan büyüteci ve kitapçığı aldım. Ama tam ışığı yakmış okumaya başlıyordum ki, babam aslan kükremesini andıran bir ses çıkardı ve bu kez, her zaman uykuya daldığı şimşek hızıyla uyanıverdi.

Gerine gerine "Bütün bir gün Venedik", dedi ve hemen ayağa fırladı.

Kitapçığı yeniden yorganın altındaki pantolona saklamam gerekmişti bu durumda. Ne de olsa içinde yazanları Dorftaki fırıncıyla aramızda sır olarak saklamaya söz vermiştim.

Yorganın altında kaybolup tekrar ortaya çıktığımı gören babam, "Saklambaç mı oynuyorsun?", diye sordu.

"Hamamböceği arıyorum", dedim.

"Büyüteçle mi?"

"Belki bebekleri de vardır", diye bir cevap verdim buna da.

Bu tabii epeyce saçma kaçmıştı, ama o anda telaştan daha iyisini bulamamıştım. Açık vermemek için, her ihtimale karşı ekledim: "Belki cüce hamamböcekleri de yaşıyordur burada."

"Belli mi olur?", dedi babam ve banyoya girdi.

Çok sıradan bir otelde kalıyorduk, kahvaltı bile

yoktu. Aslında işimize geliyordu bu; çünkü önceki akşam, sabahları sekizle on bir arası kahvaltı veren güzel bir kafe bulmuştuk.

Büyük Kanal ve rıhtım boyunca uzanan geniş yollar, henüz oldukça sakindi. Kafede kendimize meyva suyu, omlet, kızarmış ekmek ve portakal reçeli söyledik. Bütün gezi boyunca bu, keşke evde kahvaltı ediyor olsaydık dedirtmeyen tek kahvaltımız oldu. Ve daha ortasındaiken bu kahvaltının, babam yine o parlak buluşlarından birini yaptı. Önce gözleri bir noktaya dikili kaldı, öyle ki, yine cücenin ortaya çıktığını sandım bir an. Sonra, "Bekle burada Hans-Thomas", dedi, "Beş dakika sonra dönerim."

Ne yapmak istediği hakkında en ufak bir fikrim yoktu, ama böyle durumlarla daha önce de birçok kez karşılaşmıştım: Babamın aklında bir fikir uyandı mı, hiçbir şey durduramazdı onu.

Meydanın karşı tarafındaki cam bir kapıdan içeri girdiğini gördüm. Tekrar geri geldiğinde, önce oturup yumurtasından kalanları yedi. Sonra gittiği dükkânı gösterip sordu:

"Ne yazıyor levhada, Hans-Thomas?"

"Sartap - Anocna", dedim tersten okuyarak.

"Evet, Ancona - Patras."

Kahvesine bir parça kızarmış ekmek batırıp ağzına attı. Ama bunu neredeyse beceremeyecekti, çünkü ağı kocaman bir gülümsemeden ibaret hâle gelmişti.

"Yani?", diye sordum. İster tersten, ister düzden okuyayım, bu sözcükler bana Patagonya'daki köy adları gibi geliyordu.

Babam gözlerimin içine baktı: "Sen hiç denizlere açılmadın, Hans-Thomas. Deniz nedir, bilmiyorsun." Elinde iki bilet sallayarak devam etti: "Eski bir denizci, tutup karayolundan Adria'nın *etrafını dolaşamaz*. Artık tarla fareleri gibi karadan gitmeye son! Arabayla büyük bir gemiye bineceğiz - ve ta Mora Yarımadası'nın batı kıyısına, Patras'a gideceğiz. Ondan sonra zaten Atina'ya pek az bir yol kalıyor."

"Emin misin bundan?", diye sordum.

"Elbette eminim, be yahu!" , dedi babam.

Sanırım yakında yine denize çıkacağı için, böyle küfürlü konuşmaya başlamıştı.

Bu durumda bütün günü Venedik'te geçirmemiz imkânsızdı artık. Yunanistan'a giden gemi aynı akşam hareket edecekti ve Ancona üçyüz kilometre mesafadeydi. Tekrar direksiyonun başına geçmeden önce babamın görmek istediği tek şey, Venedik'in ünlü camcılık sanatıydı.

Cam eritmek için, açıkta büyük ocaklar yakmak gerekir. Venedik'i yangın tehlikesinden korumak için, daha ortaçağda cam üretimi adalara taşınmıştı. Bu adaların bulunduğu bölgenin bugünkü adı Murano'dur. Ve babam, park yerine gitmeden önce mutlaka uğramak istiyordu Murano'ya. Yapmamız gereken tek şey, otel odasındaki eşyalarımızı toparlayıp yanımıza almaktı.

Murano'da önce türlü renk ve biçimlerde yüzlerce yıllık cam parçaların sergilendiği bir müzeyi gezdik. Sonra, bir şişe üfleme atölyesine gittik. Burada turistlerin önünde cam bardaklar, kaplar

imal edilip satışa sunuluyordu. Ama babam, mali nedenlerden dolayı bu işi zengin Amerikalılara bırakmamız gerektiği görüşündeydi.

İmalathaneden ayrılınca, motorlu bir tekne tutup otomobilimizin durduğu kapalı otoparka gittik. Saat bir olduğunda, artık "autostrada"ya çıkmış, Venedik'in üç yüz kilometre güneyindeki Ancona'ya doğru ilerliyorduk. Yol Adria kıyısını izliyor, babam da suyun hep gözünün önünde olduğundan duyduğu müthiş keyifle, sürekli ıslık çalıyordu. Bazen de, denize bakan güzel manzaralı bir tepeye vardığımızda arabayı durdurup, geçmekte olan yelkenliler ve yük gemileri hakkında bir şeyler anlatıyordu.

Tekrar otomobile bindiğimizde de, bir yığın tarih ve gemi ismi vererek, bir denizci kenti olan Arendal'ın geçmişini anlattı. Gulet ile brik, barko ile tam armalı gemi arasındaki farkları açıkladı. Denizciliğin daha en erken dönemlerinde Arendal'dan yola çıkan yelkenlilerin ta Amerika'ya ve Meksika Körfezi'ne gitmiş olduklarını, yine bu konuşma sayesinde öğrendim. Norveç'e gelen ilk buharlı geminin Arendal'da demirlediğini de. Bir yelkenliye buhar makinesi ve çark eklenerek yapılmış olan geminin adı "Savannah" idi.

Babamın çalıştığı gemiyse motorlu bir tankerdidi. Hamburg'da yapılmıştı ve Bergen'deki "Kuhle" adlı denizcilik şirketine aitti. Taşıma kapasitesi seksen binden grostondan fazlaydı, mürettebatı da kırk kişiden oluşuyordu.

"Şimdiki tankerler çok daha büyük", dedi babam. "Ama mürettebat küçüldü, sekiz-on kişi yeti-

yor. Her şeyi makineler ve teknik hallediyor. Denizcilik hayatı dedikleri artık eski bir hikâye, Hans-Thomas, yani denizlerdeki gerçek *yaşantı*. Gelecek yüzyılda birtakım buda'lar artık her şeyi karadan kumanda etmeye başlayacak."

Eğer babamı doğru anladıysam, yüz elli yıl önce yelkenli gemiler döneminin kapanmasından itibaren, gerçek deniz hayatı anlamını giderek yitirmişti.

Babam konuşurken, ben de iskambil kartlarımı çıkarmış, ikiden ona kadar bütün sinekleri arka koltuğa dizmiştim.

Büyülü adadaki cücelerin sırtında neden hep sinek işareti vardı? Kimdi bu insanlar, nereden gelmişlerdi? Acaba Fırıncı-Hans, geldiği bu yer hakkında doğru dürüst konuşabileceği birini bulabilecek miydi? Kafamın içi bu yanıtlanmamış sorularla dopdoluydu.

Bir de Sinek İkisinin söylediği bir şey aklımı kurcalayıp duruyordu: "Adanın sırrını altınbalık değil, küçük ekmek açar." Dorf'taki ekmekçinin balığından mı söz etmişti yoksa? Peki ya küçük ekmek? Dorf'taki fırıncının verdiği ekmek olmasın? Bir de Sinek Beşinin dediği: "Fırıncı büyülü adanın hazinelerini saklamaktadır." Peki ama Fırıncı-Hans'ın ta önceki yüzyılın ortasında tanıştığı cüceler, bunları nasıl bilebiliyordu?

Tam yirmi kilometre boyunca babam, denizcilik yaparken öğrendiği şarkıları çalıp durdu ıslıkla. Ben de farketirmeden kitapçığı okumaya devam ettim.

SİNEK ÜÇÜ

... siyah bir sinek işareti ...

Üç küçük adamın arabalarıyla uzaklaştığı yönde yürümeye başladım. Araba yolu yüksek ağaçların arasında kıvrıla kıvrıla uzayıp gidiyor, keskin öğleden sonra güneşi yapraklardan yansıyarak kıvılcımlar saçıyordu.

Ormandaki bir açıklığın ortasında iki bacasından da duman tüten büyük, ahşap bir eve rastladım. Kırmızı giysili birinin eve girdiğini gördüm uzaktan.

Az sonra evin dış duvarlarından birinin olmadığını farkettim. İçerde gördüğüm şey beni öyle şaşkına çevirdi ki, dengemi kaybetmemek için bir ağaca dayanmam gerekti: Fabrikaya benzeyen, duvarlarla bölünmemiş koskoca bir mekân. Bunun bir cam imalathanesi olduğunu anlamam uzun sürmedi.

Evin çatısı kalın kirişlere oturtulmuştu. Üç ya da dört tane kocaman odun fırını vardı ve üstlerine beyaz bir taştan yapılmış büyük kaplar dizilmişti. Kaplardaki kızgın sıvıdan buhar çıkıyor, aralarında boyları diğer cücelerinki kadar olan üç kadın dolaşıyordu. Ellerindeki uzun boruları kaplardaki sıvılaşmış cama daldırıp sonra da boruya üfleyerek, çeşit çeşit bardaklar yapmakla meşguldü bu kadınlar. Büyük odanın bir ucuna kum yığılmıştı; diğer ucunda da sıra sıra cam eşyaların dizili olduğu raflar vardı. Ortaya yığılmış kırık şişeler, bardaklar ve kâseler, bir metre yüksekliğinde bir tepelik oluşturmuştu.

Nasıl bir diyara geldiğimi bir kez daha sordum kendime. O garip üniformalar olmasa, cücelerin Taş Devri'nde yaşadıklarını düşünenecektim neredeyse. Oysa

şimdi, camcılık sanatında usta olduklarını görüyordum.

Cam imalathanesinde çalışan kadınların giysileri pembeydi. Ciltleri hemen hemen beyaz, saçları ise uzun, karışık ve gümüş rengindeydi. Çok geçmeden, giysilerinin göğüs kısmında karo işaretleri bulunduğunu farkettim. Tıpkı iskambil kartlarındaki gibi. Birinde üç, diğerinde yedi, üçüncüde de dokuz işaret vardı. İskambil karolarından tek farkları, gümüş renginde olmalarıydı.

Üçü de kendilerini cam işine kaptırmıştı; eksik duvarın hizasına kadar geldiğim halde, beni farketmediler. Küçücük adımlarla sürekli gidip geliyorlardı. Kollarının hafif ve rahat hareketleri, sanki boşlukta uçuşuyor hissi uyandırıyordu. İçlerinden biri çatıya doğru yükselmeye başlasa, hiç şaşırmazdım.

Aniden biri gördü beni, yedi karolu olanı. Bir an için kaçıp gitsem mi diye düşündüm. Ama beni gören kadın şaşkınlıktan elindeki kâseyi düşürdü o sırada. Kâse paramparça oldu. Artık kaçmak için çok geçti. Hepsi durmuş, bana bakıyordu.

İçeri girdim, yere kadar eğilip Almanca olarak selamladım hepsini. Birbirlerine baktılar. Sonra geniş bir gülümseme yayıldı yüzlerine, ateş dolu ocakların ışığı parladı beyaz dişlerinde. Onlara doğru ilerledim, çevremi sardılar.

"Umarım küçük ziyaretimle rahatsız etmiyorum", dedim.

Yine bakiştılar, yüzlerindeki gülümseme daha da büyüdü. Üçünün de gözleri koyu maviydi ve birbirlerine çok benziyorlardı. Belki de kardeştiler.

"Söylediklerimi anlıyor musunuz?"

"Bütün normal sözcükleri anlarız", dedi Karo Üçü, kuklalarınkine benzeyen ince bir sesle.

Sonra üçü birden konuşmaya başladı. İkisi kar-

şımda reverans yaptı, Karo Dokuzu da gelip elimi tuttu. Küçük elinin buz gibi soğuk olduğunu hissettim, oysa içerisi korkunç sıcaktı.

"Cam işinde çok ustasınız", dedim. Çınlayan bir kahkahayla güldüler.

Camcı kızlar tarımcı sineklerden daha sevimliydi-ler, ama onlarla anlaşmak da aynı derecede zordu.

"Söyler misiniz, kim öğretti size camcılık sanatını?" Bunu sormamın nedeni, böyle bir işi kendi kendilerine icat etmiş olamayacaklarını düşünmemdi.

Hâlâ bir cevap alamamıştım. Onun yerine Karo Yedisi cam bir kâse alıp bana uzattı.

"Buyrun lütfen", dedi.

Sonra bir kahkaha daha koptu.

Bu içtenlikli davranış karşısında kendi sorularımı öne çıkarmak zordu doğrusu. Ama bu hayret verici cücelerin neyin nesi olduğunu anlayamazsam, aklımı yitirmem işten değildi.

"Ben adaya yeni geldim", diye devam ettim konuşmaya. "Ama dünyanın neresinde olduğuma dair hiçbir fikrim yok. Bana biraz yardımcı olur musunuz?"

"Konuşamayız...", dedi Karo Yedisi.

"Birisi mi yasak etti konuşmanızı?"

Üçü birden başlarını salladılar. Gümüş'rengi saçlar ocakların ışığında dalgalandı.

"Biz cam üflemeyi biliriz. Ama o kadar iyi düşünemiyoruz. Onun için konuşmamız da pek iyi değil."

"Sesleri de sinek vızıltısı gibi" diye mırıldandım kendi kendime. Bir kez daha gülmekten kırılıyorlardı neredeyse.

"Ama biz Sinek değiliz ki canım", dedi Karo Yedisi, elbisesini havalandıran neşeli bir hareketle. "Görmüyor musun, Karoyuz biz."

"Sersemler...!" Bir anda ağzımdan kaçırvermişti bu. Hemen toparlandılar.

"Kötü sözler söyleme lütfen", dedi Karo Üçü. "Biz çok kolay kırılırız, üzülürüz."

Ona inansam mı, bilemiyordum. Çok içten bir gülümseyişi vardı, öyle biraz öfkelenmeyle silinemeyecek bir gülümseme. Yine de aklımın bir köşesine yazdım bu uyarıyı.

"Söylediğiniz kadar boş mu kafanızın içi gerçekten?", diye sordum.

Başlarıyla onayladılar bunu.

"Öyle isterdim ki...", diye bir söze başladı Karo Dokuz, sonra hemen eliyle ağzını kapatıp sustu.

"Ne isterdin?", diye sordum dostça.

"Öyle isterdim ki bir şey düşünebilmeyi; düşünemeyeceğim kadar zor bir düşünceyi düşünmek isterdim. Ama olmuyor işte."

Onun bu isteğini şöyle bir düşündüm ve bu tür bir düşüncenin herkes için aynı ölçüde zor olduğu sonucuna vardım.

Biri aniden ağlamaya başladı. Karo Üçüydü bu.

"Ben de isterdim ki..." dedi hıçkırarak.

Dokuzlu kolunu omuzuna koydu. Karo Üçü devam etti sözüne: "Uyanmak isterdim... ama zaten uyanığım."

Bu sözüyle aslında tam da benim duygularımı dile getirmiş oluyordu.

Ve son olarak da Karo Yedisi, dalıp gitmiş bakışlarını bana çevirip çok ciddi bir ifadeyle, üzerine basa basa konuştu: "GERÇEK ŞU KI, ŞİŞE ÜFLEME USTASININ OĞLU, KENDİ DÜŞGÜCÜNÜN ÜRÜNLERİNE DELİ GÖZÜYLE BAKMIŞTIR!"

Az sonra üçü birden deli gibi davranmaya başlamışlardı. Biri koca bir cam kübü yere savurup parçaladı. Bir diğeri de gümüş saçlarını yoluyordu. Gitme vakti gelmişti benim için.

"Rahatsız ettiğim için bağışlayın", dedim. "Hoşça

kalın!"

Akıl hastalarına ayrılmış bir bölgede bulunduğuma iyice emindim artık. Beyaz giysili hastabakıcılar her an gelebilir, ne diye adada dolaştığımı sorar, hastaları korkutup telaşlandırdım diye kızabilirlerdi.

Yine de anlayamadığım bazı şeyler kalmıştı. Örneğin, adada kaç kişi yaşadığı. Bir denizci olarak çok yer gezmiştim, dünyada hiçbir ülkenin bu kadar az nüfuslu olamayacağını biliyordum. Bir de, tarımcı cücelerle camcı kızların cilt renkleri birbirinden tamamıyla farklıydı. Yani yakın akraba oldukları düşünülemezdi. Acaba bir zamanlar insanları hem küçültüp hem de aptallaştıran bir salgın mı olmuştu? Hastalığa yakalananlar, salgın yayılmasın diye bu adaya mı gönderilmişti? Eğer böyleyse, yakında ben de küçük ve aptal olacağım demekti.

Anlamadığım bir başka şey de, insanların iskambil kartları gibi, Karo ve Sinek olarak sınıflandırılmış olmasıydı. Doktorlarla hastabakıcılar, hastalar arasında düzeni bu şekilde mi sağlamaya çalışıyorlardı?

Yüksek ağaçların arasından geçerek araba yolunu izlemeye devam ettim. Orman zemini açık yeşil bir yosun örtüsüyle kaplıydı. Her tarafta unutmabeniye benzeyen küçük mavi çiçekler vardı. Sadece en yukarıda, ağaçların tepelerinin arasından biraz güneş ışığı görünüyor, yüksek dallar altın bir çardak gibi yolun üstünü örtüyordu.

Biraz daha yürüdükten sonra, ağaçların arasında pırıltılar saçan bir insana rastladım. Uzun saçlı, zarif bir kadındı bu. Sarı bir giysisi vardı, boyu da yine adadaki diğer cüceler kadardı. Arada bir eğilip küçük mavi çiçeklerden topluyordu. Eğildiğinde, sırtındaki büyük kalp işaretini görebiliyordum.

Yakınına gelince, hüzünlü bir melodi mırıldandı-

ğını duydum.

Aramızda sadece birkaç metre kalmıştı. "Merhaba!" dedim fısıltıyla.

Doğrulurken "Merhaba!" diye yanıtladı beni. Sanki birbirimizi tanıyormuşuz gibi bir hali vardı.

Çok güzeldi bence. Nereye bakacağımı şaşırmıştım.

Sonunda, "Çok güzel şarkı söylüyorsun", diyebilirdim.

"Teşekkür ederim..."

Elimi saçlarımda gezdirdim. Adaya ayak bastığımdan beri ilk kez, nasıl görüldüğüm geldi aklıma. Tıraş olmayalı bir haftayı geçmişti...

"Yanıldım galiba", dedi küçük başını geriye atarak. Biraz afallamış gibiydi.

"Adın ne?", diye sordum.

Duraksadı biraz, sonra da kurnazca gülümsedi. "Görmüyor musun Kupa Ası olduğumu?"

"Görüyorum..." Bir an durup ekledim: "Zaten garibime giden de bu."

"Niye ki?" Eğilip bir çiçek daha kopardı. "Peki ama sen kimsin?"

"Adım Hans."

Bir süre düşündü, sonra sordu yine: "Sence Kupa Ası olmak, Hans olmaktan daha mı garip?"

Bu defa cevap verememe sırası bana gelmişti.

Bir kez daha, "Hans mı?", diye sordu. "Sanırım bunu duymuştum bir ara. Ama belki de bana öyle geliyor... Öyle uzun zaman oluyor ki..."

Yine eğilip bir çiçek kopardı. Sonra birden sanki sara nöbetine tutulmuş gibi oldu. Titreyen dudaklarının arasından konuştu: "İÇ PAKET DIŞ PAKETİ AÇAR, DIŞ PAKET DE İÇ PAKETİ."

Anlamsız bir söz. Bunu söylediği sırada, sanki kendisi değilmiş, ne söylediğini anlamıyormuş gibi geldi bana. Sözcükler kendiliğinden çıkıyor gibiydi. Sonra to-

parlandı Kupa Ası ve denizci giysilerimi gösterdi.

"Sen çıplaksın!", dedi korku içinde.

"Sırtımda işaret olmadığı için mi?"

Başıyla onayladı. Sonra boynunu bükerek sordu;
"Beni kırma hakkın yok, değil mi?"

"Bir kızı asla kırmaya kalkışmam", dedim.

"Şakacısın. Kız değilim ki ben, Kupa Asıyım."

Yanaklarında kocaman gamzeleri vardı. Olağanüstü güzeldi, periler gibi... Gülümseyince, yeşil gözleri zümrüt gibi ışıldıyordu. Bakışlarımı ayıramıyordum ondan.

Birden endişeli bir titreme belirdi yüzünde.

"Koz filan değilsin ya?", dedi.

"Yok canım, sadece bir tayfayım ben."

O anda bir ağacın arkasına sığırayıp gözden kayboldu.

Onu izlemeye çalıştım, ama yer yarılmış da içine girmişti sanki.

SİNEK DÖRDÜ

*... sadece kazanan numaraların
görülebildiği muazzam bir piyango ...*

Kitabı bir kenara bırakıp denize baktım. Okuduklarım, bir yığın soru uyandırmıştı kafamda, neresinden düşünmeye başlayacağımı bilemiyordum. Büyülü adada yaşayan cüceler, okudukça daha da anlaşılmasın olan bir bilmeceye benziyordu. Fırıncı-Hans şimdiye kadar Sinek ve Karo işaretli cücelerle karşılaşmış, en son rastladığı Kupa Ası ise hemen kayboluvermişti.

Kimdi bu cüceler? Nasıl ortaya çıkmışlardı? Nereden gelmişlerdi?

Başımı döndüren bu soruların cevaplarını ek-mekten çıkan kitapçıkta bulacağımı biliyordum. Ama aklımı kurcalayan bir şey daha vardı: Karolar bir kulübede cam eşya üretiyorlardı. İşte bu çok ilgimi çekti, çünkü kısa bir süre önce ben de bir cam imalathanesini gezmiştim. Avrupa'da yapmakta olduğum gezi ile kitapçıkta yazanlar arasında bir ilişki olduğuna iyice inanmaya başlıyordum artık. Ama aslında bu okuduklarımı, uzun yıllar önce Fırıncı-Hans Albert'e anlatmıştı. Benim hayatımla Fırıncı-Hans, Albert ve Ludwig'in paylaştığı büyük sır arasında, buna rağmen bir ilişki olabilir miydi?

Dorf'ta karşılaştığım yaşlı fırıncı kimdi peki? Ya bana büyütecisi veren, sonra da her yerde kar-

şımıza çıkan o cüce? Fırıncıyla cüce arasında belki kendilerinin de bilmediği bir bağ olduğuna eminim.

Babama kitapçıktan bahsedemezdim - en azından okuyup bitirene kadar. Ama bir filozofla bir arada olmak, iyi bir şeydi yine de.

Az önce Ravenna'dan geçmiştik. Babama sordum: "Rastlantıya inanır mısın baba?"

Dikiz aynasından şöyle bir baktı bana. "Rastlantıya *inanmak* mı?"

"Evet."

"İyi ama, rastlantı zaten tamamen rastlantısal olan bir şeydir. Ben piyangoda on bin kron kazandığımda, binlerce numara arasından benimki çıkmıştı çekilişte. Tabii memnun oldum bu sonuca. Ama benim kazanmam sadece bir şanstı, başka bir şey değil."

"Emin misin? O sabah dört yapraklı bir yonca bulduğumuzu unuttun mu? Hem o parayı kazanmış olmasan, belki de Atina'ya gidemeyecektik."

Babam sadece homurdandı, ben de konuşmayı sürdürdüm: "Teyzenin Girit'e gitmesi, orada bir moda dergisinin kapağında annemi görmesi, bu da mı tesadüftü? Yoksa öyle olması *gerekli* miydi?"

"Sen benim kadere inanıp inanmadığımı sormak istiyorsun aslında", dedi babam. Sanırım oğlunun böyle felsefi sorularla ilgilenmesi hoşuna gitmişti. "Cevabım, 'hayır'."

Camcı kızları hatırladım; bir cam imalathanesini ziyaret ettikten hemen sonra kitapçada bu konuyla ilgili bir bölüm okuyuşumu... Bir de, küçük yazıları olan bir kitap edinmemden bir gün

önce bana bir büyüteç veren cüce geldi aklıma. Büyükanнемin Froland'dayken bisikletinin arızalanmasıyla başlayan olayları ve daha sonra bütün olup bitenleri düşündüm.

"Doğmuş olmamın bir rastlantı olduğunu sanmıyorum", dedim.

"Sigara molası", dedi babam. Kafasındaki arşivden küçük bir konferans daha çekip çıkarmasına yol açan bir şey söylemiştim demek ki.

Bir tepede durdurdu arabayı. Nefes kesici bir deniz manzarası vardı karşımızda.

İndikten sonra büyük bir taşı göstererek oturmamı istedi.

"1349", diye başladı söze.

"Kara Ölüm", dedim. Biraz tarih bilgim vardı, ama veba salgınının konumuzla ilgisini anlayamamıştım.

"Okay", dedi babam ve başladı anlatmaya: "Veba yüzünden Norveç'in yarısının kırıldığını biliyosun. Ama sana şimdiye kadar söylemediğim bir şey daha var."

Söze böyle başlıyorsa, uzun bir konferans dinleyeceğim demektir.

"O zamanlar binlerce deden ve ninen olduğunu biliyor musun?"

Kuşkuyla başımı salladım. Nasıl olabilir ki böyle bir şey?

"İki ana-babamız var, büyük ana-babamız dört, büyük büyük ana-babamız sekiz, ondan öncekiler de on altı tane - böyle gidiyor işte. Geriye doğru 1349'a kadar hesaplırsan, epeyce eder."

Bunu anlamıştım.

"Ama sonra veba geldi. Köyden köye dolaşıyordu ölüm. En çok da çocukları götürüyordu. Bazı aileler tamamıyla yok oldu, bazılarında da sadece bir-iki kişi kaldı hayatta. O zaman çocuk olan yüzlerce deden, ninen vardı senin Hans-Thomas. Ve hiçbiri ölmedi."

"Bunu nereden çıkarıyorsun peki?", diye sordum şaşkınlık içinde.

Babam paketten bir sigara çekip "Çünkü sen burada oturmuş Adria Denizi'ne bakıyorsun", dedi.

İşte yine, ne yapacağımı bilemediğim şaşırtıcı bir söz babamdan! Ama haklı olduğunu anlıyordum: O zamanki atalarımın bir tanesi bile çocukken ölmüş olsa, daha sonrakiler de benim atam olamayacaktı.

"Atalarından hiçbirinin çocukken ölmemiş olma ihtimali, birkaç milyarda bir sadece", diye devam etti babam. Şimdi sözleri sular gibi dökülmeye başlamıştı ağzından: "Çünkü burada konu sadece veba değil, anlıyor musun? Senin atalarının hepsi, ama hepsi, en büyük felâketlerde, çocukların sapır sapır döküldüğü en kötü dönemlerde bile büyümüşler ve kendi çocukları olmuş. Tabii birçoğu hastalanmış, ama kurtulmuşlar işte. Böylece sen, Hans-Thomas, yüz milyarlarca kez ölümün eşiğinden dönmüşsün. Bu gezegendeki yaşamın böcekler ve vahşi hayvanlar, meteorlar ve yıldırımlar, hastalık ve savaşlar, seller ve yangınlar, zehirlenmeler ve cinayet girişimleri tehdit etmiş hep. Sadece Otuz Yıl Savaşı'nda yüzlerce kez yaralanmışsın; çünkü ataların iki tarafta da yer almışlar şüphesiz. Bir bakıma sen o zaman aslında

kendine karşı, üç yüz yıl sonra doğma olasılığına karşı savaşmış sayılırsın. Ve İkinci Dünya Savaşı'nda yine aynı şey oldu. Eğer yurtsever Norveçliler işgal sırasında büyükbabanı vursaydı, ne sen doğardın, ne de ben. Mesele, aynı durumun tarih boyunca milyarlarca defa yinelenmiş olması. Ne zaman havada oklar uçuşsa, *senin* doğma olasılığın alabildiğine küçülmüş oluyordu. Ama sen yine de burada oturuyor ve benimle konuşuyorsun işte. Anlıyor musun, Hans-Thomas?"

"Anladığımı sanıyorum", dedim. En azından büyükannemin bisiklet lastiğinin patlamasının ne kadar önemli olduğunu iyice kavramıştım.

"Bütün bu anlattıklarım tek ve çok uzun bir rastlantılar zinciri", diye devam etti babam. "Ve bu zinciri geriye doğru ta bölünüp çoğalan ilk canlı hücreye kadar izleyebilirsin. Bugün bu gezegende yaşayıp gelişen her şeyi başlatmış olan o ilk hücreye. *Benim* zincirim de üç veya dört milyar yıllık süre boyunca herhangi bir anda kesintiye uğramamış olma ihtimali, gözümüzde canlandıramayacağımız kadar küçük. Ama ben aradan sıyrılmışım işte. Bak, duruyorum karşında. Ve bu gezegende seninle birlikte yaşamamı sağlayan şansın akıl almaz bir şey olduğunu biliyorum. Dünyadaki en küçük kurtçukların bile ne kadar şanslı olduklarını da."

"Ya şanssız olanlar?", diye sordum bunun üzerine.

"Yok ki onlar", dedi babam yüksek sesle. "Hiç doğmadılar. Yaşam, sadece kazanan numaraların görülebildiği muazzam bir piyango."

Sonra uzun uzun denizi seyretti.

Daha fazla tutamadım kendimi, "Yola devam ediyor muyuz?", diye sordum.

"Hayır. Güzelce oturup dinle, Hans-Thomas. Dahası var."

Bunu, sanki konuşan kendisi değilmiş gibi söylemişti. Sanki sadece başka bir yerlerde yayımlanan şeyleri alabilen bir radyo aygıtıymış gibi. "İlham geldi" dedikleri böyle bir şey herhalde.

"Bütün rastlantılar böyle işte", dedi babam.

Cebimden büyütecı çıkarıp ona doğru baktım. Konuşmaya başlamadan önce bir an durup düşüncelerini toparlıyorsa, önemli bir şeyler söyleyecek demektir.

"Basit bir örnek alalım: Bir arkadaşımı düşünüyorum, tam o anda telefon ediyor ya da çat kapı, gelmiş. Çoğu kimse doğaüstü bir şey olduğunu sanır bu rastlantıda. Oysa, aynı arkadaşımı kapımı çalmadan da defalarca düşünmüşümdür. Ya da onu düşünmediğim zamanlar da bana telefon etmiştir. You see?"

Başımı sallayarak anladığımı belirttim.

"Ama biz bu iki olayın aynı anda meydana geldi durumları hatırlarız hep. Mesele bundan ibaret. Tam on krona ihtiyacımız olduğu bir sırada yerde buluversek bu parayı, hemen 'doğaüstü' bir şeye yorarız bunu. Hattâ sürekli zügürt gezen biri olsak bile. İşte falanca ninenin ya da falanca dedenin başından geçen 'doğaüstü' yaşantılar hakkında dinlediğimiz türlü çeşitli bir yığın boş söylenti, tam da böyle doğar. İnsanlar bayılır böyle hikâyelere ve bu yüzden de sürekli yenileri çıkar

durur. Oysa bütün olup biten, sadece kazanan numaraların görünmesinden başka bir şey değildir. Eğer ben zaten joker *topluyorsam*, evimde bir çekmece dolusu joker bulunmasının mucizeyle filan ilgisi yoktur."

Nefes nefese kalmıştı.

"Başvuruda bulunmayı hiç denemedin mi?" diye sordum.

"Şeytan alsın! Ne başvurusundan söz ediyorsun?", diye homurdandı babam.

"Devlet filozofu olarak görev almak için", dedim.

Kısık kısık güldü buna, sonra boğuk bir sesle sözüne devam etti: "Aslında 'doğaüstü' denen şeyden bu kadar çok bahsetmemiz, tuhaf bir körlükten geliyor: En esrarengiz olan şeyi göremiyoruz - yani bir dünyanın varolduğunu. Çoğu insan, koca bir bulmaca gibi gözümüzün önünde duran yaratılışla değil de, Marshlılarla, uçan dairelerle ilgileniyor. Ben bu dünyanın bir *rastlantı* olabileceğine inanmıyorum, Hans-Thomas."

Tam burada biraz durup soluklandı babam, sonra bana doğru eğilip fısıldadı: "Evrenin *istenmiş* bir şey olduğuna inanıyorum ben. Bir gün, şu sayısız yıldız ve galaksinin ardında bir amaç olduğunu göreceksin."

Bu söylediğinin, şimdiye kadarki o çok öğretici sigara molalarındaki konuşmalarla mükemmel bir şekilde uyduğuna düşününüyordum. Ama yine de, ekmekten çıkan kitapçıkla ilgili onca şeyin bir rastlantıdan ibaret olduğuna aklım yatmamıştı. Belki camcı Karo kadınlarının anlatıldığı bölümü

okumamdan az önce, babamla birlikte Murano'yu gezmiş olmamız, tam anlamıyla bir rastlantıydı. Belki bana bir büyüteç verilmesi ve sonra da küçük bir ekmekten mikrofiş yazısıyla dolu bir kitabın çıkması da rastlantıydı... Ama bu kitapçığı tam da *benim* almış olmam - işte bunun ardında bir amaç olmalıydı.

SİNEK BEŞİ

*... iskambil oynamak
giderek zorlaşıyordu ...*

O akşam Ancona'ya vardığımızda, babamın keyfine diyecek yoktu; o kadar ki neredeyse ürkütüyordu bu beni. Arabada oturmuş gemiye binmek için sıra beklerken, hiç konuşmadan uzun uzun feribotu seyretti.

"Mediterranean Sea" adlı büyük, sarı bir tekneydi feribotumuz. Yunanistan'a gidişimiz bir gün, iki gece sürecekti. Kalkış akşam saat dokuzdaydı. Bu ilk gecenin ardından bütün bir Pazar gününü denizde geçirecek ve eğer yolda korsanların saldırısına uğramazsak, Pazartesi sabahı saat sekizde Yunanistan'a ayak basacaktık. Babam, feribotu tanıtan bir broşür edinmişti.

"Tam on sekiz bin tonluk bir gemi bu, Hans-Thomas, yani öyle banyo küveti gibi bir şey değil. Hızı on yedi deniz mili. Binden fazla yolcu, üç yüz otomobil taşıyabiliyor. Birçok dükkân, restoran, bar, güneşlenme güvertesi, diskotek ve kumarhane var gemide. Ama hepsi bu kadar değil. Bir de yüzme havuzu olduğunu biliyor muydun? Yani, bu bence önemli bir şey sayılmaz, bunu kastetmiyorum, biliyor musun diye soruyorum sadece. Bir de şu sorumu yanıtlamanı istiyorum: Yugoslavya'dan geçmedik diye çok üzüldün mü?"

"Yüzme havuzu ha?", dedim sadece.

Sanırım ikimiz de, başka söze gerek olmadığını zaten biliyorduk. Ama babam işin ucunu bırakmaya niyetli değildi: "Bir kamara tutmam gerekiyordu, biliyor musun. Ya geminin iç tarafında bir oda ya da büyük pencere, güzelce denizi gören, doğru dürüst bir dış-kamara seçme imkânım vardı. Ne dersin, sence hangisini tuttum?"

Dış-kamarayı seçmiş olduğunu biliyordum elbette. Ve tabii, aslında bunu bildiğimi babamın pekâlâ bildiğini de. Onun için doğruca şöyle sordum: "Çok mu fark ödedin?"

"Eh işte, birkaç lîret. Ama oğlumu önce denizin güzelliğine çekip, sonra da bir yük odasına tıkı mam ben."

Az sonra sıra bize geldi, işaretle gemiye geçmemiz bildirildi.

Otomobili yerleştirdikten sonra gidip kamaramızı bulduk. En üst güvertede büyük yataklar, perdeler, lambalar, koltuklar ve bir sehpayla döşenmiş rahat bir odaydı. Pencereden, geminin köprüsünde gidip gelen insanlar görölüyordu.

Gerçi kamaramız hiç fena değildi, üstelik kocaman pencereleri vardı; ama yine de zamanımızın çoğunu kamara dışında geçirmeyi daha doğru buluyorduk. Böyle bir konuda hem de hiç konuşmadan anlaşılmamız, bir istisnaydı olsa olsa. Kamara-dan ayrılmadan önce babam, cebinden yassı bir şişe çıkarıp kendine bir kadeh içki doldurdu.

"Şerefe!" dedi, onunla tokuşturabileceğim bir bardağım olmadığı halde.

Venedik'ten Ancona'ya kadarki uzun yolda yorulmuş olduğunu biliyordum. Ayrıca, yıllar sonra

yeniden denizcilik hayatıyla karşılaşması, şüphesiz duygulandırmıştı onu. Bana gelince, uzun zamandır olmadığım kadar mutlu hissediyordum kendimi. Buna rağmen (belki de asıl bu yüzden), içki konusunda bir şey söylemek istedim.

"Her akşam mutlaka bir şey yuvarlamak zorunda mısın?"

"Yes, sir!" dedi ve geçirdi. Bu konuda başka bir şey konuşmadık. Herkesin düşündüğü kendine kaldı; ama bu, konuya hiç dönmeyeceğiz demek değildi.

Geminin çanı hareket saatinin geldiğini bildirdiğinde, her tarafı gezip tanımıştık bile. Yüzme havuzunun kapalı olduğunu görünce biraz düşkırıklığına uğramıştım; ama babam hemen sorup öğrendi: Havuz ertesi sabah erkenden açılmış olacaktı.

Güverte parmaklığına dayanıp karayı göremeyecek kadar eğildik.

"Hah, şimdi tamam", dedi babam. "İşte böylece *denize açıldık*, Hans-Thomas."

Babamın bu zekice saptamasından sonra, restorana gittik. Yemeğimizi yiyip hesabı ödedik ve yatmadan önce bara gidip biraz iskambil oynamaya karar verdik. Babamın cebinde bir deste oyun kartı vardı. Kadınları olanları değil neyse ki.

Gemi, her türlü ülkeden gelme insanlarla doluydu. Bazılarının, yetişkin oldukları halde, küçük boylu oluşları dikkatimi çekti. Babamın dediğine göre, Yunanlıydı bunlar.

Daha ilk elde maça ikisi ve karo onu gelmişti bana. Karo onunu attığımda, iki karom daha oldu.

"Camcı kızlar!" diye bağırdım.

Babam şaşkınlık içinde yüzüme baktı.

"Ne dedin Hans-Thomas?"

"Hiç..."

"'Camcı kızlar' dedin galliba?"

"Ha, evet", dedim. "Şu bardaki kadınlar. Başka işleri yokmuş gibi bardaklarına sarılmışlar sımsıkı."

Doğrusu iyi sıyrılmıştım bu zor durumdan. Ama iskambil oynamak giderek zorlaşıyordu benim için. Sanki babamın Verona'da aldığı kartlarla oynuyor gibiydik. Çünkü örneğin sinek beşini atarken, aklıma hemen Fırıncı-Hans'ın o acayip adada karşılaştığı küçük adamlar geliyordu. Ya da bir karo attığımda pembe elbiseli, gümüş saçlı zarif kadınlar görür gibi oluyordum. Ve babam kupa asını masaya vurup bir anda maça altısı ve maça sekizini aldığında da, "İşte yine çıktı ortaya!" diye bağırdım.

Babam iki yana salladı başını ve artık kendimizi yatağa atmanın zamanı geldiğini söyledi. Yalnız, bardan ayrılmadan önce önemli bir işi halletmesi gerekiyordu. Barda iskambil oynayan, sadece biz değildik. Babam çıkışa doğru ilerlerken birçok masaya uğrayıp jokeri istedi. Bunu tam bulunduğu yerden ayrılırken yapıyordu hep ve bence biraz korkakça davranmış oluyordu böylece.

Uzun zamandır iskambil oynamamıştık babamla. Eskiden, ben daha küçükken, sıkça oynardık, ama babamın joker merakı giderek oyun hevesinin yerini almıştı. Kartlarla yapılan numaralarda da gerçek bir ustaydı babam. Ama bu konudaki

en büyük girişimi, sadece bir kez açtığı bir fal olmuştu. En iyi durumda bile günlerce uğraşmak gereken bir faldı bu. Altından kalkmak için sadece sabırlı olmak yetmiyordu, insanın zamanının da epeyce bol olması gerekliydi.

Kamaraya döndüğümüzde, yine denize baktık bir süre. Hiçbir şey göremedik, kapkaranlıktı dışarı. Ama biliyorduk: Baktığımız bu karanlık, denizdi.

Tiz ve yüksek sesle konuşan birtakım Amerikalılar penceremizin önünden geçmekteyken, perdeleri çektik. Babam hemen yattı. Uyku getirici sıvıdan yeterince almış olmalıydı; çünkü daha yattığı anda dalıp gitti.

Ben de yatmıştım, ama uyuduğum yoktu, geminin suyun üstünde sallanışını hissediyordum. Az sonra büyüteçle kitabı çıkardım, kötü bir hastalığın annesini çekip aldığı Albert'in Fırıncı-Hans'tan dinlediklerini okumayı sürdürdüm.

SİNEK ALTISI

*... benim etten-kemikten bir insan
olduğuma inanamaz gibiydi ...*

Ormandaki yoluma devam ettim ve az sonra açık araziye ulaştım. Çıktığım yerin yakınlarındaki çiçeklerle kaplı dağ yamacında bir köy vardı. Bitişik evlerin arasında kıvrılan sokak, şimdiye kadar rastladıklarım benzeyen küçük insanlarla doluydu. Yamacın biraz daha yukarısında, tek başına duran bir ev daha gördüm. Ortalıkta baş vurabileceğim bir görevli filan yoktu; ama dünyanın hangi köşesinde olduğumu anlamak için bir şeyler yapmak zorundaydım.

Karşıma ilk çıkan evlerden biri, köyün fırınıydı. Dükkâna yaklaştığımda, sarışın bir kadın çıktı kapıya. Açık kırmızı bir giysisi vardı, göğsünde de kan kırmızısı üç kalp işareti...

"Taze ekmek!" dedi kadın. Yanakları güller gibi alardı ve dostça gülümsüyordu.

Taze ekmeğin kokusu burnumu doldurdu; öyle dayanılmaz bir kokuydu ki, hemen giriverdim küçük ekmeğe dükkânına. Ekmek yemeyeli bir haftadan fazla oluyordu. Oysa şimdi karşımda duvar boyunca uzanan raf, tepeleme ekmek doluydu; çıtır çıtır simitler de vardı.

Kırmızı giysili bir kadın arkadaki dumanı tüten küçük fırın kısmından çıkıp dükkâna geldi. Göğsünde beş tane kalp işareti vardı.

Sinek tarlada çalışıp hayvanlara bakıyor, Karo da cam üflüyor, diye geçirdim aklımdan. Güzel elbiseler giyen Kupa Ası ise çiçek ve böğürtlen topluyor. Diğer Kupalara gelince, anlaşılan onların işi ekmek pişirmek.

Bir de Maçanın ne iş yaptığını bulabilirsem, bu tuhaf iskambil falı hakkında hiç olmazsa genel bir fikir edinebilecektim.

Ekmeklerden birini gösterip sordum: "Tadabilir miyim?"

Kupa Beşi ince ağaçlardan yapılmış basit tezgâhın üzerinden bana doğru uzattı başını. Tezgâhın üstünde, içinde tek bir altınbalık bulunan büyük bir cam kap vardı. Kupa Beşi dikkatle bakıyordu bana.

Yüzünde güvensiz bir ifade belirdi: "Seninle son günlerde hiç görüşmedik."

"Doğru", dedim. "Ben az önce aydan düştüm buraya. Zaten iyi bir konuşmacı da değilimdir. Bunun nedeni de, aslında iyi bir düşünür olmamam. İnsan iyi düşünemiyorsa, konuşmasının da fazla anlamı yoktur."

Bu cücelerle açık seçik konuşmanın işe yaramadığını anlayacak kadar tecrübe edinmiştim ne de olsa. Ben de onlar gibi anlaşılmaz bir tarzda konuşursam, belki daha iyi sonuç alabilirdim.

"Aydan mı dedin?"

"Evet, aydan."

Kupa Beşi, açık ve kısa bir cevap verdi buna: "Acıkmışsındır öyleyse." - Sanki aydan düşmek, bir tezgâhın arkasında durup ekmek satmak kadar normal bir şeymiş gibi.

Demek ki doğru düşünmüştüm: Onlar gibi konuşursam, bu küçük boylu halkla aynı dalga boyunu yakalamak pek de zor olmayacaktı. Ama tam o anda Kupa Beşi birden hareketlendi; sert bir tavırla tezgâhın üzerinden eğilip heyecan içinde fısıldadı: "NELER OLACAĞINI KARTLAR SÖYLER!"

Bir an sonra yine kendi kendisi olmuştu. Ekmekten iri bir parça koparıp bana uzattı. Hemen ısırdım, sonra sokağa çıktım. Ekmeğin tadı benim alışık olduğumdan biraz daha ekşimsiydi, ama çok lezzetliydi ve bütün

ekmekler gibi karın doyuruyordu.

Sokaktan geçenlere bakınca, köydeki bütün cücelerin göğüslerinde Kupa, Sinek, Karo ya da Maça işaretleri taşıdıklarını gördüm. Giysi ve üniformalar da dört çeşitti: Kupanınki açık kırmızı, Sineğinki mavi, Karonunki pembe, Maçanınki de siyah. İçlerinden birkaçı, diğerlerinden biraz daha büyüktü. Bunlar iskambil kartlarındaki gibi kral, kraliçe ve prens kılığındaydılar. Krallarla kraliçelerin başlarında birer taç, prenslerin kemerinde de kılıç vardı.

Görebildiğim kadarıyla her karttan sadece bir adet mevcuttu: Sadece bir Kupa Papazına, bir Sinek Altısına ve bir Maça Sekizine rastlamıştım. Hiç çocuk ve yaşlı yoktu. Hepsi de yetişkin, tam olgun yaşta cücelerdi. Beni gördüklerinde önce şöyle bir bakıyor, ama sonra, sanki bir yabancıнын köyü ziyaret etmesi onları hiç ilgilendirmemiş gibi, çeviriyorlardı başlarını.

Sadece daha önce altı bacaklı hayvanlardan birinin sırtında gördüğüm Sinek Altısı yoluma çıkıp, bana hep söyledikleri o anlamsız cümlelere bir yenisini ekledi: "GÜNEŞ PRENSESİ, DENİZE GİDEN YOLU BULUR." Bunu söyledikten sonra, hemen bir evin köşesinde kayboldu.

Başım dönmeye başlamıştı iyice. Tümüyle yapma bebeklerden oluşan oyuncak gibi bir topluluğun içine düşmüştüm: Bu adada yaşayan küçük insanların, iskambil oyunundakiler dışında tanıdığı hiçbir kural yoktu. Ve köyde dolaştıkça, rahatsız edici bir duygu giderek kuvvetlendi, hiç bitmek bilmeyen bir falın içine, bu falın kartları arasına karışmış olduğum duygusu.

Köyün evleri alçak ve ahşaptı. Önlerinde, cam imalathanesinde gördüğüm kandillerden asılıydı. Henüz yakılmamıştı bu lambalar; gerçi gölgeler artık iyice uzamıştı, ama altın renkli akşam ışığı bütün köyü dolduruyordu hâlâ.

Banklar ve pervazlar sayısız altınbalık kavanozuyla doluydu. Her tarafta boy boy şişeler görölüyordu, birkaç tanesi de evlerin arasına devrilmişti. Bazı cücelerin ellerinde bu şişelerden vardı.

Evlerden biri ötekilerden daha büyüktü ve bir ambara benziyordu. Ama ambar olamazdı, çünkü içerden büyük bir gürültü geliyordu. Açık bir kapıdan içeri bakınca, burasının bir marangozhane olduğunu anladım. Dört ya da beş cüce, büyük bir masa yapmakla uğraşıyordu. Siyah üniformalar giymişlerdi ve sırtlarında mavi Maça işareti vardı. Bulmaca çözülmüştü böylece: Maçaların işi marangozluktu.

Maçaların saçları kömür gibi kapkaraydı, ama cilt renkleri Sineklerinkinden çok daha açıktı.

Evlerden birinin önünde Karo Bacağı, küçük bir sıraya oturmuş kılıcını okşuyor, bir yandan da kılıca vuran akşam güneşini seyrediyordu. Uzun bir pembe ceketle yeşil renkli bol bir pantolon giymişti.

Yanına gittim ve eğilerek selam verdim.

"İyi akşamlar, Karo Bacağı", dedim dostça olmasına çalıştığım bir sesle. "Söyler misin, şu sırada hangi kral iktidarda?"

Prens kılıcını kınına soktu ve uyuşuk bir tavırla başını bana doğru kaldırdı.

"Maça Papazı", diye homurdandı. "Çünkü yarın Joker var sırada. Ama kartları adlarıyla anmak yasaktır."

"İşte bu fena. Çünkü tam da adanın en yüksek otoritesini nerede bulacağımı soracaktım sana."

"İm nıdamyud, rıtkasay kamna alyıralda ıraltrak", dedi

"Ne dedin?"

"Rıtkasay kamna alyıralda ıraltrak", dedi yine.

"Yaa. Peki ama, ne demek bu böyle?"

"İnay, kereg namyu arallaruk."

"Yaa, öyle mi?"

"Nenya."

"Ciddi misin?"

Karşımdaki küçük yüzü şöyle bir inceledim. Cam imalathanesindeki Karolar gibi parlak saçları, solgun bir cildi vardı.

"Kusura bakma, ama bu dili pek tanımıyorum ben", dedim. "Hollandaca filan mı?"

Genç adamın yüzünde zafer ifadesi belirdi.

"Sadece krallar, kraliçeler ve prensler iki yönde birden konuşabilirler. Sen bunu yapamadığına göre, demek ki benim kadar değerli değilsin."

Biraz durup düşündüm. Geriye doğru konuştuğunu mu söylemek istiyordu acaba?

"Nenya", diye bir sözcük kullanmıştı - yani "aynen". İki kez de "Rıtkasay kamna alyıralda ıraltrak", demişti. Bunu çevirince de "Kartları adlarıyla anmak yasaktır", oluyordu.

Ben de "Kartları adlarıyla anmak yasaktır", dedim.

Biraz güveni kırılır gibi oldu.

"Esyelyö nusroyıpay eyin?" diye sordu çekine çekine.

"Niçi kemened", diye cevap verdim tezce.

Sanki aydan düşmüş gibiydi.

"Hangi kralın iktidarda olduğunu sordum, bakalım ağzını sıkı tutabilecek misin diye", dedim. "Ama becermiyorsun bunu. Kuralları sen bozdun."

"Hiç böyle bir küstahlıkla karşılaşmamıştım", dedi.

"Daha da küstahlaşabilirim."

"İnay lısan?"

"Babamın adı Otto", dedim. "Tersinden söyleyebilir misin bu adı?"

Yüzüme baktı.

"Otto", dedi.

"Evet, adı Otto", dedim. "Şimdi bir de tersinden söyle bakalım."

"Otto", diye tekrarladı.

"Tamam, onu anladım", dedim. "Ama tersinden söylemeni istiyorum."

"Otto, Otto" diye söylendi öfke içinde.

"Neyse, denedin hiç değilsen", dedim, biraz sakinleşmesi için. "Biraz daha uzun bir söze ne dersin?"

"Mılakab idyah!" dedi hemen.

"Arappara", dedim.

"Arappara", diye tekrarladı Karo Bacağı.

Olmadığını belirttim başımı sallayarak: "Haydi tersten söyle şunu!"

"Arappara, Arappara!"

"Teşekkürler, bu kadarı yeter. Bütün bir cümleyi de tersinden söyleyebilir misin?"

"Etteble!"

"Peki şunu söyle o zaman: Anastas mum satsana!"

Yaydan boşanmış gibi "Anastas mum satsana!" dedi.

"Tamam, doğru. Şimdi sıra tersini söylemekte."

Tekrarladı: "Anastas mum satsana!"

Yine başımı salladım.

"Papağan gibi tekrarlayıp duruyorsun. Tersten söyleyemiyorsun demek ki."

"Anastas mum satsana - Anastas mum satsana!" diye bağırdı.

Biraz üzülüyordum haline, ama bu üstün gelme oyununa başlayan ben değildim ne de olsa.

Küçük Karo Bacağı kılıcını çekip bir şişeye vurdu. Evlerin duvarlarına çarpıp parçalandı şişe. O sırada yoldan geçmekte olan birkaç Kupa, kocaman açılmış gözleriyle bize baktı, ama sonra hemen başlarını çevirip uzaklaştılar.

Bir kez daha, adanın iyileşemeyecek durumdaki akıl hastaları için ayrılmış bir yer olabileceğini düşündüm. Ama neden böyle küçüktü hepsi de? Neden Almanca konuşuyorlardı? Ve en garibi, neden hepsi de iskambil kartları gibi renk ve numaralara ayrılmıştı? Burada ne döndüğünü anlayana kadar, Karo Bacağını izlemeye karar verdim. Sadece, fazla açık seçik konuşmamaya dikkat etmem gerekiyordu; çünkü bu adadaki cücelerin anlamakta güçlük çektiği tek şey, anlaşılır bir dildi.

"Ben daha yeni geldim buraya", dedim. "Buranın ay kadar boş olduğunu sanmıştım. Şimdi bilmek istiyorum: Kimsiniz, nereden geldiniz?"

Bacak bir adım geriledi, tedirgin bir sesle sordu: "Sen yeni bir Joker misin yoksa?"

"Atlas Okyanusu'nda Almanca konuşulan adalar olduğundan haberim yoktu", diye devam ettim. "Çok ülkeler gezdim. Ama itiraf edeyim ki, ilk defa böyle küçük insanlar görüyorum."

"Jokersin işte, belli! İska yah! Umarım daha başkaları gelmez. Her renk için bir Joker gerekmiyor ki!"

"Öyle deme! Eğer sadece Jokerler becerebiliyorsa doğru dürüst konuşmayı, herkesin Joker olması bu falın daha iyi çıkmasını sağlardı."

El kol hareketleriyle başından kovmaya çalıştı beni.

"Akla gelebilecek her soruyu duymak, feci bir şey", dedi.

Zor olacağını bildiğim halde, bir deneme daha yaptım.

"Atlantik'in ortasındaki tuhaf bir adada dolaşıp duruyorsunuz", dedim. "O zaman, buraya nasıl geldiğinizi anlatabilmenizi beklemek çok mu?"

"Pas!"

"Anlamadım, ne dedin?"

"Eli sen aldın, tamam mı? Benden pas."

Ceket cebinden küçük bir şişe çıkarıp başına dikti. Karolarda gördüğüm aynı pırıltılı sıvıydı içtiği. Şişenin kapağını kapadıktan sonra, bir kolunu ileri doğru uzatıp sanki bir şiirin başını okuyormuş gibi yüksek ve kendinden emin bir sesle konuştu: "GÜMÜŞ GEMİSİ AZGIN DENİZDE BOĞULUR!"

Başımı salladım, umutsuzca iç çektim. Birazdan uyuyakalacaktı ve ben de Maça Papazını kendim bulmak zorunda kalacaktım. Ama zaten bana pek yardımcı olamayacağını da anlamıştım.

Birden aklıma Sineklerden birinin söylediği bir şey geldi; kendi kendime konuşur gibi, "Frode'yi bulmaya çalışmalıyım", dedim.

O anda tekrar canlanıverdi Karo Bacağı. Oturduğu sıradan ayağa fırladı, sağ koluyla sıkı bir selam çaktı.

"Frode mi dedin?"

Onayladım: "Beni ona götürebilir misin?"

"Etteble!"

Evlerin arasından geçerek ilerledik. Az sonra küçük bir meydana varmıştık. Ortadaki çeşmeden Kupa Sekizi ve Kupa Dokuzu bir kova su almaktaydı. Kan kırmızısı kalp işaretleriyle süslü açık kırmızı giysileri, akşam ışığında pırılpırıldı.

Çeşmenin etrafında duran dört kral, kollarını birbirlerinin omuzuna koymuştu. Önemli bir konuyu görüşüyorlardı belki de. O zaman, dört tane kral birden olmasının hiç de pratik bir şey olmadığını düşünmüştüm. Onların giysileri de Bacaklarınkilere benziyordu, ama biraz daha şıktı. Başlarında da altın taşlar vardı.

Dört kraliçe de Pazar Meydanı'na gelmişti. Evlerin arasında küçücük adımlarla dolaşıyor, durmadan ellerindeki aynalarda kendilerini seyrediyorlardı. Sanki kim olduklarını sık sık ve çabucak unutuyorlardı da,

aynaya bakıp hatırlamaya çalışıyorlardı. Kraliçelerin de başlarında taçlar vardı, ama krallarınkinden daha yüksek ve inceydi bunlar.

Ve ta en arkada kır saçlı, uzun, beyaz sakallı bir adam olduğunu gördüm. Bir taşın üstüne oturmuş, pipo içiyordu. Yaşlı adamın benim için en ilginç yanı, boyunun uzun oluşuydu. Benimle aynı boydaydı. Cücelerden bir başka farkı da, gri bir gömlek ve kahverengi, bol bir pantolon giymiş olmasıydı. Giysileri eski püskü ve sanki kendisi yapmış gibi basit görünüyor, cücelerin rengârenk üniformalarıyla tam bir tezat oluşturuyordu.

Karo Bacağı ona doğru koşup beni tanıştırdı.

"Usta", dedi, "işte yeni bir Joker."

Daha fazla konuşmadan olduğu yere yığılıp uyu-yakaldı. Besbelli ki, az önce küçük şişeden içtiği şeyin etkisiydi bu.

Yaşlı adam oturduğu taştan kalktı, hiçbir şey söylemeden bana bakmaya başladı. Sonra gelip dokundu; yanağımı okşadı, saçlarımı karıştırdı, denizci giysilerimi yokladı. Sanki benim etten-kemikten gerçek bir insan olduğuma emin olmak istiyordu.

"Böyle bir şey... böyle bir şey görmeyeli o kadar çok oluyor ki", diyebildi sonunda.

"Sanırım adınız Frode", dedim elimi uzatarak. "Ben de Hans."

Uzun uzun ve sertçe sıktı elimi. Sonra birden telaşlandı; aklına kötü bir şey gelmiş gibiydi.

"Hemen köyden çıkmalıyız", dedi.

Akıl karışıklığı bakımından o da diğerlerine benziyordu sanki; ama onlar kadar aldırışsız değildi en azından. Bu da umuda kapılmam için yeter de artardı bile.

Yaşlı adam iyi koşamıyordu, hattâ birkaç kez tökezledi. Yine de, önümde koşarak hızla çıktı köyden. Biraz yukarıdaki eve doğru gidiyorduk. Az sonra evin

önünde ydik, ama içeri girmedik. Yaşlı adam küçük bir sıraya buyur etti beni.

Tam oturmıştım ki, evin köşesinden tuhaf görünümlü birinin dikkatle bize baktığını gördüm. Eflatun giysisi ve kırmızı-yeşil soytarı şapkasıyla komik bir tipti. Giysi ve şapkasında küçük ziller asılıydı, oynak bedeninin her hareketinde çingırdıyorlardı.

Sıçraya sıçraya yanıma geldi. Kulağımı çekti hafifçe, sonra da karnıma bir şaplak attı.

"Hadi sen köye git, Joker", diye emretti yaşlı adam ona.

"Hele, hele", diye itiraz etti Joker. "Eski ülkesinden konuk gelir gelmez, Usta yakın dostlarını uzaklaştırmak istiyor. Tehlikeli davranış, der Joker. Sözlerime kulak verilmeli."

Yaşlı adam iç çekerek, "Büyük şenlikten önce yapılacak çok işin olmalı", dedi.

Kıvrak vücutlu adam, keçi gibi birkaç kez sıçradı ustalıkla.

"İşte bu doğru. Hiçbir şeyi olağan saymamalı."

Birkaç kez de geriye doğru sıçradı.

"Öyleyse şimdilik susalım", dedi. "Yine görüşeceğiz nasıl olsa!"

Sonra da yamaçtan aşağı köye doğru koştu.

Yaşlı adam gelip yanıma otudu. Olduğumuz yerden kahverengi ahşap evlerin arasında dolaşan rengârenk cüceleri görebiliyorduk.

SİNEK YEDİSİ

... ağzımın içinde mine ve fildişi ...

Geceyarılarına kadar okudum kitabı. Sabah uyanınca, dehşet içinde doğruldum yatakta. Başucumdaki lamba hâlâ yanıyordu. Elimde büyüteç ve kitapla uyuyakalmıştım.

Babamın henüz uyanmadığını farkedince rahatladım. Büyüteç yastığın üstündeydi, ama kitapçığı bulamıyordum. Sonunda, yatağın altında olduğunu gördüm, hemen alıp pantolon cebime koydum. Bütün izleri böylece yok ettikten sonra, yataktan kalktım.

Uyumadan önce son okuduklarım müthiş heyecanlı şeylerdi, bu yüzden tüm bedenime yayılmış gergin bir huzursuzluk duyuyordum. Perdeleri çekip pencereden baktım. Göz alabildiğine deniz uzanıyordu dışarda. Birkaç yelkenli dışında, gemi filan yoktu. Güneş doğmak üzereydi, denizle gök arasına ince bir kemer gibi yerleşmişti sabah kızılığı.

Büyülü adadaki cücelerin sırrı ne olabilirdi acaba? Okuduğum şeylerin gerçek olup olmadığını bilemezdim tabii. Ama Dorflu Ludwig ve Albert'in anlattıkları iyice etkilemişti beni.

Besbelli ki mor gazoz ve altınbalıklar, Fırıncı-Hans'ın sığındığı adadan geliyordu. Dorf'taki küçük ekmek dükkânında bir altınbalık kavanozunu kendi gözlerimle görmemiş miydim? Gerçi mor ga-

zozu tatmamıştım, ama bana bir şişe armutlu gazoz veren yaşlı fırıncı, çok daha iyi bir gazozdan söz etmişti...

Ama yine de uydurulmuş olabilirdi bütün bunlar. Mor gazozun gerçekten varolduğu hiç belli değildi, kitapçıktaki öykü de bir düşgücü ürünü olabilirdi pekâlâ. Dorftaki fırıncının vitrinini altınbalıklarla süslemesinde de şaşılacak bir şey yoktu. Ama küçük kitapçığı üzümlü bir ekmekle birlikte pişirip bir kesekâğdının içinde tesadüfen oradan geçen bir çocuğa vermesi, son derece şaşırtıcıydı. Bütün bir kitabı böyle minicik harflerle doldurmak da, çok büyük işti doğrusu. Ve tabii beni hep düşündüren bir şey daha vardı: Kitapçıktan hemen önce, esrarengiz bir cüceden bir büyüteç almış olmam. Ancak kitapçığın sırrı, o sabah beni meşgul eden tek ve en önemli konu değildi. İçimdeki sıkıntının asıl nedeni, dünyadaki insanların tıpkı büyü-lü adadaki uyuşuk cüceler kadar bilinçsizce yaşadıklarını birdenbire farketmiş olmamdı.

Hayatımızın aslında hayret verici bir masaldan farkı yok, diye düşünüyordum. Buna rağmen çoğu insan dünyayı gayet "normal" buluyor. Ve bunu dengelemek için, normal olmayan bir şeyler arıyorlar hep, melekler ya da Marşlılar gibi. Çünkü dünya onlara hiç de bir bulmaca gibi görünmüyor. Oysa benim durumum çok farklıydı. Ben dünyayı garip bir rüya sayıyordum ve bu rüyanın ne anlama geldiğini bulmak için akla uygun bir açıklama aramaktaydım.

Öyle durmuş, göğün önce giderek kızışmasını, sonra da yavaş yavaş aydınlanmasını izlerken,

daha önce hissetmediğim, ama bir daha beni hiç bırakmayacak olan bir duygu kapladı içimi. Kamaras penceresinin önünde duran ben, sırlarla dolu, capcanlı bir yaratıktım, ama yine de kendi hakkımda hiçbir şey bilmiyordum. Kendimi Samanyolu'ndaki bir gezegende yaşayan bir canlı olarak görüyordum. Belki de her zaman bilmiş olduğum bir şeydi bu, çünkü benim aldığım eğitimde atlanması neredeyse imkânsızdı. Ama şimdi, bunun böyle olduğunu ilk kez *kendim farketmekteydim* ve bu duygu bedenimin tek tek her hücresine yerleşmişti.

Bedenim sanki tuhaf ve yabancı bir şey olmuştu benim için. Nasıl oluyor da, şu kamarada durup böyle acayip düşüncelere dalabiliyordum? Derim, saçım, tırnaklarım nasıl büyüyebiliyordu? Hele dişlerim! Ağzımın içinde mine ve fildişi bulunduğunu, bu sert kısımların da *ben* olduğum düşüncesini sığdıramıyordum aklıma. Oysa bu, çok kimse-
nin ancak dışçıye gitmek gerektiğinde düşündüğü bir şeydi.

İnsanların kim olduklarını, nereden geldiklerini hiç sormadan dünyada dolaşıp durmaları, anlaşılamaz bir şeydi bence. İnsan nasıl bu gezegendeki yaşam karşısında gözlerini yumar ya da onu olağan sayabilirdi?

O an içimi dolduran düşünce ve duygular, beni hem coşturmuş, hem de kederlendirmişti. Birdenbire kendimi yalnız hissetmemin suçlusu onlardı; ama iyi geliyordu işte bu yalnızlık.

Her şeye rağmen, babamın boğuk bir aslan kükremesi koyvererek uyanmasına sevindim. Ya-

taktan kalkmasını beklerken son düşündüğüm, insanın mümkün olan her şeye açık kapı bırakmasının önemli olduğu, ama sevdiğimiz bir insanla birlikte olmaktan daha önemli hiçbir şeyin de bulunmadığıydı.

"Kalkmışsın bile", dedi babam.

Pencereye geldiğinde, güneş tam deniz yüzeyine çıkmıştı.

"İşte güneş", dedim.

Baştan sona denizde geçireceğimiz gün, işte böyle başladı.

SİNEK SEKİZİ

*...beynimiz onu anlayabileceğimiz
kadar basit olsaydı...*

Kahvaltımız küçük bir felsefe görüşmesine dönüştü. Babam işi şakaya vurdu, gemiyi kaçırıp yolcuları sorguya çekmemizi önerdi. Belki yaşamın sırrını aydınlatacak bir şey bilen birini bulabilirdik bu şekilde.

"Bulunmaz bir fırsat bu", dedi. "Sanki insanlığın küçük bir kopyası bu gemi. Binden fazla yolcu var. Üstelik hepimiz bambaşka yerlerden geliyoruz. Ama aynı gemideyiz işte. Aynı tekne taşıyor hepimizi..." Restoranı göstererek devam etti: "Hiçbirimizin bilemediğini bilen bir kişi çıkar mutlaka. Elimizdeki bunca iyi kart arasında en az bir joker vardır herhalde."

"İki tane var", dedim ve başımı kaldırıp babama baktım. Ne demek istediğimi gayet iyi anladığı yüzündeki gülümsemeden belli oluyordu.

"Aslında her yolcunun yakasına yapışıp tek tek sormalıyız, bize neden yaşadığımızı söyleyebilirler mi diye", dedi. "Cevap veremeyenleri denize at gitsin."

"Ya çocuklar ne olacak?" diye sordum.

"Onlar bu sınavda müthiş başarılı olacaktır zaten."

O sabah belli konularda felsefi araştırmalar yapmaya karar verdim. Babam Almanca bir gaze-

te okurken, ben de önce uzun uzun yüzdüm havuzda. Sonra güvertede bir yere oturup insanları izlemeye koyuldum. Kimi güneş kremiyle güzelce yağlanıyor, kimileri de Fransızca, İngilizce, Japonca ya da İtalyanca kitaplar okuyordu. Tabii bira ya da buzlu kırmızı kokteyller içerken çene çalanlar da az değildi. Birkaç tane de çocuk vardı ortalıkta. En büyükleri yetişkinlerin yaptığı gibi güneşlenmekteydi; ortancalar güvertede koşuşturuyor, çantaların, bastonların üzerinden atlıyorlardı; en küçükler ise birtakım büyüklerin kucağında sızlanmakla meşguldü. Bir de bebek gördüm, annesi tarafından emzirilen. Öyle tasasız bir hali vardı ki anneye bebeğinin, Fransa ya da Almanya'daki evlerinin mutfağındaydılar sanki.

Kimdi bütün bu insanlar? Nasıl çıkmışlardı ortaya? Ve en önemlisi, aralarında babamla benden başka böyle sorular soranları var mıydı?

Tek tek her insana baktım ve kendini açığa vurup vurmayacağını anlamaya çalıştım. Örneğin, eğer herkesin ne yaptığını ve ne dediğini belirleyen bir Tanrı varsa, o zaman insanların neler yaptığını derinlemesine inceleyerek bazı sonuçlara varılabilirdi. Üstelik şimdi önemli bir avantaja da sahiptim: Araştırmalarımın konu olabilecek ilginç birini bulursam, ancak Patras'ta kurtulabilirdi elimden. Bu açıdan, feribottaki insanları incelemek, yerinde duramayan bir yaprak kurdunu ya da kıpır kıpır bir hamamböceğini incelemekten daha kolaydı.

İnsanlar ellerini kollarını sallıyor, uzandıkları sezlonglardan kalkıyor, bacaklarını uzatıyorlardı.

Yaşlı bir adam bir dakika içinde dört-beş kez gözlüğünü çıkarıp yeniden taktı. İnsanların ne yaptıklarını bilmedikleri, en azından doğru dürüst ve ayrıntılı şekilde bilmedikleri belliydi. Yani canlıydılar, ama bütün bu canlılığın bilincinde değillerdi.

Özellikle göz kapaklarını nasıl hareket ettirdikleri merakımı uyandırdı. Tabii herkes kırpıştırıyordu gözlerini, ama aynı sıklıkta değil. Gözlerin üstündeki bu küçük deri parçalarının kalkıp inişi tuhaf bir görüntüydü. Bir kuşun göz kırpışını incelemiştim bir keresinde. Sanki hayvana takılı bir makina yönetiyordu bu hareketi. Ve şimdi bana, gemideki insanlar da aynı mekanik tarzda göz kırpıştırıyor gibi geliyordu.

Koca göbekli birkaç Alman gördüm, morslar geldi aklıma. Şezlonglara uzanmış, keplerini ta gözlerinin üstüne kadar çekmişlerdi. Güneşte yatıp uyuklamak dışında sabah boyunca *yaptıkları* tek şey, yağlanmaktı. Babam "Bratwurst Almanı" diyordu onlara. Önce Almanya'daki Bratwurst adlı bir kentten olduklarını sandım, ama sonra babam açıkladı neden bu adı taktığını: Durmadan "Bratwurst" denilen yağlı bir sosisten yedikleri için. Bir Bratwurst Almanı'nın öylece güneşin altına uzanmışken neler düşünebileceğini sordum kendime. Sosis düşündüğü sonucuna vardım. En azından, başka bir şey düşündüğüne dair hiçbir belirti yoktu.

Felsefi araştırmalarımı öğleden sonra da biraz sürdürdüm. Babamla bütün günü bir arada geçirmemeye karar vermiştik. Yani gemide istediğim

gibi dolaşabiliyordum; sadece denize atlamam ya-saktı.

Hattâ babam dürbününü de vermişti o gün bana. Tam iki kez, gizlice diğer yolcuları gözledim. Heyecan verici bir işti bu, çünkü başkalarına bakarken yakalanmak hiç de iyi olmazdı haliyle. Yaptığım en büyük adilik, dürbünü Amerikalı bir kadına hedeflemek oldu. Öyle çılgın biriydi ki, insanın ne olduğu sorusunun cevabına beni biraz yaklaştıracaklarını ummuştum. Bir ara onu salonun bir köşesine çekilirken yakaladım; kimsenin kendisini görmediğinden emin olmak için, etrafına bakındı. Yakalanmamak için dikkat kesilmiştim, arkasına saklandığım kanepenin kenarından izliyordum kadını. İçim içime sığmıyordu, ama yakalanmaktan filan korktuğum yoktu. Asıl kadın için endişelenmişim. Öyle kimseye görünmeden ne yapmak istiyor olabilirdi?

Sonunda çantasından yeşil bir makyaj kutusu çıkardı kutudan da küçük bir el aynası. Önce tek tek her açıdan baktı nasıl göründüğüne, sonra da dudaklarını boyamaya girişti. Bu gözlemimin bir filozof için belli bir anlam taşıyabileceğini hemen farketmişim. Ama hepsi bu kadar da değildi: Rujla işini bitiren kadın kendi kendine gülümsemeye başladı. Bu da yetmedi, aynayı kutuya geri koymadan önce kendine el salladı, yüzüne koca bir gülümseme yayıldı ve kendi kendine bir de göz kırptı.

Kadın salondan çıktığında, bezgin bir halde saklandığım yerde kalakaldım. Kendi kendine el sallama düşüncesi nereden gelmişti aklına? Derin

felsefi düşüncelere dalıp onun belki de çok ender rastlanan bir şey, dışı bir joker olabileceği sonucuna vardım. Çünkü kendine e' salladığına göre, kendi varoluşunun bilincinde demekti. Bir bakıma iki ayrı kişiliğe sahipti: Hem salonda durup dudaklarını boyayan, hem de aynada kendine el sallayan bir kadındı.

Aslında insanları denek olarak kullanmanın yasak olduğunu biliyordum. Onun için de başka gözlem yapmadım. Ama kadını öğleden sonra briç masası başında yeniden görünce, yanına gidip İngilizce olarak jokeri rica ettim.

"No problem", deyip verdi.

Masadan ayrılırken el salladım ona, aynı anda da bir gözümü kırptım. Öyle şaşırdı ki, neredeyse iskemleden düşecekti. Belki de küçük sırrını bilip bilmediğimi soruyordu kendine. Eğer gerçekten bunu düşündüyse, şimdi Amerika'da beni hatırladıkça hâlâ sıkıntı basıyordur içine.

Bu benim kendi başıma elde ettiğim ilk jokerdi.

Babamla akşam yemeğinden önce kamarada buluşacaktık. Ayrıntıya girmeden, birçok önemli gözlemler yaptığımı söyledim ona. Yemek boyunca insanın ne olduğu konusunda ilginç bir tartışma yaptık.

Ben, biz insanların çok zeki, örneğin uzayın ve atomların yapısını inceleyebilecek kadar zeki olduğumuz halde, kendi hakkımızda pek bir şey bilmemizi tuhaf buluyordum. Babamın cevabı bana o kadar akıllıca geldi ki, onu burada kelimesi kelimesine aktarabileceğimi sanıyorum: "Eğer beyni-

miz, onu anlayabileceğimiz kadar basit olsaydı", dedi ve tam burada durdu biraz, "o zaman öyle aptal olurduk ki, yine anlayamazdık onu."

Bunu uzun düşündüm. Sonunda, sorunun yanıtı olabilecek hemen her şeyi içerdği sonucuna vardım.

Babam devam etti sözlerine: "Örneğin, bizimkinden çok daha basit yapıda beyinler de var. Bir solucanın beyninin nasıl işlediğini anlayabiliyoruz mesela, en azından büyük ölçüde. Solucanın kendisi anlayamaz bunu, çünkü beyni fazla basittir bu iş için."

"Belki bizi anlayan bir Tanrı vardır", dedim. Hafifçe irkildi babam. Sanırım böyle akıllıca bir soru sorabilmemden etkilenmişti.

"Olabilir", dedi. "Ama o zaman herhalde o da kendi kendini anlayamayacak kadar karmaşık bir şey olmalı."

Garsona işaret edip bir şişe bira ısmarladı kendine. Bira gelene kadar da felsefe yapmaya devam etti. Garson bardağını doldururken, "*Benim* asıl anlamadığım şey" dedi, "Anita'nın bizi neden terk ettiği."

Anita demesi dikkatimi çekti, çünkü annemden hep "annen" diye bahsederdi. Sanki bu konuda hiçbir farkımız olamazmış gibi...

Babamın bu konuşma tarzından pek memnun değildim. Ben de annemi en az onun kadar özleyordum elbette. Ama onu *birlikte* özlemektense, herkesin kendi payına özlemesini daha iyi buluyordum.

"Sanırım evrenin yapısını bu kadının bize *ne-*

den gittiğini doğru dürüst açıklamadan böyle çekip gidivermesinden daha iyi anlıyorum", dedi babam.

"Belki kendisi de anlamıyordur", dedim ben de.

Yemek boyunca daha fazla konuşmadık. Yanılmıyorsam ikimiz de onu Atina'da bulup bulamayacağımızı düşünmekle meşguldük.

Yemekten sonra gemide dolaştık biraz. Babam karşılaştığımız subay ve denizcileri gösterip üniformalarındaki şerit ve işaretlerin ne anlama geldiğini açıklıyor, benim aklımdan da hep iskambil kartlarının giysileri geçiyordu.

Akşam olduğunda babam, bara ufak bir ziyaret yapmak istediğini itiraf etti bana. Hiç tartışmaya kalkışmadan, kamaraya gidip Micky Mouse okumayı tercih ettiğimi söyledim. Sanırım babam biraz yalnız kalmak istiyordu. Benim de tabii aklım fikrim, yamaçtaki evin önünde oturmuş cüceler köyünü seyreden Frode'nin, Fırıncı-Hans'a neler anlatacağındaydı.

Yani Micky Mouse filan okuyacağım yoktu. Zaten bu yaz Micky Mouse gibi şeyler okuma çağını geçerdim belki de. O gün kesinlikle ortaya çıkmış bir şey varsa, o da babamın artık aramızda felsefe yapan tek kişi olmadığıydı. Ben de kendimce ufak ufak başlamıştım bu işe.

SİNEK DOKUZU

*... hafifçe köpüren pırıltılı,
tatlı bir içecek ...*

"Neyse atlattık" dedi aksakallı adam. Gözlerini hiç ayırmadan uzun uzun baktı bana.

"Durumu açık etmenden korktum", diye ekledi. Sonunda gözlerini üstümden çekti, köyü göstererek ürkekçe sordu: "Bir şey söylemedin ya?"

"Korkarım ne demek istediğini anlamıyorum", dedim.

"Haklısın tabii. Yanlış bir ucundan girdim konuya."

Anlayışla başımı salladım. "Eğer başka bir uç varsa, oradan başlamak daha iyi olacak bence."

"Elbette!" dedi heyecanla. "Ama önce önemli bir şey sormalıyım. Lütfen önce tarihi söyle bana!"

"Emin değilim", dedim. "Ekim'in ilk günlerinden biri olmalı."

"Gün önemli değil. Hangi yıldayız, onu biliyor musun?"

"1842", dedim. Durumu biraz anlar gibi olmuşum şimdi.

Başını salladı yaşlı adam. "Öyleyse tam elli iki yıl olmuş, evlat."

"Onca zamandır adada mıydın?"

Yine başını salladı. "Evet, onca zamandır." Göz pınarından bir damla yaş süzüldü, yanağından aşağıya aktı. Yaşlı adam silmeye hiç yeltenmedi onu.

"1790 Ekim'inde Meksika'dan yola çıktık", diye anlatmaya koyuldu. Ama denize açıldıktan birkaç gün sonra gemimiz alabora oldu. Bütün mürettebat gemiyle

birlikte suya gömüldü. Bir tek ben, kırık dökük parçalar arasında yüzen bir çift sağlam direğe asılıp kurtuldum. Sonunda karaya çıkmayı da başardım..."

Bunları söyledikten sonra düşüncelere dalıp gitti. Bu arada ben de bir gemi kazasından kurtulup adaya çıktığımı anlattım.

Üzüntü içinde dinledi beni. Sonra "'Ada' diyorsun", dedi, "ben de önceleri öyle demiştim. Ama burada gerçekten bir adada bulunduğumuzdan emin olabilir miyiz? Ben buraya geleli elli yılı geçti, evladım; gezip dolaşmadığım yer kalmadı. Ama denize giden yolu hiç bulamadım."

"Öyleyse çok büyük bir ada bu", dedim.

"Peki neden hiçbir haritada gösterilmiyor?"

"Amerika kıtasının bir kıyısına da çıkmış olabiliriz tabii", dedim. "Ya da ne bileyim, Afrika'ya belki. Karaya sürüklenene kadar akıntılar kimbilir kaç gün boyunca top gibi oynadı bizimle."

Yaşlı adam başını iki yana salladı: "Amerika'da da, Afrika'da da *insanlar* vardır, genç dostum."

"Peki ama burası bir ada değilse... büyük kıtaların bir parçası da değilse, ne o zaman?"

"Bambaşka bir şey..." diye mırıldandı.

Yeniden düşüncelere dalmıştı.

"Cüceler..." dedim bunun üzerine. "Onları mı düşünüyorsun?"

Ama bu soruma cevap vermedi. Onun yerine "Dışardaki dünyadan geldiğine emin misin?" diye sordu. "Yoksa sen de buralı olmayasın?"

Buralı... Demek ki cüceleri düşündüğü doğrudu.

"Hamburg'da tayfa yazılmıştım", dedim.

"Yaa? Ben de Lübeck'liyim..."

"Ben de! Hamburg'da bir Norveç gemisine tayfa olarak girdim. Ama aslen Lübeck'liyim."

"Sahi mi? Öyleyse her şeyden önce Avrupa'da elli

yıldır ne olup bittiğini anlatmalısın bana."

Bildiklerimi anlattım: Napolyon'un yaptığı bütün o savaşları, Fransızlar'ın 1806'da Lübeck'i yağmalayışını... "Ve 1812'de, yani ben doğduktan bir yıl sonra Napolyon Rusya'ya girdi", dedim sonra. "Ama büyük kayıplar vererek geri çekilmek zorunda kaldı. 1813'te de Leipzig'de büyük bir yenilgiye uğradı. Elbe Adası'nda küçük bir imparatorluk verdiler ona. Ama ertesi yıl geri gelip Fransa'daki imparatorluğunu yeniden kurdu. Bu kez de Waterloo'da yenildi ve son yıllarını Afrika'nın batısındaki Saint Helena Adası'nda geçirdi."

Yaşlı adam ilgiyle dinliyordu.

"Hiç değilse denizi görebiliyordu öyleyse", diye mırıldandı. Anlattığım her şeyi düşünüp taşınyordu anlaşılan. Az sonra, "Sanki bir masala benziyor", dedi. "Ben Avrupa'dan ayrıldıktan sonra olaylar bu şekilde gelişmiş *olabilir belki*. Ama çok başka türlü de olabilir."

Hak verdim ona. Tarihin büyük bir masala benzediği doğrudu. Aradaki tek fark, tarihin gerçek olmasıydı.

Güneş, batıdaki dağların ardında kaybolmaya başlamış, küçük köyün üstüne çoktan gölge düşmüştü. Ama cüceler renkli küçük lekeler gibi, evlerin arasında dolaşarak duruyordu hâlâ.

Onları gösterip, "Bana onlardan bahseder misin?" dedim.

"Tabii", dedi ihtiyar. "Her şeyi anlatacağım. Ama anlattığım hiçbir şeyin onların kulağına gitmeyeceğine dair söz ver bana."

Sabırsızca başımı salladım. Ve Frode başladı hikâyesini anlatmaya.

"Bir İspanyol gemisinde tayfaydım. Meksika'daki Veracruz'dan İspanya'ya, Cadiz'e gidiyorduk. Gümüşle

yüklüydü gemi. Hava açık ve durgundu, buna rağmen birkaç gün sonra tekne alabora oldu. Puerto Rico ile Bermuda arasında bir yerdeydik ve bu bölgedeki akıl almaz olaylar hakkında anlatılanları duymayanımız kalmamıştı. Denizcilerin uydurduğu şeyler diye düşünmüştük hep. Ama bir sabah, deniz çarşaf gibi dümdüz olduğu halde koca gemi durup dururken fırladı havaya. Sanki dev bir el tekneyi kavramış, olduğu yerde döndürüyordu, tirbuşonla şişe mantarı çeker gibi böyle. Birkaç saniye sürdü bu, sonra yine aşağı düştük. Gemi yan yatmış, yük yerinden oynamıştı. Su doluverdi içeriye.

Zor bela vardığım o küçük kumsalı doğru dürüst hatırlayamıyorum, çünkü hemen adanın içlerine doğru yürümeye koyulmuştum. Birkaç hafta dolanıp durdum ve sonunda işte buraya yerleştim. O zamandan beri de burada yaşıyorum.

Başımın çaresine bakmam zor olmadı. Patates, mısır, elma, muz yetişiyordu burada. Ama daha önce ne gördüğüm ne de duyduğum bambaşka meyvalar ve sebzeler de vardı. Çöğürtlen, tancar ve kuğday önemli yiyeceklerdi benim için, anlayacağın, adanın bu tanımadığım bitkilerine birer ad vermem gerekmişti.

Birkaç yıl sonra, sütek adını taktığım altı bacaklı hayvanları evcilleştirmeyi başarmıştım. Hem tatlı ve çok besleyici bir sütleri var, hem de koşum hayvanı olarak işime yarıyorlar. Bazen birini kesip açık renkli, lezzetli etten yediğim de oluyor. Lübeck'teki evimizde Noel zamanı hep yediğimiz yaban domuzu etini hatırlatıyor bu bana.

Yıllar geçtikçe, adadaki bitkilerden, arada sırada yakalandığım kimi hastalıkları iyileştiren ilaçlar da yaptım. Bir de, daha iyi bir havaya girmemi sağlayan içecekler ürettim. Birazdan görürsün, tuf adını verdiğim bir şey içiyorum hep. Hafif buruk bir içecek. Tufa

palmyesinin kökünü kaynatarak yapıyorum. Eğer yorgunsam ve kendime gelmek istiyorsam, dinçleştiriyor beni. Fazla dinçken uyumak istediğimde de, dalıp gitmemi sağlıyor. Tadı çok hoş, üstelik hiçbir tehlikesi, yan etkisi filan yok.

Ama mor gazoz adını verdiğim başka bir içecek daha ürettim. Bütün vücutta çok hoş bir his uyandırıyor, ama bir o kadar da zararlı ve tehlikeli. İyi ki bizim oralarda satılmıyor böyle bir şey. Erguvan renkli güllerin suyundan yaptım onu. Her tarafta yetişir bu küçük gül ağaçları. Üstelik toplamama ya da suyunu sıkıma bile gerek yok, arılar hallediyor o işi. Bizim oralardaki küçük kuşlardan daha iri buranın arıları. Ağaç kovuklarına yaptıkları kovanlarında hep o güllerin suyundan biriktiriyorlar. Bana da gidip almak kalıyor sadece. Bu sıvıyı altınbalıklarımı topladığım gökkuşağı ırmağının suyuyla karıştırınca, pırıltılar saçan çok tatlı bir içecek elde ediyorum. Hafifçe köpürdüğü için gazoz dedim ona.

Mor gazozun en güzel yanı, sadece *bir tek* lezzeti olmaması. Bu koyu kırmızı içecek tüm duyu organlarını insanın alabileceği bütün tadlarla dolduruyor. Dahası da var: Mor gazozun tadını sadece ağızda ve damakta değil, bedeninin her noktasında duyuyorsun. Ama bütün dünyayı tek yudumda içivermek... Bu sağlıklı bir şey değil, evlat. Dünyanın tadını küçük porsiyonlar halinde çıkarmak çok daha iyi.

Mor gazozu yaptıktan sonra, her gün içmeye başladım. Kendimi daha iyi hissediyordum böylece, ama ne yazık ki sadece kısa bir süre için. Sonra yavaş yavaş zaman ve uzam duygumu yitirmeye başlıyordum. Bazen, oraya nasıl geldiğimi hiç bilemeden, adanın herhangi bir yerinde uyanıverdiğim oluyordu. Sonra da evin yolunu bulacağım diye günlerce, hattâ haftalarca dolanmak zorunda kalıyordum. Kim olduğumu, ne-

reden geldiğimi bile unutuyordum. Böyle durumlarda çevremdeki her şey benim bir parçamdı sanki. Önce kol ve bacaklarımda bir gıdıklanma oluyor, sonra başıma doğru tırmanıyordu bu duygu ve sonunda içecek, ruhumu da kemirmeye başlıyordu. Her neyse... Çok geç olmadan içmeyi bıraktığım için memnunum. Artık sadece ötekiler içiyor mor gazozu. Bunun nasıl olduğunu da anlatacağım sana."

Yaşlı denizci konuşurken, bir yandan hep köyü seyretmiştik. Artık karanlık çöküyordu. Cüceler evlerin arasındaki kandilleri yakmaya başlamışlardı.

"Hava soğumaya başladı", dedi Frode.

Kalkıp evin kapısını açtı, küçük bir odaya girdik. Frode'nin buradaki her şeyi adada bulabildiği malzemedен yapmış olduğu belliydi. Metal eşya yoktu hiç, balçık, ahşap ve taştan yapılmıştı her şey. Uygarlığı hatırlatan tek bir malzeme vardı: cam. Fincan, bardak, lamba ve kâseler hep camdandı. Ayrıca odanın her yanı, içinde altınbalıkların yüzdüğü büyük cam kaplarla doluydu. Evin küçük pencereleri de camla örtülmüştü.

"Babam cam ustasıydı", dedi yaşlı adam, düşüncelerimi okumuş gibi. "Bu sanatı, denize çıkmadan önce öğrenmiştim ondan. Çok işime yaradı burada. Adaya çıktıktan bir süre sonra, çeşitli kumları eritmeye başladım. Sonunda, ateşe dayanıklı bir tür taştan yaptığım fırınlarda, çok kaliteli bir cam üretmeyi başardım. Bu taşın adını da dorfit koydum, çünkü köyün yakınındaki dağlarda bulmuştum onu."

"Cam imalathanesini gördüm", dedim.

Yaşlı adam odada dolanarak sıkıntıyla baktı yüzüme.

"Bir şey söylemedin ya?"

Cücelere "bir şey" söyleyip söylemediğimi sorarken ne demek istediğini anlayabildiğimden pek emin değildim.

"Sadece köyün yolunu sordum", dedim.

"İyi. Haydi birer bardak tûf içelim şimdi."

Hiç görmediğim, koyu renkli bir ağaçtan yapılmış masanın kenarındaki taburelere oturduk. Frode geniş karınlı iki bardağa koca bir cam sürahidenden kahverengi bir içecek doldurdu ve tavana asılı bir kandili yaktı.

Dikkatle tattım kahverengi sıvıyı. Hindistan cevizi ve limon karışımı gibiydi tadı. Yuttuktan sonra uzun süre ekşimsi bir tat kaldı ağzımda.

"Ee, nasıl buldun?" diye sordu ihtiyar; merakla cevabımı bekliyordu. "Tûf ikram ettiğim ilk gerçek Avrupalı sensin."

Lezzetli ve ferahlatıcı bulduğumu söyledim. Gerçekten de öyleydi.

"İyi!" dedi yine. "Eh, artık küçük yardımcılarımı anlatmanın zamanı geldi. Hep onları düşünüp durduğunu biliyorum, evlat."

Başımı salladım. Ve yaşlı adam başladı anlatmaya.

SİNEK ONU

*... bir şeyin hiç yoktan nasıl
varolabildiğini anlayamıyordum ...*

Büyüteçle kitapçığı başucu masasının üstüne bıraktım ve kamarada gidip gelmeye başladım. Okuduklarım hakkında düşünmem gerekiyordu.

Tam elli iki yıl boyunca Frode, o acayip adada yaşamış ve anlaşılan günün brinde uyuşuk cücelere rastlamıştı. Ya da cüceler Frode'den daha sonra mı adaya gelmişti acaba? Şurası kesindi: Frode Karolara camcılık işini öğretmişti. Ve tabii Sinek-lere tarımı, Kupalara ekmek pişirmeyi, Maçalara da marangozluğu. Peki ama, kimdi bu cüceler?

Bu sorunun cevabını öğrenmek için kitabı okumaya devam etmemin yeteceğini biliyordum; ama kamarada böyle tek başımayken buna cesaret edebileceğimden emin değildim.

Pencerenin perdesini açtım ve küçük bir suratla karşı karşıya buldum kendimi. *Cüceydi bu!* Dışarda, güvertede durmuş, bana bakıyordu. Sadece birkaç saniye sürdü bu bakışma, sonra kaçıp gitti. Onu gördüğümü anlamıştı.

Korkudan deliye döndüm, bir süre kalakaldım öylece. Sadece perdeyi kapayabildim. Sonunda kendimi yatağa atıp hüngür hüngür ağladım. Kamaradan çıkıp bardaki babamı bulmayı aklımdan bile geçirmedi. Cesaret edebildiğim tek şey, başımı yastığın altına gömmek oldu.

Orada öyle ne kadar ağladığımı bilmiyorum.

Ama babam geldiğinde, daha dışardan duymuş olmalı, savaş ılığı atar gibi haykırdığımı; çünkü kamaranın kapısını neredeyse yıkarak daldı içeriye.

"Ne bu halin Hans-Thomas?"

Beni yatakta döndürüp gözlerimi açtırmaya çalıştı.

"Cüce", dedim hıçkırır hıçkırır. "Cüceyi gördüm pencerede... orada duruyordu... baktı bana."

Babam çok daha kötü bir şey olmasından korkmuştu anlaşılan; beni hemen bıraktı çünkü ve kamarada gidip gelmeye başladı.

"Saçmalıyorsun, Hans-Thomas. Cüce filan yok bu gemide."

"Ama gördüm onu", dedim ısrarla.

"Kısa boylu bir adam görmüşsün", dedi babam. "Muhakkak bir Yunanlıdır."

Sonunda beni yanıldığırma hemen hemen inanırabildi. Sakinleşmemi sağladı en azından. Ama konuyu kapatmak için bir şart koştım: Babam, Patras'ta karaya çıkmadan önce personele gemide bir cüce olup olmadığını soracağına dair söz vermeliydi.

"Ne dersin, çok mu fazla felsefe konuşuyoruz seninle?" diye sordu babam. Bense düzenli aralıklarla hıçkırmayı sürdürüyordum hâlâ.

Başımı salladım iki yana.

"Önce Atina'ya gidip anneni arayalım hele" dedi. "Yaşam bulmacalarını çözmeyi sonraya bırakalım. Zaten bir acelesi de yok. *Bu* konuda kimse rakip değil bize."

Bana doğru eğilip düşünceli bir bakışla, "İn-

sanların kim olduğu ve dünyanın nereden çıktığıyla ilgilenmek öyle az rastlanır bir hobi ki, bu işi tek başımıza sürdürmek zorunda kalıyoruz", dedi. "Bizler, yani bu konuyla uğraşanlar, birbirimizden çok uzaklarda oturuyoruz. O kadar ki, bir dernek kurmaya bile kalkışmadık."

Ağlamayı kestiğimde babam bir bardağa çok az "Schnaps" koydu, en fazla yarım santimetre. Suyla karıştırıp bana uzattı.

"İç bunu, Hans-Thomas. Gece daha iyi uyur-sun."

Babam yatmaya hazırlanırken, Amerikalı kadından aldığım jokeri cebimden çıkardım.

"Senin olsun", dedim.

Babam kartı alıp uzun uzun baktı. Pek öyle bulunmaz bir şey olduğunu sanmıyorum; ama benim onun için aldığım ilk jokerdi bu.

Teşekkür olarak bana kartlarla yapılan bir oyun gösterdi. Jokeri bavulundan çıkardığı bir kart destesinin arasına kattı, sonra desteyi başucu masasının üstüne koydu. Tam o anda yine aynı joker havada, babamın elinde beliriverdi.

Ben her hareketini dikkatle izlemiştim, Jokeri diğer kartların arasına karıştırmış olduğuna yemin edebilirdim. Belki de gömlek kolundan çıkarmıştı kartı. Ama ya oraya nasıl girmişti bu joker?

Bir şeyin hiç yoktan nasıl varolabildiğini anlayamıyordum.

Babam sözünü tutup cüceyi sordu gemi mürettebatına. Ve gemide kesinlikle hiç cüce bulunmadığı cevabını aldı. Böylece korktuğum başıma gelmişti: Cüce kaçak olarak yolculuk ediyordu.

SİNEK BACAĞI

*... eğer dünya bir sihirbazlık eseriye,
o zaman bir de sihirbaz olmalı...*

Babamla gemide kahvaltı yapmayıp Patras'a varana kadar beklemeye karar vermiştik. Çalar saati yanaşmamızdan bir saat önceye, yediye kurduk. Ama ben altıda uyanmıştım bile.

Gözüme ilk çarpan şey, başucu masasındaki büyüteç ve kitapçık oldu. Pencerede gördüğüm yüz öyle korkutmuştu ki beni, onları saklamayı unutmuşum. Babamın gözüne ilişmemiş olmaları büyük şanstı doğrusu.

Babam henüz uyanmamıştı ve ben de Frode'nin adadaki cüceler hakkında ne anlatacağını müthiş merak ediyordum. Babam, uyanmadan önce hep yaptığı gibi yatakta fır fır dönmeye başlama kadar okumaya karar verdim.

"Gemide hep iskambil oynardık. Ben de iç cebimde hep bir iskambil destesi bulundururdum. Deniz kazasından kurtarabildiğim tek şey, işte bu Fransız işi kartlardı.

Adada yapayalnız geçirdiğim ilk yıllarda sık sık fal açıyordum. Kartlar benim sahip olduğum tek resimdi aynı zamanda. Sadece evde ve gemide öğrendiğim fallarla da yetinmedim. İnsanın elli iki kartı ve sonsuz zamanı olunca, hiç durmadan yeni fallar ve oyunlar icat etmesi mümkün. Bunu anlamam çok uzun sürmedi.

Giderek, tek tek kartlara belli özellikler atfetmeye başladım. Onları dört ayrı aileden elli iki farklı birey

gibi görür oldum. Sineğin cildi esmer, vücut yapısı sağlam, saç lüleleri iriydi. Karo daha zayıf, daha narin ve zarıftı, cildi neredeyse beyaz, saçları da gümüş gibi parlak ve kaygandı. Kupalara gelince - e tabii onların kalp sahibi olduğu daha bir belirgindi ne de olsa. Yuvarlak vücut hatları, gül gibi yanakları ve açık sarı, gür saçları vardı. Ve bir de Maça - aman aman! Yay gibi bir vücut, solgun bir cilt, biraz sert ve ciddi bir yüz, delici kara gözler ve siyah, karışık saçlar.

İşte fal açarken kartlar böyle görünüyordu bana. Sanki her kartı açtığımda, büyü yapılmış bir ruhu hap-solduğu şişeden çıkarıp kurtarıyordum. Evet, bir ruh... Çünkü düşlediğim bu ailelerin sadece dış görünüşleri değildi farklı olan. Karakterleri, huyları da ayrı ayrıydı: Biraz uyuşuk ve ciddi bir kişiliğe sahip olan Sineğe kıyasla Karo, daha tutarsız ve daha duyarlıydı. Kupalar da, somurtkan ve asabi Maçalara göre daha neşeli ve canlıydı. Ama her ailenin kendi içinde de büyük farklılıklar vardı. Karoların hepsi de çabuk kırılabilirdi, ama özellikle Karo Üçü sık sık gözyaşlarına boğuluyordu. Tüm Maçalar ateşli tiplerdi, ama içlerinde en taşkın olanı Maça İkisiydi.

Böylece yıllar geçtikçe, gözle görülemeyen tam elli iki birey yaratmış oldum. Bir bakıma benimle birlikte yaşıyorlardı onlar. Hattâ aslında tam elli üç kişiydiler, çünkü Jokerin de önemli bir rol üstlenmesi gerekmişti."

"Ama nasıl..."

"Ne kadar yalnızlık çektiğimi bilmem anlayabilir misin. Sonsuz bir sessizlik vardı burada. Sadece hayvanlarla karşılaşabiliyordum: Geceleri beni baykuşlarla sütekler uyandırıyor, ama konuşacak hiç kimsem yoktu. Kumsala çıkmamdan daha birkaç gün sonra, kendi kendime konuşmaya başladım. İki ay sonra da kartlarla. Bazen onları bir daire şeklinde diziyor, be-

nim gibi kanlı canlı insanlar olduklarını kabul ederek oynuyordum onlarla. Ya da sadece bir kartın yüzünü çeviriyor, uzun bir sohbete koyuluyordum.

Zamanla kartlarım iyice eskidi, üzerlerindeki işaretler silinmeye başladı. Güneşin etkisiyle renkleri soldu. Resimleri birbirinden ayıramaz olmuştum. Küçük bir tahta kutuya koydum hepsini ve bugüne dek sakladım. Ama onlara verdiğim kişilikler, bilincimde yaşamayı sürdürüyordu hep. Artık kafamın içinde fal açabilir olmuştum, kartlara ihtiyacım kalmamıştı. Hani insan günün birinde abaküs kullanmadan da hesap yapmaya başlar ya, öyle işte. Çünkü yedi, altı daha *on üç* eder, o renkli boncukları saysak da, saymasak da, *böyledir* bu.

Görünmez dostlarımla konuşmayı sürdürdüm ve sonunda bana cevap verir gibi oldular, tabii yine kafamın içinde, ama olsun! Hele uyuduğum zamanlar, kartlar hep rüyama giriyor, iyice belirginleşiyorlardı. Hep birlikte küçük bir topluluk olmuştuk. Rüyamda gördüğüm şekiller, kendiliklerinden konuşup davranabiliyorlardı. Geçmek bilmeyen günlere kıyasla, geceleri daha az yalnızlık çekiyordum anlayacağın. Gece olunca kartlar kendi kişilikleriyle yaşamaya başlıyorlardı. Gerçek kral ve kraliçeler, kanlı canlı insanlar gibi bilincimin içinde dolanıp duruyorlardı.

İçlerinden bazılarıyla daha yakın bir ilişki kurmuştum. İlk zamanlar Sinek Bacağıyla uzun konuşmalar yapıyordum. Maça Onuyla da çok şakalaşırdık, tabii kendini iyice kapıp koyvermediği sürece. Ve bir ara, Kupa Asına gizlice âşık oldum. Kendi düşüncemde yarattığım bir şekil, kalbimi kazanabilmişti, öylesine yalnızdım. Ama onu gerçekten karşımda gördüğüme inanıyordum. Sarı bir elbise giyyordu, açık renkli uzun saçları, yeşil gözleri vardı. Adada yokluğunu hissettiğim şey, bir kadındı. Lübeck'te Stine adlı bir kızla ni-

şanlıydım. Ama ne yazık... Deniz sevgilisini almıştı elinden."

Yaşlı adam parmaklarını sakalında gezdirdi. Uzun süre hiç konuşmadan durdu öylece.

"Sonunda, "Geç oldu evlat", dedi. "Sen de bütün başından geçenlerden sonra çok yorgunsundur. İstersen gerisini yarın anlatayım."

"Yo, hayır", diye karşı çıktım. "Her şeyi öğrenmek istiyorum."

"Evet, tabii. Zaten Joker bayramı başlamadan her şeyi bilmen gerekli."

"Joker bayramı mı?"

"Evet, Joker bayramı."

Yerinden kalktı, odada gidip gelmeye başladı.

"Acıkmış olmalısın", dedi.

İşte buna itiraz edemedim. Yaşlı adam küçük bir kilere gidip yiyecek getirdi. Bunları güzel cam tabaklara, tabakları da aramızdaki masanın üstüne koydu.

Adadaki yemeklerin yavan olduğu düşüncesinin yanlışlığını anlamıştım. Önce ekmek ve sandviçler getirdi Frode, sonra da peynir ve çörek. Bir testi de süt koydu masaya. Bembeyaz ve lezzetli görünüyordu süt; ama sütek sütü olduğu kesindi. Son olarak koca bir kâse dolusu, on-on beş çeşit meyva geldi. Elma, portakal ve muzlar gördüm kâsede. Diğerleri adaya özgü, tanımadığım yemişlerdi.

Frode anlatmaya girişmeden önce, bir süre yemekle meşgul olduk. Ekmekle peynirin tadı, alışık olduğumdan farklıydı. Süt de öyle, inek sütünden çok daha tatlıydı. Ama asıl büyük sürpriz, meyvalardı. Bazılarının tadı öyle değişikti ki, durmadan hayranlık dolu sesler çıkarıyor, şaşkınlık içinde oturduğum tabureden havaya sıçırıyordum.

"Yiyecek konusunda hiç sıkıntı çekmedim burada", dedi yaşlı adam. Kabak büyüklüğündeki bir meyvadın

bir dilim kesti. Muzu hatırlatan sarı ve yumuşak bir meyvaydı bu.

"Ve bir sabah, sonunda oldu işte..." diye yeniden anlatmaya başladı Frode. "O geceki rüyam iyice yoğun-
du. Ertesi sabah erkenden, daha otların üzeri çiğle kaplıyken evden çıktım; dağların ardından güneş doğu-
yordu... ve birden, doğudaki bir tepeden iki kişinin ba-
na doğru geldiğini gördüm. Sonunda, evet sonunda
adaya gelenler oldu, diye düşündüm ve onlara doğru
ilerledim. Yeterince yaklaşıp kim olduklarını gördü-
ğümde, kalbim neredeyse yerinden fırlayacaktı: Sinek
Bacağı ve Kupa Papazıydı karşımdakiler.

Aklımdan ilk geçen şey, hâlâ evimde yatıp uyudu-
ğum ve bu garip karşılaşmanın yeni bir rüya olduğuy-
du. Oysa emindim uyanık olduğumdan. Ama rüyamda
da kendimi uyanık sandığım oluyordu bazen; yani *tan*
olarak emin olamazdım.

İkisi de eski bir tanıdıkmişim gibi selamladı beni.
Bir bakıma öyleydim zaten.

'Ne güzel bir sabah, değil mi Frode?' dedi Kupa Pa-
pazı.

Bunlar, benden başka birisinin bu adada söylediği
ilk sözlerdi.

'Bugün yararlı bir iş yapalım', dedi Bacak.

'Yeni bir ev inşa etmemizi emrediyorum', dedi Kral,
yani Kupa Papazı.

Ve evi yaptık. İlk geceler benim evimde uyumaları
gerekti. Ama iki gün sonra, benimkinin biraz aşağısın-
da yepyeni bir eve taşındılar. İkisi de arkadaşım oldu-
lar, ama önemli bir fark vardı aramızda: Aslında benim
gibi adada yıllardan beri yaşamış olmadıklarını hiç bi-
lemediler. İçlerindeki bir şey, kendilerini benim düşgü-
cümün yaratıkları olarak kavramalarını engelliyordu.
Tabii aslında bütün düşgücü yaratıklarında böyledir
bu. İçimizde yarattığımız şeylerin hiçbirisi, kendi kendi-

ni bilmez. Ama bu defaki düşgücü ürünleri, her zaman-ki hayallerimizden farklıydı. Anlaşılmaz bir yoldan geçmişler, benim beynimdeki yaratıcı dünyadan şu gö-ğün altındaki gerçek dünyaya çıkmışlardı."

"Bu... bu imkânsız bir şey!" diye kekeledim.

Ama Frode aldırış etmeden anlatmayı sürdürdü.

"Giderek yeni kişiler çıktı ortaya. En garibi de, da-ha öncekilerin buna hiç tepki göstermemesiydi. Heps-i de bahçede birbirine rastlamış insanlar gibi davranı-yordu. Sanki birbirlerini önceden tanıyormuş gibi ko-nuşuyordu cüceler. Ve bir bakıma doğruydı da bu. Yıl-lardan beri adada yaşadıkları söylenebilirdi; çünkü ge-ce-gündüz aralarında nasıl konuştuklarını düşleyip durmuştum hep.

Bir gün öğleden sonra, hemen şu yandaki ormanda odun keserken, ilk kez Kupa Asıyla karşılaştım. Sanı-rım ortalarda bir yerdeydi. Yani, ilk önce ya da en son çıkan kartlardan değildi, demek istiyorum.

Önce görmedi beni. Çok güzel bir melodi mırıldanı-yordu. Kalakaldım öylece, gözlerime yaşlar doldu. Sti-ne'yi hatırlamıştım.

Cesaretimi toplayıp adıyla seslendim ona.

'Kupa Ası', dedim fısıltıyla.

O zaman dönüp baktı ve bana doğru geldi. Boynu-ma sarılıp 'Teşekkür ederim beni bulduğun için Frode', dedi. 'Sen olmasan ne yapardım ben?'

İşte bu çok yerinde bir soruydu. Ben olmasam, hiç-bir şey yapamayacaktı çünkü. Ama bunu bilmiyordu; ve hiçbir zaman da öğrenmemeliydi. Dudakları kırmızı ve yumuşacıktı. Onu öpmek isterdim, ama bir şey engel oldu buna.

Adaya gelen cüceler arttıkça, yeni evlerin yapılması gerekiyordu. Hemen yanıbaşında bütün bir köy oluştu sonunda. Artık yalnızlık çekmiyordum. Kısa sürede, herkesin belli bir görev sahibi olduğu bir topluluk hali-

ne geldik.

Bundan otuz beş ya da kırk yıl önce, elli iki kişilik fal tamamlanmıştı bile. Bir tek istisnaıyla: Joker çok daha geç geldi adaya, on altı veya on yedi yıl önce ortaya çıktı. Tam yeni varoluş tarzımıza alıştığımız bir sırada gelip küçük cennetimizi karıştıran bir oyunbozandı Joker. Ama bunu daha sonra anlatırım artık. Yarın yeni bir gün nasıl olsa... Hayatın bu adada bana öğrettiği bir şey varsa, o da daima yeni günlerin geldiği."

Frode'nin anlattıkları öyle inanılmaz şeylerdi ki, bugün bile her sözcüğünü hatırlıyorum. Nasıl olur da düşlerdeki tam elli üç şekil, etten kemikten canlı insanlar halinde gerçeklik dünyasına atlayabilirlerdi?

"Bu... bu imkânsız bir şey", dedim bir daha.

Frode başını sallayarak "Birkaç yıl içinde bütün oyun kartları bilincimden çıkıp benim de üzerinde yaşadığım adaya ulaşmayı başarmışlardı", dedi. "Ya da yoksa *ben* mi aynı yolu ters yönde gitmişim? Bu da üzerinde hep düşündüğüm bir olasılıktı. Yıllardan beri arkadaşlarımla beraber yaşadığım halde, köyü birlikte kurduğumuz, toprağı işlediğimiz, yemek pişirip yediğimiz halde, etrafımdaki bu şekillerin gerçekten yaşayıp yaşamadığını sordum hep kendime.

Acaba *ben* bir rüyalar dünyasına geçmiş olamaz mıydım? Sadece adada değil, düşlerimin arasında da mı kaybetmişim yolumu? Ve eğer öyleyse: Acaba gerçekliğe dönen yolu bir daha bulabilecek miydim?

Ancak Karo Bacağı seni çeşmenin başına getirdiğinde, gerçek bir hayat yaşadığımdan emin olabildim. Çünkü sen iskambil oyunundaki yeni bir Joker değilsin, öyle değil mi Hans? Seni de rüyamda görmüyorum, değil mi?"

Yaşlı adam yalvarır gibi bakıyordu şimdi bana.

"Hayır, kesinlikle rüya değil bu", dedim hemen. "Beni rüyanda görmedin. Ama kusura bakmazsan, so-

ruyu tersinden soruyorum ben de, eğer uyuyan sen değilsen, benim o zaman. O zaman, anlattığın bu inanılmaz şeyleri ben görüyorum rüyamda."

Babam birden yatakta dönüverdi. Hemen kalktım, pantolonumu giyip kitapçığı cebime sakladım.

O sırada babam da iyice uyandı. Pencereye gidip perdenin arkasına geçtim. Karayı görebiliyordum artık, ama fazla üzerinde durmadım. Düşüncelerim bambaşka bir yerdeydi ve bambaşka bir zamanda.

Eğer Frode'nin Fırıncı-Hans'a anlattığı gerçekten doğruysa, dünyanın kartlarla yapılan en büyük numarasıydı bu okuduğum. Bütün bir desteyi sihirbazlıkla ortaya çıkarıvermek, zaten büyük bir sanat eseri sayılırdı; ama bir destedeki elli üç kartı yaşam dolu canlı varlıklara çevirmek... İşte bu bambaşka nitelikte bir sihirbazlıktı. Böyle bir sanat eserinin tamamlanması yıllarca sürmüştü, buna da şaşmamak gerekirdi.

Sonradan kitapçıkta yazan şeylerden sık sık şüphe duydum. Ama aynı zamanda, o günden başlayarak dünyayı ve onun üzerinde yaşayan tüm insanları tek bir büyük sihirbazlık eseri olarak gördüm.

Ve eğer dünya bir sihirbazlık eseriye, o zaman bir sihirbazın da mutlaka olması gerekir. Günün birinde onun maskesini düşürmeyi umuyorum. Ama bir kez olsun sahnede kendini bize göstermeyen bir sihirbazın oyununu ortaya çıkarmak, pek kolay olmasa gerek.

Babam perdeyi kaldırıp gittikçe yaklaştığımız

kara şeridini görünce, sevinçten deliye döndü.

"Filozofların anayurdundayız birazdan ", dedi.

SİNEK KIZI

*... en azından bu başyapıta
imzasını atıverebilirdi çabucak ...*

Mora Yarımadası'na vardığımızda babamın ilk yaptığı iş, teyzesinin Girit'te bulduğu moda dergisinden bir tane daha almak oldu. Sonra hareketli liman kentindeki bir kafede oturup kahvaltı söyledik kendimize. Kahve, meyva suyu, kuru ekmek ve bir kaşık vişne reçelinin gelmesini beklerken, babam derginin sayfalarını karıştırıyordu.

"İşte! Hay aksi şeytan!" diye bağırdı birden.

Dergide annemin tam sayfa bir resmi vardı. Verona'da aldığımız kartlardaki kadınlar kadar açık giyinmemişti, ama az kalmıştı doğrusu onlara benzemesine. Yine de, annemin açık giyinmesini hoşgörmek gerekiyordu, çünkü plaj kıyafetlerini tanıtmaktı amacı.

"Belki Atina'da buluruz onu", dedi babam. "Ama eve dönmeye razı etmek pek kolay olmayacak herhalde."

Aşağıda, yolun karşısında bir şey yazılıydı, ama yazık ki Yunanca olarak. Babam bile bu dili - özellikle de yazıyı- sökmekte güçlük çekiyordu.

Bu arada kahvaltı da gelmiş, ama babam bir kez olsun kahve fincanına eline almamıştı. Elinde moda dergisi, yan masalarda oturanlara İngilizce veya Almanca biliyorlar mı diye soruyordu. Sonunda, birkaç gençle anlaşılabildi. Annemin resmini

açıp altındaki küçük yazıyı çevirmelerini rica etti. Gençler dönüp bana baktılar; çok sıkıntı verici bir durumdu bu. Tek umduğum, babamın onlarla Norveçli kadınları çalıyorlar filan diye kavga etmeye kalkmamasıydı.

Yanıma geldiğinde, Atina'daki bir reklam ajan-sının adını not etmişti.

"Fitil ateşlendi", dedi sadece.

Dergide haliyle başka kadınların da resimleri vardı, ama babam sadece anneminkiyle ilgileniyordu. Resmi dikkatlice yırtıp çıkardı, derginin geri kalanını da olduğu gibi çöp kutusuna attı - tıpkı bazen, içinden jokeri aldıktan sonra yepyeni bir kart destesini fırlatıp attığı gibi.

Atina'ya giden en kısa yol, büyük Korint Körfezi'nin güney kıyısını izliyor, ünlü Korint Kışağı'nı aşıyordu. Ama babam, ilginç ve uzun bir yan yol olduğunda, asla kısa yolu seçmeyen biriydi.

Şimdi de Delphoi kâhinine soracak bir sorusu vardı işte. Yani Korint Körfezi'ni bir feribotla geçip kuzeydeki Delphoi'ye uğramamız gerekiyordu.

Karşı kıyıya varmamız sadece yarım saat aldı. Sonra yirmi kilometre daha gidip Navpaktos adlı küçük bir kasabaya vardık ve bir mola verdik. Oradaki Venedik kalesini gören bir yere oturup kahve ve gazoz içtik.

Tabii benim aklımda, annemi Atina'da bulunca ne olabileceği sorusu vardı hep; ama küçük kitapta okuduğum şeyler de bir o kadar önemliydi. Sırrımı ele vermeden, bunu babamla nasıl konuşabileceğimi düşünüyordum.

Babam garsona işaret edip hesabı istediği sırada "Tanrı'ya inanıyor musun baba?" diye sordum.

Şaşkınlıktan havaya sıçrayacaktı neredeyse.

Bir soruyla karşılık verdi: "Bu konu için çok erken değil mi sabah sabah?"

Haklıydı tabii; ama sabahın köründe kendisi henüz rüya görürken, benim nerelerde olduğumdan haberi yoktu ki. Benim bildiklerimi o da bir bilseydi! Kendisi o derin düşünceleriyle olmadık cambazlıklar yapıp duruyor, bazen de kartlarla usta işi bir numara gösteriyordu bana; ama ben... evet, bütün bir kart destesinin nasıl can bulduğunu görmüştüm ben.

"Eğer gerçekten bir Tanrı varsa", diye devam ettim, "o zaman yarattıklarıyla saklambaç oynamayı seviyor olmalı."

Babam güldü buna, ama benimle aynı fikirde olduğunu biliyordum.

"Belki de yarattığı şeyi görünce, bir şok yaşamıştı", dedi. "Sonra da hemen kaçmıştır oradan. Biliyorsun, kimin daha çok korktuğunu söylemek zor, Adem'in mi, yoksa onu yapan Usta'nın mı. Ben aslında, yaratış eyleminin iki tarafta da aynı ölçüde korkuya yol açtığına inanıyorum. Ama ben- ce, Usta bu yapıta en azından imzasını atıverebilirdi çabucak."

"İmzasını mı?"

"Adını bir dağa kazıyabilirdi örneğin, ya da işte bunun gibi bir şey..."

"Yani Tanrı'ya inanıyorsun sen?"

"Bunu söylemedim. Ama gökte oturup bizim ona inanmayışımıza gülüyordur belki de."

Öyle, dedim kendi kendime. Bundan Hamburg'dayken de söz etmişti.

Sözüne devam etti babam: "Gerçi kartvizitini bırakmadı bize, ama dünyayı bıraktı arkasında. Sanırım bu yeter."

Bir süre sustu, sonra "Bir keresinde bir Rus kozmonotuyla bir beyin cerrahı, Hıristiyanlık konusunu tartışmışlardı", dedi. "Cerrah Hıristiyan'dı, ama kozmonot değildi. 'Ben birçok kez uzaya çıktım', diye övündü kozmonot. 'Ama bir tek meleğe bile rastlamadım.' Beyin cerrahı önce şöyle baktı ona, sonra 'Ben de birçok akıllı insanın beynini ameliyat ettim', dedi. 'Ama bir tek düşünceye bile rastlamadım.'"

Babamın suratına şaşkın şaşkın bakmış olmalıyım herhalde.

"Bunu şimdi kendin mi buldun?" diye sordum.

Başını salladı.

"Arendal'daki o felsefe hocasının anlattığı aptalca fıkralardan biriydi."

Babamın bir filozof oluşunu belgelendirmek yolunda tek girişimi, bir Halk Enstitüsü'ndeki kurslara katılmak olmuştu. Önceden her şeyi okumuş, ama kurslara ancak geçen sonbaharda yazılmıştı. Tabii "profesör"ü sadece dinlemek yetmemişti ona; yanına alıp Hisøy'daki evimize de getirmişti. "Adamcağızın tek başına otelde kalmasına gönlüm razı olmadı", demişti. Böylece ben de tanışmış oldum hocasıyla. Adam bütün gece boyunca su gibi konuştu durdu. O da neredeyse babam kadar sonsuz gerçeklere takmıştı kafayı. Aradaki tek fark, "profesör"ün yarı-okumuş bir atmasyoncu, baba-

mınsa sadece atmasyoncu oluşuydu.

Şimdi Venedik kalesini seyrediyordu babam. Sonra "Yo, hayır, Tanrı öldü, Hans-Thomas", dedi. "Biz öldürdük onu."

Bu sözü öyle anlaşılmaz ve korkunç buldum ki, şimdilik üzerinde durmamaya karar verdim.

Korint Körfezi'ni arkamızda bırakıp Delphoi'ye doğru dağlara tırmanmaya çalışırken, sonu gelmez zeytinliklerin arasından geçiyorduk. Aslında o gün Atina'ya varmamız mümkündü, ama babama göre Delphoi'deki eski tapınağı atlamak olmazdı.

Delphoi'ye vardığımızda neredeyse ögle olmuştu. Küçük kentin yukarısındaki dağ yamacında bir otel bulduk. Aslında başka birçok otel vardı, ama babam en iyi deniz manzarası olanını tercih etmişti.

Otelden çıkıp kentten geçerek iki kilometre doğuda kalan ünlü tapınağa gittik. Kazı yerine yaklaşıırken, anlatmaya başladı babam: "Antik dönem boyunca insanlar hep buraya geldiler, Apollon'un kâhinine akıl danışmak için. Akla gelebilecek her şeyi soruyorlardı: Kiminle evlenmeleri, nereye yolculuk etmeleri, öbür devletlere ne zaman savaş açmaları, hangi takvim sistemini kullanmaları gerektiğini filan."

"Peki ama, neydi bu kâhin?" diye sordum merakla.

Babamın anlattığına göre Tanrı Zeus, ters yönlerde uçarak dünyanın etrafını dolanacak iki kartal salmış, kartallar tekrar Delphoi'de karşılaşıncaya, Yunanlılar burayı dünyanın merkezi kabul et-

mişti. Sonra Apollon geldi. Ama Delphoi'ye yerleşmeden önce korkunç ejderha Python'u öldürmesi gerekmişti. Bu yüzden, Apollon'un rahibesine Pythia dendi. Ejderha ölürken bir yılanı dönüştü ve Apollon'un yanından bir daha hiç ayrıldı.

Doğrusunu söylemem gerekirse, bu anlattıklarından fazla bir şey anlamamıştım. Zaten kâhinin ne demek olduğunu da hâlâ söylememişi. Ama artık tapınak alanının girişine varmak üzereydik. Parnassos Dağı'nın eteğindeki bir geçidin kenarına kurulmuştu tapınak. İnanişe göre bu dağda, insanlara sanatçılık yetenekleri veren Müz'ler yaşıyorlardı.

Tapınak alanına girmeden önce babam, girişin biraz aşağısındaki kutsal kaynaktan su içmemi istedi. Çok eskilerden beri insanlar kutsal alana girmeden önce burada arınmak zorundaydılar. Ayrıca kaynak, suyunu içenlere bilgelik ve şiir yeteneği bağlıyordu.

Babam girişte bu yerin ikibin yıl önceki durumunu gösteren bir plan satın aldı. Bunun gerçekten işimize yarayacağını düşündüm, çünkü ortada anlaşılmaz kalıntılardan başka bir şey görünmüyordu.

Önce bu eski kent-devletinin hazinesinden kalkanları gördük. Kâhine soru sorabilmek için, Apollon'a güzel armağanlar sunmak gerekliydi. Bu değerli şeyler, her devletin yaptırmak zorunda olduğu özel binalarda saklanıyordu.

Büyük Apollon Tapınağı'na vardığımızda, kâhinin ne olduğu konusunda daha iyi bir açıklama geldi babamın aklına.

"Burada gördüğün kalıntılar", diye başladı söze, "büyük bir Apollon Tapınağı'nın parçaları. Tapınağın içinde oyuk bir taş var; adı "Göbek", çünkü Yunanlılar burayı dünyanın göbeği sayıyorlardı. Ayrıca, Apollon'un da bu tapınakta oturduğuna inanıyorlardı - hiç değilse yılın belli dönemlerinde. Akıl danışılan da Apollon'du aslında. Rahibesi Pythia'nın ağzından konuşurdu Apollon. Pythia yerkabuğundaki bir çatlağın üstünde duran üç bacaklı bir taburede otururdu. Yarıktan yükselen başdöndürücü gazlar, onu dumana boğardı. Apollon'un sözcülüğünü yapabilmesi için gerekliydi bu. Delphoi'ye gelen biri sorusunu önce rahiplere söyler, onlar da soruyu Pythia'ya iletirlerdi. Pythia'nın yanıtı öyle bulanık ve çok-anlamalı olurdu ki, rahiplerin bunu soru sahibi için iyice bir yorumlayıp açmaları gerekirdi. İşte bu şekilde Yunanlılar, Apollon'un bilgeliğinden yararlanmaya çalışıyorlardı. Çünkü Apollon her şeyi bilirdi, geçmişteki ve gelecekteki her şeyi."

"Peki *biz* ne soracağız ona?" diye sordum bunun üzerine.

"Anita'yı bulup bulamayacağımızı soracağız", dedi babam. "Sen şimdi cevabı yorumlayan rahipsin, ben de Tanrı'nın verdiği cevabı aktaran Pythia."

Bunları söyleyip Apollon Tapınağı'nın taşlarına oturdu ve başıyla kollarını deli gibi sallamaya başladı. Birkaç Fransız ve Alman turist korkup uzaklaştılar. Ciddi bir tavırla sordum: "Atina'da anemi bulabilecek miyiz?"

Babamın Apollon'dan ilham gelmesini bekledi-

ği belli oluyordu. Sonunda konuştu: "Uzak ülkeden genç adam... güzel kadınla buluşur... eski tapınakta."

Sonra kendine geldi yine. Hoşnutlukla başını salladı. "Bu yeterli olmalı", dedi. "Pythia hiçbir zaman daha açık bir cevap vermemiştir."

Ama ben aynı görüşte değildim. Yeterli bir yanıt sayılmazdı bu: Genç adam kimdi, güzel kadın kimdi, büyük tapınak neredeydi?

"Hadi bir para atıp bakalım onu bulacak mıyız diye", dedim. "Eğer Apollon senin ağzını yönetebiliyorsa, muhakkak parayla da yapabilir bunu."

Babam önerimi kabul etti. Cebinden bir yirmidrahmi çıkardı, yazı gelirse annemi Atina'da bulabileceğimizi kararlaştırdık. Parayı attım havaya ve heyecan içinde düşmesini bekledim.

Yazı! Evet, yazı geldi işte, ta kendisi! Yazı yukarıya, bize doğru baktı. Sanki binlerce yıldır orada bizim gelip onu bulmamızı beklermiş gibiydi.

SİNEK PAPAZI

*... yaşam ve dünya hakkında
daha fazla bir şey bilmemek,
ona müthiş bir acı veriyordu ...*

Kâhinden annemi Atina'da bulacağımıza dair güvence aldıktan sonra, tapınak alanında yukarı doğru tırmanmaya koyulduk ve beş bin kişilik eski bir tiyatroya geldik. Buradan ta aşağıdaki vadiye kadar bütün sit alanını görebiliyorduk. Sonra geri döndük. Aşağı inerken babam, "Delphoi kâhini hakkında bir şey daha anlatmalıyım sana Hans-Thomas", dedi. "Bizim gibi filozoflar için burası özellikle ilginç bir yer, anlıyorsun değil mi?"

Kalıntıların üstüne oturduk. Bu taşların iki bin yıllık olduğu düşüncesi, garibime gidiyordu.

"Sokrates'i hatırlıyor musun?" diye sordu babam.

"Pek hatırlamıyorum ", diye itiraf ettim. "Ama bir Yunan filozofuydu, öyle değil mi?"

"Doğru. Filozof sözcüğünün ne demek olduğunu anlatmak istiyorum sana..."

Bunun yeni bir konferansın başlangıcı olduğunu biliyordum. Bu kadarı biraz fazlaydı doğrusu, güneş suratımızı iyice kavurmaya başlamıştı ve su gibi terlemiştik.

"Filozof diye, bilgeliği arayan insana diyoruz. Tabii bu, filozofun özellikle bilge bir kişi olduğu anlamına gelmiyor. Aradaki farkı anlıyor musun?"

Başımı salladım.

Bunu farkedenden ve buna uygun bir tarzda yaşayan ilk kişi, Sokrates'ti. Atina'nın Pazar Meydanı'nda dolaşıp insanlarla konuşuyor, ama onlara bir şey öğretmeye kalkışmıyordu hiç. Tam tersine, karşılaştığı kişilerle konuşup kendisi onlardan bir şeyler öğrenmeye çalışıyor; tarlalardan ve ağaçlardan hiçbir şey öğrenemeyeceğini düşünüyordu. Ama büyük bir düş kırıklığına uğradı: Çok şey bilmekle övünen insanların aslında hiçbir şey bilmediklerini farketmişti. Şarap ve zeytinyağının fiyatlarını günü gününe biliyorlardı belki, ama *yaşam* hakkında anlamlı bir şey söyleyemiyorlardı. Sokrates ise bildiği tek bir şey olduğunu yinelemekten hoşlanıyordu: o da hiçbir şey bilmediğiydi."

"Öyleyse pek de akıllı biri değilmiş ama", diye lafa girdim.

"Dur hele, acelecilik etme", dedi babam. "Bir konuda tamamen cahil iki kişiden biri, sanki çok şey biliyormuş gibi yapıyorsa, hangisi daha akıllıdır sence?"

Asıl bildiğinden daha fazlasını bilirmiş gibi yapmayanın daha akıllı olduğunu kabul etmek zorundaydım.

"Öyleyse kavradın meseleyi. Sokrates'i filozof yapan, tam da ona acı çektiren şeydi işte. Yaşam ve dünya hakkında daha fazla bir şey bilmemek, ona müthiş bir acı veriyordu.

Yine başımı salladım.

"Sonra bir Atinalı, Delphoi'deki tapınağa gidip Apollon'dan Atina'daki en akıllı insanın kim olduğunu öğrenmek istedi. "Sokrates", dedi kâhin. Bu-

nu öğrenen Sokrates, hafif tabirle söyleyeyim, şaşırıp kaldı; çünkü dedik ya, o kendisini öyle fazla akıllı saymıyordu. Ama sonra, kendisinden daha akıllı kabul edilen herkesle konuştu, birçok akıllıca sorular sordu onlara ve işte o zaman, kâhinin haklı olduğunu anladı. Sokrates'le diğer herkes arasındaki fark, ötekilerin ondan daha fazla bir şey bilmedikleri halde, o azıcık bilgileriyle gayet memnun yaşayabilmeleriydi. Ve bildiği kadarından memnun olan insanlar, asla filozof olamazlar."

Bu öyküyü çok anlamlı ve ikna edici bulmuştum, ama babam daha bitirmemişti söyleyeceklerini. Aşağıda otobüslerinden akın akın çıkıp karıncalar gibi tapınak alanı boyunca tırmanmaya koyulan turistleri gösterdi.

"Bunca insanın arasında şu dünyayı bir masal ve bulmaca gibi görebilen bir kişi olsa..." Burada bir nefes aldı, sonra devam etti: "Bak orada belki bin kişi var, Hans-Thomas... Yani bunlardan biri, hayatı çılgınca bir macera gibi yaşasa ve onu her gün böyle yaşıyor olsa..."

"Ne olur o zaman", diye sordum; çünkü yine cümlelerin ortasında duruvermişti.

"O zaman iskambil oyunundaki jokerdir bu kişi."

"Sence böyle bir joker var mı burada?"

Omuz silkti babam.

"Yok!" dedi. "Tabii emin olamam bundan, çünkü her zaman birkaç joker bulunur. Ama öyle küçük bir ihtimal ki bu."

"Ya sen? *Sen* hayatı *macera* olarak mı yaşıyorsun?"

"Yes, sir!"

Öyle enerjik söylemişti ki bunu, karşı çıkmaya cesaret edemedim.

Ama konuşması bitmemişti hâlâ: "Her sabah bir patlamayla uyanıyorum; yaşadığım, capcanlı bir masal kahramanı olduğum fikri her gün yeniden aşılanıyor bana sanki. Çünkü biz kimiz, Hans-Thomas? Bunun cevabını verebilir misin bana? Bizler bir parçacık uzay tozundan yapıldık. Ama nedir ki bu? Nereden çıktı bu dünya be yahu?"

"Hiç bilmiyorum", dedim. O anda kendimi Sokrates gibi hissediyordum.

"Sonra akşamları bu düşünce yeniden geliyor aklıma. Sadece o sırada, bir insan olduğumu düşünüyorum. Ve bir daha hiç geri dönmüyorum."

"Öyleyse çok zor bir hayatın var", dedim.

"Doğru, zor. Ama müthiş heyecanlı. Benim hayalet avına çıkmak için buz gibi taş şatolara gitmeme gerek yok. Kendim hayaletim zaten."

"Oğlun kamaranın penceresinde hayalet görünce endişeye kapılıyorsun ama", dedim.

Bunu neden söylediğimi bilmiyordum, ama akşamki sözlerini hatırlatmak gelmişti içimden.

Babam güldü sadece.

"O kadarına dayanırsın artık", dedi.

Babamın Delphoi kâhini hakkında son söylediği şey, eski Yunanlıların tapınağa kazıdıkları yazıtı: "Kendini bil!"

"Ama tabii bunu söylemek, yapmaktan çok daha kolay", diye de ekledi.

Sonra gezine gezine çıkışa gittik. Babam orada, eskiden Apollon Tapınağı'nda bulunan "Dünya'nın

Göbeği" adlı ünlü taşın da yer aldığı müzeyi gezmek istedi. Ama ben istemiyordum. Küçük bir tartışmadan sonra onu dışarda beklememe izin çıktı. Eğitimim açısından mutlaka görmem gereken bir müze değildi bu nasıl olsa.

"Ben gelene kadar şu arkadaki çilek ağacının altında otur", dedi babam ve beni o zamana kadar hiç görmediğim bir ağaca götürdü. Böyle bir şeyin imkânsız olduğuna yemin bile edebilirdim, ama ağaç kıpkırmızı çileklerle doluydu işte.

Müzeye gitmek istemeyişimin asıl nedeni başkaydı tabii: Sabahtan beri büyüteçle kitapçık, cebimin içinde hiç rahat durmuyordu. Okumayı sürdürmek için iyi bir fırsat çıkmıştı şimdi. Bana kalsa, bitirmeden elimden bırakmazdım kitapçığı. Ama babamın yanında imkânsızdı bu.

Kitapçığı açmadan önce, acaba o da sonunda bütün sorularımı yanıtlayacak bir kâhin olmasın, dedim kendi kendime. Uzun uzun jokerlerden söz ettikten hemen sonra büyülü adadaki Jokerin öyküsünü okumaya başlayınca, tüylerim diken diken oldu.

JOKER

*... zehirli bir yılan gibi
sokuldu köye ...*

Yaşlı adam ayağa kalktı, gidip evin kapısını açtı. Ben de onunla birlikte dışarı çıktım. Gece kapkaranlıktı.

"Hem üstümde, hem de altımda yıldızlı bir gökyüzü vardı", diye mırıldandı.

Ne demek istediğini anlıyorum. Üstümüzdeki yıldızlı gök, hiç görmediğim kadar berraktı. Ama bu, yıldızlı göklerden sadece biriydi. Aşağıda, dağın yamacında, köyün evlerinden saçılan hafif bir pırıltı daha vardı. Bir parça yıldız tozu sanki gökten kopmuş, yeryüzüne serpilmişti burada.

"İki yıldız kubbesi de aynı ölçüde anlaşılmaz", diye ekledi yaşlı denizci.

Köyü göstererek, "Kim bunlar?" dedi. "Nereden geliyorlar?"

"Bunu kendileri de soruyor olmalı", diye lafa karıştım.

Frode telaşlandı birden.

"Hayır!" dedi bağırarak. "Böyle soruları asla sormamalılar."

"Ama..."

"Kendilerini yaratmış olanın yanbaşıda yaşamaları mümkün değil. Anlamıyor musun bunu?"

Tekrar eve girdik, kapıyı kapatıp masanın başına oturduk.

"Elli iki kişiler", diye konuşmasını sürdürdü yaşlı adam. "Hepsi de birbirinden farklı. Ama ortak bir yanı vardı hep: Hiçbiri kim olduklarını ve nereden çıktıklarını sormuyordu. Ve bu sayede kendilerini çevrele-

yen doğayla tam bir uyum içinde yaşıyorlardı. Bu bereketli bahçede yaşayıp gidiyorlardı, bir şekilde *mevcut-tular* işte - hayvanlar kadar kendinden emin ve kaygısız... Ama sonra Joker geldi. Zehirli bir yılan gibi sokuldu köye."

Keskin bir ıslık çıktı dudaklarımdan.

"Kart destesi tamamlanalı yıllar olmuştu. Destede bir Joker olduğu halde, onun adaya geleceğini sanmıyordum. Ama işte bu küçük deli, günün birinde elini kolunu sallaya sallaya girdi köye. Onu ilk gören Karo Bacağı oldu. Köyün tarihinde ilk defa, yeni birilerinin gelişi heyecan ve merak uyandırmıştı. Şingirdayan çingiraklarla dolu komik bir giysisi vardı. Üstelik köydeki dört aileden hiçbirine mensup değildi. Ve en çok da, sorduğu sorularla kızdırıyordu cüceleri, çünkü cevap veremiyorlardı onun sorularına. Giderek tek başına kaldı. Köyün kenarındaki kendi evinde oturmaya başladı."

"Ötekilerden daha fazlasını mı anlamıştı?"

Konuşmanın burasında yaşlı adam bir nefes aldı, derin derin iç çekti.

"Bir sabah, ben şurada kapının eşiğinde otururken, hoplaya zıplaya çıktı ortaya. Gösterişli bir perende attı, şingirdayan çingiraklarıyla sıçrayıp durdu karşımda. Sonra küçük başını yana eğip 'Usta! dedi. 'Anlamadığım bir şey var benim...'

Bana 'usta' demesi hemen dikkatimi çekti; diğer cüceler hep Frode derlerdi. Konuşmaya bir şeyi anlamadıklarını söyleyerek başladıklarını da hiç duymamıştım. Çünkü insan bir şeyi anlamadığını anlamışsa bir kez, artık her şeyi anlamamanın eşiğine gelmiş demektir.

Küçük Joker birkaç kez öksürdü hafifçe, sonra, 'Bu köyde tam dört tane Kral var', dedi. 'Kraliçelerle Prenslere de dörder tane. Sonra dört tane de Prensesimiz var ve İkiden Ona kadar herşey yine dört tane.'

'Doğru', diye yanıtladım onu.

'Yani herşey dört tane', dedi bir daha. 'Ama her tür, on üç kişiden oluşmuş; çünkü herkes ya Karo, ya Kupa, ya Sinek, ya da Maça.'

Başımı salladım. İlk kez bir cüce, herkesin bir parçası olduğu düzeni böyle kesin bir şekilde betimliyordu.

Joker devam etti: 'Peki ama, bütün bunları kim böyle akıllıca düzenlemiş olabilir?'

Yalan söyledim ona: 'Bir rastlantı bu. Birkaç tahta parçası atsak yere, hep bir desen oluşturmuş gibi görünürler bize.'

'İnanmıyorum ben buna', diye ısrar etti küçük deli.

Bu adada ilk kez biri karşı çıkıyordu bana. Karşımdaki bir kukla değildi artık, gerçek bir kişiydi. Bir bakıma sevinmiştim buna. Joker eşdeğerde bir konuşma arkadaşı olabilirdi bana. Ama aynı zamanda endişeye de kapılmışım. Cüceler kim olduklarını, nereden çıktıklarını anlarılarsa, ne olurdu acaba?

'Peki senin görüşün ne?' diye sordum.

Gözlerimin içine baktı. Bir heykel gibi hiç kıpırdamadan duruyordu. Sadece bir eli titriyor, bu yüzden de çingirakları şingirdiyordu.

'Her şey öylesine planlı gözüküyor ki...' dedi; endişesinin yüzünden okunmaması için çaba harcadığı belliydi. 'Baştan sona düşünülmüş, örgütlenmiş. Sanırım sırtımız bir şeye dönük duruyoruz bizler. O isterse resmimizi yukarı döndürüyor - ya da öylece bırakıyor bizi.'

Cüceler birçok zaman iskambil oyununun sözcükleriyle konuşuyor, düşündüklerini bu şekilde ifade edebiliyorlardı. Gerektiğinde ben de aynı dili konuşarak cevap veriyordum onlara.

Küçük deli bedenini bir o yana, bir bu yana savurmaya başlamıştı şimdi, çingirakları delicesine şingirdiyordu.

'Jokerim ben!' diye bağırdı. 'Bunu unutma Usta'cı-

ğım. ben ötekiler gibi değilim, anlıyor musun? Ne Papazım ne Bacak, ne Karoyum ne Kupa, ne Sinek ne de Maça.'

Artık iyice rahatsızlık duymaya başlamıştım. Ama elimdeki kartları açmayacağımı da biliyordum.

'Kimim ben?' diye devam etti. 'Neden Jokerim? Nereden geliyor, nereye gidiyorum?'

Her şeyi tek karta oynamaya karar verdim bunun üzerine.

'Bu adada dikmiş olduğum onca bitkiyi gördün', diye başladım söze. 'Seni ve köydeki diğer cüceleri yaratanın da ben olduğumu söylesem, ne dersin buna?'

Gözlerimin içine baktı. Narin bedeni sarsılıyordu durmadan. Minik çingirakların sesi sinir bozucuydu.

Titreyen dudaklarla konuştu: 'O zaman seçim hakkım kalmaz, Usta'cığım. O zaman onurumu kurtarmak için seni öldürmeye çalışmam gerekir.'

Kendimi zorlayarak güldüm.

'Elbette', dedim. 'Ama neyse ki durum böyle değil.'

İnanmayan bakışlarla bir-iki saniye süzdü beni. Sonra evin köşesinde gözden kayboldu. Ama hemen sonra yine karşımdaydı, elinde mor gazoz dolu küçük bir şişe tutuyordu. Yıllardır dolabımın ta dibinde sakladığım şişeydi bu.

'Şerefe', dedi. 'Pek nefis, der Joker.'

Donakalmıştım. Canımın derdinde değildim ama. Beni asıl korkutan, adada yarattığım bunca şeyin, ortaya çıktığı gibi yine birdenbire dağılacağı, yitip gideceği idi..."

"Ama öyle olmadı?" diye sordum.

"Jokerin şişedeki sıvıyı içtiğini ve bu garip içeceğin onun düşüncelerini keskinleştirdiğini anlamıştım", diye yanıtladı bunu Frode.

"Mor gazozun kafayı uyuşturduğunu, insanı afallattığını söylememiş miydin?"

"Evet ama, öyle hemen değil. Başlangıçta zihni müthiş açıyor bu içecek. Ama bütün zekâmızı bir anda kullanıyoruz o zaman. Ve giderek ahmaklaşmaya başlıyoruz. İşte bu yüzden çok tehlikeli mor gazoz."

"Ya Jokere ne oldu?"

"Bağırarak 'Bunu artık konuşmayalım', dedi. 'Ama yine görüşeceğiz.'

Sonra koşa koşa köye indi ve bütün cücelere içirdi şişeden. Ondan beri herkes mor gazoz içip duruyor. Sinekler haftada birkaç kez gidip ağaç kovuklarındaki koyu kırmızı sıvıyı topluyorlar. Kupalar gazozu hazırlıyor, Karolar da şişelere dolduruyor."

"Öbür cüceler de Joker kadar akıllı hale mi geldi?"

"Hayır, öyle olmadı. Gerçi onlar da bir ara çok zekiydi; kim olduğumu anlamalarından korkmuştum. Ama sonra, öncekinden de daha dağınık hale geldi kafaları. Senin bugün gördüklerin, bir zamanlar burada varolanların artıkları sadece."

Renkli giysileri, üniformaları düşündüm. Bir an için sarı giysisiyle Kupa Ası geldi gözlerimin önüne.

"Yine de güzel artıklar", dedim.

"Orası öyle, güzeller gerçekten. Ama bilinçleri yok. Bereketli doğanın içinde varlar, ama bilmiyorlar var olduklarını. Güneşi, ayı görüyorlar, çeşitli bitkilerden yiyorlar; ama bütün bunların farkında değiller. O büyük adımı attıklarında, gerçek birer kişiydiler; mor gazozu içtikten sonra ise ellerimden kayıp gittiler. Kendi içlerine çekiliyorlar sanki. Gerçi hâlâ konuşabiliyorlar, ama ne dediklerini daha söyler söylemez unutuveriyorlar. Sadece Jokerde kaldı o eski ateş. Ve bir de Kupa Asında. Hep 'kendini bulmaya' çalıştığını söyler Kupa Ası."

"Bir şey çok tuhaf geliyor bana", dedim.

"Ne?"

"İlk cücelerin senden birkaç yıl sonra adaya geldiği-

ni söyledin. Oysa hepsi de aynı derecede genç gözüküyor. Bazılarının neredeyse elli yaşında olduğuna inanamıyor insan."

Frode'nin yaşlı yüzüne anlaşılmaz bir gülümseme yayıldı.

"Yaşlanmıyor onlar..."

"Ama..."

"Adada tek başımayken, düşümdeki şekiller gideerek güçlendi. Sonunda düşüncelerimin arasından sıyrılıp yaşamın içine atıldılar. Yine de onlar hâlâ birer düşürünü. Ve düşgücümüzün bir özelliği de, onda bir kez yaratılmış olanın daima genç ve canlı kalmasıdır."

"Akıl almaz bir şey..."

"Rapunzel'i bilir misin evlat?"

Başımı salladım iki yana.

"Ama Kırmızı Şapkalı Kız'ı bilirsin, değil mi? Veya Pamuk Prenses'i? Ya da Hânsel ile Gretel'i?"

Evet dedim bu kez başımla.

"Peki kaç yaşındadır onlar? Yüz mü? Yoksa bin mi? Hem çok gençtir onlar, hem de çok yaşlı. Çünkü insanın düşgücünden çıkmışlardır. Yo hayır, cücelerin burada, adada yani, yaşlanıp saçlarına ak düşeceğinden hiç korkmadım ben. Giysilerinde küçücük bir yırtık bile olmadı şimdiye kadar. Oysa biz sıradan ölümlüler için durum başka. Biz yaşlanırsınız, saçımız sakalımız ağarır. Bir gün artık iyice yıpranmış olacağız ve bu dünyadan ayrılacağız. Ama rüyalarımız öyle değil. Biz çoktan yok olduğumuz halde, onlar başka insanlarda yaşayabilir.

Elini beyaz saçlarında gezdirdi, eskimiş ceketini gösterdi.

"Asıl büyük soru", dedi sonra, "o şekillerin zamanın dişlileri arasında ezilip ezilmeyeceği değil. Asıl soru, bahçede gerçekten olup olmadıkları, örneğin adaya bir gün konuklar gelecek olsa, o zaman başka insanların

da onları görüp göremeyeceği."

"Görülüyorlar tabii!" diye bağırdım. "Önce Sinek İkisi ve Üçüne rastladım, sonra da cam imalathanesindeki Karolara..."

"Hmm."

Yaşlı adam kendi düşüncelerine gömülmüştü, beni dinlemiyor gibiydi.

"Diğer büyük soru da", dedi sonunda, "ben bir gün gittiğimde, acaba yine burada olacaklar mı?"

"Sence cevap nedir?"

"Bu soruya ben cevap veremem. Ve cevabı asla öğrenemeyeceğim. Çünkü ben olmadığmda, benim yaratıklarımın hâlâ bu adada varolup olmadığını da bilemem."

Yine uzun süre sustu ve ben de kendime, acaba bütün bunlar rüya mı, diye sormaya başladım. Belki de burada, Frode'nin kulübesinde oturmuyordum. Belki de bambaşka bir yerdeydim ve diğer her şey benim içimdeydi.

"Gerisini yarın anlatırım, evlat. Daha takvimden bahsetmem lâzım, bir de büyük Joker oyunundan."

"Joker oyunu mu?"

"Yarın evlat, yarın. Şimdi ikimiz de uyumalıyız."

Postlar ve dokunmuş örtülerle kaplı bir sedir gösterdi bana. Yün bir gecelik verdi. Sonunda kirli tayfa giysilerinden kurtulmak, iyi gelmişti doğrusu.

O akşam babamla uzun süre otelin terasında oturup kenti ve Korint Körfezi'ni seyrettik. Gün boyunca gördükleri yetmişti babama, pek konuşmak gelmiyordu içinden. Belki de kâhine inanabilir miyiz, annemi gerçekten yakında bulacak mıyız, diye soruyordu kendine.

Gecenin geç bir saatinde doğuda dolunay yük-

seldi ufuktan. Karanlık vadiyi aydınlattı, gökteki yıldızları silikleştirdi. Sanki Frode'nin evinin önünde oturmuş, aşağıdaki cüceler köyüne bakıyorduk.

KARO ASI

*... bütün gerçeği bilmek isteyen
dürüst bir adam ...*

Her zamanki gibi babamdan önce uyandım, ama az sonra yatakta kıpırdandığını farkettim. Babamın dün söylediği gibi, sabahları gerçekten bir patlamayla uyanıp uyanmadığını sınamak istiyordum. Herhalde doğru olmalıydı bu söylediği, çünkü gözlerini açtığında patlamanın etkisiyle serseme dönmüş gibiydi. Bu şekilde bambaşka bir yerde de uyanabilirdi pekâlâ. Örneğin Hindistan'da. Ya da başka bir galaksiye ait bir gezegende.

"Capcanlı bir insansın sen", dedim. "Şu anda Delphoi'desin. Burası, şimdilik Samanyolu'ndaki bir yıldızın çevresinde dönen ve yaşam dolu bir gezegen olan dünyada bir yer. O yıldızın çevresinde bir tur atması, yaklaşık 365 gün sürüyor dünyanın."

Yüzüme baktı. Sanki önce rüyalar âleminden acı gerçekliğe geçmeye alıştırması gerekiyordu kendini.

"Teşekkür ederim verdiğin bilgilere", dedi. "Aslında bütün bu anlattıklarını yataktan kalkmadan önce ben de hep söylerim kendime."

Kalkıp sözlerine devam etti: "Belki de her sabah kulağıma böyle şeyler fısıldasan iyi olur, Hans-Thomas. O zaman daha çabuk giderim banyoya."

Az sonra eşyalarımızı toplamış, kahvaltımızı yapmıştık bile. Sonra otomobile bindik. Eski tapınağın yanından geçerken babam "Müthiş doğrusu", dedi. "Ne kadar da inançlı ve iyimsermiş eski Yunanlılar."

"Kehanete inandıkları için mi?"

Bir süre yanıt vermedi bu soruma. Ben suskunca bekliyor, annemi Atina'da bulacağımız kehanetini şüpheyeye düşürecek bir şey söylemesinden korkuyordum.

"Tabii o da var", dedi sonunda. "Ama onca tanrıyı düşün bir. Apollon'la Asklepios'u, Athena'yla Zeus'u, Poseidon'la Dionysos'u. Yüzyıllarca bu tanrılar için çok pahalıya malolan tapınaklar yapıp durmuşlar. Ağır mermer blokları muazzam mesafelerden nasıl taşıyıp getirdiklerini düşünsene."

Neden söz ettiğini pek anladığımı yoktu, ama yine de, "Bu tanrıların varolmadığından nasıl emin olabiliyorsun böyle?" dedim. "Belki şimdi yok olmuşlar ortadan -ya da belki kendilerine başka bir inançlı halk bulmuşlardır-, ama bir zamanlar dünyadaydılar belli ki."

Babam dikiz aynasından şöyle bir baktı bana.

"Buna gerçekten inanıyor musun, Hans-Thomas?"

"Tam emin değilim", diye yanıtladım. "Ama insanlar onlara inandığı sürece, bir anlamda dünyada vardılar, diye düşünüyorum. Bence insan, neye inanıyorsa onu görür. Bu yüzden tanrılar, insanlar onların varlığından şüphe etmedikleri sürece, hiç yaşlanmadılar ve yıpranmadılar."

"Çok doğru söyledin!" diye bağırdı babam. "Bak

bunu bayağı iyi söyledin, Hans-Thomas. Belki bir gün sen de filozof olursun."

Kırk yılda bir de olsa, bu kez ben de akıllıca bir şey söylediğimin farkındaydım. Hattâ sanki babamın biraz durup düşünmesi bile gerekmişti; uzun süre sustu en azından.

Aslında tabii biraz hile yapmış sayılırdım, çünkü ekmekten çıkan kitapçıkta okuduklarımı yinelemiştim sadece. Ve konuşurken eski Yunan tanrıları pek yoktu aklımda: Asıl düşündüğüm, Frode'nin fal kartlarıydı.

Babamın en az on beş dakikadır sustuğunu görünce, dikkatle pantolonumun cebinden büyüteç ve kitapçığı çıkardım. Ama tam okumaya başlayacakken, babam frene basıp arabayı yolun kenarına çekti. Hemen inip bir sigara yaktı, elindeki yol haritasına bakıp "İşte!" dedi. "Evet, tam burada olmalı!"

Ben susuyordum. Bir dağın tepesiydi durduğumuz yer. Solda bir vadi uzanıyordu altımızda, ama babamın bu ani heyecanını açıklayacak bir şey gördüğüm yoktu.

"Otur hele", dedi.

Belli ki yeni bir konferans daha başlamak üzereydi. Ama bu kez hiç kızmamıştım. Ayrıcalıklı bir çocuk olduğumun farkındaydım.

Babam vadiyi göstererek "İşte orada Oedipus babasını öldürdü", dedi.

"Çok aptallık etmiş", dedim. "Hay aksi şeytan! Neden bahsediyorsun böyle?"

"Kaderden, Hans-Thomas, kaderden söz ediyorum. Ya da istersen bir aile lânetinden diyelim.

Kaybolmuş bir anne ve eşi aramak için bu ülkeye gelmiş olan bizleri herhalde daha da çok ilgilendirir bu konu."

"Yani kadere inanıyor musun sen?"

Babam, ayağını oturduğum taşaya dayamış, hafifçe üzerime doğru eğilmişti.

"Hayır. Ama Yunanlılar inanıyorlardı. Ve eğer biri kaderine karşı koymaya kalkarsa, hak ettiği cezayı bulacağına da inanıyorlardı."

Acaba böyle bir hata yaptım mı, diye sordum kendime, ama bir sonuca varmama kalmadan babam iyice girişti anlatmaya.

"Birazdan Thebai adlı eski bir kentin yanından geçeceğiz. İşte orada, eşi İokaste ile birlikte Kral Laios yaşıyordu. Delphoi'deki kâhin, Laios'un asla çocuk yapmaması gerektiğini söylemişti; çünkü eğer bir oğlu olursa, babasını öldürüp annesiyle evlenecekti bu çocuk. İokaste buna rağmen bir oğul doğurunca, Laios onu kent dışına atmaya karar verdi, ya açlıktan ölsün ya da vahşi hayvanlara yem olsun diye."

"Ne barbarlık", dedim.

"Öyle tabii, ama dinle hele: Kral Laios bir çobana çocuğu alıp götürmesini ve terketmesini emretti. Her ihtimale karşı çocuğun topuk kirişlerini de kesti, dağlarda yürüyemesin ve Thebai'ye geri dönesin diye. Çoban denileni yaptı, ama koyunlarıyla birlikte dağda giderken, Korinthoslu bir başka çobana rastladı. Korinthos Kralı'nın da otlakları vardı o yörede. Korinthoslu çoban, açlıktan ölecek ya da vahşi hayvanlar tarafından parçalana-
cak olan çocuğa çok acıdı, onu Korinthos'a, kendi

kralının yanına götürmesine izin vermesini istedi Thebaili çobandan. Böylece çocuk Korith'te prens olarak yetişti, çünkü Korinthos Kralı ve Kraliçesi'nin hiç çocukları yoktu. Ona Oedipus dediler, yani "koca ayak", çünkü ayakları, Thebai'de yapılanlardan dolayı korkunç şişmişti. Oedipus gelişip herkesin sevdiği güzel bir adam oldu, ama Kral ve Kraliçe'den doğma olmadığını hiçbir zaman öğrenmedi. Ta ki günün birinde, büyük bir şenlik sırasında gelen bir konuk, ağzını tutamayıp onun Kral ve Kraliçe'nin gerçek oğlu olmadığını söyleyene kadar..."

"Ama doğruydu bu söylediği", dedim.

"Elbette. Ama bunu Kraliçe'ye sorduğunda ondan açık bir yanıt almadı. Bunun üzerine, durumu anlamak için, Delphoi kâhinine danışmaya karar verdi. Korinthos kral ailesinin meşru varisi olup olmadığını sordu. Pythia'dan aldığı cevap şöyleydi: 'Babandan uzak dur, çünkü karşılaştığında öldüreceksin onu. Ve annenle evlenip çocuklar yapacaksınız.'"

Bir ıslık koyverdim. Kâhin aynı şeyi Thebai kralına da söylemişti çok önceden.

"Oedipus hiç dönmedi Korinthos'a, çünkü hâlâ oradaki Kral ve Kraliçe'nin gerçek anne-babası olduğunu sanıyordu. Bunun yerine Thebai'nin yolunu tuttu. Ve tam şu bulunduğumuz yere geldiğinde, bir soyluyla karşılaştı. Dört at koşulu muhteşem bir arabaya binmişti adam ve etrafı hizmetkârlarla doluydu. Bunlardan biri yolu açması için vurdu Oedipus'a. Ne de olsa Korinthos Prensi olarak yetişmişti Oedipus, böyle bir mua-

meleye izin veremezdi. Bir çatışma çıktı ve bu talihsiz karşılaşma Oedipus'un zengin adamı öldürmesiyle sonuçlandı."

"Yani aslında babası olan insanı..."

"Öyle. Bütün hizmetkârlar da ölmüş, sadece arabacı kurtulmuştu. Thebai'ye döndü, Kral Laios'un yolunu kesen bir haydut tarafından öldürüldüğünü anlattı. Kraliçe ve tüm Thebai halkı yasa boğuldu. Ama kent ahalisinin başka bir derdi daha vardı o sırada."

"O neydi peki?"

"Bir Sfenks, aslan vücutlu, kadın başlı bir canavar. Thebai'ye giden yolu bekliyor, oradan geçen herkese bir bulmaca soruyor, bilemeyince de parçalıyordu. Büyük sıkıntı çeken Thebai halkı, Sfenks'in bulmacasını çözecek kişiye Kraliçe İokaste'yi ve Krallık Tahtı'nı vermeyi vaat etmişti."

Bir ıslık daha çıktı ağızımdan.

Zengin adamı öldürüşünü çabucak unutan Oedipus, çok geçmeden Sfenks'in yaşadığı dağa vardı. Sfenks şunu sordu ona: 'Kim sabahları dört, öğle vakti iki, akşam da üç bacak üstünde yürür?'"

Bu zor bulmacayı çözebilecek miyim diye şöyle bir baktı babam, ama ben başımı sallamakla yetindim.

"*İnsan*", diye cevapladı bunu Oedipus. 'Sabah dört ayak üzerinde emekler, öğle zamanı iki ayağı üzerinde dik yürür ve akşam olduğunda üç bacaklıdır, çünkü bir değneğe ihtiyacı vardır artık.' Oedipus'un yanıtı doğrudu. Sfenks dayanamadı buna, kendini uçuruma atıp öldü. Oedipus ise Thebai'de bir kahraman gibi karşılandı ve vaat edilen

ödülü aldı: Aslında öz annesi olan İokaste'yle evlendi. Yıllar geçtikçe iki oğul ve iki kız çocukları oldu."

"Aman Allahım!" dedim buna. Konuşması boyunca gözlerimi babamdan ayıramamıştım, ama sonunda Oedipus'un babasını öldürdüğü yere bakmadan edemedim.

"Öykü burada da bitmiyor", diye devam etti babam anlatmaya. "Kentte korkunç bir salgın başlamıştı. Eski Yunanlılar, böyle felaketlerin Apollon'un öfkesinden kaynaklandığına inanırlardı; ve bu öfkenin de daha derin bir nedeni olması gerekirdi haliyle. Yani bir kez daha Delphoi kâhinine gidip tanrı Apollon'un neden bu salgını kente gönderdiğini sormaktan başka yapacak bir şey yoktu. Pythia'nın cevabı, Thebai'nin Kral Laios'un katilini bulması gerektiği idi. Yoksa bütün kent yok olacaktı..."

"Felaket!"

"Evet. Üstelik Kral Laios'un katilini bulmak için en büyük çabayı gösteren de yine Kral Oedipus oldu. Yıllar önceki kavganın Laios'un öldürülmesiyle bir ilgisi olabileceğini aklından bile geçirmiyordu. Yani bilmeden, kendi suçunu ortaya çıkarması gereken bir katil olmuştu. Bir müneccime Kral Laios'un katilinin kim olduğunu sordu, ama adam cevap vermekten kaçınıyordu, çünkü gerçek çok korkunçtu. Ama halkına yardımcı olabilmek için her şeyi yapan Oedipus, gerçeği söylemeye zorladı onu ve başardı da. Müneccim ona bizzat kralın, yani kendisinin suçlu olduğunu itiraf etti. İşte o zaman kent dışındaki yolda geçen olayı ha-

tırladı Oedipus ve münecimin sözlerine, yani katilin kendisi olduğuna inandı. Ama henüz Kral Laios'un oğlu olduğuna dair bir kanıt yoktu ortada ve bu soru onu rahat bırakmıyordu. Gerçeği olduğu gibi bilmek isteyen dürüst bir adamdı o. Sonunda Thebaili ve Korinthoslu o iki çobanı buldu ve karşı karşıya getirdi. Böylece artık babasını öldürüp annesiyle evlendiği tamamıyla kesinlik kazanmıştı. Bunu anlayınca, iki gözünü birden oyup kör etti. Aslında bütün bu süre boyunca zaten kördü o, anlıyor musun?"

Derin bir soluk aldım. Bence bu eski öykü alabildiğine üzücü ve son derece haksızcaydı.

"Gerçek bir aile lâneti bu", dedim.

"Ama hem Kral Laios hem de Oedipus bu lânetten, yani kendi kaderlerinden kaçmaya çalıştılar hep, yani Yunanlıların kesinlikle imkânsız saydığı bir şeyi denemeye kalkıştılar."

Thebai'nin yakınından geçerken, ikimiz de konuşmadık. Sanırım babam, kendi aile lâneti dediği şeyi düşünmekteydi, uzun süre ağzından bir kelime olsun çıkmadı. Bense, Kral Oedipus'un trajik öyküsünü uzun uzun düşünüp kafa patlattıktan sonra, yine büyütle kitapçığı aldım elime.

KARO İKİSİ

*... yaşı Usta yurdundan
önemli bir haber alır ...*

Ertesi sabah bir horoz sesiyle uyandım ve kendimi Lübeck'teki evimde sandım bir an. Ama sonra, daha doğru dürüst kendime gelemeden, geçirdiğim kazayı hatırladım yine. Cankurtaran botunu palmiyelerle çevrili küçük koyun kumsalına çekişimi unutmamıştım. Adanın içlerine doğru yürümüştüm sonra. Ve bir sürü kıpır kıpır altınbalığın arasında yüzdüğüm büyük gölün kıyısında uykuya dalmıştım.

Yine o gölün kıyısında mıydım şimdi? Elli yıldan uzun süredir adada yaşayan ve burayı capcanlı elli üç cüceyle doldurmuş yaşlı bir denizci mi görmüştüm rüyamda? Gözlerimi açmadan önce bu soruların cevabını iyice bir düşünmeye karar verdim. Hepsi de rüya olmazdı ki! Küçük köyün yukarısında, Frode'nin evinde uyumuştum ben...

Gözlerimi açtım. Sabah güneşinin altın ışınları vuruyordu karanlık bir evin içine. Başımdan geçenlerin güneş ve ay kadar gerçek olduğunu anladım o zaman. Yataktan kalkıp gece boyunca daha güzel hale gelmemiş olan elbiselerimi geçirdim sırtıma. Frode neredeydi? Bu soruyu kendime sormaktayken, küçük bir tahta kutu ilişti gözüme. Evin kapısının üstündeki tahta rafta duruyordu kutu. Alıp baktığımda boş olduğunu gördüm. Herhalde büyük dönüşümden önce eski kartlar vardı içinde. Kutuyu yerine koyup dışarı çıktım. Frode ellerini arkasında kavuşturmuş, köyü seyrediyordu. Yanına gittim; ikimiz de susuyorduk. Aşağıda cüceler haldır haldır çalışıyordu. Güneş ışığı bütün köyü ve ya-

macı sarmıştı.

"Joker günü..." dedi Frode sonunda. Yaşlı yüzünü endişe kapladı bir an.

"Joker günü mü?" diye sordum.

"Dışarda kahvaltı edelim evladım. Otur şöyle. Ben hemen getiririm yiyecekleri."

Evin duvarı dibinde, küçük bir masanın ardında duran tabureyi gösterdi. Oturduğum yerden çevreyi gayet iyi görebiliyordum: Birkaç cüce bir arabayı köyden çıkarmakla meşguldü. Belli ki tarlalarda çalışmaya giden Sineklerdi bunlar. Büyük cam imalathanesinden gelen şangırtıları da duyabiliyordum.

Frode ekmek, peynir, sütek sütü ve sıcak tuf getirdi. Yanıma oturdu ve az sonra başladı anlatmaya.

"Adadaki ilk zamanlara fal açma dönemim diyorum", dedi. "Bir insanın daha fazlasına dayanamayacağı kadar yalnızdım. Bu açıdan bakınca, belki de elli üç iskambil kartının yavaş yavaş düşgücümün yaratıkları haline gelmesini, mucize saymamak gerek. Ama bu işin bir yanı sadece. Bir süre sonra kartlar, adada kullandığımız takvimde de önemli bir rol üstlendiler."

"Takvim mi?"

"Evet, takvim. Bir yılda tam elli iki hafta var, yani bir destedeki kart sayısı kadar."

Hesaplamaya koyuldum: "Yedi çarpı elli iki", dedim, "364 yapar."

"Aynen öyle. Ama bir yılda 365 gün var. İşte artan güne Joker günü diyoruz. O gün hiçbir aya ve hiçbir haftaya dahil değil. Her şeyin mümkün olduğu fazladan bir gün. Ve dört yılda bir de *iki* Joker günümüz var."

"Harika."

"Ayrıca bu elli iki hafta -ya da benim onları adlandırdığım şekliyle, bu elli iki 'kart'-, herbiri yirmi sekiz gün çeken on üç aya dağılıyor. Zaten on üç kere yirmi

seviz de yine 364 eder. İlk ay As, son ay da Papaz. Ve çift Joker günleri arasında hep dört yıl var. Birinci yıl Karo yılı, ikincisi Sinek, üçüncüsü Kupa ve sonuncusu da Maça yılı. Bu şekilde her kartın kendi haftası ve kendi ayı var."

Yaşlı adam kaçamak bir bakış attı bana. Anlaşılan bu akıllıca bulunmuş zaman hesabı onda hem gurur hem de mahcubiyet uyandırıyor.

"İlk bakışta biraz karışık gözüküyor bu", dedim. "Ama bravo, gerçekten çok zekice düşünülmüş!"

Başını salladı Frode ve "Kafamı bir şekilde çalıştırmam gerekiyordu", dedi. "Yılın dört mevsimi de var tabii takvimimizde: İlkbahara Karo, yaza Sinek, sonbahara Kupa, kışa da Maça diyoruz. Yılın ilk haftası Karo Ası, sonra sırayla diğer Karolar geliyor. Yaz Sinek Asıyla, sonbahar da Kupa Asıyla başlıyor. Kışın ilk haftası Maça Ası, yılın en son haftası da Maça Papazı."

"Peki şimdi hangi haftadayız?"

"Dün Maça Papazı haftasının son günüydü, aynı zamanda da Maça Papazı ayının son günü."

"Ya bugün?"

"Joker günü. Daha doğrusu iki Joker gününden ilki. Büyük bir kutlama yapılacak."

"Garip."

"Evet garip, sevgili hemşehrim; senin tam biz Joker günlerindeyken, yeni bir kart atıp yeni bir yıla ve dört yıllık dönemlerin bir yenisine başlayacakken adaya gelmiş olman, gerçekten garip. Ama hepsi bu kadar da değil..."

Yaşlı denizci derin derin düşünmekteydi.

"Yani?"

"Bütün ada tarihi de kartlara göre düzenlendi."

"Bunu pek anlayamadım."

"Her kartın kendi haftası ve kendi ayı var; böylece yılın günlerini hesaplayabiliyorum. Ve aynı şekilde,

*her bir yıla da bir kartın adını verdim. Adadaki ilk yıl-
lımın adı Karo Asıydı. Sonra Karo İkisi ve onun ardın-
dan da elli iki haftanın birbirini izlediği aynı sırayla di-
ğer kartlar geldi. Sana söylemiştim ya, tam elli iki yıl-
dır bu adada yaşıyorum ben..."*

"Yaa..."

"Böylece Maça Papazı yılını da doldurmuş oluyoruz,
denizci. Daha sonrasını da hiç düşünmedim, çünkü bu
adada elli iki yıldan da fazla kalacağım...."

"Hiç aklından geçmemiş miydi?"

"Hayır, hiç geçmedi sayılır. Ama Joker bugün Joker
yılının başladığını ilan edecek. Öğleden sonra büyük
şenlik var. Maça ve Kupalar marangozhaneyi şenlik
için hazırlamakla meşgul. Sinekler meyva topluyor,
Karolar da bardakları getiriyorlar."

"Ben... ben de gelecek miyim şenliğe?"

"Sen onur konuğumuzsun. Ama köye gitmeden önce
bir şey daha anlatmalıyım sana. Daha birkaç saatimiz
var, denizci. Ve bu süreden yararlanmamız gerek..."

Kahverengi içeceği adada üretilmiş bardaklardan
birine doldurdu. Küçük bir yudum aldım. Sonra yaşlı
adam devam etti konuşmaya: "Joker bayramı her yılın
sonunda kutlanır ya da yeni bir yılın başında diyelim
istersen. Ama her dört yılda bir de fal açılır..."

"Fal mı?"

"Evet, her dört yılda bir. Sonra da büyük Joker oyu-
nu başlar."

"Bunu biraz açsan iyi olacak."

İki kez hafifçe öksürüp devam etti Frode: "Söyledim
ya, adada tek başımayken bir şekilde geçirmem gereki-
yordu zamanı. Bazen kartları tek tek çevirir, hepsinin
bিরer cümle söylediğini kurardım kafamda. O cümlele-
rin hepsini aklımda tutmaya çalışmak, bir tür spor gi-
biydi benim için. Sonunda, her kartın söylediğini ezber-
lediğimde, oyunun yeni bir bölümü başlıyordu: Kartları

bütün bu cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde sıralamaya çalışırdım. Çoğu kez bir öykü çıkıyordu bundan, kartların birbirinden bağımsız düşünüp söylediği cümlelerden kurulmuş bir öykü."

"Bu muydu Joker oyunu?"

"Eh işte, önceleri yalnızlığımaya karşı koymak için açtığım bir tür faldı bu sadece. Ama sonradan dört yılda bir Joker gününde oynanan büyük Joker oyununun başlangıcı oldu."

"Anlat!"

"Dört yıllık dönem geçene kadar her cücenin bir cümle düşünmüş olması gerekir. Bu belki çok basit gözüküyor, ama ne kadar yavaş düşünebildiklerini unutma. Zekâsı çok kıt bu cücelerin."

"Joker şenliğinde de kurdukları cümleleri söylüyorlar, öyle mi?"

"Doğru. Ama bu oyunun ilk kısmı sadece. Sonra sıra Jokere gelir. Onun kendi cümlesi yoktur; ama yüksek bir koltukta oturup ötekiler cümlelerini söylerken notlar alır. Şenlik sürerken, cümlelerin yerlerini değiştirmekle uğraşır, anlamlı bir bütün haline getirir onları. Sonra da cüceleri uygun şekilde sıraya dizer. Her cüce kendi cümlesini tekrarlar. Cümleler büyük bir masalın küçücük parçalarıdır artık."

"Güzel buluş", dedim.

"Evet güzel, ama bazen hoş sürprizler de çıkabilir bundan."

"Ne gibi?"

"Önceden sadece bir karmaşa olan şeyi, Joker anlamlı bir bütün haline getiriyor sanır insan. Cüceler cümlelerini birbirinden bağımsız düşünmüşlerdi ya..."

"Ama?"

"Ama bazen o bütün -yani masal ya da öykü- sanki daha önceden varmış gibidir."

"Mümkün mü böyle bir şey?"

"Bilmiyorum. Ama eğer gerçekten böyleyse, bu elli iki cüce aslında sadece birer birey değil, çok daha başka, çok daha fazla bir şey. O zaman görünmeyen bağlarla birbirlerine bağlılar demektir bu, çünkü henüz her şeyi anlatmadım sana."

"Anlat öyleyse!"

"Adadaki ilk dönemimde kartlarla geleceği okumaya da çalışmıştım. Tabii bir oyundu bu sadece. Ama belki dünyanın bütün limanlarında anlatılan denizci hikâyelerinde de bir gerçek payı vardı, belki kartlar gerçekten de gelecek hakkında bir şey biliyorlardı. Nitekim tam da Sinek Bacağı ile Kupa Papazının adada ortaya çıktığı günlerde, fallarımdaki en önemli yerlerde hep bu iki kart oluyordu."

"Hayret!"

"Bütün herkes ortaya çıkıp adada Joker oyununa başlamanıza kadar pek üstünde durmadım bunun. Ama son Joker şenliğindeki öykünün en son cümlesi neydi, biliyor musun?"

"Hayır, nereden bileyim?"

"Dinle öyleyse: Genç denizci Maça Papazının son gününde köye gelir. Denizci sırrı Cam Prensiyle çözer. Yaşlı Usta yurdundan önemli haber alır."

"Bu... inanılmaz bir şey!"

"Dört yıl hiç düşünmedim bu sözleri. Ama sen dün akşam yani Maça Papazı haftasının, ayının ve yılının en son gününde köye gelince, işte o zaman yeniden hatırladım kehaneti. Demek ki bir şekilde bekleniyordun burada, denizci..."

Birden aklıma bir şey geldi.

"Yaşlı Usta yurdundan önemli haber alır", diye tekrarladım.

"Öyle mi?" Yaşlı adamın bakışları gözlerimi delip geçiyordu adeta.

"Adının Stine olduğunu söylememiş miydin?"

Başını salladı Frode.

"Ve Lübeck'li demiştin, öyle değil mi?"

Yine başıyla onayladı.

"Benim babamın adı Otto. Babasız büyümüş. Onun annesinin de adı Stine, Birkaç yıl önce öldü."

"Stine adına kuzey Almanya'da çok rastlanır."

"Doğru... Babam evlilik-dışı doğmuş bir çocuktur. Büyükbabam hiç evlenmedi. Çünkü... çünkü denizin aldığı bir gemiciyle nişanlıydı. Son görüşmelerinde ikisi de bilmiyordu kadının hamile olduğunu... Çok dedikodu yapıldı: nereden geldiği belli olmayan, görevlerine aldırmayan bir denizciyle düşüncesizce oynadı filan diye."

"Hmm... peki baban ne zaman doğmuş evlat?"

"Ben..."

"Söyle hadi! Ne zaman doğdu baban?"

"8 Mayıs 1791'de, Lübeck'te. Elli bir yıldan biraz fazla oluyor."

"Ve bu denizci? Babası camcı ustası mıymış?"

"Bunu bilmiyorum. Büyükbabam ondan pek söz etmezdi. Dedikodular yüzünden herhalde. Ama biz çocuklara hep anlattığı bir şey vardı: Büyükbabam gemisi limandan çıkarken büyükbabam el sallayacağım diye gemi direğine tırmanmış, sonra da düşüp kolunu incitmiş. Büyükbabam hep gülererek anlatırdı bunu. Ne de olsa bu talihsiz olay, onun şerefine yapılan bir şey sırasında olmuş."

Yaşlı adam uzun uzun köye baktı.

"O yaralanan kol", dedi sonunda, "sandığından daha yakınında." Bunu söylerken ceketinin kolunu sıyırdı ve dirseğinin biraz altındaki eski bir yarayı gösterdi.

"Büyükbaba!" diye bağırdım, boynuna atılıp sıkı sıkı sarıldım ona.

"Oğlum", dedi bana Frode. Ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. "Oğlum... oğlum..."

KARO ÜÇÜ

... aynadaki kendi yansıması çekti onu ...

Böylece ekmekten çıkan kitapçıkta da bir aile lânetine yer verilmişti işte. Nereden bakarsam bakayım, birtakım şeyler iyice birbirine karışıyor, birbirine bağlanıyor gibi gelmeye başlamıştı bana.

Bir köy tavernasında öğle yemeği yedik. Kocaman iki ağacın altında, uzun bir masada oturuyorduk. Tavernanın dört bir yanı geniş portakal bahçeleriyle çevriliydi. Şiş kebab ve beyaz peynirli Yunan salatasından yedik. Sıra tatlıya geldiğinde büyümlü adada kullanılan takvimi babama anlattım. Tabii bunu nereden öğrendiğimi anlatamazdım ona, bu yüzden, arka koltukta saatlerce tek başıma otururken, aklıma böyle şeylerin geldiğini söyledim.

Babam önce çok şaşırdı, sonra da tükenmez kalemle bir peçeteye yazarak her şeyi bir daha hesaplayıp kontrol etti.

"Elli iki kart, elli iki haftaya karşılık... Bu da 364 gün eder. Sonra herbiri yirmi sekiz günden on üç ay var, bu da 364 ediyor. İki hesapta da bir gün artıyor."

"Joker günü", dedim.

"Doğru yahu!"

Uzun süre portakal ağaçlarına doğru baktı. Sonra sordu: "Ya sen ne zaman doğdun, Hans-Thomas?"

Ne söylemeye çalıştığını anlamamıştım.

"29 Şubat 1972'de", dedim.

"Peki nasıl bir gün bu?"

Birden uyandım duruma: Artıkgünde doğmuş-tum tabii ki, yani büyülu adanın takvimine göre, bir Joker gününde. Okurken nasıl farketmemiştim bunu?

"Joker günü!" dedim.

"Aynen!"

"Sence bu, bir Jokerin oğlu olmamdan mı geliyor - yoksa belki ben de bir Joker miyim dersin?" diye sordum.

Ciddi bir ifadeyle baktı bana babam, sonra "İkisi de tabii", dedi. "*Benim* bir çocuğum oluyorsa, haliyle Joker gününde olur bu. Ve *sen* doğuyorsan, tabii bu da yine Joker gününde olmalı. Bunlar birbirine bağlı, anlıyor musun?"

Benim Joker günü doğmuş olmama sadece seviniyor muydu? Emin değildim. Sesindeki bir şey, bir yandan da kendi Jokerlik işini ayağa düşürmemden korktuğunu düşündürüyordu bana. Her neyse, hemen takvim konusuna döndü yeniden.

"Yani bunu yeni düşündün daha, öyle mi?" diye sorup durdu. "Harika! Her haftanın bir kartı, her ayın Astan Papaza kadar bir sayısı var; dört mevsime de dört kart renginden biri düşüyor. Bunun patentini alabilirsin, Hans-Thomas. Bildiğim kadarıyla, kullanışlı bir briç takvimi yapılmadı henüz.

Gülümseyerek kahvesini karıştırdı. Sonra, "İlk önce Jülyen takvimi vardı", dedi. "Sonra Gregor-yen takvimine geçildi. Belki yeni bir takvim ortaya

atmanın zamanı gelmiştir artık."

Takvim konusu anlaşılan onu benden daha çok ilgilendiriyordu. Yine peçetenin üzerinde hesaplar yapıp durdu ve birden gözlerindeki o kurnaz Joker pırıltısıyla baktı bana: "Üstelik bu kadarla da kalmıyor..." dedi. "Bir rengin bütün işaretlerini sayarsan, doksan bir sayısını buluyorsun. Yani As bir, Papaz on üç, Kız on iki, filan, hepsini toplayınca doksan bir ediyor."

"Ne doksan biri?" dedim; bunu pek anlamamıştım.

Tükenmez kalemi ve peçeteyi bir kenara bırakıp gözlerimin içine baktı.

"Doksan bir kere dört kaç eder?"

"Dokuz kere dört otuz altı", dedim. "364! Evet, hay aksi şeytan!"

"Doğru! Kartlardaki işaret sayısı 364 ve bir de joker. Ama iki jokerli yıllar da var. Belki bazı destelerde iki joker olması bu yüzden, Hans-Thomas. Bu bir rastlantı olamaz!"

"Sence iskambil kartları mahsus mu bu şekilde yapılmış?" diye sordum. "Bir destedeki işaretlerin tam da bir yılın günleri kadar olması, bilinçli bir şey mi dersin?"

"Hayır, buna inanmıyorum. Ama bence burada insanlığın gözlerinin önündeki işaretleri yorumlama yeteneğinde olmadığının bir örneğini daha görüyoruz. Milyonlarca oyun destesi var ortada, ama şimdiye kadar hiç kimse bunların işaretlerini sayma zahmetine katlanmadı."

Yine düşünceye daldı. Sonra yüzünü bir gölge kapladı.

"Bir sorun var yalnız bu durumda.", dedi. "Jokerin de takvimde bir yeri olduğuna göre, artık joker dilenmek o kadar kolay olmayacak."

Güldü, pek ciddi değildi söylediğinde.

Otomobilde de kendi kendine gülümseyip durdu. Sanırım hep takvimi düşünüyordu.

Atina'ya yaklaşmaktayken, birden dev bir yol levhasıyla karşılaştık. Çok görmüştüm gerçi bunlardan, ama bu kez kalbim yerinden fırlayacakmış gibi oldu.

"Dur!" diye bağırdım. "Hemen dur!"

Babam çok korkmuştu. Arabayı yolun kenarına sürüp hemen firene bastı.

"Ne oldu?" diye sordu bana dönerek.

"Dışarı!" dedim. "Hemen inmeliyiz arabadan!"

Babam kapıyı açıp dışarı atladı. "Yol mu tuttu yoksa?" diye sordu.

Sadece birkaç metre uzağımızda duran levhayı gösterdim.

"Görüyor musun şu levhayı?" dedim.

Babam öyle afallamıştı ki, aslında onun için üzülmem gerekirdi, ama gözüm levhadaki yazıdan başka bir şey görmüyordu.

"Görüyorum. Ne olmuş?"

"Okusana", dedim.

"ATINA", diye okudu babam omuz silkerek. "Kentin Yunanca'daki adı böyle."

Başka bir şey görmüyor musun? Bir de tersten oku lütfen."

"ANITA", dedi bu kez.

Başka bir şey söylemedim; sadece başımı kal-

dırıp ciddi ciddi baktım yüzüne.

"Evet, ilginç bu", diye kabul etti babam. Sonra da bir sigara yaktı. Bu sakın hali beni kızdırmaya başlamıştı.

"İlginç mi? Başka söyleyecek bir şeyin yok mu? Bu onun burada olduğunu gösteriyor, kabul et işte. Bu yüzden kalkıp buraya geldi: Aynadaki kendi yansıması çekti onu. Onun *kaderiydi* bu, anlamıyor musun?"

Şimdi roller değişmiş, kızma sırası babama gelmişti.

Çıkıştı bana: "Lütfen biraz sakınleş, Hans-Thomas!"

Kader ve aynadaki yansıma konusundan hoşlanmamış olduğu belliydi.

Tekrar otomobile bindiğimizde "Bazen biraz fazla geliyor bana senin bu... bu düşgücün!" dedi.

Bunu söylerken aklından sadece levhayı geçiriyor, bizi izleyen cüceleri ve o acayip takvimi de düşünüyordu. Ama eğer böyleyse, o zaman haksızlıktı bence yaptığı. Başkalarının düşgücünü eleştirmeye en az hakkı olan kişi kendisiydi herhalde. Hem aile lâneti konusunu açan *ben* değildim ki...

Atina'ya kadarki yolun geri kalan kısmında, Joker bayramı için büyümlü adada yapılan hazırlıkları okudum.

KARO DÖRDÜ

... sabah çiği gibi serindi küçücük eli ...

Büyülü adada kendi büyükbabama rastlamıştım. Onun, kaderini çizen son yolculuğa çıkarken yanından ayrıldığı, o sırada henüz doğmamış çocuğunun oğluydum ben.

Bu öykünün en garip yanı hangisiydi? Küçücük bir tohumun durmadan gelişip sonunda şu gökyüzünün altında capcanlı bir insana dönüşmesi mi? Yoksa bir insanın, düşgücüyle yarattığı kişilerin bir gün kendi bedenlerine bürünüp yeryüzüne çıktıklarını görecektik kadar canlı bir düşgücüne sahip olabilmesi mi? Ama biz insanlar, zaten böyle can bulmuş düşgücü yaratıkları değil miyiz? *Bizi* kim getirdi peki bu dünyaya?

Frode yarım yüzyıldır koca adada yalnızdı. Acaba bir gün birlikte eve dönebilecek miydik? Babamın Lübeck'teki ekmekçi dükkanına gidip yanımdaki yaşlı adamı tanıştıtararak "İşte geldim baba, dünyanın ta ucundan geri döndüm. Ve sana Frode'yi, kendi babanı da getirdim", diyebilecek miydim?

Frode'yi sımsıkı kucakladığım sırada kafamın içi işte böyle binlerce düşünceyle doluydu. Ama uzun sürmedi bu; kırmızı giysili bir grup cüce, köyden yukarı bize doğru gelmekteydi.

"Bak hele!" dedim fısıltıyla. "Konuklarımız var."

Hâlâ hıçkırmakta olan yaşlı adam, "Kupalar", dedi. "Joker oyunu için beni almaya gelirler hep."

"Öyle endişeliyim ki", dedim.

"Ben de, oğlum. Yurdundan gelecek önemli haber hakkındaki cümleyi Maça Bacağından duyduğumu söylemiş miydim?"

"Hayır... ama neden?"

"Maça uğursuzluk getirir; bunu daha kazadan çok önce, gemici meyhanelerinde öğrenmiştim. Adada da böyle bu: Köyde ne zaman bir Maçayla çarpışsam, kötü bir şey olacağından emin olabilirim."

Daha fazla konuşmadı, çünkü İkiden Ona bütün Kupalar evin önüne varmışlardı bile. Hepsinin de uzun, sarı saçları ve kankırmızısı kalp işaretleriyle süslü açık kırmızı giysileri vardı. Belki de Frode ve benim kılıklarımızla oluşturdukları tezattan, onlara uzun süre bakınca gözlerimi ovalamak zorunda kalıyordum.

Ayağa kalktığımızda Kupalar etrafımızda bir daire oluşturdular.

Gülerek, "İyi Jokerler!" diye bağırdı hepsi birden.

Sonra şarkı söyleyip giysilerini savura savura çevremizde dönerek, dans etmeye başladılar.

"Tamam! Bu kadar yeter!" dedi yaşlı adam. Ev hayvanlarına seslenir gibi konuşuyordu onlarla.

Kızlar sustular ve bizi yamaçtan aşağıya doğru iteklemeye koyuldular.

Yarı yolda Kupa Beşi elimi tutup beni peşisıra sürükledi. Sabah çiği gibi serindi küçücük eli.

Köyün meydanıyla sokakları sakın ve boştu; ama birkaç evden bağırış ve patırtılar geliyordu. Sonunda Kupalar da bir kulübeye girdi.

Güneş henüz tam tepede olduğu halde, büyük marangozhanenin girişinde kandiller yakılmıştı.

"İşte geldik", dedi Frode.

Ve kutlamanın yapılacağı yere girdik. Cüceler henüz gelmemişti; ama dört uzun masanın üstü cam tabaklar, tepeleme doldurulmuş derin meyva çanakları, içlerine pırıltılı içecekten konmuş şişe ve sürahiler, kırmızı, sarı ve mavi altınbalıkların yüzdüğü kaplarla doluydu. Her masanın kenarında on üç iskemle saydım.

Duvarlar açık renk tahtayla kaplıydı, tavan kirişlerine de renkli camlardan yapılma kandiller asılmıştı. Duvarlardan birinde dört pencere vardı; pervazlarda da yine altınbalık kapları... Pencerelelerden içeri dolan bulanık güneş ışığı şişe ve kavanozlardan yansıdıkça, yerde ve duvarlarda küçücük gökkuşakları titreyordu. Ortadaki penceresiz uzun duvara, birbirine neredeyse bitişik üç yüksek iskemle yerleştirilmişti; mahkeme salonundaki yargıç koltukları gibi bir görünüşleri vardı

Ben bu düzenlemenin anlamını çözmeye çalışırken kapı açıldı ve Joker sıçrayarak sokaktan salona girdi.

"Selam sizlere!" dedi içimi titreten bir gülümseyişle. En ufak bir hareketinde eflatun giysisine ve kırmızıyeşil deli şapkasına asılı ziller çınlıyordu.

Birden bana doğru atıldı, havaya sıçrayıp hafifçe kulağımı çekti. Çıngırakları gemi azıya almış bir atın çektiği bir kızağın çanları gibi, çılginca çalmıştı.

"Eee?" diye sordu. "Büyük gösteriye davet edilmekten memnun olundu mu?"

"Evet, çok teşekkür ederim", dedim.

Neredeyse kırkmaya başlayacaktım bu küçük keratadan.

"Mümkün mü böyle bir şey? Demek teşekkür etme sanatı öğrenildi artık? Hiç fena değil", dedi sırtarak, "hiç fena değil."

"Biraz rahat dursan olmaz mı, seni deli", diye sertçe uyardı onu Frode.

Ama Joker yaşlı denizciye küçümseyen bir bakış fırlattı.

"Büyük gösteri öncesi korku başladı. Ama pişmanlık için artık çok geç", dedi. "Bugün bütün kartlar açılacak. Ve gerçek kartlardadır. Daha fazlasını söylemeyiz! Bitti gitti!"

Küçük soytarı yeniden sokağa doğru zıpladı. Frode

başını sallıyordu.

"Bu adada asıl söz sahibi kim?" diye sordum bu durumda. "Sen mi, yoksa bu deli mi?"

"Şimdiye kadar bendim", dedi Frode şaşkınlık içinde.

Az sonra kapı tekrar açıldı: Joker geri gelmişti. Gösterişli bir şekilde uzun duvarın kenarındaki iskemlelerden birine oturdu ve Frode ile benden yanına oturmamızı istedi. Frode ortada oturuyordu, Joker onun sağında, ben de solundaydım.

Tam oturmuştuk ki, "Sessiz olun!" dedi Joker, çıt bile çıkarmadığımız halde.

Sonra güzel bir flüt sesinin yaklaştığını duyduk; hemen ardından da Karolar girdi içeri: En önde kralları olan küçük Papaz, onun arkasında Kız ve Bacak, sonra da diğerleri. En sonda As yer almıştı. Kraliyet ailesi dışında herkes, küçük cam flütler çalıyordu. Bir valsti çaldıkları. Cam flütlerin sesi bir kilise orgunun en küçük borusunun sesi kadar ince ve yumuşaktı. Pembe giysileri vardı Karoların; gümüş renkli ince saçları parlıyor, mavi gözleri ışıldıyordu. Kral ve Prens dışında hepsi kadındı.

"Bravo!" diye bağırdı Joker. Hayranlıkla ellerini çırpı. Frode'nin de alkışladığını görünce, ben de aynı şeyi yaptım.

Karolar salonun bir köşesinde durup çeyrek bir daire oluşturdular. Şimdi de lacivert üniformalarıyla Sinekler giriyordu içeri: Kraliçe ve Asın giysileri de aynı renkteydi ve diğerleri gibi kahverengi lüleleri, esmer bir tenleri, kahverengi gözleri vardı. Sineklerin Karolardan biraz daha şişman oldukları açıkça görülüyordu. Kraliçe ve As dışında hepsi erkekti.

Sinekler Karoların yanına yerleşti, böylece birlikte bir yarım daire yaptılar. Bunun hemen ardından kırmı-

zı giysili Kupalar salona girmeye başladılar. İçlerinde sadece Kral ve Prens erkekti. Kırmızı üniformalar giymişlerdi ve öbür kupalar gibi saçları açık renkli, gözleri yeşildi ve sıcak renkli bir ciltleri vardı. Sadece Kupa Ası farklıydı hepsinden. Ormanda karşılaştığımızda gördüğüm aynı sarı elbise vardı üstünde. Gidip Sinek Papazının yanında yerini aldı, diğer Kupalar da onu izlediler. Cüceler şimdi üç çeyreklik bir daire meydana getiriyordu.

Son olarak siyah dağınık saçları ve kapkara gözleriyle siyah üniformalı Maçalar geldiler. Öbür cücelerden biraz daha geniş omuzları vardı ve hepsi de asık suratlıydılar. Aralarında sadece Kraliçe ve As kadını; ikisinin giysisi de eflatun rengindeydi. Beklediğim gibi Maça Ası Kupa Papazının yanına gitti, ötekiler de onun yanına dizildiler. Elli iki cüceden oluşan bir daire ortaya çıkmıştı böylece.

"Harika" diye fısıldadım.

Frode de fısıltıyla yanıtladı beni: "Joker şenliği hep böyle başlar. Hepsi birden elli iki haftalık bir yılı temsil ediyor."

"Neden Kupa Asının giysisi sarı?"

"Güneştir o. Yazın gökte en yüksek noktaya varan güneş."

Maça Papazıyla Karo Ası arasında ufak bir boşluk kaldığı dikkatimi çekmişti. Tam bunu da sormaya hazırlanırken, Joker iskemlesinden kalkıp ikisinin arasına yerleşti. Böylece daire tamamen kapanmıştı. Ve Joker tam karşıya doğru baktığında, Kupa Asıyla yüz yüze geliyordu.

Cüceler elele tutuşup "İyi Jokerler!" dediler. "Güzel, iyi bir yeni yıl olsun!"

Sonra küçük deli, zillerini şingırdatarak kolunu kaldırdı ve bağırды: "Sadece bir yıl değil geçen! Aynı zamanda elli iki yıllık bütün bir oyunun sonuna geldik.

Çünkü şimdi gelecek, Joker işaretinde artık. Mutlu yıllar, Joker kardeş! Daha fazlasını söylemeyiz! Bitti gitti!"

Bunları söylerken kendi elini tuttu, sanki kendi kendini kutlamak istiyordu. Cüceler de alkışladı onu, ama hiçbiri konuşmasını anlamışa benzemiyordu. Sonra her aile ayrı ayrı masalara yerleşti.

Frode elini omuzuma koydu.

"Burada olup bitenden bir şey anladıkları yok", diye fısıldadı. "Sadece her yıl, benim yılbaşlarında kartları daire şeklinde dizişimi tekrarlıyorlar."

"Ama..."

"Hiç sirkteki atlarla köpeklerin hep aynı daireyi çizerek yürüdüğünü görmüş müydün, oğlum? Bu cüceler de öyle işte. Terbiye edilmiş hayvanlar gibi. Sadece Joker..."

"Evet?"

"Onu hiç bu kadar kendinden emin ve bilinçli görmemişim."

KARO BEŞİ

*... en büyük şanssızlığım, bardağımdaki
şeyin tatlı ve lezzetli oluşuydu ...*

Babam Atina'ya varmak üzere olduğumuzu söyleyince, okumayı kesmek zorunda kaldım. Gezimizin hedefine bu kadar yaklaşmışken, zaten cücelerin dünyasına pek veremezdim kendimi.

Babam yine her zamanki gibi bildiğini okuyup önce turist danışma bürosunu buldu. O uygun bir otel sormakla meşgulken, ben de arabada oturup etraftaki küçük boylu Yunanlıları seyrettim.

Geri geldiğinde babamın yüzündeki gülümseyiş, iki kulağı arasındaki bütün bölgeyi kaplamış durumdaydı. "Titania Oteli", dedi. "Garajı, güzel odaları ve çatısında da bütün Atina'yı gören bir terası var. Atina'ya gelmişsem bir kere, Akropol'ü de görmek isterim."

Abartmamıştı. Onbirinci kattan bir oda verdiler bize ve daha oradan bile nefes kesici bir manzara görülüyordu. Yine de ilk iş olarak asansöre binip terasa çıktık. Gerçekten de doğruca Akropol'e bakıyordu burası.

Babamdan çıt çıkmıyordu. Bakışlarını eski tapınaktan ayıramaz olmuştu.

"İnanılmaz bir şey bu, Hans-Thomas", dedi sonunda. "Gerçekten inanılmaz!"

Terasta gidip geliyordu durmadan. Sakinleşmeyi başardıktan sonra bir masaya oturduk. Ken-

dine bira söyledi. Terasın Akropol'e bakan kenarında, parmaklığın hemen dibinde oturuyorduk. Hele bir de bütün tapınak alanı projektörlerle aydınlatılınca, babamın gözleri öyle bir ışıldadı ki, onun için endişelenmeye bile başladım.

"Yarın gideceğiz oraya, Hans-Thomas", dedi. "Sonra da büyük filozofların bugünkü Avrupa'da maalesef unutulmuş olan önemli sorular hakkında konuştukları Pazar Meydanı'nı gezeceğiz."

Bu sözlerle Atinalı filozoflar üzerine uzun bir konferansa başladı. Ama hiçbir şey anlayamadım söylediklerinden, çünkü aklımı kurcalayan başka bir şey vardı.

Sonunda dayanamayıp, "Buraya annemi aramaya geldiğimizi sanıyordum", diye kestim sözünü.

Bu arada babam ikinci ya da üçüncü bira bardağını boşaltmakla meşguldü.

"Elbette", dedi. "Ama önce gidip Akropol'ü görmezsek, onunla konuşacak bir şey bulamayız belki de. Ve bunca yıl sonra çok kötü olur böyle bir şey, sence de öyle değil mi?"

Şimdi, hedefimize bu kadar yaklaşmışken, babamın aslında annemi bulamamaktan korktuğunu anlamaya başlamıştım. Bu öyle kötü bir düşünceydi ki, kendimi neredeyse bir yetişkin gibi hissettim. Şimdiye kadar hep, Atina'ya bir kez vardık mı annemi buluvereceğimizi düşünmüştüm. Sonra da bütün sorunların kendiliğinden çözümlüvereceğini. Ne kadar saflık ettiğimi şimdi anlıyordum. Babamın hiç kabahati yoktu bunda, annemin belki de bizimle eve dönmek istemeyebileceğini birçok kez

söylemişfi bana. Ama ben bu düşünceyi hep uzak tutmuştum kendimden. Onu bulmak için bunca uğraştıktan sonra, böyle bir şeyin nasıl olacağını düşünemiyordum bile.

Ama şimdi ne kadar çocukluk ettiğimi anla-
yınca, babam için müthiş bir üzüntü duydum. Ve
tabii buna büyük bir parça da kendime acıma duy-
gusu eklendi. Sanırım daha sonra olanların nedeni
de buydu. Annem ve eski Yunanlılar hakkında bir-
kaç gereksiz laftan sonra sordu babam: "Bir bar-
dak şarap denemek istemez misin, Hans-Thomas?
Ben istiyorum, ama tek başına şarap içmek çok sı-
kıcı."

"Birincisi, ben şarap sevmem", diye cevap ver-
dim. "İkincisi de, henüz yetişkin değilim."

"O zaman hoşuna gidecek başka bir şey söyle-
yeyim sana", dedi. "Yetişkin olmana da çok kalma-
dı zaten."

Garsona işaret edip benim için bir kırmızı Mar-
tini, kendine de bir Metaxa söyledi.

Garson şaşkınlık içinde önce bana, sonra babam-
a baktı.

"Gerçekten mi?" diye sordu.

Babam başıyla onayladı ve garson gitti. En bü-
yük şanssızlığım, bardağımdaki şeyin tatlı ve lez-
zetli oluşuydu, üstelik içindeki bir sürü buz parça-
cığıyla hoş bir ferahlık veriyordu. Felaketten önce
iki veya üç bardak içmiş olmalıyım. Sonra yüzüm
tebeşir gibi beyazlaştı, neredeyse yere yuvarlanı-
yordum.

"Ama evladım, ne oluyor?" dediğini duydum ba-
bamın.

Beni odamıza götürdü, ertesi sabah uyanana kadar başka neler olduğunu hiç bilmiyorum. Kendimi berbat hissediyordum. Sanırım babam da öyle.

KARO ALTISI

*... arada sırada yeryüzüne inip
insanların arasına karıştırlardı ...*

Uyandıktan sonra ilk düşündüğüm şey, babamın bu bitmek bilmez içkiciliğinden artık bıktığımdı. Alpler'in kuzeyindeki ya da en azından Arendal'daki babaların en akıllı fikirli olanı, benim babamdı, ama işte tam da bu akıl, alkolün içinde yavaş yavaş eriyip gidecekti! Annemle görüşmeden önce bu konuyu çözmemiz gerektiğine karar verdim. Ama babam apansız yatıktan fırlayıp hemen Akropol'den söz etmeye başlayınca, ben de hiç değilse kahvaltıya kadar bekleyeyim bari, dedim.

Hattâ kahvaltımızın bitmesini bile bekledim. Babam bir kahve daha söylemiş, bir de sigara yakmıştı. Önünde bir Atina kent planı açtı şimdi.

"Sana da bu kadarı biraz fazla gelmiyor mu", diye sordum.

Yüzüme baktı.

"Biliyorsun neyi kastettiğimi", diye devam ettim. "Sonu gelmez içki düşkünlüğünü konuşmuştuk. Ama şimdi bir de kendi oğlunu buna alıştırıcaksan..."

"Özür dilerim, Hans-Thomas", dedi babam. "Martini'yi kaldıramadın."

"Sorun bu değil. Sen biraz kendini tutsan olmaz mı? Arendal'ın belki de tek jokeri, sonunda sarhoşun biri olup çıkarsa, yazık değil mi?"

Vicdanının rahat olmadığı belliydi. Yine biraz acıdım ona. Ama hep suyuna gidemezdim ki.

"Bunu düşüneneğim", dedi babam.

"Ama çok uzun düşünme. Annemin şişenin başından ayrılamayan beyni sulanmış filozoflardan hoşlanacağını sanmıyorum."

Sıkıntıyla kıpırdandı iskemlesinde. Birinin kendi oğlunun karşısında yaşamını manevi açıdan sınamak zorunda kalması çok zor bir şey olsa gerek, diye düşündüm. Onun için, söylediği şeye şaşırmadım diyemem, "Bunu ben de düşünmüştüm, Hans-Thomas."

Kuvvetli bir yanıttı bu; şimdilik yeter, diye düşündüm. Yine de aklıma başka bir şey geliverdi. Nasıl oldu bilmiyorum, ama birden annemin bizi terk etme nedenleri hakkında babamın bildiği her şeyden haberdar olmadığım duygusuna kapıldım.

"Akropol'e nasıl gideceğiz?" diye sordum, plana bakarak. Böylece yine olağan konumuza dönmüştük.

Zaman kazanmak için Akropol'ün girişine kadar taksiyle gittik. Oradan da, asıl tapınak alanına çıkmadan önce, dağ yamacını izleyen ağaçlı bir yolu yürümemiz gerekiyordu. Sonunda tapınakların en büyüğü olan Parthenon'a vardığımızda, babam heyecandan yerinde duramaz olmuştu artık. Oraya buraya koşuşturuyor, "Harika... harika bir şey bu!" diye bağırıp duruyordu.

Parthenon'un içinde ve çevresinde yeterince dolaştıktan sonra, biraz dinlenmeye karar verdik. Bulunduğumuz yerden dik yamacın hemen aşağı-

sında yer alan iki amfitiyatro görölüyordu. Babam bunlardan daha eski olanında Kral Oedipus trajedisinin de oynandığını söyledi. Sonra büyük bir taş gösterip "Otur", dedi.

Böylece Atinalılar üzerine ikinci büyük konferans başladı, ama doğruyu söylemek gerekirse, ben yine pek izleyemedim konuyu. Belki hava çok sıcak olduğundan; ama belki de vadiye baktıkça daha heyecanlı bulduğum başka bir öyküyü düşündüğümünden.

Sonra, güneş neredeyse hiç gölge kalmayacak kadar gökte yükseldiğinde, birbiri ardınca tapınakları gezdik. Babam bana her şeyi gösteriyor, Dor ve İon sütunlarının farkını açıklıyordu. Partenon'da tek bir doğru hattın bulunmadığına dikkatimi çekti. Ve bu koskoca yapının içinde, Atina'nın koruyucu tanrıçası Athena'nın on iki metre yüksekliğinde bir heykelinden başka hiçbir şey yoktu! Yunan tanrılarının Atina'dan daha kuzeyde bulunan yüksek Olympos dağında oturduklarını da öğrendim babamdan. Ama arada sırada yeryüzüne inip insanların arasına karıştıkları da oluyordu. O zaman da insanların oyununda büyük bir joker gibiydiler, babama göre.

Akropol'de bir de küçük müze bulunuyordu, ama ben bu defa da "affımı rica" ettim ve ricam yine kabul edildi. Dışarda bekleyeceğim yeri kararlaştırdık. Tabii müzeyi gezmek istmeyişimin bir nedeni de, pantolonumun cebindeki kitapçtı. Bir taşa oturdum. Büyülü adada, şenliğin yapıldığı salonda elli iki cüce, masaların başına geçmişti; birazdan hepsi birer cümle söyleyecekti...

KARO YEDİSİ

*... herkesin iskambil kartları gibi giyinmesi
gereken büyük bir karnaval ...*

Cüceler hep bir ağızdan konuşup duruyorlardı. Ama sonunda Joker ellerini çırpıp susturdu onları. "Herkes Joker oyunu için bir çift söz düşündü mü?" diye sordu topluluğa.

"Eveeet", diye bağırdı cüceler koro halinde.

"Öyleyse şimdi bu sözler dinlenecek", dedi Joker.

Ve cüceler hemen hep bir ağızdan söyleyiverdiler cümlelerini. Elli iki ses birden birkaç saniye boyunca arı sürüsü gibi vızıldadı. Sonra tam bir sessizlik oldu, sanki her şey olup bitmiş gibi.

"Hep böyle olur", diye fısıldadı Frode. "Ve tabii herkes sadece kendi kendini duyar."

"Çok teşekkürler bu ilginize", dedi Joker. "Ve şimdi de her cümleyi teker teker yeniden dinleyelim. Karo Asıyla başlıyoruz."

Küçük Prenses hemen ayağa kalktı, alnına düşmüş gümüş saçlarını eliyle kaldırıp "*Kader, her yana doğru aynı şekilde büyüyen bir karnıbahardır*" dedi.

Bunu söyleyip yerine oturdu; heyecandan al al olmuştu solgun yanakları.

"Demek bir karnıbahar..." Başını kaşıdı Joker. "Bunlar... akıllıca sözlerdi. Ve şimdi Karo İkisi!"

Karo İkisi de ayağa fırlayıp "*Büyüteç, altınbalığın kabındaki kırığa uymaktadır*", dedi.

"Yaa, öyle mi?", diye karşılık verdi Joker buna da. "Tabii bize *hangi* büyütecin *hangi* kaba uyduğunu da söylesen, daha işe yarardı. Ama bu da gelecek, sıra ona da gelecek! Çünkü bütün bir gerçek, sadece iki Karoya

sığamaz. Sonraki lütfen!"

Karo Üçü kalktı ayağa.

"*Baba ve oğul, kendini bulamayan güzel kadını ararlar*", diye hıçkırdı ve hüngür hüngür ağlamaya başladı. Onu daha önce de ağlarken gördüğümü hatırladım.

Karo Papazı avuttu onu. Joker de, "Peki ama *neden* bulamıyor kendini?" diye sordu. "Neyse, bütün fal kartları açıldığında, bu da belli olur. Sonraki!"

Bu şekilde Karolar peşpeşe kalkıp konuştular.

"*Gerçek şu ki, şişe üfleme ustasının oğlu, kendi düşgücünün ürünlerine deli gözüyle bakmıştır*", dedi Yedili. Cam imalathanesinde de bunu aynen söylemiş olduğunu hatırladım o anda.

Dokuzlunun cümlesi de şöyleydi: "*Figürler, sihirbazın ceket kolundan dökülür ve havada capcanlı buluverirler kendilerini*." Düşünemeyeceği kadar zor bir düşünceyi düşünmek istediğini söylemişti Karo Dokuzu daha önce. Bu sanatta zaten epeyce ustaydı doğrusu.

Sonunda Karo Papazı da, "*Fal bir aile lânetidir*", dedi.

"Çok ilginç!" diye bağırdı Joker. "Daha sadece ilk çeyrek bitti, ama önemli parçalar yerine oturdu bile. Bütünün derinliği görülebiliyor mu?"

Sağda solda fısıldaşmalar oldu, ama sonunda yine Joker konuştu: "Kader çemberinin dörtte üçü eksik henüz. Sıra Sinekte!"

"*Kader, açıklıktan kendi kendini yutan bir yilandır*", dedi Sinek Ası.

Sinek İkisi devam etti sonra: "*Adanın sırrını altın-balık değil, küçük ekmek açar*." Bu cümlenin hep dilinin ucunda olduğu belliydi. Tarlada uyuyakalmadan önce bunun patlar gibi ağzından çıkıvermesini de anlıyordum şimdi: Cümlesini unutmaktan korkuyordu Sinek İkisi.

Joker sırayla bütün cüceleri konuşmaya çağırdı: önce Sineklerin geri kalanını, sonra Kupaları ve son olarak da Maçaları.

"İç paket dış paketi açar, dış paket de iç paketi", dedi Kupa Ası, tıpkı ormandaki ilk karşılaşmamızda yaptığı gibi.

"Güzel bir sabah Kral ve Prens, bilinç zindanından dışarı tırmanırlar."

"Göğüs cebinde güneşte kuruyacak kartlar saklıdır."

Cüceler büyük bir hızla yerlerinden kalkıp konuşuyorlardı, hepsini izleyip anlamam mümkün değildi. Söyledikleri cümleler birbirinden anlamsız laflardı. Bazıları fısıltıyla, bazıları da gülerek konuşuyordu; şiir okur gibi havaya girenleri de vardı; kimisi de hıçkırıyor veya ağlıyordu. Ama bir bütün olarak bakıldığında - eğer bu akıl karıştırıcı, darmadağınık masabaşı konuşmasının bütünlüğünden söz edilebilirse - bir anlam ya da bağlam bulmak imkânsız gibiydi. Buna rağmen Joker, cümleleri sırasıyla not etmek için elinden geleni yapmaktaydı.

En son sıra Maça Papazınındı. Delici bakışlarını Jokere yönelterek, *"Kaderin ne olduğunu bilmek isteyen, ondan daha uzun ömürlü olmalıdır"*, dedi.

Bu cümleyi, bütün söylenenler arasında en akıllıca olanlardan biri saydığımı hâlâ hatırlıyorum. Joker de bu kanıdaydı: Öyle bir alkışladı ki Papazı, zilleri koca bir orkestra gibi şingırdadı. Frode'nin üzüntü içinde başını salladığını gördüm. Kalkıp artık hiç yerinde duramayan ve sürekli masaların arasında koşuşan cücelerin yanına gittik.

Kısa bir süre için bu adanın akıl hastalarına ayrılmış bir yer olduğu düşüncesine geri döndüm. Frode de herhalde onların bakıcısıydı ve sonunda o da aklını yitirmişti. Deniz kazası ve iskambil kartları hakkında -

ya da birden canlanıveren düşgücü şekilleri hakkında - bütün o anlattıkları, hasta bir adamın sayıklamaları olabilir. Emin olabildiğim tek şey şuydu: Büyükanne- min adı gerçekten Stine'ydi ve annem-babam bana gemi direğinden düşüp kolunu inciten bir büyükbabam olduğundan söz etmişlerdi.

Frode gerçekten de elli yıldan uzun zamandır adada yaşıyor olabilir. Deniz kazası geçirip böyle uzun süre hayatta kalabilmiş kişiler olduğunu duymuştum. Yanında bir iskambil destesi bulundurması da gayet normaldi. Ama bu cüceleri Frode'nin düşgücünün yarattığına inanamazdım.

Ayrıca, bir başka ihtimal daha olduğunu biliyordum. Belki de adada geçen bütün bu garip olaylar, sadece ve sadece benim bilincimde yer alıyordu. Belki de ben kendim, birdenbire aklımı yitirmiştim. Örneğin, altınbalıklarla dolu o gölün kıyısında yediğim yemişler, acaba neyin nesiydi? Her neyse, buna kafa patlatmak için çok geçti artık...

Gemi çanını andıran bir ses, düşüncelerimden çekip çıkardı beni. Birinin kolumdan çektiğini hissettim. Jokerdi. Gemi çanları da aslında palyaço giysisindeki çingiraklar.

"Kartlar hakkında ne düşünüyorsunuz?" diye sordu. Karşımda durup başını kaldırarak, benden daha fazlasını bildiğini belli eden bir yüzle baktı bana. Cevap vermedim.

"Söyle", dedi küçük deli. "Birinin düşündüğü bir şeyin birden onun kafasından fırlayıp ortaya çıkıvermesi, kolay kolay olmayacak bir şey değil midir sence?"

"Tabii", dedim. "Tabii ki imkânsız bir şey bu."

"İmkânsız elbette", diye kabul etti. "Ama buna rağmen olmuş gibi gözüküyor."

"Ne demek istiyorsun?"

"Ne söylüyorsam onu. Burada karşılıklı durmuş,

birbirimize bakıyoruz işte. Göğün altında... capcanlıyız bir bakıma. Bilinç zindanından nasıl tırmanılır dışarı? Hangi merdivenle?"

Savmayı denedim onu: "Belki de hep buradaydık."

"Elbette. Ama soru bununla yanıtlanmış olmuyor ki. Kimiz biz, denizci? Nereden geliyoruz?"

Beni de bu felsefi düşüncelerine çekmesinden hoşlanmıyordum. Ama bütün bu sorularına cevap veremediğimi de kabul etmem gerekti.

"Bizler sihirbazın ceket kolundan döküldük ve havada capcanlı buluverdik kendimizi", diye bağırdı. "Çok garip, der Joker. Ya denizci ne düşünür?"

Ancak şimdi farketmiştim, Frode'nin ortadan yok olduğunu.

"Frode nerede?" diye sordum.

"İnsan önce karşısındakinin sorusunu yanıtlar, sonra kendi sorar", dedi Joker ve bir kahkaha kopardı.

"Frode nereye kayboldu?", dedim bir kez daha.

"Biraz hava alması gerekiyordu. Joker oyununun bu aşamasında hep gerekir bu. Çıkacak sonuçtan öyle korkar ki, arada bir donuna işer. O zaman da dışarı gitmesi daha iyidir, der Joker."

Birden koca şenlik salonunda, cücelerin arasında müthiş yalnız hissettim kendimi. Kimse yerinde durmuyor, çok büyük bir doğum günü partisindeki çocuklar gibi, rengârenk şekiller dolanıyordu ortalıkta. Bütün köyü davet etmek gerçekten gerekli miydi yani, diye düşündüm. Ama çevremdeki kalabalığa bakınca, bunun öyle sıradan bir doğumgünü partisi olmadığını anlıyordum. Daha çok herkesin iskambil kartları gibi giyinmesi gerektiği büyük bir karnavaldı buradaki. Ve salonda yeterince yer bulunabilsin diye, bedenlerini küçülten bir ilaç içirilmişti sanki hepsine. Bense partiye çok geç gelmiştim, o esrarengiz içecekten kalmamıştı bana.

"Belki parıldayan içecekten tatmak isteriz?" diye sordu Joker, dudaklarında sinsi bir gülümsemeyle.

Küçük bir şişe uzattı bana. Öyle şaşkındım ki, şişeyi ağzıma götürüp bir yudum içtim. Küçük bir denemeden ne çıkardı ki...

Gerçekten küçücük bir yudumdan ibaretti bu deneme, ama beni tamamıyla etkisi altına alıverdi. Hayatta tadına baktığım her şey ve tatmadığım daha nicesi, bütün bedenimi sardı. Bir zevk seline kapılmıştım sanki. Bir ayak parmağım birden açıkça çilek tadı duymaya başladı. Saçımın bir lülesinde erik ya da muz, sol dirseğimde armut suyu tadı duyuyordum. Ve burnumda baştan çıkarıcı bir koku.

Öyle güzeldi ki, birkaç dakika hiç kıpırdayamadım. Rengârenk giysileri içinde kıpırdanan cüceler, benim düşgücümün ürünleriymiş gibi geliyordu şimdi bana. Bir an sanki kendi kafamın içinde kaybolmuş gibi oldum. Hemen ardından düşgücü yaratıklarının kafamdan dışarıya doğru yürüyüşe geçtiklerini düşündüm. Küçük kaygıların kendilerine engel oluşunu protesto ediyorlardı.

Böyle daha pek çok derin ve acayip düşünce geçti aklımdan. Sanki süzülüp çıkıveriyorlardı kafamın içinden. Şişeyi hiç bırakmamaya kesin karar verdim o anda. Ve boşaldığında da, tekrar doldurmak için ne pahasına olursa olsun, elimden geleni yapacaktım. Bu pırıltılı içeceğe her zaman yeterince sahip olabilmekten daha önemli bir şey olamazdı benim için.

"Nasıl... iyi mi, kötü mü?" diye sordu Joker sırtarak.

İlk kez o zaman gördüm dişlerini. Çıngıraklarının gülümsediğinde bile hafifçe sallanıp ses çıkardığını duyuyordum. Küçük dişlerinin herbiri sanki bu çıngıraklardan birine bağlıymış gibi geldi bana.

"Bir yudum daha alayım", dedim.

Tam o sırada Frode daldı salona. Bize doğru atıldı, yolda Maça Onuna ve Maça Papazına çarpmak zorunda kaldı ve sonunda şişeyi kaptı Jokerin elinden.

"Pis herif!" diye haykırdı.

Cüceler bir an dönüp bize baktılar, sonra yine dansa ve şamataya devam ettiler.

Birden küçük kitapçıktan duman çıktığını farkettim. Aynı anda parmaklarımdan birinde hafif bir yanma hissetmişim. Kitapla büyütecini fırlatıp attım, çevremdeki birkaç kişi zehirli bir yılan tarafından sokulduğumu sanıp bana baktı.

"No problem!" dedim ve büyüteçle kitabı aldım yerden.

Güneşin altında büyüteç, kâğıdı yakmıştı. Kitabı açınca, okuduğum son sayfada irice bir yanık olduğunu gördüm. Ama yanmakta olan başka bir şey daha vardı: Uzun bir bomba fitili. Çünkü kitapçıktaki okuduğum birçok şeyin, kendi başımdan geçenleri yansıttığından artık şüphem kalmamıştı.

Adadaki cücelerın söylediğı birkaç cümleyi fısıldadım kendi kendime: "Baba ve oğul, kendini bulamayan güzel kadını ararlar... Büyüteç, altınbalığın kabındaki kırığa uymaktadır... Adanın sırrını altınbalık değil, küçük ekmek açar... Fal bir aile lânetidir..."

Yo hayır, artık kesinlikle emindim: Benim hayatımla ekmekten çıkan kitapçığı birbirine bağlayan bir sır vardı. Bunun nasıl olabildiğini anlamıyordum. Ama şu kadarı kesindi: Sadece Frode'nin adası değildi büyülu olan; ekmekten çıkan kitabın kendisi de büyülu bir yazıydı.

Bir an aklıma, kitabın benim hayatım ve yaşadıklarım göre sürekli yazılmakta olabileceği geldi. Ama sayfaları çevirdiğimde, zaten sonuna kadar yazılmış olduğunu gördüm.

Hava çok sıcak olduğu halde, birden tuhaf bir şekilde ürperdim.

Babam sonunda yanıma dönünce, hemen oturduğum taştan kalkıp Akropol ve eski Yunanlılar hakkında üç-dört soru sordum ona. Çünkü biraz başka şeyler düşünmem gerekiyordu.

KARO SEKİZİ

... bir büyüyle gelip, bir büyüyle gidiyoruz ...

Dönüş yolunda yine Akropol'ün girişinden geçtik. Babam bu kez uzunca süre durup kente baktı. Areopagos adlı bir tepeyi gösterdi bana. Aziz Paulus oradan Atinalılara bir konuşma yapmış, hiç tanımadıkları, insan eliyle yapılmış tapınaklarda oturmayan bir Tanrı'dan söz etmişti onlara.

Areopagos'un altında Atina'nın Pazar Meydanı yer alıyordu - yani "Agora"; büyük filozoflar oradaki sundurmalarda gezinerek düşüncelere dalarlardı. Ama bir zamanlar güzel tapınakların, yönetim ve mahkeme binalarının bulunduğu bu yerde, şimdi sadece harabeler görülebiliyordu. Sağlamca kalabilmiş tek yapı, demircilik tanrısı Hephaistos'un küçük bir tepedeki tapınağıydı.

"Haydi oraya da gidelim, Hans-Thomas", dedi babam. Bir Müslüman için Mekke neyse, burası da benim için biraz öyle, anlıyor musun? Aradaki fark, *benim* Mekke'min yıkık dökük olması."

Agora'nın kendisi için bir düş kırıklığı olmasından korktuğunu düşüncektim neredeyse. Ama eski Pazar Meydanı'na varıp mermer blokların üstüne tırmanmaya başladığımızda, bu eski kent-devletinin insanları sırf babam için hayata dönmüş ve o da aralarına karışmış gibiydi sanki. Oysa aslında burada dolaşan çok az insan vardı. Yukardaki Akropol'ü binlerce ziyaretçi geziyordu; Pazar Ye-

ri'ne ise arada sırada bir joker uğruyordu ancak.

O zaman aklımdan geçenleri çok iyi hatırlıyorum. Babam iki bin yıl önce muhakkak geçmiş olmalıydı bu Pazar Yeri'nden; en azından, insanın birden fazla yaşam sürdüğü görüşü doğruysa, kesindi bu. Zaten o sırada sanki o zamanları "hatırlarmışçasına" eski Atina hayatını anlatmaktaydı. Burada bulunmuş olduğuna dair kuşku, birdenbire durup kalıntıları göstererek söylediklerini duyduğumda, iyice arttı: "Kum havuzunda bir çocuk, kum ve sudan bir kale yapıyor. Hep yeni bir tane daha yapıp bir an hayranlıkla seyrediyor onu ve sonra bütün kaleyi yıkıyor, üzerine su döküp dümdüz ediyor. İşte zaman da aynen böyle deneyler yapmakta yerküreyle. Burada, şu meydana dünya tarihi yazıldı; olaylar kazındı insanların belleğine ve sonra siliniverdi yine. Yeryüzündeki yaşam, kaynayan bir cadı kazanı gibi hareketli. Ve bir gün bizim de kalıbımızı çıkaracaklar, bizden öncekiler için kullanılmış aynı kırılgan malzemeden. Öncekilerin arasından esen aynı rüzgâr, bizim için de esiyor, taşıyor bizi; o rüzgâr *biziz* zaten ve sonra bizi de öylece bırakıyor düşmeye. Bir büyüyle gelip bir büyüyle gidiyoruz. Yerimizi almaya hazırlanan bir şey var hep. Çünkü ayağımızı bastığımız yer sağlam değil. Kum bile değil bastığımız yer. Biz *kendimiz kumuz*."

Ürperdim; söyledikleri ürkütmüştü beni. Hem sadece *ne* söylediği değil, *nasıl* söylediği de.

Devam etti babam: "Zamandan kaçıp hiçbir yere saklanamayız. Krallardan, imparatorlardan saklanabiliriz, hattâ belki Tanrı'dan bile. Ama za-

mandan saklanmamız imkânsız. Zaman her yerde görür bizi. Çünkü etrafımızda ne var ne yoksa, hepsi bu dur durak bilmeyen unsura bulanmıştır."

Ciddiyet içinde başımı salladım. Ama babam, zamanın öfkesi üzerine büyük konferansının başındaydı henüz.

"Zaman geçmez, Hans-Thomas, saat gibi tıkrıdamaz da. Geçip giden *biziz*, tıkrıdayan da *bizim saatlerimiz*. Zaman, güneşin doğudan doğup batıdan batışındaki gibi bir kesinlikle kendini tarihin içinde sessizce ve hiç acımadan yiyip bitirir. Uygarlıkları yıkar, eski anıtları kemirir ve insan soylarını birbiri ardınca yutar durmadan. O yüzden 'zamanın dişleri'nden söz eder dururuz. Çünkü zaman çiğner de çiğner ve dişlerinin arasındakiler *biziz*, başkası değil."

"Eski filozoflar bu konuları da tartışmış mıydı?" diye sordum.

Başını salladı.

"Şaşırtıcı bir kaynaşmada kısa süreliğine biz de alırız yerimizi. Atılırız yeryüzüne, sanki dünyanın en olağan şeyiymiş gibi bu. Akropol'de insanların nasıl karıncalar gibi dolaştığını gördün. Ama yitip gidecek bütün bunlar. Gidecek ve yerini yeni bir kaynaşma alacak. Çünkü her zaman hazır bekleyen başka insanlar var. Her zaman yeni fikirler çıkıyor ortaya. Hiçbir konu tekrarlanmıyor, hiçbir beste iki kez yapılmıyor... İnsan kadar karmaşık, insan kadar değerli hiçbir şey yok, evlat. Ama yine de ucuz bir süs eşyası gibi muamele görüyoruz."

Anlattıkları öyle kötümserdi ki benim için, araya girmeden edemedim.

"Gerçekten her şey bu kadar kötü mü?" dedim. "Biz..."

"Biraz çeneni tut şimdi!" diye kesti sözümü. "Meraklı bir masaldaki kişiler gibi koşuşup duruyoruz yeryüzünde", diye sürdürdü sonra konuşmasını. "Birbirimize selam veriyor, gülümsüyoruz. Sanki 'Merhaba, bak birlikte yaşıyoruz! Aynı gerçeklikteyiz ya da aynı masalın içinde...' demek istiyoruz birbirimize. Bu inanılmaz bir düşünce değil mi, Hans-Thomas? Evrendeki bir gezegende yaşıyoruz. Ama birazdan çekileceğiz sahneden. Hokus-pokus! - ve işte kaybolduk bile."

Gözucuyla bakıyordum ona. Dünyada daha iyi tanıdığım hiç kimse yoktu. Daha çok sevdiğim de. Ama şimdi orada durmuş Atina'nın eski Pazar Meydanı'ndaki mermer bloklara bakarken, bana tuhaf bir şekilde yabancı gelen bir şey buluyordum onda. Yoksa bütün bu konuşmaları yapan, benim babam değil miydi? Kalıntılar arasında bana rehberlik yapma işini bir ara Apollon ya da iblisin biri ele almış olamaz mıydı? Sanırım gerçekten düşünmüştüm bunları.

"Başka bir yüzyılda yaşıyor olsaydık", diye sürdürdü babam konuşmasını, "hayatımızı başka insanlarla paylaşırdık o zaman. Oysa şimdi sadece başımızı sallayıp gülümseyebiliriz, binlerce çağdaşımızı selamlayıp diyebiliriz ki: 'Hey, sen! Aynı dönemde yaşıyor olmamız ne harika!' Belki bir gün birini dürterim hafifçe. Ve bir kapıyı açıp seslenirim içeriye: 'Hey, ruh!'"

İki eliyle gösterdi, ruhun kapısını nasıl açacağını.

"Yaşıyoruz biz, duyuyor musun beni. Ama sadece şimdi yaşıyoruz. Kollarımızı açıp varolduğumuzu söylüyoruz. Ama işte kenara itiliyoruz, tarihin karanlığına tıkılıyoruz. Çünkü bir kereliğine yaratılmışız. Maskelerin durmadan değiştirildiği sonsuz bir maskeli balonun bir parçasıyız sadece. Oysa daha iyisini hak etmiştik biz, Hans-Thomas. Sen ve ben, adlarımızı sonsuz bir şeye, öyle kum havuzuna atılivermeyecek bir şeyin üzerine kazımayı hak etmiştik aslında."

Bir mermer bloğa oturup derin bir soluk aldı. İşte ancak o zaman anladım, Atina'nın eski Pazar Meydanı'nda yaptığı bu konuşmayı önceden uzun uzun hazırlamış olduğunu. Zaten aslında benimle konuşmuyordu ya da en azından, sadece ben değilim seslendiği. Büyük Yunan filozoflarıyla konuşuyordu babam. Uzak bir geçmişe sesleniyordu.

Bana gelince, henüz tam anlamıyla filozof değildim; ama yine de, kendi fikrime sahip olabileceğimi sanıyordum. Ve sordum: "İnanıyor musun, büyük kum havuzuna atılmayacak bir şeyin olduğuna?"

Ancak bundan sonra, gerçekten benimle konuşmaya başladı; sanırım bu sorumla bir tür trans halinden çekip çıkarmıştım onu.

"Burada", dedi kafasını göstererek. "Fırlatılıp atılamayacak bir şey var burada!"

Bir an için kendini büyük görme hastalığına tutulduğunu sandım, ama sadece kendi kafası değildi gösterdiği.

"Düşünce suda yüzen bir şey değildir, Hans-Thomas. Ben şarkının sadece ilk kıtasını söyledim,

anlıyor musun. Atinalı filozoflar *geçip gitmeyen* bir şeyin olduğunu düşünüyorlardı. Platon buna idealar dünyası demişti. Çünkü çocuğun oynadığı kum havuzunda asıl önemli şey, kumdan yaptığı kale değil. Asıl önemli olan, çocuk daha kaleyi yapmaya başlamadan önce kafasının içinde tasarladığı *resim*. Yoksa neden kaleyi tamamlar tamamlamaz yıkıveriyor ki sence?"

İkinci kıtayı birinciden daha iyi anladığımı itiraf etmeye hazırlanıyordum, ama babam devam etti sözüne: "Bir şeyin resmini ya da maketini yapmaya kalkıp da beceremediğin olmadı mı hiç? Uğraşıp duruyorsun, ama bir türlü olmuyor işte. Bunun nedeni, içindeki resmin ellerinle yapmaya çalıştığın kopyalardan daima daha mükemmel olması. Etrafımızda gördüğümüz her şey böyle. Gördüğümüz her şeyin aslında daha iyi olabileceğini tasarlıyoruz hep. Ya bunu neden yaptığımızı biliyor musun, Hans-Thomas?"

Başımı iki yana sallamaktan başka bir şey gelmedi elimden. Babam öyle heyecanlanmıştı ki, ancak fısıltıyla konuşabiliyordu: "İçimizdeki resimleri hep idealar dünyasından getirdik de ondan. Çünkü bizim asıl yuvamız orası, sevdiğimiz her şeyi zamanın yakalayıp yuttuğu şu kum havuzunun içi değil."

"Yani başka bir dünya var, öyle mi?"

Esrarengiz bir baş hareketiyle yanıtladı bunu babam.

"Bir bedeni kendine ev edinmeden önce, oradaydı ruhumuz. Ve beden zamanın öfkesine yenik düşünce, yine oraya dönecek."

"Gerçekten mi?"

"En azından en büyük Yunan filozoflarından biri olan Platon, böyle düşünüyordu. Bedenlerimizin kaderi, kum havuzundaki kalelerle aynı, bunu değiştirmek imkânsız. Ama içimizde, zamanın dış geçiremeyeceği bir şey var. Zaman ona bir şey yapamaz, çünkü buraya ait değil o. Bakışımızı etrafımızda olup bitenin ötesine yöneltmeliyiz. Çevremizdeki her şey sadece birer taklit, neyi taklit ediyorlarsa, asıl onu görebilmeliyiz."

Söylediği herşeyi anlayabilmiş değildim; ama felsefenin bayağı büyük bir şey ve babamın da gerçek bir filozof olduğunu anlamıştım. Ve eski Yunanlılara şimdi biraz olsun yaklaşabildiğimi sanıyordum. Bize bıraktıkları dünya malı fazla değildi, ama düşünceleri yaşıyordu hâlâ.

Son olarak babam bana, ölüme mahkûm edilen Sokrates'in bir tas dolusu baldıran zehrini içmeden önce kapatıldığı yeri gösterdi. Gençliği baştan çıkarmakla suçlanmıştı. Oysa Atina'deki tek jokerdi Sokrates.

KARO DOKUZU

... hepimiz aynı hamurdanız ...

Akropol ve Pazar Meydanı'ndan ayrıldıktan sonra, dükkanlarla dolu dar sokaklardan geçerek büyük parlamento binasının yanıbaşındaki Syntagma Meydanı'na gittik. Babam yolda ilginç bir iskambil destesi satın aldı, hemen açıp jokeri çıkardıktan sonra geri kalanları bana verdi.

Büyük meydandaki tavernalardan birine oturup yemek yedik. Babam kahvesini içtikten sonra, annemi bulmak için hemen araştırmalara koyulacağını söyledi. Eski Yunanlıların izini sürmek için yaptığımız uzun yürüyüşten sonra ayaklarım iyice ağrımaya başlamıştı; bu yüzden babam kendisini kafede beklememe izin verdi. Annemi bulmak için telefon görüşmeleri yapacak ve hemen yakınımızda olması gereken bir manken ajansına uğrayacaktı.

Babam gittikten sonra, insan kaynayan büyük meydanın kenarında oturdum tek başıma. Ve bir deney yapmaya karar verdim. Yeni destenin bütün kartlarını masaya dizdim, her biri için bir cümle düşündüm. Sonra da bu cümleleri büyük bir masal halinde sıraya koymaya çalıştım. Ama kâğıt-kalem olmadan aklım çok karışıyordu. Onun için birkaç denemeden sonra vaz geçtim.

Bunun yerine yine büyüteçle kitapçığı çıkarıp okumaya devam ettim. Olaylarda önemli bir dö-

nüm noktasının gelmek üzere olduğundan emin-
dim. Çünkü şimdi Joker, cücelerin düşünmüş ol-
duğu bütün o anlamsız cümleleri toparlayacaktı.
Belki o zaman, çok çok uzun zaman önce Fırıncı-
Hans'ın Albert adlı kişiye anlattığı o garip olayla-
rın benimle ilişkisini de anlayabilecektim.

Küçük şişeden içtiğim şey, bütün bedenime iyi gelmiş-
ti; şimdi de bastığım yerin sallandığını hissediyordum.
Sanki yeniden denize çıkmış gibiydim.

"Nasıl verirsin şişeyi ona?" diye bağırان Frode'yi
işittim.

Sonra da Jokerin cevabını: "Çok basit, vermemi öy-
le istiyordu ki!"

Ama bunu gerçekten söylemiş miydi, tam bilemiyo-
rum, çünkü bir an sonra uyuyakaldım. Tekrar uyandı-
ğım da, tepemde Frode'yi gördüm; beni hafifçe tekmeli-
yordu.

"Uyanmalısın!", dedi. "Birazdan Joker büyük bul-
macayı çözecek!"

Hemen ayağa fırladım.

"Ne bulmacası?"

"Joker oyunu, biliyorsun ya işte. Bütün cümleleri
birleştirip bir öykü haline getirecek."

Gerçekten de Joker, cüceleri belli bir şekilde sıraya
dizmekteydi. Yine büyük bir daire oluşuyordu, ama bu
kez bütün renkler birbirine karışmıştı. Öte yandan, ay-
nı sayıların yanyana geldiğini hemen farkettilim.

Joker yine yüksek iskemlesine çıktı. Frode ve ben
de yerlerimize oturduk.

"Bacaklar!" diye seslendi Joker. "Siz Papazlarla On-
lular arasına geçiyorsunuz. Kızlar da Papazlarla As-
ların arasında duracak."

İki kez kafasını kaşıdıktan sonra devam etti: "Si-

nek Dokuzu ile Karo Dokuzu yer değiştirsın."

Bunu duyan gür saçlı Sinek Dokuzu yavaşça öne çıkıp narin Karo Dokuzunun yerini aldı; o da aynı şekilde küçük adımlarla Sinek Dokuzunun yerine geçti.

Joker birkaç küçük düzeltme daha yaptı, artık memnun görünüyordu.

"İşte dağıtım diye buna denir", dedi Frode usulca. "Önce her kartın bir anlamı oluyor, sonra karıştırılıp yeniden dağıtılıyorlar."

Ne dediğini doğru dürüst anlamamıştım, çünkü tam konuşurken birden sol baldırımda belirgin bir limon tadı, sol kulağımda da leylak kokusu hissettim.

"şimdi herkes yine kendi cümlesini söyleyecek", dedi Joker. "Ama ancak parçalar birleşip bir bütün olunca, falın anlamı ortaya çıkacak. Çünkü biz hepimiz aynı hamurdanız."

Birkaç saniye süren tam bir sessizlik oldu. Sonra Maça Papazı "Peki kim başlayacak?" diye sordu.

"Hep böyle sabırsızdır", dedi Frode fısıltıyla.

Joker kollarını açtı.

"Öykünün başı, daha sonrasını belirleyecek tabii", dedi hak vererek. "Ve bizim öykümüz Karo Bacağıyla başlıyor. Buyur, Camcı Prens, söz senin."

"Gümüş gemisi azgın denizde boğulur.", dedi Karo Bacağı.

Hemen sağında sabırsız Maça Papazı duruyordu. "*Kaderin ne olduğunu bilmek isteyen, ondan daha uzun ömürlü olmalıdır*", dedi hemen.

"Hayır, hayır!" diye bağırdı Joker. "Güneşi izliyor bu oyun. Maça Papazı en son sırada!"

Frode'nin yüzü gerilmişti.

"Ben de bundan korkuyordum", diye mırıldandı.

"Neden?"

"Maça Papazının en sonda olmasından."

Cevap vermeye imkân bulamadım, çünkü birden

bütün kafamı şekerleme tadı kapladı. Lübeck'te öyle tatlı bulup yeme olanağımız fazla değildi.

"Baştan başlıyoruz", dedi Joker. "Önce bütün Bacaklar, sonra Onlar ve sonra da güneş yönünde herkes. Lütfen başlayın, Bacaklar!"

Her Bacak kendi cümlesini söyledi:

"Gümüüş gemisi azgın denizde boğulur. Denizci durmadan büyüyen adaya sürüklenir. Göğüs cebinde güneşte kuruyacak kartlar saklıdır. Elli üç resim şişe üfleme ustasının oğluna arkadaşdır."

"Bu çok daha iyi oldu ", dedi Joker. "Öykümüz böyle başlıyor işte. Öyle çok muazzam bir şey değil belki, ama ne de olsa bir başlangıç. Onlular devam etsin lütfen!"

Onlular sürdürdü öyküyü:

"Henüz renkler solmadan elli üç cüce, yalnız denizcinin düşgücünde şekillenir. Ustanın bilincinde tuhaf figürler dans eder durur. Usta uyurken, cüceler kendi yaşamlarını sürer. Güzel bir sabah Kral ve Prens, bilinç zindanından dışarı tırmanırlar."

"Bravo! Bundan daha özlü söylenemezdi böyle bir şey!" diye bağırdı Joker. "Dokuzlular!"

"Hayal ürünleri, yaratan mekândan yaratılmış mekâna sıçrar. Figürler, sihirbazın ceket kolundan dökülür ve havada capcanlı buluverirler kendilerini. Hayal ürünleri güzeldir, ama biri hariç hepsi, anlama yetilerini yitirmişlerdir. Oyundakilerden sadece Joker, görünenin ardını görür."

"Ne kadar doğru! Çünkü gerçek, yalnız bir şeydir. Sekizliler!"

"Parıldayan içecek Jokerin duyularını köreltir. Joker parıldayan içeceği tükürüp atar. Küçük deli, yalan iksiri olmadan daha açık seçik düşünebilir. Tam elli iki yıl sonra kazazedenin torunu köye gelir."

Bunu doğrulayan bir bakış attı Joker bana.

"Yedililer!" diye emretti sonra.

"Gerçek, kartlardadır. Gerçek şu ki, şişe üfleme ustasının oğlu, kendi düşgücünün ürünlerine deli gözüyle bakmıştır. Hayaller, hayret verici bir ayaklanma başlatır ustaya karşı. Usta yakında ölecektir; cüceler öldürmüştür onu."

"Aman aman! Altılılar!"

"Güneş Prensesi, denize giden yolu bulur. Büyülü ada kendi içinden parçalanır. Cüceler elindeki kozlar çok zayıftır. Masal parçalanıp dağılmadan, fırıncının oğlu kurtulur."

"Bak bu daha iyi. Sıra sizin, Beşliler! Yüksek ve anlaşılır bir sesle konuşmalısınız. Çünkü burada en ufak bir hatanın çok üzücü sonuçları olabilir."

Üzücü sonuçlardan söz etmesi aklımı karıştırdı iyice. Bu yüzden ilk cümleyi anlayamadım.

"Fırıncının oğlu dağlara çekilir, ücra bir köyde yaşar. Fırıncı büyülü adanın hazinelerini saklamaktadır. Neler olacağını kartlar söyler."

Joker coşkuyla ellerini çırpı bunun üzerine.

"Çeşitli kişilere hoş olmayan şeyler anlatıldı", dedi. "Bu oyunun iyi tarafı, sadece olup bitmiş şeyleri söylemekle kalmayıp olabilecekleri da haber vermesi. Ve henüz falın yarısına geldik daha."

Dönüp Frode'ye baktım. Bir elini omuzuma koyup neredeyse duyulmayan bir sesle fısıldadı: "Doğru söylüyor, oğlum."

"Ne demek istiyorsun?"

"Ölümüm yaklaştı benim."

"Saçma!" diye gösterdim tepkimi. "Böyle aptalca bir oyunu ciddiye alamazsın!"

"Bu sadece bir oyun değil, evlat."

"Ölemezsin sen!", diye bağırardım birden. Dairedeki cüceler birçok başlarını kaldırıp bize doğru baktı.

"Her yaşlı insanın ölme hakkı olmalı, oğlum. Ama

öleceğimiz zaman, kaldığımız yerden devam edecek birinin olduğunu bilmek, güzel bir şey. "

"Ben de bu adada öleceğim", dedim.

Yumuşak bir sesle yanıtladı yaşlı adam: "Ama duymadın mı: *Fırincının oğlu dağlara çekilir, ücra bir köyde yaşar. Sen değil misin fırincının oğlu?*"

Joker yine el çırpı; bütün salon zillerinin şingırtısıyla dolmuştu.

"Sessiz olun!" diye emretti. "Devam edin, Dörtlüler!"

Beni ilgilendiren tek şey, Frode'nin ölebileceği düşüncesiydi. Onun için sadece Sinek Dördü ve Karo Dördünün dediklerini duyabildim.

"Annesini hastalık alan terkedilmiş çocuğa Dorf yuva olur. Fırıncı ona parıldayan içecekten verir ve güzel balıkları gösterir."

"Ve şimdi de Üçlüler. Buyrun lütfen!"

Heyecandan yine sadece iki kişinin sözlerini anlayabildim.

"Denizci güzel kadınla evlenir, kadının bir oğlu olur, sonra kendini bulmak için güneydeki ülkeye gider. Baba ve oğul, kendini bulamayan güzel kadını ararlar."

Üçlüler cümlelerini söyledikten sonra Joker, bir kez daha girdi araya.

"Bu sıkı bir eldi doğrusu!" dedi övgüyle. "Şimdi de uzak ülkelere yelken açalım!"

Başımı Frode'ye çevirdim yine ve gözlerinin yaşla dolduğunu gördüm.

"Anlamıyorum bütün bunları", dedim akıl karışıklığı içinde.

"Psst!" diye fısıldadı Frode. "Öyküyü dinlemelisin, oğlum."

"Öyküyü mü?"

"Ya da geleceği, evlat. Ama o da öyküye ait zaten.

◆

Bu oyun bizi pek çok kuşak boyunca geleceğe taşıyor. Uzak ülkeler derken Jokerin kastettiği işte bu. Kartlardaki her şeyi anlayamayız, ama bizden sonra daha çok insan gelecek."

"İkililer!" dedi Joker.

Söylenen her şeyi aklımda tutmaya çalıştım, ama dört cümleden ancak üçünü kavrayabildim - vücudumdaki çeşit çeşit tat, beni şaşırtmaya devam ediyordu hâlâ.

"Soğuk elleri olan cüce ücra köye giden yolu gösterir ve kuzeydeki ülkeden gelen çocuğa yolculukta kullanсын diye büyüteç verir. Büyüteç, altınbalığın kabındaki kırığa uymaktadır. Adanın sırrını altınbalık değil, küçük ekmek açar."

"Çok hoş!" diye bağırdı Joker. "Büyüteçle ekmegin bütün öykünün anahtarı olduğunu biliyordum... Ve şimdi de Aslar. Buyrun lütfen, Prensesler!"

Yine sadece üç cümleyi anlayabildim.

"Kader, açlıktan kendi kendini yutan bir yilandır. İç paket dış paketi açar, dış paket de iç paketi. Kader, her yana doğru aynı şekilde büyüyen bir karnıbahardır."

"Kızlar!"

İçinde bulunduğum durum, ancak iki cümleyi kavramama izin verdi bu defa.

"Ekmekçi büyümlü boruya konuşur, sesi yüzlerce mil uzaktan duyulur. Denizci sert içeceği tükürüp atar."

"Ve şimdi de Krallar, iyi düşünülmüş birkaç gerçeikle tamamlayacaklar falı. Haydi Papazlar! Sizi dinliyoruz."

Bu kez hemen her şeyi anladım. Sinek Papazının cümlesini kaçırdım sadece.

"Fal bir aile lânetidir. Görünenin ardını gören bir Joker her zaman bulunur. Kaderin ne olduğunu bilmek isteyen, ondan daha uzun ömürlü olmalıdır."

Kaderden uzun ömürlü olmak gerektiğini üçüncü kez söylüyordu Maça Papazı. Joker ve diğer cüceler hep birlikte el çırpıyorlar.

"Bravo!" diye bağırdı Joker. "Bu fallla hepimiz gurur duyabiliriz, çünkü herkesin katkısı oldu ona."

Yine alkışladı cüceler; Joker eliyle göğsüne vurdu.

"Joker günü kutlu olsun Jokere", diye bağırdı. "Çünkü gelecek onundur!"

KARO ONU

*... bir gazeteci kulübesinin
arkasından bana bakıyordu
küçük bir adam ...*

Kitapçıktan gözlerimi ayırdığımda, çılgınca bir düşünce seli akın etti kafamın içine. Yunanlıların ellerinde gazeteler ve diplomat çantalarıyla etrafımda durmadan gidip geldikleri bu büyük Stygma Meydanı'nda, bir şey daha da açık hale gelmişti benim için. Ekmekten çıkan kitapçık bir kehanet kitabıydı ve yapmakta olduğum geziyi bundan yüz elli yıl önce büyülü adada gerçekleşen olaylara bağlıyordu.

Okuduğum sayfalara bir daha göz attım. Gerçi Fırıncı-Hans kehanetin tamamını duyamamıştı, ama yine de birçok cümle açıkça birbirine bağlanıyordu:

"Fırıncının oğlu dağlara çekilir, ücra bir köyde yaşar. Fırıncı büyülü adanın hazinelerini saklamaktadır. Neler olacağını kartlar söyler. Annesini hastalık alan terkedilmiş çocuğa Dorf yuva olur. Fırıncı ona parıldayan içecekten verir ve güzel balıkları gösterir..."

Belli ki fırıncının oğlu, Fırıncı-Hans'tı; Frode de anlamıştı bunu zaten. Ücra köy de Dorf olmalıydı. Ve annesini hastalık alan çocuk - bu da Albert'ten başkası olamazdı.

Fırıncı-Hans iki Üçlünün cümlelerini kaçırdı

mıştı. Ama diğer iki cümleyi, İkililerin duyabildiği cümleleriyle beraber okuyunca, yine açık bir anlam bütünü çıkıyordu:

"Denizci güzel kadınla evlenir, kadının bir oğlu olur, sonra kendini bulmak için güneydeki ülkeye gider. Baba ve oğul, kendini bulamayan güzel kadını ararlar. Soğuk elleri olan cüce ücra köye giden yolu gösterir ve kuzeydeki ülkeden gelen çocuğa yolculukta kullansın diye büyüteç verir. Büyüteç, altınbalığın kabındaki kırığa uymaktadır. Adanın sırrını altınbalık değil, küçük ekmek açar."

Apaçık sözlerdi bunlar benim için, ama anlayamadığım cümleler de vardı:

"İç paket dış paketi açar, dış paket de iç paketi... Ekmekçi büyümlü boruya konuşur, sesi yüzlerce mil uzaktan duyulur... Denizci sert içeceği tükürüp atar..."

Eğer son cümle babamın artık her akşam içmekten vaz geçeceği demekse, hem onu hem de bütün bu kehaneti çok seveceğim kesindi.

Sorun, Fırıncı-Hans'ın elli iki cümleden sadece kırk ikisini anlayabilmiş olmasıydı. Özellikle işin sonuna doğru dikkati dağılmıştı ve bu da normaldi, çünkü insan bu Joker oyununa daldıkça, içinde bulunduğu zamandan uzaklaşıyordu. Frode'yle Fırıncı-Hans için bütün bunlar herhalde oldukça bulanıktı. Bulanık şeyleri hatırlamak da, açık seçik olanlardan çok daha zordur.

Ama zaten bugün de bu eski kehanet, benden başka herkes için esrarengiz ve bulanık bir şey olurdu. Çünkü soğuk elleri olan cücenin kimin nesi olduğunu benden başka bilen yoktu. Büyütece

◆

sahip olan da bendim, bir tek ben. Ve ekmekçiğin nasıl olup da büyülü adanın sırrını açtığını benden başka kimse anlayamazdı.

Fırıncı-Hans biraz daha dikkat etse olmaz mıydı sanki! Sırf o dikkatini toplayamadı diye, eski kehanetin önemli bir bölümü her zaman gizli bir hazine olarak kalacaktı, hem de tam babamdan ve benden bahseden bölümü. Eminim cüceler annemi bulup bulamayacağımız ve bizimle Norveç'e dönüp dönmeyeceği hakkında da bir şeyler söylemişlerdi.

Oturmuş kitapçığı karıştırırken, birden küçük bir adamın bir gazeteci kulübesinden bana baktığını farkettim. Önce çocuğun biri beni gizlice seyredip eğleniyor sandım, ama sonra anladım. Benzin istasyonundaki cüceydi bu. Sadece bir an görebilmiştim onu, sonra hemen kayboluverdi.

Birkaç saniye donakaldım korkudan, ama sonra düşünmeye başladım. Neden bu kadar korkuyordum ki cüceden? Beni izlediği kesindi, ama bu, kötü bir amacı olduğu anlamına gelmezdi. Belki de büyülü adanın sırrını biliyordu. Ve belki de bu yüzden bana büyütecisi vermiş, Dorfa göndermişti; ekmekten çıkan o kitapçığı okumamı istiyordu çünkü. Eğer bu doğruysa, başımdan daha neler geçeceğini bilmek istemesi de gayet normaldi. Böyle bir öykü okuma imkânı öyle her zaman bulunan bir şey değildi ne de olsa.

Babamın yaptığı şaka geldi aklıma yeniden, yani cücenin Yahudi bir sihirbaz tarafından yüzlerce yıl önce yaratılmış yapay bir insan olduğu. Tabii bunu ciddi söylememişti. Ama gerçekten böyle olsa, o zaman Albert ve Fırıncı-Hans'la da

karşılaşmış olabilirdi cüce.

Daha fazla düşünmem ya da okumam mümkün değildi artık, çünkü babam Meydan'dan bana doğru geliyordu alelacele. Onca insan arasından seçiliyordu onlara göre uzun boyuyla. Kitapçığı cebime soktum hemen.

"Çok mu uzun sürdü?" diye sordu babam nefes nefese.

Başımı salladım iki yana. Cücenin tekrar ortaya çıktığından ona söz etmemeye karar verdim kendi kendime. Bizi bir cücenin izliyor olması, okuduğum onca şeyin yanında küçük bir ayrıntı sayılırdı zaten.

"Ne yaptın bunca zaman?" diye sordu babam.

Kartları gösterip fal açtığımı söyledim. O sırada garson gelip ısmarladığım son kolanın parasını istedi.

"Çok küçük!" dedi.

Bu laftan bir şey anlamayan babam başını salladı; ben tabii garsonun kitapçıktan söz ettiğini hemen anlamıştım. Açıklama yapmak zorunda kalacağımdan korkup büyütecı çıkardım cebimden, garsona doğru kaldırıp "Hem küçük, hem güzel", dedim.

"Evet, evet!" dedi o da.

Bir kez daha paçayı sıyırmıştım.

Kafeden çıkarken "Kartları inceledim", dedim.

"Acaba gözle göremediğimiz bir şey var mı diye."

"Peki ne sonuç çıktı?" diye sordu babam.

"Bir bilsen", dedim sır dolu bir ifadeyle.

KARO BACAĞI

*... bütün gururu Joker olma
isteğinden kaynaklanıyordu ...*

Oteldeki odamıza varınca, annemi bulma konusunda bir şey yapabildi mi diye sordum babama.

"Modellere iş için aracılık eden biriyle görüş-tüm", dedi. "Bütün Atina'da Anita Tørå adlı bir model olmadığından eminmiş adam, hem de tamamen emin. Buradaki bütün modelleri tanıdığını söylüyor, en azından yabancı olanları."

O andaki görünüşüm, Eylül ayında güneşin batışı gibiydi muhakkak, üstelik bir de yağmur yağmaya başlıyordu bu kez. Gözyaşlarımın ta içerilerden gelip gözkapaklarıma dolduğunu hissediyordum. Herhalde bu yüzden, aceleyle ekledi babam, "Dergideki resmi gösterdim o zaman. Bu harekete geçirdi onu. Annenin burada Sol Strand adını kullandığını söyledi bana. Ve yıllardır Atina'nın en aranan modellerinden olduğunu anlattı."

"Sonra?" diye sordum.

Babam kollarını açıp "Yarın öğle yemeğinden sonra telefon edeceğim ona", dedi.

"Hepsi bu mu?"

"Öyle. O zamana kadar beklemekten başka yapabileceğimiz bir şey yok, Hans-Thomas. Hadi terasa çıkalım en iyisi. Yarın Pire'ye gideceğiz; orada da telefon var nasıl olsa."

Terastan söz etmesi aklıma bir şey getirmişti.

Cesaretimi toplayıp "Bir şey daha var", dedim.

Babam boş bir yüzle baktı bana. Yoksa lafı ne-reye getireceğimi biliyor muydu acaba?

"Düşüneceğin bir şey vardı. Ve çabuk düşün-men konusunda anlaşıştık."

Rahat bir şekilde gülmeye çalıştı, ama pek ol-madı.

"Ha, o mu?" dedi. "Söyledim ya, Hans-Thomas, düşünceğim. Ama bugün yorucu bir gündü."

Bir fikir geldi aklıma. Babamın çantasını açıp çorap ve tişörtlerin arasında bir şişe "Schnaps" buldum. Göz açıp kapayınca kadar banyoya koştum ve bütün bu pisliği tuvalete boşaltıverdim. Babam arkamdan yetişip de ne yaptığımı anladığında artık çok geçti; yapabileceği tek şey, ben si-fonu çekene kadar eğilip klozetin içinde kalan son yudumları içmek olurdu ancak. Ama neyse ki bu kadar düşmemişti henüz. Ne yaptığımı gördüğü anda bir kaplan gibi kükresin mi, yoksa küçük bir köpek gibi kuyruk mu sallasın, karar veremedi önce. Ama sonunda "Okay, Hans-Thomas", dedi. "Sen kazandın."

Yine odaya dönüp pencerenin önüne oturduk. Ben başımı kaldırmış babama bakıyordum, o da Akropol'e.

"Parıldayan içecek jokerin duyularını köreltir", dedim.

Şaşkınlık içinde bana baktı babam.

"Ne zırvalıyorsun öyle Hans-Thomas? Dünkü Martini'nin etkisi hâlâ geçmedi galiba?"

"Geçti tabii. Demek istediğim, gerçek bir joke-rin alkollü içki içmeyeceği. Çünkü alkol olmayınca

daha açık seçik düşünebilir joker."

"Biraz kaçıksın sen", dedi babam başını sallayarak. "Ama kalıtımsal bir şey bu zaten."

Onu en hassas noktasından yakaladığımı biliyordum, çünkü bütün gururu, joker olma isteğinden kaynaklanıyordu. Yine de, şu anda kanalizasyonda akmakta olan o kalitesiz içkiyi düşünmediğinden emin değildim. Onun için, "Hadi bakalım, şimdi gerçekten çıkıyoruz terasa", dedim. "Limonata filan ne varsa, tadına bakacağız. Örneğin kola içebilirsin ya da Seven-Up, portakal suyu, domates suyu ya da armut gazozu. Yoksa bir kerede hepsini birden mi denemek istersin? Bardağını çıkırdayan buzlarla doldurup koca bir kaşıkla karıştırabilirsin..."

"Bu kadarı yeter, teşekkür ederim", diye kesti sözümü.

"Ama bir anlaşma yaptık, öyle değil mi?" diye ısrar ettim.

"Yes, sir. Ve eski bir denizci asla sözünden dönmeyiz."

"Harika! Ödül olarak akıl almaz bir öykü anlatacağım sana."

Çatıya çıkıp yine önceki akşamki masamıza oturduk. Az sonra yine aynı garson geldi. İngilizce olarak gazoz çeşitlerini sordum. Sonunda iki bardak ve dört değişik gazoz istedik. Adam başını salladı, bir akşam çok fazla alkol, öbür akşam çok fazla soda, gibisinden bir şeyler homurdandı. Babam konuya açıklık getirdi bunun üzerine: İki akşam birbirini dengelemiş oluyordu, böylece adaletin ne

umulmadık yerlerde ortaya çıktığını görmek mümkündür.

Hayretten ağzı açık kalan garson yanımızdan uzaklaştığında da, "Ya işte, Hans-Thomas", dedi. Milyonluk bir kentte, şu muazzam karınca yığınının içinde belli bir karıncayı bulmaya çalışıyoruz."

"Ama ne de olsa Kraliçe o", dedim ve bu yanıtımın çok yerinde olduğunu düşündüm aynı anda. Babam da öyle bulmuştu belli ki: Kocaman bir gülümseme gönderdi bana. Sonra da "Ve bu karınca yığını öyle iyi örgütlenmiş ki", dedi, "üç milyon iki yüz otuz sekiz bin dokuz yüz beş numaralı karıncayı bulmak mümkün."

Tabii bu konuda bir parça felsefe yapmadan edemezdi, "Aslında Atina beş milyar karıncanın yaşadığı çok daha büyük bir yuvanın küçük bir gözünden ibaret. Ve bu beş milyarın arasında belli bir karıncayı bulmak, hemen her zaman mümkün. Tek yapmamız gereken, telefonu açıp bir numara çevirmek. Çünkü bu gezegende milyarlarca telefon var, Hans-Thomas. Alpler'in tepesinde, Afrika ormanlarının ortasında, Alaska'da, Tibet'te, her tarafta... Ve bunların hepsini oturma odasındaki telefondan arayıp bulabiliyorsun."

Dehşetle sıçradım oturduğum yerde.

Heyecan içinde "Ekmekçi büyüğü boruya konuştur, sesi yüzlerce mil uzaktan duyulur", diye fısıldadım.

Joker oyunundaki bu cümlelerin ne demek olduğunu birden anlayıvermiştim.

Babam umutsuzca iç çekti.

"Bu da ne demek şimdi?" diye sordu.

Ne diyeceğimi bilemiyordum, ama bir şey söylemek *zorundaydım* kesinlikle.

"Sen Alpler'den söz ettin ya, ekmekçi geldi aklıma, hani o gecelediğimiz küçük köyde bana üzüm-lü ekmek ve gazoz vermişti. Onun da bir telefonu vardı. Şimdi düşündüm de, dünyanın her yanındaki insanlarla konuşabilir isterse. Santralı arayıp yeryüzünde istediği herkesin numarasını öğrenebilir."

Babam pek tutmamıştı bu cevabı, onun için de hiç konuşmadan Akropol'ü seyretti bir süre.

"Ne olursa olsun, felsefenin sana ağır geldiği söylenemez", dedi sonunda.

Başımı salladım iki yana. Kitapçıkta okuduğum onca şeyi kendime saklamak giderek zorlaşmaya başlamıştı.

Kentin üstüne karanlık çöküp Akropol aydınlatıldığında "Bir öykü anlatacağıma söz vermiştim", dedim.

"Haydi öyleyse!" dedi babam.

Başladım anlatmaya. Ekmekten çıkan kitapçıkta okuduğum birçok şeyden söz ettim - Albert ve Fırıncı-Hans'tan, Frode'den, büyülü adadaki iskambil kartlarından. Ama yine de, Dorf'taki yaşlı fırıncıya verdiğim sözü tutmamış olduğumu düşünmüyordum. Çünkü sanki kendim uyduruvermişim gibi anlatıyordum her şeyi. Birkaç yeri biraz değiştirmem gerekti. Bir de, kitapçıktan hiç söz etmemeye dikkat ediyordum.

Babamın etkilendiği açıkça belliydi.

"İnanılmaz bir düşgücün var, Hans-Thomas", dedi. "Belki de filozof olmak yerine yazarlığı dene-

sen daha iyi olur."

Bir kez daha hak etmediğim bir övgü almış oldum böylece.

O akşam yattığımızda, ilk uyuyan ben oldum. Aslında uykum gelene kadar epeyce zaman geçmesi gerekti, ama babamın uykuya dalması bu kez daha uzun sürdü. Son farkına vardığım şey, kalkıp pencereye dayandığıydı.

Sabah uyandığımda babam uyuyordu hâlâ. Kış uykusuna henüz yeni yatmış bir ayıya benziyordu görünüşü.

Büyüteçle kitapçığı aldım, büyük Joker oyunundan sonra büyümlü adada neler olup bittiğini okumaya koyuldum.

KARO KIZI

*... sonra kendini kaybedip
ağlamaya başladı küçük palyaço ...*

Jokerin kendi kendini öven sözlerinden sonra, cücelerin yaptığı çember dağıldı. Yine eğlence başlamıştı. Bazı cüceler meyva kaplarına dadanmıştı; bazıları da pırlıtlı içeceği gövdeye indiriyor, bağıra çağıra duydukları tatları söylüyorlardı.

"Bal!"

"Lavanta!"

"Çöğürtlen!"

"Tancar!"

"Kuğday!"

Frode bana baktı. Yüzü kırıksıklıklarla dolmuş ak-saçlı bir ihtiyardı, ama gözleri değerli taşlar gibi ışıldı-yordu hâlâ. Çok duyduğum bir sözü hatırladım o anda: Gözler ruhun aynasıydılar.

Sonra Joker el çırpıtı yine.

"Joker oyununun derinliği kavrandı mı?" diye seslendi salona doğru.

Kimse cevap vermeyince, sabırsızca kollarını salladı.

"Artık anlaşıldı mı Frode'nin kartları saklayan denizci olduğu? Ve bizim de oyundaki kartlar olduğumuz? Yoksa yine oyuna mı gelindi?"

Salondaki cücelerin, küçük delinin neden söz ettiğini anlamadıkları belliydi. Onunla ilgilenmeye de pek niyetleri yoktu.

"Aman ne şamatacı şey!" diye söylendi Karo Kızı.

"Öyle, gerçekten çekilmez biri", dedi bir Maça.

Küçük Joker mutsuz görünüyordu.

"Hiç kimse anlamıyor mu bunu?" diye sordu yine. Öyle gerilmişti ki, hiç kıpırdamadan oturmaya çalıştığı halde, zilleri kendiliğinden şıngırdıyordu.

Cüceler koro halinde "Hayır!" diye yanıtladılar onu.

"Frode'nin hepimizi deli yerine koyduğu belli değil mi? Ve delinin de ben olduğum?"

Birçok cüce kulaklarını tıkamıştı şimdi, birkaç tanesi gözlerini de yummuştu. Bazıları mor gazozdan içti hemen. Sanki Jokerin ne demek istediğini anlamamak için çaba harcar gibiydiler.

Maça Papazı pırıltılı içeceklerle dolu bir şişeyi kaldırıp Jokerin önünde tuttu.

"Bulmaca çözmeye mi, yoksa mor gazoz içmeye mi geldik buraya?" diye bağırdı.

"Gerçeği dinlemeye geldik", dedi Joker.

Frode kolumu tutup kulağıma fısıldadı: "Bu iş bitince adada yarattıklarımın geriye ne kalacağı belli değil."

"Onu durdurmaya çalışsam mı?" diye sordum.

Frode başını salladı.

"Hayır, hayır. Fal artık kendi kurallarını izlemeli."

O sırada Maça Bacağı fırlayıp Jokeri oturduğu iskemleden çekip kaldırdı, üzerine çullandı. Diğer Bacaklar da yardıma geldiler. Üçü küçük deliyi sıkıca tutuyor, Sinek Bacağı da bir şişeden zorla mor gazoz içirmeye çalışıyordu. Ama Joker bütün gücüyle karşı koydu, yılan gibi kıvrıldı, ağzına döktükleri sıvıyı tükürüp attı hep. Hattâ sonunda kurtulmayı başardı ellerinden.

"Joker parıldayan içeceği tükürüp atar!" diye bağırdı ve ağzını sildi. "Küçük deli, yalan iksiri olmadan daha açık seçik düşünebilir!"

Bunu söylerken bir yandan da Sinek Bacağının elinden şişeyi kapıp yere fırlattı. Paramparça oldu şişe. Sonra masalara atılıp çılgınlar gibi bütün şişe ve sü-

rahileri kırmaya başladı. Cam parçaları uçuşuyordu havada. Dolu gibi yağıyordu keskin kırıklar her taraftan, ama garip bir şekilde cücelerin hiçbirine bir şey olmuyordu. Sadece Frode'nin eli çizilmişti. Bir damla kan aktığını gördüm yaradan.

Joker durduğunda bütün mor gazoz büyük, yapışkan birikintiler halinde yere yayılmıştı. İkililer ve Üçlülerden birkaçı yere diz çöküp cam kırıklarına aldırmadan bu pırıltılı sıvıyı yalamaya çalıştılar. Ağzlarına küçük cam parçaları doluyordu hep, ama dillerinde en ufak bir kesik bile olmadan tükürüyorlardı bunları. Kendilerinden geçmiş haldeydiler; ama cücelerin arasında müthiş bir öfkeye kapılmış olanlar da vardı.

Maça Papazı aldı sözü sonunda.

"Bacaklar!" diye seslendi. "Size emrediyorum, kesin şu delinin kafasını!"

Dört Bacak da kılıçlarını kınlarından çekip Jokerin üstüne yürüdüler.

Olanları izlemekle yetinmem artık mümkün değildi, ama tam yerimden kalkıyorken kuvvetli bir el tuttu beni.

Jokerin küçük yüzünü umutsuzluk kaplamıştı.

"Tek Joker var sadece..." diye mırıldandı. "Başka hiç... hiç yok..."

Sonra kendini kaybedip ağlamaya başladı küçük palyaço.

Bacaklar geriledi. O ana kadar kulaklarını ya da gözlerini kapamış olan cüceler bile başlarını kaldırıp korku içinde ona baktılar. Küçük şaklabanın yaptığı her türlü tuhaflığa alışmışlardı, ama belli ki ağladığını ilk kez görüyorlardı.

Frode'nin gözlerinin de yaşlarla dolduğunu farkettim. Yaratıklarının hiçbirini bu küçük kışkırtıcı kadar benimsememiş olduğunu anladım o anda. Kolunu Jokerin omuzuna koymayı denedi.

"Ama, ama..." diye avutmaya çalışıyordu onu. Ama Joker Frode'nin kolunu silkeleyip uzaklaştırdı kendinden.

Kupa Papazı öne çıkıp yüksek sesle, "Ağlayan kafaları kesmenin yasak olduğunu hatırlatmak zorundayım", dedi.

"İska yah!" diye bağırdı Maça Bacağı.

Kupa Papazı devam etti sözüne: "Ayrıca eski bir kurala göre bir kafa, ancak sözlerini bitirdikten sonra kesilebilir. Henüz bütün kartlar açılmadı masaya. Bu durumda başını kesmeden önce Jokerin masaya yatırılmasını emrediyorum."

"Teşekkür ederim sevgili Kıral!" diye hıçkırdı Joker. "Bu falda tam on üç iyi yüreğe sahip olan, bir tek sen varsın."

Dört Bacak hemen Jokeri kaldırıp masaların üstüne yatırdılar. Ama ne yatış: Sirtüstü uzanmış, ellerini başının altında kavuşturmuş ve bacak bacak üstüne atmıştı Joker. O durumda, etrafında toplanan cücelere bir konuşma yaptı.

"Bu köye en son ben geldim", diye başladı. "Ve hepiniz biliyorsunuz, başkalarından farklıydım ben. Bu yüzden çoğu zaman yalnız kaldım."

Bir şey, cüceleri dikkatle ve çıt çıkarmadan dinlemeye itmiş gibiydi. Ne de olsa Jokerin neden böyle farklı olduğunu merak etmişlerdi hep.

"Hiçbir yer evim değil benim", diye devam etti. "Ne Kupayım ben, ne Karo, ne Sinek ne de Maça. Papaz veya Bacak, Sekizli ya da As da değilim. Ama buradayım işte, sadece Joker olarak. Ve kim olduğunu bu Jokerin, kendim bulup çıkarmak zorunda kaldım. Ne zaman başımı oynatsam, çınlayan zillerim bana bir ailem olmadığını hatırlatıyor. Sayım yok, hiçbir sanat da öğrenmedim. Ne Karolar gibi cam üfleme işini, ne Kupalar gibi fırıncılığı beceriyorum. Ne Sineklerin becerikli el-

leri, ne Maçaların kuvvetli kasları var bende. Öyle dolanıp durdum ortalıkta ve hep başkalarını izlemek zorunda kaldım. - Ama işte bu şekilde, siz ötekilerin hiç göremediği türlü çeşitli şeyler fark ettim."

Joker konuşurken ayağını sallayıp duruyor, çingirakları hafifçe şingirdiyordu.

"Siz her sabah günlük işlerinize gidiyordunuz, ama aslında hiçbir zaman tam uyanık değildiniz. Belki güneşi, ayı, yıldızları ve dünyanın üstünde hareket eden her şeyi gördünüz, ama bunların *gerçekte* nasıl olduğunu hiç göremediniz. Ama Joker öyle değildi, çünkü o bir kusurla gelmişti dünyaya: Her şeyin çok derinini ve fazlasını görüyordu."

"Çıkar öyleyse ağzından baklayı, seni deli!" diye kesti sözünü Karo Kızı. "Madem bizim göremediğimiz bir şey biliyorsun, söyle bakalım, neymiş!"

"*Ben kendimi gördüm!*" diye bağırdı Joker. "büyük bir bahçede çalılıarın ve ağaçların arasında sürünüşümü gördüm."

Bir soru çıkıverdi Karo İkिलisinin ağzından: "Sen kendini yukardan görebilir misin? Gözlerin kuşlar gibi kanatlı mı yoksa?"

"Aslında evet. Çünkü kendine sadece aynada bakmak yetmez, hani köydeki dört Kraliçenin hep yaptıkları gibi. Onlar dış görünüşleriyle o kadar meşguller ki, yaşadıklarının farkında değiller."

Karo Kızı müthiş öfkelenmişti: "Hiç böyle bir küstahlık gelmemiştii başıma. Bu delinin zırvalarını daha ne kadar dinleyeceğiz?"

"Ama sadece gördüğüm bir şey yok, hissettiğim bir şey de var", diye devam etti Joker konuşmaya. "Kendimi çok... capcanlı bir yaratık olarak hissediyorum... garip bir varlık... cildim, saçlarım ve her şeyimle... hayat dolu bir kukla... lastik gibi sapasağlam. Nereden çıktı bu lastik adam, diye sorar Joker."

"Bırakalım mı, daha konuşsun?" dedi Maça Papazı. Kupa Papazı başını salladı.

"Yaşıyoruz biz!" diye bağırды Joker kollarını olabildiği kadar açarak. Çın çın öttü zilleri. "Gökyüzünün altında, sır dolu bir masalda yaşıyoruz! Garip, der Joker. Gerçek mi diye bakmak için, kendi kolunu sıkması gerekmiştir."

"Acıyor mu bu?" diye sordu Kupa Üçü.

"Ama şimdi ne zaman bir çingırağım çalsa, varolduğumu hissediyorum ve biliyorsunuz, en ufak bir harekette çalışıyorlar hemen."

Kolunu kaldırıp var gücüyle salladı, ön sıradaki cüceler korkuyla gerilediler.

Kupa Papazı hafifçe öksürdü ve sordu: "Lastik adamın nasıl ortaya çıktığını da buldun mu peki?"

"Bunu bir bakıma siz kendiniz buldunuz sayılır", diye yanıtladı bu soruyu Joker. "Ama herbiriniz, bulmacanın ancak çok küçük bir parçasını çözdü. Çünkü insan bu kadar kuş beyinli olunca, en basit şeyi düşünmek için bile yığınla kafayı bir araya getirmek gerekiyor. Bu geri zekâlılığın nedeni de, mor gazozdan çok fazla içmek. Joker sırlarla dolu bir kukladır, der Joker, ama siz ötekiler de, onun gibi sırlarla dolusunuz. Ne var ki, kendiniz bunun farkında değilsiniz. Çok fazla mor gazoz içince hissedilemez zaten bu; çünkü sadece bal, lavanta, çöğürtlen, tancar, kuğday tadı filan hissedilir. Bahçeyle kaynaşır insan, ama onun içinde yaşadığını hissedemez. Kafasının içine bütün dünyayı sığdıran biri, sonunda bir ağzı olduğunu unuttur gider. Ve dünyanın bütün tatlarını kollarıyla bacaklarında duyan biri, kendisinin sırlarla dolu bir kukla olduğunu unuttur. Joker gerçeği anlatmayı denedi defalarca. Ama sizin işitecek kulaklarınız yoktu. Veya kulaklarınız vardı da, elma ve armutlarla, çilek ve muzlarla tıkanmıştı. Görmek için gözleriniz vardı; ama bakışlar hep

şışelere, sürahilere çevrilmişse, ne fayda! Joker bunu söyler işte; çünkü gerçeği sadece Joker bilir."

Cüceler hayret içinde bakiştılar.

Kupa Papazı, "Lastik adam nereden çıktı?" diye sordu yeniden.

"Bizler Frode'nin düşgücü ürünleriyiz", dedi Joker kollarını iki yana açarak. "Ama günün birinde bu düşler öyle canlandılar ki, Frode'nin kafasından dışarı çıktılar. İmkânsız, der Joker, güneş ve ay kadar imkânsız! Ama güneşle ay da gerçektirler."

Salondaki cüceler soran gözlerle Frode'ye baktı. Yaşlı adam bileğimi yakalamıştı.

"Ama hepsi bu kadar değil", diye devam etti Joker. "Peki Frode kim? O da tuhaf bir kukla, der Joker. Gök-yüzünün altında hayat dolu bir kukla. Bu adadaki tek kişiydi o, ama aslında başka bir oyuna aitti. O oyunda kaç kart var, bilinmiyor; kartları kimin dağıttığı da. Joker yalnız şunu bilir: Frode de bir gün kendini havada capcanlı buluvermiş bir kukladır. Ya bu kukla hangi kafadan çıktı, diye sorar Joker. Sorar da sorar, ta ki bir gün cevabı bulana kadar."

Sanki cüceler çok uzun bir uykudan uyanmıştı. Kupa İkisi ve Kupa Üçü birer süpürge almış yeri süpürüyorlardı. Dört Kral bir daire yaptılar; kollarını birbirlerinin omuzuna koyup alçak sesle aralarında konuştular. Sonunda Kupa Papazı Jokere dönüp, "Bu köyün Kral-ları", dedi, "derin bir üzüntü içinde küçük delinin gerçeği söylediği sonucuna vardılar."

"Peki ama onun bunu söylemesi neden bu kadar üzücü?" diye sordu Joker. Hâlâ masada yatıyordu.

Bu kez Karo Papazı aldı sözü: "Evet, Jokerin bize gerçeği anlatması *çok üzücü*", dedi. "Çünkü bu durumda Usta'nın ölmesi gerek."

"Peki neden ölmesi gerek Usta'nın", diye sordu

Joker. "Kırmadan önce mutlaka bir kural söyleyebilmek gerek."

Yanıtladı Karo Papazı: "Frode köyde, aramızda dolaşıp durdukça, bize hep yapay varlıklar olduğumuzu hatırlatacak, bu yüzden Bacakların kılıcıyla ölmesi gerek."

Joker sonunda kalktı masadan. Önce Frode'ye baktı, sonra Krallara döndü yeniden: "Eserle Usta'nın böyle yanyana yaşamaları iyi değil", dedi. "Birbirlerinden rahatsız olmaları tehlikesi büyük. Ama böyle canlı bir düşgücüne sahip diye çatamayız Frode'ye. Düşleri sonunda bağımsız olmuşlarsa, bu onun suçu değil."

Sinek Papazı bir yandan küçük tacını düzelterek konuştu: "Herkes istediği gibi düş kurabilir. Ama düşlerine *düş olduklarını* bildirmekle yükümlüdür. Yoksa onları deli yerine koymuş olur ve işte o zaman, düşgücünün ürünleri onu öldürme hakkına sahiptir."

Dışarda güneş büyük bir bulutun ardında kaybolmuş, salon birden kararmıştı.

"Ne dediğimizi duydunuz mu, Bacaklar?" dedi Maça Papazı. "Usta'nın kafasını kesin!"

Yerimden fırladım, ama o sırada Maça Bacağı Frode'yi ve beni göstererek, "Buna gerek yok, sayın Kral", diye seslendi, "çünkü Frode Usta zaten öldü!"

Dehşetle irkildim. Frode iskemlesinden kaymış, cansız yatıyordu yerde. İlk kez bir ölü görüyor değilim. Frode'nin bana bir daha ışıldayan gözleriyle hiç bakmayacağını biliyordum.

İçimi dayanılmaz bir boşluk ve yalnızlık kapladı. Bu garip adada birdenbire yapayalnız kalmıştım. Etrafımı capcanlı bir kart oyunu doldurmuştu, ama bu cücelerin hiçbirisi, evet hiçbirisi benim gibi bir insan değildi.

Cüceler Frode'nin başına toplanmıştı şimdi. Anlamsızlaşmıştı yüzleri, köylerine ilk geldiğim gündenkinden de daha anlamsız. Kupa Ası dikkatimi çekti o sırada:

Kupa Papazının kulağına bir şey fısıldadı, sonra kapıya gidip çıktı salondan.

"Şimdi artık kendi başımızayız", dedi Joker sonunda. "Çünkü Frode öldü. Kendi yarattıkları öldürdü onu."

Çok üzgündüm; ama çok da öfkelenmiştim. Jokeri tutup silkeledim. Protesto edermiş gibi cınladı zilleri.

"Onu sen öldürdün", diye bağırdım. "Sen çaldın evinden mor gazozu, kartların sırrını sen açık ettin!"

Jokeri yere indirdim. Maça Papazı konuştu yine: "Konuğumuz doğru söylüyor. Bu yüzden delinin kafasını kesmek de hakkımız. Bizi deli yerine koyandan kurtulmamız için, onun delisini de ortadan kaldırmamız lâzım. Bacaklar! Kesin hemen şu serserinin kafasını!"

Jokeri bıraktım, hemen kaçmaya başladı. Birkaç Yediliyle Sekizliyi itip az önce Kupa Asının çıktığı kapıdan fırladı dışarı. Benim de ortadan yok olmam gerektiğinin farkındaydım. Jokerin ardından çıkıverdim ben de. Akşam güneşi küçük evlerin arasına sarı bir örtü gibi yayılmıştı, ama ne Joker ne de Kupa Ası vardı görünürde.

KARO PAPAZI

*... boynumuza birer
kampana taktırdılar ...*

Daha Frode'nin ölümüne gelmeden kıpırdanmaya başlamıştı babam. Ama Joker bayramında neler olacağını öyle merak ediyordum ki, kitapçığı bırakmadım elimden. Ancak babam homurdanmaya başladıktan sonra alelacele pantolon cebime sokuverdim.

Babam yatakta oturuyordu şimdi. "İyi uyudun mu?" diye sordum.

"Hem de nasıl!" dedi esneyerek. Gözleri kocaman açılmıştı. "Çok da tuhaf rüyalar gördüm."

"Anlatsana!" dedim hemen.

Yatakta oturmaya devam ediyordu babam. Belki de ayağı yere basınca rüyasını unutacağından korkuyordu.

"İnsanlar hani senin terasta anlattığın cüceler gibi ufak tefekti rüyamda. Hepsi de canlıydı, ama buna sadece sen ve ben şaşıyorduk. Sonra yaşlı bir hekim, her cücenin ayak başparmağının tırnağının altında minicik bir etiket olduğunu keşfetti. Ancak bir büyüteç ya da mikroskopla görülebiliyordu bu etiketler. Ve herbirinde iskambil işaretleriyle bir de sayı bulunuyordu - birden başlayıp milyonlara varan sayılar. Örneğin bir cücede Kupa işareti ve 728964 sayısı, öbüründe Sinek ve 60143, bir başkasında da Karo ve 2659 vardı. Bir tür nüfus sayı-

mı yapıldı ve her sayıdan sadece bir tane olduğu anlaşıldı. Tek ve büyük bir fal haline gelmişti insanlık. Ama sonra, bak burası çok önemli, sonra iki cücede işaret ve sayı filan olmadığı ortaya çıktı. Ve bunlar, evet bunlar, Hans-Thomas'la yaşlı babasıydı. Bu yüzden bizden korkuyordu öbür cüceler. Ve sonunda, nerede olduğumuzu her zaman bilebilsinler diye, boynumuza birer kampana takmamızı kararlaştırdılar."

Bunun gerçekten garip bir rüya olduğunu kabul etmem gerekiyordu doğrusu. Ya da sadece akşamki öykünün devamını getirmişti babam. Başını sallayarak sürdürdü sözlerini: "Neler geçiyor aklımızdan neler; inanılmaz bir şey bu. Ama anlaşılan en derin fikirler, uykumuzda çıkıyor ortaya."

"Tabii eğer önceden depoyu çok doldurmadıysak", dedim.

Her söze daha akıllıca bir karşılık yetiştiren babam, bu kez bir istisna yapıp keyifle gülümsedi. Alışılmamış bir başka durum da, kahvaltıdan önce sabah sigarası içmemesiydi.

"Titania" Oteli'nde kahvaltı seçmeliydi. Oda fiyatına dahil kabul edilen kahvaltı çok düşük maliyetli berbat bir şeydi. Ama bir de açık büfe vardı, birbirinden leziz şeylerle tabağını tepeleme doldurabiliyordun, tabii eğer ödeyecek paran varsa.

Babam aslında boğazına düşkün biri sayılmaz. Ama o gün meyva suyu ve yoğurt, yumurta ve domates, jambon ve kuşkonmaz çekti canı. Onu böyle görünce, benim de iştahım açıldı.

Yumurtasını kırarken "İçkiciliğim hakkında

söylediklerin doğrudu", dedi. "Dünyanın ne kadar berrak olduğunu unutmuşum neredeyse."

"Ama bu yüzden felsefe yapmayı bırakmazsın, değil mi?" diye sordum ben de.

Hep babamın felsefi düşüncelerinin doğrudu al-kollü içeceklere bağlı olduğundan ve içmeyi bırakırsa sıradan biri haline gelivermesinden korkmuşum biraz.

Şaşkın şaşkın baktı bana. "Yoo... Bunu da nereden çıkardın? Asıl şimdi *tehlikeli* bir filozof olmaya başlıyorum."

Rahat bir nefes aldım.

"Neden çoğu insan, gördüklerine hiç şaşırmadan yeyüzünde öyle dolanır durur, biliyor musun?" diye sordu babam.

Başımı salladım.

"Çünkü dünya bir alışkanlık haline gelmiştir onlar için!" Yumurtasına tuz ekip devam etti: "Çok uzun yıllar sürer dünyaya alışmamız. Küçük çocuklarda açıkça görebilirsin bunu: Gördükleri şeylerden öyle etkilenirler ki, gözlerine inanamazlar. Onun için durmadan dört bir yanı gösterip karşılara çıkan her şeyi sorarlar. Oysa biz yetişkinlerde durum farklı: Biz her şeyi defalarca görmüşüz zaten; gerçeklik artık olağan bir şey olmuş bizim için."

Peynir ve jambonların başında daha epeyce oturduk, ama başka bir şey konuşmadık. Tabaklarımız boşaldığında sordu babam: "*Bir* konuda bir-bimize söz verelim mi Hans-Thomas?"

"Konusuna bağlı", dedim.

"Karşılıklı söz verelim: Kim olduğumuz ve ne-

reden geldiğimiz konusunda daha fazla bir şey öğrenmeden, bu gezegeni terketmeyeceğiz."

"Kabul", dedim ve masanın üzerinden elimi uzattım.

"Ama önce annemi bulmalıyız", diye ekledim sonra. "O olmadan başaramayız bunu."

KUPA ASI

... çevirip baktım - Kupa Asıydı ...

Pire limanına gitmek için otomobile bindiğimizde, babam çok gergin gözüküyordu. Pire'ye gidiyoruz diye mi, yoksa öğleye doğru belki de annemin nerede olduğunu bilen o modacı adama telefon edeceği için mi, emin değildim.

Arabayı kentin ortasında bir yerde park edip sora sora uluslararası limanın yolunu bulduk.

Babam bir Rus ticaret gemisini göstererek, "İşte on yedi yıl önce tam buraya demirlemiştik", dedi. Bir kez daha hayatın iç içe dairelerden oluştuğunu açıkladı bana, ama bunu dinlemek istemiyordum şimdi.

"Ne zaman telefon edeceksin o adama?" diye sordum.

"Üçten sonra."

İkimiz de saate baktık. Yarımdı.

"Kader, her yana doğru aynı şekilde büyüyen bir karnıbahardır", dedim.

Babam eliyle asabi bir hareket yaptı. "Kes şu zırvaları, Hans-Thomas!"

Anlaşılan bayağı sinirliydi.

"Acıktım", dedim.

Doğru değildi bu, ama karnıbahar konusunda uyduracak başka bir şey bulamamıştım. Öğle yemeği için ünlü Mikrolimano limanına gittik.

Yolda, Santorini adlı adaya doğru hareket eden

bir geminin yanından geçtik. Babamın anlattığına göre bu ada, eskiden çok daha büyükmüş; muazzam bir yanardağ patlamasıyla büyük kısmı denize gömülmüş.

Musakka yedik. Babam restoranın hemen önünde oturmuş ağlarını onaran balıkçılar hakkında birkaç şey söyledi. Bunun dışında pek konuşmadık. Ama onun yerine ikimiz de en az üç-dört defa saate baktık. Bakarken birbirimize elden geldiğince belli etmemeye çalışıyor, ama beceremiyorduk. Sonunda babam, vaktin geldiğini söyledi. Saat üçe çeyrek vardı. Gitmeden önce koca bir porسیون dondurma söyledi bana. Ama daha dondurmam gelmeden, büyüteçle kitapçığı çıkarmıştım bile. Bu kez masanın altında tutarak okudum, ne olur ne olmaz diye.

Yukarıya, Frode'nin evine koştum. Yerin ta dibinden hafif bir gürültü geldiğini duyar gibi oldum; ayaklarımın altında yer, gevşeyecek gibiydi sanki.

Frode'nin evine vardığımda dönüp aşağıdaki köye baktım. Cücelerden birçoğu salondan çıkmış, evlerin arasında koşuşuyordu.

Biri bağırdı: "Öldürün onu!"

"İkisini de öldürelim!" diye bağırdı bir başkası. Usulca eve girdim. Artık Frode hiç ayak basmayacaktı buraya! Ev bana ıpıssız geliyordu şimdi. Nefes nefese bir tabureye çöktüm. Kaybedecek zaman yoktu. Etrafıma bakındım: Önümdeki masada, kabının içinde bir altınbalık yüzüyordu; pencerenin pervazında ağzı tıkalı boş bir şişe vardı; bir köşede de, belki sütek derisinden yapılmış beyaz bir çuval ilişti gözüme. Şişenin tapasını çektim, altınbalığın içinde yüzdüğü suyu doldurup tek-

rar kapattım şişeyi. Sonra altınbalığın kabıyla birlikte dikkatlice beyaz çuvala koydum. Frode'nin kartlarının durduğu küçük tahta kutuyu ve alelacele elime geçen birkaç şeyi daha doldurdum çuvala. Dışardan hafif çingırak sesleri duyduğum anda, cam bir sütek heykelciğini elimde tuttuğumu hatırlıyorum. Birkaç saniye sonra Joker daldı içeri.

"Denize gitmeliyiz", dedi soluk soluğa.

"Biz mi?" diye sordum şaşkınlık içinde.

"Evet, biz ikimiz. Ama acele etmeliyiz, denizci!"

"Neden?"

"Büyülü ada kendi içinden yıkılacak."

Öyle ya, Joker oyunu!

Ben çuvalın ağzını bağlamakla uğraşırken, Joker de bir dolabın içini karıştırmaya başladı. Çabucak buldu aradığını: Yarıya kadar mor gazoz dolu bir şişe.

Evden çıktığımızda, damarlarımdaki kanın doğduğunu hissettim: Bütün bir cüce ordusu vahşice bağrışarak yamaçtan yukarıya doğru koşuyordu. Bazıları yaydı, diğerleri süteklere binmişti. En önde de yalnkı-lıç Bacaklar.

"Buradan!" dedi Joker. "Çabuk!"

Önden koşarak evi dolandı ve küçük bir orman yoluna saptı. Ağaçların arasına dalmadan önce dönüp baktım: Öndeki cüceler Frode'nin evine varmıştı bile.

Joker önümde bir dağkeçisi çevikliğiyle sıçraya sıçraya ilerliyordu. Sorun, tam da bu dağkeçisinin bir yığın çingırağı olmasıydı; bunlar şingırdadıkça, sürüdeki diğer keçilerin bizi izlemesi hiç de zor olmayacaktı.

"Fırıncının oğlu denize giden yolu bulmalı", dedi Joker soluyarak.

Geniş bir düzlükten geçerek gelmiş olduğumu söyledim ona. Tarlada çalışan Sinek İkisi ve Sinek Üçüyle karşılaşmadan az önce, kocaman arıları ve ilk sütekleri görmüştüm orada.

"Düzlük şu tarafta!" dedi Joker, solumuzdaki bir yolu göstererek.

Az sonra ormandan çıktık. Bir an durup çevremize baktık: Kayalık bir tepenin üstündeydik ve altımızda gerçekten de ilk cücelere rastladığım düzlük uzanıyordu.

Joker kaya ve taşların arasından inmeye başladı. Birden tökezledi ve kolları savrula savrula korkunç bir hızla uçuşundan aşağılara doğru kaydı. Çingiraklarının çıkardığı gürültü dağlardan yankılanıyordu. Bizi kovalayanların bunu *duymaması imkânsızdı*. Ama asıl korktuğum şey, Jokerin çok kötü bir şekilde yaralanmış olacağıydı. Oysa aşağıya varmış, ayağa kalkmıştı bile. Kollarını iki yana açmış çın çın öten bir kahkahayla gülüyordu. Bir sıyrık bile olmamıştı küçük delide. Ben çok daha dikkatli indim aşağıya. Sonunda düzlüğe vardığımda, yerin ayaklarımın altında basbayağı sarıldığını hissettim.

Düzlükten yürüyerek geçtik; hatırladığımdan çok daha küçük gelmeye başlamıştı birden bana burası. Az sonra bir arı sürüsü gördük; bildiğim arılardan daha büyüktüler hâlâ, ama onlar da ilk gördüklerim kadar iri değillerdi sanki.

"Sanırım yol şurada", diye bir dağı gösterdim.

"Dağlardan mı geçmek gerek?" diye sordu Joker şüpheyile.

Başımı salladım. "Ben bir mağaradaki küçük bir delikten geçerek gelmişim." '.

"Öyleyse hemen bulmalıyız o mağarayı, denizci!"

Arkamızı gösterdi - cüceler burnumuzun dibindeydi. Süvariler en öndeydi şimdi. Altı bacaklı sütekler tozu dumana katıyordu. Sonra yine bir gümbürtü duydum. Hafif bir gökgürültüsü gibiydi, ama dörtnala koşan süteklerden gelmiyordu. Aynı anda, sanki düzlükten geçen yolun cüceler için bize göre daha kısa olduğu

duygusuna kapıldım.

Kayadaki küçük deliği bulduğumda, süteklerle aramızda birkaç metre kalmıştı sadece.

"İşte!" diye bağırdım soluyarak.

Önce kendim geçtim delikten, sonra da Joker beni izlemeye çalıştı. Ama benden çok daha küçük olduğu halde, geçebilmesi için kollarından tutup zorla çekmem gerekti. Ben kan ter içinde kalmış olduğum halde, Jokerin kolları mağaranın içindeki kayalar kadar soğuktu.

Mağaranın dışında, en öndeki süteklerin durduğunu duyduk. Hemen sonra delikte bir yüz göründü: Maça Papazı! Ama sadece bir an bakabildi bize, sonra iyice kapandı duvar. Bizi yakalamak için uzattığı kolunu son anda geri çekebildi.

"Ada küçülüyor galiba", dedim.

"Ya da kendi içinden yıkılıyor", dedi Joker. "Tamen yok olmadan terketmeliyiz onu."

Mağarada hızla ilerledik ve az sonra duvar gibi yüksek bir kayada son bulduğunu hatırladığım o küçük vadiye açılan çıkışa vardık. Burası yine kurbağa ve kertenkele kaynıyordu, ama artık öyle tavşan kadar kocaman değildi bu hayvanlar.

Vadide koşmaya başladık. Her adımımızda yüzlerce metre yol alıyorduk sanki. Böylece kısa sürede sarı güllerin ve ıslık çalan kelebeklerin olduğu yere geldik. Hâlâ sürüyle kelebek uçuşuyordu burada, ama birkaç tanesi dışında iyice küçülmüşlerdi. Seslerini de duymıyordum artık, ama bunun nedeni belki de, Jokerin çingiraklarından çıkan gürültüydü.

Az sonra, adadaki ilk günün sabahında güneşin doğuşunu seyretmiş olduğum dağın tepesindeydik. Ayaklarımızı yerden her kaldırıışımızda, boşlukta yüzer gibi oluyorduk. Aşağıda, gökkuşağı renkleriyle süslü altınbalıkların arasında yüzdüğüm o göl vardı yine. Bu kez

çok daha küçük göründü gözüme. Ve sonra, sonra denizi gördük. Çok, çok uzakta bir yerde beyaz bir köpük kıyıya vuruyordu.

Joker çocuklar gibi hoplayıp dans etmeye başladı.

"Bu deniz mi?" diye sordu hayranlıkla. "Söylesene denizci, bu mu deniz?"

Yanıt veremedim, çünkü artık altımızdaki yer ta dibinden gümbürdüyor, zangırdıyordu. Sanki bir dev taşları çığnıyormuş gibi çatırtılar, gıcırtilar çıkıyordu.

"Dağlar kendi kendini yiyor", dedi Joker.

Dağdan aşağı indik. İçinde yüzdüğüm göl bir su birikintisinden ibaretti şimdi. Ama altınbalıklar hâlâ sudaydı ve hepsi bir araya sıkışmıştı. Sanki bir gökkuşağı gökten düşmüş, suda kaynaşıyordu.

Joker etrafa bakınırken ben de hep sırtımda taşıdığım beyaz-çuvalı açtım. Cam kabı dikkatle çıkarıp altınbalıkları doldurdum içine. Ama tam tutup kaldıracakken, devrildi kap. Oysa daha dokunmamıştım bile; sanki kendi kuvvetiyle düşmüştü yere. Yoksa balıklar mı devrilmesini sağlamışlardı? Camın bir kenarının kırılmış olduğunu gördüm.

"Çabuk ol, denizci!" dedi Joker.

Kabı tekrar altınbalıklarla doldurmama yardım etti. Gömleğimi çıkarıp kaba sardım, çuvalı sırtladım, sonra yine koşmaya başladık. Altınbalık kabını göğsüme bastırarak sıkıca tutuyordum.

Birden, ada paramparça oluyormuş gibi keskin ve büyük bir gürültü duyduk. Yüksek palmiyelerin arasından koşarak, iki gün önce cankurtaran botuyla kumsala çıktığım koya vardık. İki palmiyenin arasında, aynen bıraktığım gibi duruyordu tekne. Arkamı dönüp bakınca, adanın açık denizin ortasındaki bir kayalık haline gelmiş olduğunu gördüm. Palmiyelerin arasından öbür uçtaki denizi görür gibi oldum. Küçük koyda ilk geldiğim günden farklı tek şey vardı: Deniz

yine iki gün önce olduğu gibi sakindi, ama tam kumsalın olduğu yerde dalgalar çıkıyor, sular köpükleniyordu. Artık adanın batmakta olduğundan en ufak bir şüphem kalmamıştı.

O anda, bir palmiyenin altında sarı bir şeyin parladığını farkettim. Sarı bir giysiydi bu - Kupa Asının giysisi. Çuvalı ve altınbalık kabını yere bırakıp ona doğru yürüdüm. Bu arada Joker, teknenin etrafında çocuklar gibi dansediyordu. Kupa Ası sırtını döndü bana.

"Kupa Ası?" diye fısıldadım.

Döndü ve öyle yumuşak, öyle özlem dolu baktı ki, beni orada tutmak isteyeceğinden korktum. Ama palmiyeye yaslanıp bakışlarını indirdi Kupa Ası.

"Sonunda labirentten çıkan yolu buldum", dedi. "Yuvamın başka bir kumsalda olduğunu anladım artık... Buradan yıllar ve millerce uzaktaki bir kumsala vuran dalgaları duyuyor musun?"

"Anlayamadım ne demek istediğini", dedim.

"Küçük bir çocuk var, beni düşünen", dedi. "Onu burada bulamam... ama belki o beni bulur. Ondan öyle uzaklara düştüm ki, bir bilsen. Denizler aştım, bütün bir rahatlığı bıraktım ardımda; yüksek dağlardan, zor düşüncelerden geçtim. Ama biri kartları yeniden karıştırdı..."

"Geliyorlar!" diye bağırdı Joker.

Korkuyla arkama dönüp baktım: Bütün bir cüce ordusu palmiyelerin arasından hızla üzerimize geliyor, en önde de Kralları taşıyan dört sütek koşuyordu.

"Yakalayın şunları!" diye bağırdı Maça Papazı. "Fala geri getirin!"

Ama tam o anda kulakları sağır eden bir patlama oldu. Bir kuvvet itip sırtüstü yere devirdi beni. Tekrar toparlanıp kalkana kadar, süteklerle cüceler sanki bir tılsımla yok oluvermişti. Yeniden Kupa Asına doğru döndüm, ama o da görünmüyordu ortada. Hemen yas-

landığı palmiyeye gittim. Tam durmuş olduğu yerde, yüzü aşağıda kalan bir kart vardı. Çevirip baktım - Kupa Asıydı.

Gözlerimden yaşlar boşandı. Duyduğum acıya tuhaf bir öfke de karışıyordu. Sonra palmiyelere, az önce süteklerle cüceleri gördüğüm yere doğru gittim. O sırada rüzgâr, bir yığın oyun kartı savurdu havaya. Kupa Ası zaten elimdeydi; geri kalan elli bir kartı da yerden topladım. Hepsi de iyice eskimiş, kenarları aşınmıştı. Resimleri birbirinden ayırt etmek neredeyse imkânsızdı. Hepsini teker teker cebime doldurdum. Sonuncunun altından dört böcek çıktı; beyaz, altı bacaklı dört böcek... Parmağımla dokunmak istedim, ama bir taşın altına kaçıp kayboldular.

Bir patlama daha duyuldu, aynı anda güçlü dalgaların ayaklarıma çarptığını hissettim. Joker tekneye binmiş, kürek çekerek adadan uzaklaşmaya başlamıştı bile. Sulara bata çıka peşinden koştum hemen. Tekneye ulaşip tırmanmayı başardığımda, belime kadar çıkmıştı sular.

"Fırıncının oğlu da geliyor demek", dedi Joker. "Yalnız gitmeye karar verilmişti bile."

Bana da bir kürek verdi. Birlikte küreklere asıldığımız sırada, adanın tamamen denize gömüldüğünü gördük. Palmiyelerin ucunda sular hızla dönüyor, köpükleniyordu. Son ağaç yok olurken, küçük bir kuşun kalıp uçuğunu gördüm.

Hayatlarımızı kurtarmak için çekiyorduk kürekleri. Hemen uzaklaşamazsak, batan adanın girdabına kapılıp denizin dibine gömülecektik. Sonunda ortalık durulup kürekleri tekneye aldığımızda, ellerim kan içinde kalmıştı. Joker de yetişkin bir insan gibi kürek çekmişti, ama elleri, önceki gün Frode'nin evinde gördüğüm kadar beyaz ve temizdi.

Az sonra güneş battı, kayboldu denizde. O gece ve

ertesi gün boyunca rüzgâr ve hava bizi hangi yöne sürüklerse, oraya gittik. Birkaç kez denedim yol arkadaşım ile konuşmayı, ama pek laf alamadım ağzından. O sinsi gülümseyişiyle yanıbaşım da sessizce oturuyordu.

Akşam geç bir saatte Arendal bandıralı bir gulet bulup kurtardı bizi. Birkaç gün önce batan "Maria"da bulunduğumuzu ve bizden başka herhalde kimsenin kazadan sağ çıkmadığını söyledik.

Gulet Avrupa'ya, Marsilya limanına gidiyordu. Bu uzun yolculuk boyunca Joker, cankurtaran teknesindeki suskunluğunu sürdürdü. Gemiciler onu garip bir tip sayıp kendi haline bıraktılar. Daha Marsilya'da karaya ayak basar basmaz küçük deli, yıldırım hızıyla iki deponun arasındaki bir sokağa dalıp gözden kayboldu. Bana veda etmeye bile gerek görmemişti.

Aynı yıl Dorf'a geldim. Öyle akıl almaz şeyler yaşamıştım ki, geri kalan ömrüm boyunca bunları düşünmem gerektiğine inanıyordum. Ve Dorf bu işe çok uygun bir yerdi. Tam elli iki yıl oluyor buraya geleli. Tesadüf işte! Her neyse, baktım fırıncısı yok buranın, küçük bir ekmekçi dükkânı açtım. Denize çıkmadan önce Lübeck'te fırıncı çırağıydım ya! Ve işte o zamandan beri, burası yurdum oldu benim.

Başım dan geçenleri hiç kimseye anlatmadım. Asla inanmazlardı nasıl olsa. Hattâ kendim bile büyü lü ada nın öyküsünden şüpheye düştüm bazen. Ama Marsilya'da gemiden indiğimde, beyaz bir çuval vardı sırtımda. Ve içindeki her şeyle birlikte bugüne dek sakladım onu.

KUPA İKİSİ

*... büyük bir kumsalda
durmuş denize bakıyor ...*

Kitaptan kaldırdım başımı. Saat üç buçuğu geçmiş, masada duran dondurmam erimişti. İlk kez o zaman dehşet verici bir düşünce geldi aklıma. Frode büyülü adadaki cücelerin biz insanlar gibi yaşlanmadığını söylemişti. Eğer bu doğruysa, Joker hâlâ dünyada yaşıyor olmalıydı.

Eski Atina'nın Pazar Meydanı'nda babamın zamanın öfkesinden söz edişini hatırladım. Oysa cücelere geçmiyordu zamanın dışı. Çünkü cüceler dünyada capcanlı yaşadıkları halde, bizim gibi etten-kemikten yapılmamışlardı. Hattâ birkaç yerde cücelerin hiç yaralanmadığı da geçmişti. Joker bayramında Jokerin parçaladığı şişe ve sürahilerden bir tarafları kesilmemişti. Kayalık yamaçtan aşağı kayarken Jokere bir şey olmamış, batan adadan uzaklaşmak için küreklere asıldığında da elleri bundan hiç etkilenmemişti. Ama dahası da var. Fırıncı-Hans bir de, cücelerin ellerinin hep soğuk olduğundan söz etmişti... Kanımın donduğunu hissettirdi birden: Cüce! Onun da elleri soğuktu! Benzin istasyonundaki o garip cüce, yüz elli yıldan uzun bir zaman önce Marsilya'daki iki deponun arasında gözden kaybolan cüceyle aynı kişi olabilir miydi? Jokerin kendisi miydi bana kitapçıyı okuduğum büyütecisi veren ve kitapçıya giden yolu

gösteren? Como'daki lunaparkta, Venedik'teki köprüde, Patras'a giden feribotta ve Atina'daki Syntagma Meydanı'nda hep Jokeri mi görmüş-tüm?

Bu ürkütücü düşünceyle erimiş dondurmaya baktıkça, içim fena oldu. İyice bir göz attım etrafa; cüce burada da karşıma çıkıverecek olsa, hiç şaş-mayacaktım. Ama sadece alelacele yolu geçmekte olan babamı gördüm ve düşüncelerimden sıyrıldım bir anda.

Annemi bulma konusunda umutlu olduğu daha uzaktan belli oluyordu. Neden bilmem, Kupa Ası geldi birden aklıma. Tekrar bir iskambil kartına dönüşmeden önce durduğu kumsaldan denize ba-karak, yıllar ve millerce uzaktaki bir başka kum-saldan söz edişi...

"Bugün öğleden sonra nerede olduğunu öğren-dim", dedi babam nefes nefese.

Başımı salladım. Gezimizin sonuna gelmiştik bir bakıma.

"Büyük bir kumsalda durmuş denize bakıyor", dedim.

Babam karşıma oturdu.

"Olabilir belki, evet. Ama nereden biliyorsun sen bunu?"

Omuz silktilim.

Sonra annemin film çekimi için Ege kıyısındaki büyük bir burunda bulunduğunu anlattı babam. Sounion Burnu'ymuş oranın adı. Atina'dan yetmiş kilometre uzakta, Yunanistan'ın en güney ucun-daymış annem.

"Tam uçta muazzam bir Poseidon Tapınağı'nın

da kalıntıları var", diye ekledi babam. "Poseidon Yunanlıların Deniz Tanrısı'ydı. Tapınağın önünde fotoğrafları çekilecekmiş Anita'nın."

"Uzak ülkeden gelen genç adam, güzel kadını eski tapınakta-bulur", dedim.

Babam iç çekti yılgınlıkla. "Ne anlatıp duruyorsun öyle?"

"Delphoi'deki kehanet", dedim. "Hani sen Pythia'ydın ya."

"Ha, evet.. Aman canım, ben Akropol'ü kastetmiştim tabii."

"Sen belki. Ama hay aksi şeytan, Apollon onu kastetmedi!"

Babam gülümsedi bana. Bunun ne anlama geldiğini kestirmek gücü.

"Pythia'nın kafası öyle dumanlıydı ki, ne dediğini bilmiyordu", diye itirafetti sonunda.

Bu uzun gezide yaşadıklarımın çoğu aklımda kalmadı; ama Sounion Burnu'na gidişimizi hiç unutmayacağım.

Yola çıktıktan az sonra, Atina'nın güneyindeki plajları arkamızda bıraktıydık. Sağımızda masmavi Akdeniz uzanıyordu.

İkimiz de, annemi yeniden görmenin nasıl bir şey olacağından başka bir şey düşünemiyorduk. Ama babam yine de bambaşka şeylerden söz etmeye çalıştı. Sanırım, boş umutlara kapılmamdan korkuyordu. Hattâ tatilimizin hoşuma gidip gitmediğini bile sordu.

"Aslında Horn Burnu ya da Ümit Burnu'na gitmek isterdim seninle. Neyse ama, hiç değilse Sou-

nion Burnu'nu göreceksin."

Yolun uzunluğu tam tamına babamın bir sigara molası vermesini gerektirecek kadardı. Bir tepede durduk. Arazi ayın yüzeyi gibi çoraktı. Altımızda deniz köpükleniyordu. İki plaj perisi tembel fok balıkları gibi kayalara uzanmıştı. Su öyle mavı, öyle berraktı ki, baktıkça gözlerim yaşla doldu. Ta yirmi veya otuz metre derinlikte denizin dibini gördüğümü sanıyordum. Ama babam derinliğin en fazla sekiz-on metre olabileceğini söyledi. Başka bir şey konuşmadık. Bütün gezi boyunca herhalde en sessiz geçen sigara molasıydı bu.

Bir taç gibi yarımadanın ucunu süsleyen büyük Poseidon Tapınağı'nı görmemizden sonra, oraya varmamız çok, hem de çok uzun sürdü.

"Ne diyorsun?" diye sordu babam.

"Yani orada olup olmadığını mı kastediyorsun?"

"Hem onu, hem de genel olarak."

"Orada olduğunu biliyorum", diye yanıtladım onu. "Bizimle birlikte Norveç'e geleceğini de biliyorum."

Kısık kısık güldü babam.

"O kadar basit değil bu, Hans-Thomas. Ailesini terk edip sekiz yıl uzaklarda yaşamış birini öyle kolayca alıp geri götüremezsin."

"Başka bir seçeneği yok", dedim.

Yaklaşık bir çeyrek saat sonra otomobili tapınağın aşağısında park edene kadar, ikimizin de başka bir şey konuştuğumuzu sanmıyorum.

İki turist otobüsü ve kırk-elli kişilik bir İtalyan grubunun arasından kendimize bir yol bulup yürü-

dük. Tapınak alanına girebilmek için iki yüz drahmi ödememiz gerekiyordu, sanki öbür ziyaretçilerden hiç farkımız yokmuş gibi. Yüksekçe bir düzlüğe vardığımızda babam bir tarak çıkardı, Delphoi'de aldığı gülünç güneş kepini de katlayıp cebine sakladı.

KUPA ÜÇÜ

*... geniş kenarlı bir şapka giymiş,
takıp takıştırmış bir kadın ...*

O andan itibaren olaylar öyle hızlı gelişti ki, izlenimlerimi toparlamakta hâlâ güçlük çekiyorum. Önce babam düzlüğün bir ucunda iki fotoğrafçı ve sıradan turistler olmadıkları anlaşılan bir grup insan gördü. Biraz daha yaklaşıncı koyu güneş gözlüğü, yumurta sarısı bir giysisi ve geniş kenarlı bir şapkası olan, takıp takıştırmış bir kadın gördük. Kalabalığın ilgi merkezi bu kadındı açıkça.

"Bu o", dedi babam. Önce donmuş gibi kalakaldı olduğu yerde; ben yürümeyi sürdürdüm, sonra o da geldi peşimden.

"Mola!" diye bağırdım fotoğrafçılara doğru. Ne dediğimi anlamamışlardı muhtemelen, ama yine de şaşalayarak baktılar bana.

O sırada biraz öfkeli olduğumu hatırlıyorum. Biz annemi sekiz yıldan uzun süredir hiç görememişken, bunca insanın ağızları açık onu seyretmesi ve resimlerini çekmesi biraz fazlaydı doğrusu.

Kendisine doğru geldiğimi görünce, taş kesildi annem. Güneş gözlüğünü çıkarıp on-on beş metre uzaktan baktı bana. Sonra bakışları babama yöneldi ve yine bana.

Onu aslında hiç tanımadığımı düşüncesi geçti kafamdan. Ama onun benim annem olduğunu gayet iyi biliyordum işte. Belki de çocuklar, bunu hep böyle biliverir. Çok güzeldi annem.

Sanki ağır oynatılan bir film izliyordum. Annem babamı tanımişti, ama bana doğru koştı. O an müthiş üzuldüm babama; bu ona, annem için asıl benim önemli olduğum gibi gözükmüş olmalıydı. Annem yanıma geldiğinde, başındaki o güzel şapkayı fırlatıp attı ve beni kucaklayıp kaldırmaya çalıştı, ama başaramadı, ne de olsa sekiz yıl içinde sadece Yunanistan'da değil, her yerde bir şeyler değişmişti. Sonunda annem kollarını boynuma doladı, bağrına bastı beni.

Çok iyi hatırlıyorum o anı; annemin kokusunu tanımıştım, uçuyordum mutluluktan. Çok lezzetli bir şey yediğimiz veya içtiğimiz zaman duyduğumuz hazdan çok farklıydı bu; çünkü sadece ağızındaki bir tat değildi, bütün bedenimde hissediyordum mutluluğu.

Annem "Hans-Thomas!" diye hıçkırdı iki kez, sonra tek bir söz bile çıkmadı ağzından, ağlamaya başladı.

Ancak tekrar başını kaldırdığında, harekete geçti babam. Bize doğru bir-iki adım attı ve "Bütün Avrupa'yı geçtik, seni bulmak için", dedi.

Başka bir söze gerek kalmadı. Annem şimdi de onun boynuna sarılmış, ağlamaya devam ediyordu. Bu hem acı hem de tatlı sahneyi izleyenler, sadece fotoğrafçılar değildi, birkaç turist de durup seyretti. Ama bu gördükleri buluşmanın yüzlerce yıldan beri hazırlanmakta olduğundan hiç haberleri yoktu tabii.

Annem ağlamayı bitirince, fotomodel rolüne döndü birdenbire. Fotoğrafçılara doğru dönüp Yunanca bir şeyler söyledi. Onlar da omuz silkip ce-

vap verdiler ve söyledikleri annemi müthiş kızdırdı. Her ne dedilerse, annemle bu cansıkıcı fotoğrafçılar arasında bir atışma başladı. Sonunda hiç şansları olmadığını anladılar, aletlerini toplayıp tapınağın çıkışına doğru yürümeye koyuldular. Hattâ içlerinden biri, annemin bana doğru koşarken attığı şapkayı almayı da ihmal etmedi. Çıkıştan az önce biri bize doğru dönüp saatini gösterdi ve bağırarak bir şeyler söyledi. Anlaşılan Yunancanın seçme küfürlerinden birkaç örnek vermişti.

Sonunda yalnız kaldığımızda, üçümüz de ne yapacağımızı, ne diyeceğimizi bilemez haldeydik. Yıllardır görmediğimiz insanlarla yeniden karşılaşmak, hiç de o kadar zor değildi; asıl zorluk, o ilk şaşkınlık geçtikten sonra başlıyordu.

Güneş iyice alçalmış, Poseidon Tapınağı'nın ardında kaybolmaya başlamıştı. Sütunlardan uzun gölgeler düşüyordu düzlüğe. Annemin elbisesinin sol alt yanında kırmızı bir kalp işareti olduğunu fark ettiğimde, çok da şaşırmadım.

Tapınağın etrafında kaç tur attık, bilemiyorum. Belli ki birbirine alışmak için zamana ihtiyaç duyan, sadece annemle ben değildik. Arendallı eski bir denizci için dünyaya açılmış, yıllardır Yunanistan'da yaşayan ve su gibi Yunanca konuşan bir modelle birlikte olmanın uygun tarzını bulmak zordu. Ama model için de pek kolay bir durum değildi bu. Böyle olunca, annem Deniz Tanrısı'nın tapınağından, babam da hava durumundan söz etti. Yıllar önce fırtınalı bir havada Sounion Burnu'nu aşip İstanbul'a gitmişti.

Güneş ufukta kaybolup eski tapınağın hatları

iyice belirginleştğinde, çıkışa doğru inmeye başladık. Son birkaç dakikadır kendimi biraz geri çekmiştim; çünkü bu karşılaşmanın sadece kısa bir görüşme mi, yoksa uzun bir ayrılığın sonu mu olacağına, ancak yolları böylesine ayrı düşmüş olan iki yetişkin insan karar verebilirdi.

Her durumda annemin Atina'ya kadar bizimle birlikte gelmesi gerekiyordu, çünkü fotoğrafçılar onu beklememişti otoparkta. Babam bizim Fiat'ın kapısını öyle bir açtı ki... Sanki bir devlet başkanının eşini bir Rolls-Royce'a buyur ediyordu.

Babam motoru çalıştırmadan önce, üçümüz birden karmakarışık bir şekilde konuşmaya başladık. Sonra Atina'ya doğru yola çıktık. İlk karşılaştığımız köyün yanından geçerken, konuşmayı benim yönetmem kararlaştırıldı.

Atina'da arabayı otelin garajına bıraktık. Sonra uzun süre hiçbir şey söylemeden, otelin önünde, sokakta durduk öyle. Herhalde Poseidon Tapınağı'ndan ayrıldıktan sonra hiç durmadan konuşmuş olmamızdandı bu; konuşup durmuştuk üçümüz de, ama neden söz edildiğini anlayan olmamıştı.

Sonunda bu dayanılmaz sessizliği ben bozdum.

"Eh artık gelecek hakkında belli planlar yapma zamanı geldi", dedim.

Bunun üzerine annem kolunu omuzuma koydu, babam da her şeyin doğru bir sırayla yapılması gerektiği filan hakkında bir şeyler geveledi. Birkaç anlamsız söz daha ettikten sonra, hep birlikte otelin terasında oturup yeniden buluşmamızı soğuk ve ferahlatıcı bir şeyler içerek kutlamaya ka-

rar verdik. Yukarda babam garsonu çağırıp baba ve oğul için bir şişe gazoz, madam için de otelin en pahalı şampanyasını getirmesini rica etti.

Başını kaşdı garson, doğru mesleği seçtiğinden iyice şüpheye düşmüş bir halde baktı bize. Başını iki yana sallayarak verilen siparişi not etti ve bara doğru uzaklaştı. Daha önce burada neler olup bittiğini bilmeyen annem, hayretle babama bakıyordu. Hele bir de babam bana kararlı bir joker bakışı fırlatınca, iyice şaşırđı.

Tam bir saat, akla gelebilecek her şeyden konuşup hepimizin asıl düşündüğü konuya hiç değinmedikten sonra annem, pek fevkalade bir öneri getirdi: Benim yatmaya gidip ikisini yalnız bırakmam. Sekiz yıl benimle hiç ilgilenmedikten sonra, yetişmeme bu şekilde bir katkı yapıyordu herhalde!

Babam anlamlı bir şekilde yüzüme baktı, "hadi yapıver bu iyiliği ona", der gibisinden. O zaman farkettim, asıl konuya benim orada bulunmam yüzünden gelinemediğini. Yetişkinlerin baş başa görüşmesi gerektiğini anladım. Ne de olsa birbirinden ayrılmış olanlar onlardı; ben sadece durumun biraz daha karışık hale gelmesine yol açıyordum.

Uzun uzun sarıldım anneme. Kulağıma ertesi sabah birlikte kentin en iyi pastanesine gideceğimizi fısıldadı. Yani şimdiden paylaştığımız sırlar olabiliyordu işte.

Odamıza gidince, yine ekmekten çıkan kitapçığı okumaya koyuldum. Zaten fazla bir şey kalmamıştı sonuna.

KUPA DÖRDÜ

*... biz de bilmiyoruz,
kartları kimin dağıttığını ...*

Fırıncı-Hans boşluğa doğru bakmaya başlamıştı. Büyü-lü adadan bahsederken, koyu mavi gözlerinde değişik bir ateş vardı; oysa şimdi sönmüştü bu ateş. Küçük oda iyice karanlığa bürünmüştü, gece bastıralı çok oluyordu. Sadece, akşam saatlerinde alev alev yanmış olan şömine ateşinde hafif bir ışık vardı. Fırıncı-Hans yerinden kalktı, ateşi bir ocak demiriyle karıştırdı. Kısa bir süre için yeniden canlandı ateş, altınbalık kaplarına ve odadaki diğer tuhaf şeylere vurdu titrek ışığı.

Bu uzun akşam boyunca yaşlı fırıncının her söylediği şeyi soluk almadan dinlemiştim. Frode'nin kartlarını anlatırken birkaç kez hayretten ağzım açık durumda yakalamıştım kendimi. Sözüünü kesmeye cesaret edememişim. Ve Frode'yle büyü-lü adanın öyküsünü sadece bir kez anlattığı halde, her sözcüğünü hatırladığıma eminim.

'Böylece Frode bir bakıma Avrupa'ya dönmüş oldu yine de', diye bağladı sözlerini Fırıncı-Hans. Yüzü hâlâ ateşe dönüktü.

Bana mı, yoksa kendi kendine mi konuştuğunu bilemiyordum. Ne demek istediğini anladığımdan da emin değildim.

'Kartları mı kastediyorsun?' diye sordum.

'Evet, onları da.'

'Yukarda, çatı arasındalar, değil mi?'

Yaşlı adam başını salladı. Sonra yatak odasına geçti. Geri geldiğinde kartların durduğu küçük tahta kutu vardı elinde.

'İşte Frode'nin fal kartları, Albert.'

Kutuyu dikkatle masanın üstüne, önüme koydu. Kartları çıkarırken kalbimin hızla çarptığını hissettim. En üstte Kupa Dördü vardı. Desteyi alıp tek tek çevirdim kartları. Hepsi de iyice solmuştu, birbirlerinden ayırt etmek neredeyse imkânsızdı. Ama bazıları hâlâ seçilebiliyordu: Karo Bacağı, Kupa ve Maça Papazı, Sinek İkisi, Kupa Ası ve birkaç tanesi daha.

'Ve bunlar aynı kartlar, değil mi... adada gezinip duran?' diye sordum fısıltı gibi bir sesle.

Yine başını salladı yaşlı adam.

Gerçekten de, elimdeki her kart, canlı bir insanmış gibi geliyordu bana. Kupa Papazını kaldırıp şöminenin ışığına tuttuğumda, o garip adada söylediği söz geldi aklıma. Bir zamanlar şu göğün altında yaşayan capcanlı bir cüceydi o. Büyük bahçedeki çiçeklerin, ağaçların altında dolaşırdı. Kupa Asını uzun süre bırakamadım elimden. Son söylediği şeye takılmıştı aklım: Asıl yuvasının bu falda olmadığı.

Bütün desteyi açtıktan sonra, 'Sadece Joker eksik', dedim. Kartları saymıştım, elli iki taneydiler.

Başını salladı Fırıncı-Hans.

'O benimle birlikte *büyük* fala geçti. Anlıyor musun, oğlum? Bizler de gökyüzünün altındaki capcanlı cüceleriz. Ve biz de bilmiyoruz, kartları kimin dağıttığını.'

'İnanıyor musun... *onun* hâlâ dünyada dolaştığına?'

'İşte bundan emin olabilirsin, oğlum. Bu dünyada hiçbir şey Jokere zarar veremez.'

Fırıncı-Hans sırtı şömineye dönük, ayakta duruyordu. Şöminenin ateşi bir an parlayınca kapkara gölgesi düştü üstüme birdenbire. Korkudan ödüm pathlıyordu neredeyse. Unutma, daha on iki yaşındaydım o zaman. Belki de evde babam bekliyordu, yine Fırıncı-Hans'a gidip eve gelmedim diye kızmıştı. Gerçi beni sadece ayık-

ken beklerdi ve bu da çok seyrek olan bir şeydi ya, her neyse. Herhalde köyde bir yerde sızıp kalmıştı yine. Aslında Fırıncı-Hans, hayatta güvenilebileceğim tek kişiydi.

'Öyleyse korkunç yaşlanmış olmalı şimdi', diye itiraz edecek oldum

Fırıncı kesin bir tavırla iki yana salladı başını. 'Unuttun mu, Jokerler asla yaşlanmaz.'

'Döndükten sonra bir daha hiç gördün mü onu?' diye sordum.

Fırıncı-Hans ciddi bir havaya büründü.

'Sadece bir kez... Yarım yıl kadar oluyor. Küçük serseriye sokakta, dükkânın hemen önünde gördüğüme eminim. Ama ben sokağa çıkana kadar, sanki yer yarıp içine giriverdi. Ve işte tam o sırada sen de bu öyküye karıştın Albert. O gün öğleden sonra epeydir sana rahat vermeyen birkaç haylazı pataklama zevkine eriştim. Ve bunun olduğu o gün... evet o gün çok özel bir gündü: Frode'nin adası batalı tam elli iki yıl olmuştu. Tekrar tekrar hesapladım, eminim Joker günü olduğundan.'

Sanki hayaletmiş gibi baktım ona.

'O eski takvim geçerli mi yoksa hâlâ?' diye sordum.

'Öyle gözüküyor, evlat. Ve yine o gün anladım ki, *sensin* annesini hastalık almış olan çocuk. Ancak ondan sonra sana pırıltılı içecekten verip güzel balıkları gösterdim...'

Şaşkınlık içinde kalakaldım. Cücelerin Joker bayramında söylediklerinin benimle de bir ilgisi olabileceğini ilk kez o zaman düşündüm. Bir sonraki soruya geçmeden önce derin bir soluk almam gerekti.

'Nasıl... nasıl devam etti masal?' diye sordum.

'Biliyorsun, adadaki Joker bayramında her cümleyi anlayamamıştım. Ama galiba duyduğumuz her şey, hatırlayamadığımızı sansak bile, biz insanların bilincinde

saklanıyor. Ve günün birinde çıkıveriyor ortaya. Demin şöminenin ateşini karıştırırken oldu bana bu: Birden, Karo Dördü çocuğa pırıltılı içeceği ve güzel balıkları gösterecek fırıncıdan söz ettikten sonra Kupa Dördünün söylediği şeyi hatırladım.'

'Neydi peki?'

'Çocuk yaşlanır, saçları beyazlaşır, ama ölmeden önce kuzeydeki ülkeden mutsuz asker çıkagelir', dedi Fırıncı-Hans.

Onun bu sözlerinden sonra uzun uzun şöminedeki korlaşmış sessiz ateşe baktım. Yaşam karşısında derin bir saygı duygusu içimi doldurdu ve bir daha hiç bırakmadı beni. Birisi, bütün hayatımı tek bir cümlede toparlamıştı. Fırıncı-Hans'ın yakında öleceğini, benim de köyün ondan sonraki fırıncısı olacağımı biliyordum. Mor gazozun ve büyülü adanın sırrını bundan sonra ben saklayacaktım. Ömrümün geri kalanını ilk kez dün akşam ayak bastığım şu küçük evde geçirecektim. Burada öğrenecektim, büyülü adanın altınbalıklarına bakmayı. Ve günün birinde, günün birinde bir kuzey ülkesinden mutsuz bir asker gelecek, köyün bir sonraki fırıncısı olacaktı. O zamana kadar tam elli iki yıl geçecekti, ama *geleceği kesindi* işte.

'Altınbalıklar da, adadan getirdiklerimle başlayan kuşaklar oluşturuyor', dedi Fırıncı-Hans. 'Bazıları ancak birkaç ay yaşayabiliyor, ama çoğu yıllarca. Birinin ölümü bile çok üzücü oluyor her seferinde, çünkü hepsi de birbirinden farklı. İşte altınbalıkların sırrı da bu zaten, Albert. Küçücük bir balık bile, yeri doldurulamaz bir birey. Bu yüzden ormandaki yüksek ağaçların altına gömüyorum onları. Ve dilsiz mezarlarını arayıp bulduğum küçük beyaz taşlarla örtüyorum hep. Çünkü her altınbalık, kendinden sonraya kalan küçük bir anıta lâayık bence.'

Fırıncı-Hans, bana büyülü adayı anlattıktan birkaç

yıl sonra öldü. Babamın daha da önce ölmüş olduğunu söylemiştim. Böylece Fırıncı-Hans'ın beni evlat edinmesi mümkün oldu ve sahip olduğu şeyler bana kaldı. Sonsuzca sevmiş olduğum bu yaşlı adam ölüm döşegindeyken, bir şey daha söyledi bana, 'Asker, saçları kazınan kadının güzel bir çocuk doğurduğunu bilmez.'

Bunun da Joker oyunundaki, eksik kalmış cümlelerden biri olduğunu hemen anladım. Tam ölüm anında bilincinde yakalamıştı bu cümleyi Fırıncı-Hans.

Babam odanın kapısını çaldığında geceyarısı olmuştu.

Daha doğru dürüst içeri girmeden, "Arendal'a dönüyor mu bizimle birlikte?" diye sordum.

"Göreceğiz", dedi babam.

Ama gizemli bir gülümseyişin yüzünü kapladığı gözümünden kaçmadı.

"Yarın pastaneye gideceğiz onunla", dedim. Balığın, tam biz onu küpeşteye çekecekken oltayı koparmadığına dair bir güvence vermeye çalışıyordum sanki.

Babam başını salladı.

"Seni sabah on birde fuayede bekleyecek. Hanımefendi bütün diğer randevularını iptal ettiler.

İkimiz de uykuya dalmadan önce uzun süre tavanı seyrettik. Babamın son sözünü bana mı, yoksa kendi kendine mi söylediğini bilemiyorum: "Giden bir gemi öyle bir anda döndürülemez."

"Belki", diye cevap verdim, "ama kader bizden yana."

KUPA BEŞİ

*... çok soğukkanlı kalmak ve zafer
şarkıları söylemekte acele
etmemek önemliydi şimdi ...*

Sabah olunca, saçları kazınmış kadınla ilgili cümleyi ekmekten çıkan kitapçığı açmadan kelimesi kelimesine hatırlamaya çalıştım. Ama çok geçmeden babam yatakta kıpırdanmaya başladı: Kalkma ve yeni bir güne başlama zamanı gelmiş demekti bu.

Kahvaltıdan sonra fuayeye geçtik. Pastaneye benimle yalnız gitmekte kararlıydı annem. Babamın iki saat sonra gelip bizi almasını kararlaştırdık. Yola çıkmadan önce gizlice göz kırptım ona; böylece hem dünkü gelişmeler için teşekkür etmiş, hem de yolunu şaşırmış hanımı aklın yoluna döndürmek için elimden geleni yapacağımı anlatmış oluyordum.

Büyük pastanede sipariş verdikten sonra gözlerimin içine bakarak sordu annem: "Herhalde sizleri neden terk ettiğimi anlayamıyorsundur, öyle değil mi Hans-Thomas?"

Konuya bu giriş tarzının beni etkilemesine izin vermedim.

"Sen kendin anlayabiliyor musun yani?" diye bir karşı-soruyla yanıtladım annemi.

"Belki tam değil..." dedi mırıldanır gibi.

Ama yarım yamalak bir itirafla yetinmeye niyetim yoktu.

"Bir insanın sırf Yunan moda dergileri için orta karar fotoğrafçılara resim çektireceğim diye, kocasını ve çocuğunu terk etmesini anlamak..." dedim, "mümkün *değil* zaten".

Bir garson kahve ve gazoz getirdi masamıza, bir de çeşit çeşit pastalarla dolu harika bir tepsi. Ama bundan da etkilenmemeye kararlıydım.

"Ve eğer oğluna tam sekiz yıl bir kart bile atmayışını da anladığını söylüyorsan, sanırım benim şimdi kallkıp gidivermemi de anlayışla karşıla-sın."

Güneş gözlüğünü çıkarıp gözlerini ovaladı. Yaş yoktu gözlerinde, ama belki de durum gereği biraz yaşartmaya çalışıyordu onları.

"O kadar basit bir şey *değil* bu, Hans-Thomas", dedi. Sesi titriyordu en azından.

"Bir yılda 365 gün var", dedim. "Sekiz yılda 2920 gün eder, 29 Şubat'ı hesaba katmazsam eğer. Ama geçtiğimiz o iki artıkgünde bile çıt çıkmadı annemden. Bence bu kadar basit işte. Matematiğim oldukça iyidir."

Sanırım annemin hakkından gelen, bu artık-gün konusu oldu. Doğum günümü öne sürmem, fazla gelmişti ona. Ellerimi avucuna aldı, gözyaş-ları seller gibi aktı yüzüne.

"Beni bir gün bağışlayabilecek misin, Hans-Thomas?"

"Bakalım" diye yanıtladım bu sorusunu. "Bir çocuğun sekiz yıl içinde kaç fal açabileceğini hiç düşündün mü? Ben de tam bilemiyorum, ama her-halde pek çok. Falın çıkması için sonunda kart-ların ailelere göre sıralanması gerek. Ve ne zaman

kupa asını görse, annesini hatırlayıveriyor insan. - İş buraya kadar varmışsa, doğru olmayan bir şeyler var demektir."

Kupa asından söz etmemin tek amacı, bir şey bilip bilmediğini anlamaktı. Ama şaşkınlık içinde yüzüme baktı sadece."

"Kupa ası mı?"

"Evet, Kupa ası. Dün giysinde kırmızı bir kalp işareti yok muydu? Sorun, kalbinin kimin için çarptığı."

"Ama..."

Gerçekten şaşkına dönmüştü. Belki de böyle uzun süre yalnız bıraktığı çocuğunun sonunda biraz oynatmış olabileceğini düşünüyordu.

"Konu şu: Babamla ben, aile falımızı açmaya çalışırken büyük zorluklarla karşılaştık. Bir türlü çıkmıyordu fal, çünkü kupa ası, kendimi bulacağım diye yolunu şaşıırıyordu hep", dedim.

Artık iyice akli karışmıştı annemin.

"Hisøy'daki evimizde tam bir çekmece dolusu joker var", diye devam ettim konuşmaya. "Ama kupa asını bulmak için bütün Avrupa'yı dolaşmamız gerekince, bir işe yaramıyor bütün bunlar."

Çekmece dolusu joker sözüne hafifçe güldü annem.

"Hâlâ topluyor mu onları?" diye sordu.

"O zaten kendi bir joker", dedim. "Bence onu hiç tanımıyorsun sen. Farklı biri o, anlıyor musun. Ama son zamanlarda işi başından aştı, kupa asını aptalca bir Yunanistan macerasından kurtaracağım diye."

Annem masanın üzerinden bana doğru eğilip

yanagımdan makas almak istedi, ama çevirdim yüzümü. Şu anda buz gibi soğukkanlı olmak, erkenden zafer havasına kapılmamak çok önemliydi.

"Sanırım anlıyorum, kupa asıyla neyi kastettiğini", dedi annem.

"Çok iyi", dedim. "Ama bir daha bizi neden bıraktığını bilmediğinden söz etme bana. Çünkü her şey belli zaten. Bulmacanın cevabı iki yüz yıl önceki esrarengiz bir kart oyununda."

"Ne demek istiyorsun?"

"Yani senin kendi kendini bulmak için Atina'ya gideceğini kartlar göstermişti. Çok ender rastlanan bir şey bu, bir aile lâneti. Böyle bir şey ardından izler bırakır hep, biliyor musun: kehanet merkezlerinde ve Alpler'deki bir ekmekçi dükkânında."

"Benimle alay ediyorsun sen, Hans-Thomas."

Elimden geldiğince gizemli bir tavırla iki yana salladım başımı. Dört bir yanıma dikkatle baktıktan sonra masanın üzerinden uzanıp fısıldadım: "Gerçek şu ki, sen büyükannemle büyükbabamın Froland'da tanışmasından çok önce, Atlas Okyanusu'ndaki çok değişik bir adada başlamış bir şeye karıştın. Kendini bulmak için Atina'ya gitmen de rastlantı değildi. Buraya kendi yansıman çekti seni."

"Kendi yansımam mı dedin?"

Bir tükenmez kalem çıkarıp masadaki peçetelerden birine ANİTA diye yazdım.

"Tersinden oku bunu lütfen", dedim. Yunanca biliyordu nasıl olsa.

"ATİNA..." diye okudu. "Aman Tanrım! Korkutuyorsun beni, Hans-Thomas. Ben... hiç düşünmemiştim bunu."

"Düşünmedin tabii", diye yanıtladım. "Hiç düşünmediğin daha neler var. Ama şimdi konuşacağımız asıl önemli şey bu değil."

"Asıl önemli şey ne peki, Hans-Thomas?"

"Asıl önemlisi", dedim buna, "bavullarını ne kadar çabuk toplayabileceğin. Ne de olsa babamla ben yüz yıldan uzun zamandır seni bekliyoruz ve artık sabrımız tükenmek üzere."

Tam bunu söylediğim sırada babam girdi kapıdan. Annem başını kaldırıp baktı ona, pes etmiş gibi açtı kollarını.

"Ne yapmışsın sen bu delikanlıya böyle", dedi. "Bulmaca gibi konuşuyor durmadan."

"Eskiden beri sınır tanımayan bir düşgücü vardı onun", dedi babam boş bir iskemleye otururken. "Ama bunun dışında iyidir."

Bu cevabı çok iyi buldum doğrusu; çünkü ne de olsa burada oynadığım akıl karışıklığı oyunundan haberi yoktu babamın.

"Oysa daha yeni başlamıştım", dedim. "İsviçre sınırından beri peşimizi bırakmayan cüceyi bile anlatmadım daha."

Annemle babam arasında anlamlı bir bakışma oldu, sonra babam, "Sanırım bunu sonraya bırakman daha iyi olacak, Hans-Thomas", dedi.

O gün öğleden sonra, artık bir daha yıllarca ayrı düşmeye dayanamayacak bir aile olduğumuzu anlamıştık bile. Annemde annelik içgüdüsünü hare-

kete geçirmiş olduğum belliydi. Ve annemle babam, yeni aşık olmuş bir çift gibi birbirlerine sarılıp duruyorlardı. İlk gerçek öpüşleri ve okşayışları gördüğümde, henüz akşam olmamıştı. Buna dayanmam gerek, dedim kendi kendime, ne de olsa boşa geçirdikleri koca sekiz yıl vardı geride. Yine de duruma saygı gösterip o tarafa bakmamaya dikkat ettim.

Annemi nasıl bizim Fiat'a bindirdiğimizin artık bir önemi yok. *Bindi* ya, asıl önemli olan bu. Sanırım babam annemin bu rahat davranışına epeyce şaşırdı. Ama ben şaşırmadım; onu bir kez bulduk mu, sekiz kötü yılın artık geride kalacağını çok önceden biliyordum. Bilmediğim, onun dünyanın en hızlı bavul toplayan kadını olduğuydu. Üstelik bir sözleşmeyi de bozmuş oldu bizimle gelmek için ve anladığım kadarıyla, Alpler'in güneyinde bundan daha büyük bir kusur olamazdı. Ama babam, annemin Norveç'te de iş teklifleri alacağından emin-di.

Yani baş döndürücü iki günün sonunda, otomobilimize atlayıp yola koyulduk. En kısa yol olan Yugoslavya'dan geçerek kuzey İtalya'ya gittik. Ben yine arka koltukta idim, ama bu kez önümde *iki* büyük vardı ve ekmekten çıkan kitapçığı okumam imkânsızdı. Annem sık sık arkaya dönüyordu. Kitapçığı farkedip içinde yazanları merak ederse, neler olabileceğini düşünemiyordum bile.

Ama gece vakti İtalya'ya varınca, bana tek kişilik bir oda tuttular. Artık rahatsız edilmeden okuyabilecektim. Ve gecenin bir saatinde, kucağımda kitapçıkla uyuyakalana kadar okudum.

KUPA ALTISI

... güneş ve ay kadar gerçek ...

Albert bütün gece anlattı hiç durmadan. Onu hep on, on iki ya da on üç yaşında bir çocuk olarak canlandırdım gözümde. Şöminenin önünde oturmuş, çok zaman önce alev alev yanmakta olan köz ve külleri seyrediyordu. Anlatırken hiç kesmedim sözünü - tıpkı *onun* elli iki yıl önce bir gece, Fırıncı-Hans'tan Frode ve esraren-giz adanın öyküsünü sessizce dinlediği gibi. Sonunda kalkıp aşağıdaki köye bakan pencereye gittim.

Dışarda hava aydınlanmaya başlamıştı. Köyün üstüne sis çökmüş, Waldemar Gölü koyu bulutlarla örtülmüştü. Güneş ışığı köyün ardındaki yamaçlara tırmanıyordu.

Kafamın içi sorularla doluydu, hangisinden başlayacağımı bilemiyordum. Sustum ben de. Ocağın başına döndüm, kulübesinin önünde bitkin halde devrildiğim zaman bana sevgiyle kollarını açmış olan Albert'in yanına oturdum.

Şöminedeki külden sabah sisini andıran hafif bir duman tütüyordu hâlâ.

"Demek ki bu köyde kalacaksın, Ludwig", dedi yaşlı fırıncı.

Bu söylediğini hem bir emir, hem de bir soru gibi anlamak mümkündü. Belki de ikisi birdendi zaten.

"Tabii", dedim. Köyün ondan sonraki fırıncısı olacağımı çoktan anlamıştım. Ve bu, büyüü adanın sırrını saklamayı ben sürdüreceğim demektir.

"Hiç aklıma gelmemişti böyle bir şey..." dedim.

"Ne gelmedi aklına oğlum?"

"O joker oyunu... Eğer kuzeydeki ülkeden gelen

mutsuz asker bensem..."

"Evet?"

"Öyleyse... Öyleyse bir oğlum var orada", dedim. Daha fazla tutamadım kendimi. Ellerimi yüzüme kapayıp ağlamaya başladım.

Yaşlı fırıncı kolunu omuzuma koydu.

"Böyle işte", dedi. "Asker, saçları kazınan kadının güzel bir çocuk doğurduğunu bilmez!"

Sonra beni kendi halime bıraktı, istediğim gibi ağlayabileyim diye. Ancak tekrar başımı kaldırdıktan sonra sordu bana: "Yalnız anlamadığım bir şey var, belki sen söyleyebilirsin bunu bana."

"Nedir o anlamadığın?"

"Neden saçları kazınmış zavalılcığın?"

"Bundan benim de haberim yoktu", dedim. "Ona böyle acı çektirdiklerini bilmiyordum. İşgal kalktıktan sonra böyle şeyler olduğunu duymuştum. Düşman askerleriyle birlikte olmuş kadınların hem saçlarını hem de namuslarını yitirdikleri söyleniyordu. Ve bu yüzden... evet işte sırf bu duyduğum şeyler yüzünden aramadım onu. Belki unutmak istiyordur diye düşündüm, belki ortaya çıkmam daha çok acı verecektir ona. Bir de, kimsenin aramızdaki ilişkiden haberi yok, sanıyordum. Yoktu da. Ama bir kadının çocuğu olursa... o zaman gerçek saklanamaz artık."

"Anlıyorum", dedi Albert, neredeyse boşalmış şömineye bakarak.

Kalktım, huzursuzca dolanmaya başladım odada. Bütün bunlar gerçekten doğru olabilir miydi? Ya "Güzel Waldemar"da konuşulduğu gibi biraz kaçıkça Albert? Birden Albert'in öyküsünü doğrulayacak en ufak bir kanıtı sahip olmadığımı farkettim. Fırıncı-Hans hakkında anlattığı her şey, bir delinin uydurmaları olamaz mıydı? Mor gazozu da, iskambil kartlarını da görmüş değildim. Sağlam gözüken tek şey, kuzey ül-

kesinden gelen askerle ilgili sözlerdi, ama Albert onları da uydurmuş olabilirdi pekâlâ. Geriye saçları kazınmış kadın kalıyordu sadece. Bunu Albert'in bilmesi mümkün değildi. Uykumda mı konuşmuştum yoksa? Ne de olsa korkuyordum Line için, rüyamda saçları kazınmış bir kadın görmüş olabilirdim. Hamile kalmış olabileceğinden de biraz endişe duymuştum mutlaka. Ve Albert uykuda sayıkladığım bu şeyleri anlattığı hikâyeye katmış olabilirdi. Saçları kazınmış kadınla ilgili soruyu çabucak sormamış mıydı zaten...

Emin olabildiğim tek şey, Albert'in bütün gece boyunca beni deli yerine filan koymuş olmadığıydı: Anlattığı her şeye inanıyordu belli ki. Ama belki tam da buydu hastalığı. Köydekiler haklı olabilir, belki de Albert, kendi dünyasında yaşayan, *gerçekten* hasta bir insandı.

Köye geldiğimden beri bana "oğlum" deyip duruyordu. Acaba anlattığı fantastik öykünün çekirdeği bu muydu? Belki de bir oğlu olsun istiyordu Albert - köydeki işini üstlenebilecek genç bir adam. Asıl amacının bu olduğunu kendi de bilmeden, karışık bir öykü icat etmişti. Bazı hasta insanların belli bazı konularda birer dâhi olabildiği bilinen bir şeydi. Acaba Albert de fantastik öyküler anlatabilen böyle bir dâhi miydi?

Odada gidip geliyordum hâlâ. Güneş de yamaçları tırmanmayı sürdürüyordu.

"Çok huzursuzsun, evladım", dedi yaşlı adam.

Gidip yanına oturdum yeniden. O gecenin nasıl başlamış olduğu geldi aklıma: "Güzel Waldemar"da otururken, Fritz André yine Albert'in altınbalıklarına getirmişti sözü. Bense bir tek altıbalık görmüştüm ve yalnız ve yaşlı bir adamın balık beslemesini olağan sayıyordum. Daha sonra eve geldiğimde, Albert'in çatı arasında olduğunu farketmiştim. Onu duyduğumu söyleyince de... oturmuştuk birlikte, Albert uzun uzun

anlatmış, ben de dinlemiştim.

"O altınbalıklar", dedim sonunda. "Fırıncı-Hans'ın o garip adadan birçok altınbalık getirdiğini söyledin. Hâlâ Dorf'ta mı bunlar, yoksa sadece bir tane mi altınbalığın var?"

Albert başını şömineden kaldırıp gözlerimin içine baktı.

"Çok şüphecin, evlat", dedi.

Aynen böyle dedi. Ve bir gölge yaladı yüzünü. Ama ben çok sabırsızlanmıştım. Belki de Line'yi düşündüğümünden, istemediğim kadar sert bir karşılık verdim.

"Cevap ver!" dedim. "Ne oldu altınbalıklara?"

"Gel benimle", dedi.

Kalkıp yatak odasına geçti. Ben de peşinden gittim ve tavana tutturulmuş bir merdiveni açtığını gördüm. Kendisi çocukken Fırıncı-Hans'ın da böyle yaptığını söylemişti.

"Çatı arasına çıkıyoruz, Ludwig", diye fısıldadı.

Merdiveni tırmandı, ben de arkasından... Hatırlıyorum, eğer Frode'yi ve o acayip adayı uydurduysa, gerçekten hasta olmalı, diye düşünmüştüm o anda. Ama sonra çatı arasına açılan delikten başımı uzatıp baktığımda, Albert'in anlattıklarının güneş ve ay kadar gerçek olduğunu anladım. Çünkü gerçekten de sayılamayacak kadar çok cam kap vardı orada ve herbirinin içinde gökkuşağı renkleriyle süslü birer altınbalık yüzüyordu. Üstelik hepsi bu kadar da değildi. Baştan sonra şaşırtıcı şeylerle doluydu çatı arası: Küçük Buda figürleri, camdan yapılma altı bacaklı sütek heykelciği, kılıçlar, hançerler ve Albert henüz çocukken aşağıda, oturma odasında duran daha birçok eşya.

Çatı arasında daha ilk adımlarımı atarken "Bu... bu.. müthiş bir şey", diye kekeledim. Kastettiğim sadece altınbalıklar değildi tabii: Büyülü adanın öyküsünün doğru olduğundan artık en ufak bir şüphem kalma-

mişti.

Çatı penceresinden içeri sabahın maviliği vuruyordu; vadinin bu yanına güneş ışınları ancak öğleye doğru düşerdi. Ama çatı aralığı parlak bir ışıkla doluydu, pencereden girmesi olanaksız bir ışıkla...

"İşte!" diye fısıldadı Albert, bir köşeyi göstererek.

Gösterdiği yerde eski bir şişe vardı sadece. Altınbalık kapları ve yerdeki, raflardaki ve dolaplardaki diğer şeylerin üstünde ışıldayan ışık, bu şişeden geliyordu.

"Mor gazoz işte bu, oğlum. Elli iki yıldır kimse el sürmemişti bu şişeye. Ve şimdi ikimiz, alıp oturma odasına götüreceğiz onu."

Eğilip aldı şişeyi. Biraz eğdiğinde içindeki sıvı öyle güzel göründü ki, gözlerim yaşlarla doldu. Tam delikten inmek üzereyken, içinde kartların durduğu küçük tahta kutuyu gördüm.

"Buna... bakabilir miyim?" diye sordum.

Sevinçle başını salladı yaşlı adam. İyice eskimiş kartları aldım elime. Kupa altısını, sinek ikisini, maça kızını, karo Sekizini gördüm. Sonra saydım hepsini - bir kart eksikti.

"Elli bir tane bunlar", dedim.

Albert etrafına bakındı.

Eski bir taburenin altına doğru kolunu uzatıp "İşte!" dedi. Eğilip aldım kartı, sonra diğerlerinin arasına koydum. kupa asıydı bu.

"Hâlâ yolunu kaybediyor. Ama hep bir yerlerde buluyorum onu."

Kartları tekrar küçük kutuya koydum. Merdivenden inip oturma odasına döndüğümüzde Albert bir "Schnaps" bardağı çıkarıp masaya koydu.

"Biliyorsun şimdi sana ne vereceğimi", dedi. Başımı salladım. Mor gazozu tatma sırası bana gelmişti. Benden tam elli iki yıl önce Albert, yine burada bu anlaşılmaz içeceği denemiş, ondan elli iki yıl önce de Fırıncı-

Hans büyülü adada mor gazozdan içmişti.

"Ama unutma", dedi Albert, "sadece bir küçük yudum alacaksın. Ve ancak bütün bir fal bakıldıktan sonra, tekrar açacaksın şişenin kapağını. Böylece şişenin içindeki daha sonraki kuşaklara da kalacak."

Çok küçük bir yudum koydu bardağa.

"Buyur", diyerek bana uzattı.

"Bilmem ki...", dedim, "cesaret edebilir miyim buna?"

"Biliyorsun, etmek zorundasın", diye yanıtladı bunu Albert. "Çünkü eğer şu birkaç damla, söylediğim etkiyi yapmazsa, eh, o zaman yaşlı Albert Klages gece boyu masal anlatan hasta bir adam demektir. Ama yaşlı bir fırıncı bile hakkında böyle düşünülmesini istemez, anlarsın ya. Çünkü şimdi anlattıklarım inansan bile, günün birinde şüphe duyacaksın. Onun için, öykünün tadını bütün bedeninde hissetmen, çok önemli. Ancak bu şekilde köyün yeni fırıncısı olabilirsin."

Şöminenin karşısına oturup bardağı ağzıma götürdüm. İçindeki küçücük yudumu içtim ve sadece birkaç saniye içinde bedenim bir lezzet dünyasına dönüştü. Aynı anda dünyanın bütün pazaryerlerinde birden bulunuyordum sanki. Hamburg'da bir domates yiyor, Lübeck'te sulu bir armudu ısırıyor, Zürih'te üzüm atıştırıyor, Roma'da da incirlerin tadına bakıyordum. Atina'da badem ve fındık-fıstık, Kahire'de hurma vardı. Ve daha çok, pek çok lezzet kaplamıştı vücudumu. Bazılarını hiç tanıımıyordum; büyülü adada dolaşıp ağaçlardan tuhaf meyvalar toplar gibiydim. Bu tufa palmyesinin meyvası olmalı, diyordum kendi kendime, bu tancar, bu da çöğürtlen. Ama bununla da bitmedi yaşadıklarım. Birden tekrar Arendal'da olduğumu sandım. Apaçık bir şekilde yabanmersinlerinin tadını, Line'nin saçlarının kokusunu hissettim.

Ne kadar süre öylece şöminenin karşısında kaldım,

bilmiyorum. Sanırım o süre boyunca Albert'e tek kelime bile söylemedim. Sonunda kalkıp sessizliği bozan o oldu.

"Yaşlı fırıncı artık uyumalı biraz. Ama önce şişeyi çatı arasına kaldıracağım ve inan bana, onu çok iyi saklayıp kilitlerim hep. Eh, sen de yetişkin bir insansın ne de olsa. Meyva ve sebzenin tadı elbette güzeldir, asker, ama sırf bu yüzden kendin de ot gibi olmak istemezsin herhalde."

Aslında çok emin değilim, tam böyle dediğinden. Hatırladığım şey, uyumaya gitmeden önce beni sıkıca uyardığı ve bir de konunun, mor gazozla Frode'nin fal kartları olduğu.

KUPA YEDİSİ

*... ekmekçi büyülü
boruya konuşur ...*

Ertesi gün öğleye doğru uyandım ve ancak o zaman Dorf'taki yaşlı fırıncının benim büyükbabam olduğunu anlayabildim. Saçları kazınmış kadın, Norveç'teki büyükannemden başkası *olamazdı ki!* Ama o kadar kesin miydi bunlar acaba? Joker oyununda ne saçları kazınan kadının büyükannem, ne de Dorf'taki fırıncının büyükbabam olduğu açıkça söyleniyordu. Beri yandan, Norveç'te adları Alman orospusuna çıkmış olan çok sayıda Line yoktu şüphesiz.

Ne olursa olsun, gerçek henüz tam ve kesin olarak ortaya çıkmamıştı. Joker oyununda Fırıncı-Hans'ın hatırlayamadığı, dolayısıyla Albert'e ya da başka birine söylemiş olamayacağı cümleler kalmıştı. Acaba bunları da bulup elli iki cümlelik falı tamamlamak bir şekilde mümkün müydü? Büyülü ada denizin ortasında battığında, ardında hiçbir iz kalmamıştı. Fırıncı-Hans da ölmüştü, yani ona da bir şey sorup öğrenemezdik. Frode'nin fal kartlarını da tekrar canlandıramazdık ki, cücelere yüz elli yıl önce ne dediklerini hatırlıyorlar mı diye soralım! Geriye tek ihtimal kalıyordu, eğer Joker hâlâ hayattaysa, belki o, joker oyununu hatırlayabilirdi.

Ne yapıp edip büyükleri dönüşte yolu bir kez daha uzatmaya ve Dorf'a uğramaya razı etmek zorundaydım. Ama gereksiz bir dolambaç olacaktı bu

ve babamın izni bitmek üzereydi. Üstelik onlara ekmekten çıkan kitapçığı gösterme şansına da sahip değildim.

Küçük ekmekçi dükkânına girip neler söyleyeceğimi hayal ettim: "İşte yine karşıdayım. Güneydeki ülkeden geri geldim. Ve babamı, yani senin oğlunu da getirdim beraberimde."

İlk iş olarak, büyükbabamı kahvaltıda başlıca konu haline getirdim. Ama çıplak gerçeği açıklamak için kahvaltının sonunu bekledim. Şimdiye kadar kitapçıktan çeşitli şeyleri parça parça açık etmiş olmam, inanırlılığımı azaltacaktı haliyle. Bari kahvaltıyı huzur içinde yapmalarına izin vermedim.

Annem ikinci bir fincan kahve almaya gittiğinde, babamın gözlerinin içine bakıp üstüne basa basa konuştum: "Annemi Atina'da bulmamız çok iyi oldu. Ama bütün falı tamamlamak için hâlâ bir kart eksik. Ve onu da buldum ben."

Babam annemin ardından endişeli bir bakışla baktı. Sonra yine bana dönüp sordu: "Peki neymiş bu, Hans-Thomas? Bana söyleyebilir misin?"

"Hani sen 'Güzel Waldemar'da oturmuş Dorflularla 'Alpenbranntwein' içerken, bir fırıncı bana bir şişe gazoz ve dört küçük ekmek vermişti, hatırlıyor musun?"

Hafifçe başını salladı babam.

"İşte o fırıncı senin baban."

"Saçma!"

Kötü davranılan bir at gibi burnundan soludu. Ama şu anda öyle hemen itiraz edemeyeceğini biliyordum

"Bunu şimdi tartışmamız gerekmez", dedim.

"Ama yüzde yüz eminim, bunu bil."

Annem tekrar masaya dönmüştü. Neden bahsettiğimizi anlayınca, derin bir iç çekmeyle yetindi. Ama babam beni tanıyordu. Söylediğim şeyi duymazdan gelemeyeceğini biliyordu. En azından biraz ilgilenmek zorundaydı konuyla. Benim de artık ilham sahibi bir joker olduğumun farkındaydı.

"Peki *nereden* çıkarıyorsun onun benim babam olduğunu?" diye sordu.

Bunun ekmekten çıkan kitapçıkta açıkça yazılı olduğunu söyleyemezdim ona. Bu yüzden, okurken dikkatimi çeken şeyleri sıraladım. "Birincisi, onun da adı Ludwig."

"Bu Almanya'da da, İsviçre'de de çok rastlanılan bir ad", dedi babam.

"Olabilir. Ama bana savaş sırasında Grimsstad'da bulunduğunu söyledi."

"Sahi mi?"

"Bozuk bir Norveççeyle. Ben Arendallı olduğumu söyleyince, o da bir zamanlar 'gri kentte' oturduğunu anlattı. Sanırım Grimstad'ı kastediyordu."

Babam başını iki yana salladı.

"Gri kent mi? Herhalde sıkıcı bir kent filan demek istemiştir. Arendal da olabilir bu pekalâ... O zamanlar güney Norveç Alman askeri kaynıyordu, Hans-Thomas."

"Tabii", dedim. "Ama içlerinde sadece biri büyükbabamdı. O da Dorf'ta fırıncı şimdi. Böyle bir şeyi gözle görebilir insan."

Sonunda büyükanneme telefon etti babam. Bunu benim konuşmalarımdan dolayı mı, yoksa Atina'da annemi bulduğumuzu haber vermesi gerektiğini birden hatırladığı için mi yaptı, bilemiyorum. Büyükannem telefona cevap vermeyince, bir de Ingrid Teyze'yi aradı. Ingrid Teyze'nin tek bildiği.

büyükannemin Alpler'e bir gezi yapmak için aniden yola çıkmış olduğuydu.

Bunu duyunca keskin bir ısıklık çaldım.

"Ekmekçi büyüğü boruya konuşur, sesi yüzlerce mil uzaktan duyulur."

Babamın yüzünde, sanki dünyanın bütün bulmacalarını aynı anda çözmeye çalışıyormuş gibi bir ifade belirdi.

"Bu cümleyi aynen bir kere daha söylememiş miydin?" diye sordu.

"Yes, sir", dedim ben de. "Yaşlı fırıncı da karşısında kendi torunun durduğunu hissetmiş olabilir tabii. Zaten seni de görmüştü. 'Kan çeker' derler ya, öyle bir şey işte. Ama belki de bunca yıldan sonra aklına Norveç'e bir telefon edivermek gelmiştir, kimbilir, yani Arendallı bir çocuk dükkânında konuk olunca... Tabii eski bir aşkın, tıpkı Atina'da olduğu gibi Dorfta da yeniden alevlendiğini düşünebiliriz bir de."

Böylece Dorf'un yolunu tuttuk. Ne annem ne de babam, yaşlı fırıncının büyükbabam olabileceğini düşünüyordu, ama konuyu ciddiyetle ele almadıkları takdirde kendilerine rahat vermeyeceğimi biliyorlardı.

Como'ya varınca, yine Baradello Oteli'ne gittik. Lunapark yoktu artık, ne falcı kadın, ne de başka bir şey kalmıştı. Ben de yine kendime ait bir odam olmasıyla avunmaya çalıştım. O günkü uzun yol yormuştu beni, yine de ekmekten çıkan kitapçığın son bölümünü de okuyup bitirmeye karar verdim.

KUPA SEKİZİ

*... öyle şaşırtıcı bir mucize ki,
ağlasın mı, gülsün mü,
bilemiyor insan ...*

Kalkıp açık havaya çıktım. Yürümek kolay olmuyordu öyle, çünkü bedenimin her yanında farklı farklı tatlar dikkatimi çekmek için birbirleriyle yarışıyorlardı. Sol omuzumu harika bir çilekli krema kaplarken, sağ dizimi kırmızı frenküzümüyle limon karışımı bir ekşilik gıdıklıyordu. Bütün bunlar öyle sık ve hızlı yayılıyordu ki vücudumda, hangisinin neyin tadı olduğunu her zaman anlayamıyordum. Sanki aynı anda dünyanın bütün sofalarına birden oturmuş, durmadan yiyip içiyordum.

Evin yukarsındaki ormanda küçük bir gezinti yaptım. Yaşadığım fırtına biraz dinmeye başlayınca, beni bir daha hiç bırakmayacak olan bir duygu kapladı içimi. Dönüp köye baktığımda, bu dünyanın kavranılmaz bir mucize olduğunu farkettim ilk defa. Bizlerin insan olmaya hak kazanmamız nasıl açıklanabilir, diye sordum kendime. Bu sanki yepyeni bir buluşmuş gibi geliyordu bana, oysa bu keşfettiğim şey, ta çocukluğumdan beri gün gibi ortadaydı. Şimdiye kadarki yaşamımı uyku da geçirmiştım sanki, yıllarca sürmüş bir uykuda.

Ben varım! diye düşündüm. Gökyüzünün altında, yaşam dolu bir kişiyim. İnsanın ne olduğunu, ancak şimdi anlıyordum. Aynı anda şunu da biliyordum ama. Mor gazoz denilen bu acayip içecekten bir daha hiç içmemem gerekiyordu, yoksa şimdi hisetmekte olduğum şeyler her yudumda biraz daha soluklaşacak ve sonunda yok olup gidecekti. Dünyadaki her şeyi birden bu kadar yoğun ve sık tadarsam, onun içinde eriyip

gitmem kaçınılmazdı. Ve sonunda hiçbir şey duyumsayamaz olurum. Bir domatesten ya da bir erik ağacından farkım kalmazdı.

Küçük bir kütüğe oturdum. Az sonra bir karaca yaklaştı usulca. Çok özel bir şey değildi bu, Dorf'un çevresindeki ormanlarda çok karaca yaşıyordu. Ama böyle canlı bir varlığın nasıl bir mucize olduğunu *gördüğümü* hiç hatırlamıyordum. Daha önce de karaca görmüştüm tabii, neredeyse her gün. Ama her bir karacanın nasıl anlaşılmaz sırlarla dolu olduğunu farkedememiştim. Hem şimdi bunun neden böyle olduğunu da anlıyordum: Pek çok karaca görmüştüm ve bu yüzden bir karacayı içimde yaşamaya hiç zaman ayırmamıştım.

Hep böyle zaten, diye düşündüm, dünyadaki her şeyle böyle oluyor bu. Çocukken, çevremizdeki dünyayı içimizde yaşama yetisine sahibiz. Ama sonra, bütün dünya bir alışkanlık haline geliyor bizim için. Çocuk olmak ve büyümek, duyumları ve yaşantıları sarhoş olana kadar içmek demek.

Büyülü adadaki cücelere ne olduğunu da biliyordum artık. Varolmanın derin sırlarını yaşamaya karşı kapatmışlardı kendilerini, belki de hiç çocuk olmadıkları için. Ve eğer bu kaçırdıklarını her gün o mucize içecekten alarak telafi etmek istedilerse, o zaman çevrelerini dolduran şeylerin içinde eriyip gitmeleri hiç de şaşırtıcı değildi. Frode ve Jokerin her şeye rağmen mor gazozdan vazgeçebilmelerinin ne büyük bir zafer olduğunu anladım birden.

Karaca şöyle bir baktı bana, sadece bir-iki saniye. Sonra sıçrayarak uzaklaştı. Bir an için sonsuz bir sessizlik yaşadım. Ardından bir bülbül o masalsı, coşkulu şarkısına başladı. Böyle küçücük bir gövdede bunca ses, bunca soluk ve bunca müzik olması, inanılmaz bir şeydi.

Şu dünya, dedim kendi kendime, öyle şaşırtıcı bir mucize ki, ağlasın mı, gülsün mü, bilemiyor insan. Belki ikisi de gerekliydi, ama bunları aynı anda yapmak kolay değildi.

Aşağıdaki köyden bir çiftçi kadın geldi aklıma. Daha on dokuz yaşındaydı, ama geçenlerde iki veya üç haftalık küçücük bir kız çocuğuyla gelmişti ekmekçi dükkanına. Çocuklara fazla bir ilgi duymuşluğum yoktu aslında, ama sepette yatan kıza baktığımda, onun çocuk bakışlarında bir hayret görür gibi olmuştum. Bir daha üstünde durmamıştım bunun. Ama şimdi ormanda bir kütüğe oturmuş bülbülü dinlerken ve köyün berisindeki dağın tepesine serilen güneş ışığını seyrederken, o küçük çocuğun konuşabilecek olsaydı ne söyleyeceği beliriverdi kafamda. Çok garip bir dünyaya gelmiş olduğunu söylerdi mutlaka. Yine de genç anneyi tebrik etmeyi unutmamıştım, ama aslında kutlamam gereken çocuğun kendisiydi. Zaten her yeni dünya vatandaşının karşısında eğilip ona "Dünyaya hoşgeldin, küçük arkadaş! Gelme hakkına sahip olduğun için inanılmaz ölçüde şanslısın", demek gerekir.

Biz insanların, hayat gibi anlaşılmaz bir şeye alışmamız, birden çok acıklı geldi bana. Bir gün geliyor, varolmamızı çok olağan bulmaya başlıyoruz ve sonra, evet sonra bir daha ancak bu dünyadan ayrılmak zorunda olduğumuzda düşünüyoruz bunu.

Muazzam bir çilek tadının vücudumun bütün üst yarısını hızla kapladığını hissettim. Gerçi müthiş lezzetliydi, ama öyle güçlü ve yoğundu ki, içim bayılır gibi oldu. Yo, hayır, mor gazozdan bir daha içmemem için kimsenin beni ikna etmesine gerek yoktu. Ormandaki mavi yabanmersinleriyle arada sırada bir karaca veya bülbülün yapacağı küçük bir ziyaretin bana yeteceğini biliyordum.

Uzun bir süre oturdum kütükte. Tam kalkacakken, yakında bir yerden bir şingirtı duyar gibi oldum. Etrafıma bakındım ve çalıların arasından beni gözetleyen küçük bir adam gördüm. Joker olduğunu farketdiğimde, kalbim yerinden fırlayacaktı neredeyse.

Birkaç adım yaklaşıp konuştu: "Demek harika içeceklerle serinledik. Pek nefis, der Joker."

Hiç korkmadım, büyümlü adanın uzun hikayesi hâlâ taptazeydi içimde. Onu birden karşımda görmemden kaynaklanan ilk anki korku da hemen kayboldu. Bizi birleştiren bir şey olduğunu hissediyordum. Artık ben de kartlardaki bir joker olmuştum.

Kalkıp ona doğru ilerledim. Artık çingıraklı eflatun palyaço giysisi yoktu Jokerin üstünde, siyah çizgili kahverengi bir elbise giymişti. Elimi uzattım ona, "Kim olduğunu biliyorum", dedim.

Elimi tuttu. Hafif bir çingırak sesi duydum; demek ki elbiseyi palyaço kıyafetinin üstüne giymişti. Sabah çiği gibi soğuktu eli.

"Kuzeyden gelen askerle el sıkışmak, sevinç veriyor", dedi.

Bunu söylerken tuhaf bir gülümseme belirdi yüzünde. Küçük dişleri sedef gibi parlıyordu.

Sonra devam etti sözüne: "Bundan böyle yaşamalı bu çocuk. Doğum günün kutlu olsun, kardeş."

"Ben... benim doğum günüm bugün değil ki", diye kekeleydim.

"Hiş! der Joker. Bir kez doğmuş olmak yetmez, der. Ama bu gece fırıncı kalfası yeniden doğdu, Joker bunu bilir, bu yüzden kutlar onu."

Kuklalarınki gibi tiz bir sesle konuşuyordu. Soğuk elini bırakıp bir şeyler söylemeye çalıştım: "Ben... her şeyi dinledim... senin, Frode'nin ve diğerlerinin öyküsünü..."

"Elbette", diye yanıtladı. "Çünkü bugün Joker gü-

nü, çocuğum ve yarın yeni bir döneme başlıyoruz. Bir sonraki döneme kadar elli iki yıl daha geçmesi gerek. O zamana kadar kuzeydeki ülkeden gelen çocuk, yetişkin bir insan olacak. Ama ondan önce gelecek Dorf'a. Ve işte o zaman, yolculuk sırasında yanında küçük bir büyüteç bulunması iyi olur. Bilgiç bir büyüteç, der Joker. En kaliteli karo camından yapılma, der. Çünkü eski bir altınbalık kabı kırılrsa, her türlü cebe sığar. Joker beceriklidir. Ama en önemli görev buradaki çocuğa düşecek."

Küçük cücenin ne demek istediğini anlamıyordum. İyice yanıma sokulup fısıldadı: "Mutlaka Frode'nin fal kartları hakkında küçük bir kitap yazılmalı. Sonra da bu kitap küçük bir üzümlü ekmeğin içinde fırınlanmalı. Çünkü adanın sırrını altınbalık değil, küçük ekmeğe çıkar. Joker bunu der işte. Bitti gitti."

İtiraz ettim buna: "Ama... Frode'nin fal kartlarının öyküsü, küçük bir ekmeğe sığmaz ki."

İçten bir gülüş koyverdi Joker.

"Bu ekmeğin ne kadar büyük olduğuna bağlı, çocuğum. Ya da kitabın ne kadar küçük olduğuna."

"Büyülü adanın... ve diğer her şeyin öyküsü... çok uzun. Büyük bir kitap olmalı bu", diye karşı çıktım yine. "O zaman da dev gibi bir ekmeğe gerek!"

Sinsi bir bakışla süzdü beni.

"Asla o kadar emin olmamalı, der Joker. Kötü alışkanlık, der yine. Eğer kitabın harfleri küçücük olursa, ekmeğin büyük olması gerekmez."

"Bir insanın o kadar küçük harfler yazabileceğini sanmıyorum", diye ısrar ettim. "Yazabilse bile, kimse okuyamaz zaten."

"Kitabı sadece yazmak yeterli, der Joker. Hattâ hemen başlanabilir. Zamanı gelince minik harfler de sağlanacaktır. Ve büyütecisi olan, görür."

Vadiye doğru baktım. Karşı tarafta güneş ışınları-

nın örtüsü köyün üstüne de yayılmıştı şimdi. Sonra yine Jokere dönmek istedim yüzümü, ama gitmişti bile. Her tarafa bakındım, ama küçük deli bir karaca gibi ağaçların arasına dalıvermişti.

Eve dönmek için yamaçtan inerken, epeyce yorgundum. Bir ara tam bir taşla basacakken, birden bacağıma şiddetli bir kiraz tadı doluverince, neredeyse dengeyi kaybedecektim.

Köydeki dostlarım geldi aklıma. Bir bilseler! diye düşündüm. Birazdan yine "Güzel Waldemar"da oturacaklardı masanın başına. Konuşacak bir konu lazımdı. Herkesten ayrı, evinde tek başına yaşayan yaşlı fırıncıdan daha iyi konu mu olurdu? Onu biraz değişik buluyor ve her ihtimale karşı deli saymayı yeğliyorlardı. Ama en büyük bulmaca, kendileri de onun birer parçasıydılar aslında. Bu en büyük bulmaca gün gibi duruyordu ortada, ama işte bunu göremiyorlardı. Albert'in bir sır sakladığı doğru olabilirdi, ama asıl en büyük sır, dünyanın kendisiydi.

"Güzel Waldemar"da bir daha hiç şarap içmeyeceğimi biliyordum. Bir gün benim hakkımda da konuşmaya başlayacaklardı haliyle. Ve birkaç yıl içinde köydeki tek joker ben olacaktım.

Sonunda yatağa atabildim kendimi ve ancak akşamüstü uyandım.

KUPA DOKUZU

*... dünya henüz Frode'nin
fal kartlarını ve büyülu adayı
öğrenecek olgunlukta değil ...*

Kitapçığın son sayfalarını sağ işaret parmağımın altında hissediyordum. Bu son kısmın normal büyüklükte yazılmış olduğunu gördüm. Büyütecî sehpayı bırakıp normal bir kitap gibi okumaya devam edebilecektim.

Senin Dorf'a gelip Frode'nin fal kartlarıyla büyülu adanın sırrını saklayacağın zaman yaklaşıyor, oğlum. Albert'in anlattıklarından hatırlayabildiğim her şeyi yazdım. O gecenin üstünden iki ay geçtikten sonra, yaşlı fırıncı öldü ve ben köyün yeni fırıncısı oldum. Her şeyi yazdım. Sen kolayca anlayabilesin diye, Norveççe yapmaya karar verdim bunu. Ve bir de, kitap Dorfluların eline geçecek olursa, anlayamasınlar diye. Sonradan iyice unuttum Norveç dilini.

Norveç'teki sizlerle ilişkiye geçmemin doğru olmayacağını düşünmüştüm hep. Line'nin buna nasıl tepki göstereceğini bilemiyordum. Eski kehanete karşı koymaya da cesaret edemedim. Çünkü günün birinde senin Dorf'a geleceğini biliyordum.

Kitabı normal bir daktiloyle yazdım. Daha küçük harfler yazmam imkânsızdı. Ama gün geldi, yazdıklarını küçülterek, iyice küçülterek kopya edebilen makinalar çıktı ortaya. Sekiz kez kopya edince yazı öyle küçüldü ki, ufacık tabakaları ciltleyip minik bir kitapçık yapabildim. Ve sen de, oğlum, muhakkak bir büyütec

almışsındır Jokerden, değil mi?

Öyküyü yazdığım sırada, joker oyununda geçen cümlelerden sadece Fırıncı-Hans'ın hatırladığı kadarını biliyordum. Ama dün bir mektup aldım, joker oyununun tamamı yazılıydı içinde - ve tabii Jokerden geliyordu.

Sen buraya, Dorf'a gelir gelmez Line'ye telefon edeceğim. Kimbilir, belki bir gün hepimiz buluşuruz.

Ah! Bizler, Dorf'un fırıncıları, fantastik bir öyküyü sürdüren jokerleriz. Ve bu öykü asla diğerleri gibi dile düşmemeli. Ama küçük veya büyük bütün fallardaki jokerler gibi biz de, insanlara bu dünyanın nasıl anlaşılabilir bir macera olduğunu anlatmalıyız. Dünyanın ne kadar büyük ve anlaşılabilir olduğunu görebilmeleri için insanların gözlerini açmanın kolay olmadığını biliyoruz. Ve apaçık ortada duranın aslında bir bulmaca olduğunu göremedikleri sürece, dünya henüz Frode'nin fal kartlarını ve büyülü adayı öğrenecek olgunlukta değil demektir.

Bir gün gelecek -uzak ülkelerde olacak bu-, bütün dünya yazıp ekmegin içine sakladığım kitabı öğrenebilecek. O güne kadar her elli iki yılda bir, mor gazozun küçücük damlalarını sunmak gerekiyor.

Ve unutmaman gereken bir şey daha var: Joker hâlâ dünyada. Büyük falın bütün kartları körleşse bile, o, hiç değilse birkaç insanın gözlerini açmanın mümkün olduğu inancını hiç yitirmeyecek.

Hoşça kal, oğlum! Belki güneydeki ülkede anneni buldun bile. Ve günün birinde, yetişkin bir insan olarak Dorf'a geleceksin.

Ekmekten çıkan kitapçığın son sayfalarında, Jokerin bundan çok yıllar önce büyülü adadaki bütün cücelerin katıldığı büyük joker oyununda tuttuğu notlar var.

Joker Oyunu

Gümüş gemisi azgın denizde boğulur. Denizci durmadan büyüyen adaya sürüklenir. Göğüs cebinde güneşte kuruyacak kartlar saklıdır. Elli üç resim, şişe üfleme ustasının oğluna arkadaştır.

Henüz renkler solmadan elli üç cüce, yalnız denizcinin düşgücünde şekillenir. Ustanın bilincinde tuhaf figürler dans eder durur. Usta uyurken, cüceler kendi yaşamlarını sürer. Güzel bir sabah Kral ve Prens, bilinç zindanından dışarı tırmanırlar.

Hayal ürünleri, yaratan mekândan yaratılmış mekâna sıçrar. Figürler, sihirbazın ceket kolundan dökülür ve havada capcanlı buluverirler kendilerini. Hayal ürünleri güzeldir, ama biri hariç hepsi, anlama yetilerini yitirmişlerdir. Oyundakilerden sadece Joker, görünenin ardını görür.

Parıldayan içecek Jokerin duyularını köreltir. Joker parıldayan içeceği tükürüp atar. Küçük deli, yalan iksiri olmadan daha açık seçik düşünebilir. Tam elli iki yıl sonra kazazedenin torunu köye gelir.

Gerçek, kartlardadır. Gerçek şu ki, şişe üfleme ustasının oğlu, kendi düşgücünün ürünlerine deli gözüyle bakmıştır. Hayaller, hayret verici bir ayaklanma başlatır ustaya karşı. Usta yakında ölecektir; cüceler öldürmüştür onu.

Güneş Prensesi, denize giden yolu bulur. Büyülü ada kendi içinden parçalanır. Cücelerinin elindeki kozlar çok zayıftır. Masal parçalanıp dağılmadan, fırıncının oğlu kurtulur.

Deli, köhne depoların arasında kaybolur. Fırıncının oğlu dağlara çekilir, ücra bir köyde yaşar. Fırıncı büyülü adanın hazinelerini saklamaktadır. Neler olacağını kartlar söyler.

Annesini hastalık alan terkedilmiş çocuğa Dorf yuva olur. Fırını ona parıldayan içecekten verir ve güzel balıkları gösterir. Çocuk yaşlanır, saçları beyazlaşır, ama ölmeden önce kuzeydeki ülkeden mutsuz asker çıkarılır. Büyülü adanın sırrını asker saklar.

Asker, saçları kazınan kadının güzel bir çocuk doğurduğunu bilmez. Çocuk, düşmanın oğlu olduğu için, denizlere çıkmak zorundadır. Denizci güzel kadınla evlenir, kadının bir oğlu olur, sonra kendini bulmak için güneydeki ülkeye gider. Baba ve oğul, kendini bulamayan güzel kadını ararlar.

Soğuk elleri olan cüce ücra köye giden yolu gösterir ve kuzeydeki ülkeden gelen çocuğa yolculukta kullansın diye büyüteç verir. Büyüteç, altınbalığın kabındaki kırığa uymaktadır. Adanın sırrını altınbalık değil, küçük ekmek açar. Ekmekçi, kuzeydeki ülkeden gelen askerdir.

Büyükbabanın gerçeği kartlarda yatar. Kader, açlıktan kendi kendini yutan bir yilandır. İç paket dış paketi açar, dış paket de iç paketi. Kader, her yana doğru aynı şekilde büyüyen bir karnabahardır.

Çocuk ekmekçinin büyükbabası olduğunu anlar, büyükbaba da kuzeydeki ülkeden gelen çocuğun torunu olduğunu. Ekmekçi büyümlü boruya konuşur, sesi yüzlerce mil uzaktan duyulur. Denizci sert içeceği tükürüp atar. Kendini bulamamış olan güzel kadın, onun yerine sevgili oğlunu bulur.

Fal bir aile lânetidir. Görünenin ardını gören bir Joker her zaman bulunur. Her kuşağı bir diğeri izler, ama zamanın dişlerini geçiremediği deli, dünyada hep dolaşır. Kaderin ne olduğunu bilmek isteyen, ondan daha uzun ömürlü olmalıdır.

KUPA ONU

*... zamanın dişlerini
geçiremeyeceği bir
deli dolaşıyor dünyada ...*

Ekmekten çıkan kitabın son sayfalarını okuduktan sonra, uyumak pek kolay olmadı. Otel artık o kadar küçük gelmiyordu bana. "Baradello" Oteli ve Como kenti, kendilerinden sonsuz ölçüde daha büyük bir şeye aittiler aslında.

Jokere gelince, onunla ilgili her şey, tam da kafamda kurduğum gibiydi. Benzin istasyonundaki cüce, Marsilya'da depoların arasında kaybolan kişiyle aynıydı. Bunca zamandır dünyada yaşıyordu. Arada sırada Dorftaki fırıncılara bir gözükmüş, onun dışında herhalde huzursuzca dünyada dolaşıp durmuştu. Bir gün bu köyü, ertesi gün bir başkasını ziyaret ediyordu. Gerçek kimliğini gizleyen tek şey, eflatun renkli, çingiraklı Joker kıyafetinin üstüne giydiği ince bir elbiseydi. Joker kılığıyla kalabalık yerlerde gezemezdi. Bir yere yerleşip uzun süre kalması da olanaksızdı, çünkü on, yirmi ya da yüz yıl geçtiği halde hiç değişmemesi dikkat çekerd.

Okuduğum öyküden şunu da öğrenmiştim. Joker, biz olağan ölümlüler gibi yorgun düşmeden koşabiliyor, kürek çekebiliyordu. Yani ona İsviçre sınırında ilk rastlayışımızdan sonra, babamla benim ardımızdan koşarak gelmiş olabilirdi. Tabii

bir trene atlayarak yolculuk etmesi de mümkündür.

Jokerin, esrarengiz adadaki küçük faldan kaçtıktan sonra, büyük fala karışmış olduğundan emindim. İki durumda da önemli bir görev düşmüştü ona: Hem küçük *hem de* büyük cücelere, düzenli aralıklarla hayat dolu, ama kendi kendilerini çok az anlayabilen garip yaratıklar olduklarını hatırlatmak.

Belki bütün bir yılı Alaska ya da Kafkasya'da, bir başkasını Afrika ya da Tibet'te geçiriyordu. Bir hafta Marsilya limanında ortaya çıkıyor, ertesi hafta Venedik'te St.Markos meydanında geziniyordu.

Böylece artık joker oyunun bütün parçaları yerlerini bulmuştu. Fırıncı-Hans'ın unuttuğu cümlelerin hepsinin de bütünün içine mükemmel bir şekilde oturmaları güzel bir düşünce, güzel bir duygu uyandırıyordu bende.

Krallardan birinin söylediği bir cümle de Fırıncı-Hans'ın dikkatinden kaçmıştı: "Her kuşağı bir diğeri izler, ama zamanın dişlerini geçiremediği deli, dünyada hep dolaşır." Babama okutmak istedim bu cümleyi. Gözlerinin önünde tutup, zamanın öfkesi hakkında bana çizdiği resmin, söylediği kadar karanlık olmadığını kanıtlamak istedim. Her şeyi parçalayamıyor zaman. Kartların arasındayla, yüzyıllar boyunca tek bir sütdişini yitirmeden oraya buraya sıçrayan bir Joker var.

Evet! Bu, insanın varolma karşısında duyduğu hayretin hiç kaybolmayacağından başka bir şey

demek değildi. Gerçi bu şaşırabilme yeteneği, çok az rastlanan bir şeydi, ama buna karşılık, hiçbir zaman tamamıyla yok olmayacaktı. İçinde jokerlerin koşturabileceği bir tarih ve insanlık varoldukça, hep yeniden ortaya çıkabilecekti. Eski Atina'da Sokrates vardı, Arendal'da da, ayıptır söylemesi, babamla ben. Gerçi öyle çok değildik biz jokerler, ama tabii jokerin olduğu başka yerler ve zamanlar da hep vardı.

Fırıncı-Hans, joker oyununun son cümlesini aklında tutabilmişti. Hiç de zor değildi bu onun için, çünkü sabırsız Maça Papazı tam üç kez tekrarlamıştı o cümleyi: "Kaderin ne olduğunu bilmek isteyen, ondan daha uzun ömürlü olmalıdır."

Belki bu söz, iki yüz yıldır hayatta olan Jokerle ilgiliydi doğruca. Ama şimdi ben de, kaderin ne olduğunu bildiğimi sanıyordum, tabii ekmekten çıkan kitapta okuduğum ve kendimin de küçük bir parçası olduğum uzun öykü sayesinde. Peki ama, aslında bütün insanlar için böyle değil miydi bu?

Yeryüzündeki ömrümüz belki yok denecek kadar kısa, ama hepimizi aşan ortak bir tarihten pay alıyoruz işte. Çünkü sadece kendi hayatımız değil, yaşadığımız. Hattâ bu söylediğim, Delphoi ve Atina gibi eski merkezleri ziyaret ederken bir yaşantı haline gelebilir. O yerlerde dolaşırken, bizden önce yeryüzünde yaşamış insanların ortamını hissederiz.

Küçük bir arka avluyu gören odamdan dışarısını seyrediyordum. Aşağısı kapkaranlıktı, oysa kafamın içi ışık doluydu. İnsanların tarihi üzerine az bulunur bir görüş bütünlüğüne ulaşabildiğime ina-

nıyordum. Büyük fal buydu işte. Ve benim kendi aile falımda da, sadece tek bir küçük kart eksikti artık.

Dorfta büyükbabamı bulabilecek miydik? Büyükannem yaşlı fırıncının yanına varmış mıydı acaba? Sonunda bütün giysilerimle yatakta uykuya daldığımda, arka avlunun karanlığı hafiften mavileşmeye başlamıştı bile.

KUPA BACAĞI

*... küçük bir adam arka
koltuğu karıştırıyordu ...*

Ertesi sabah kuzeye doğru yola çıktığımızda, büyükbabam hakkında ilk konuşan annem oldu; bana dönüp, Dorf'taki o fırıncıya uğramanın kendisi için tam sınırdaki bir şey olduğunu, küçük bir çocuktan gelecek biraz daha çılgınca bir fikri kabul edemeyeceğini söyledi. Babam gerçi bu fırıncı hikayesine annemden daha çok inandığını belirten bir şey söylemedi, ama yine de savundu beni ve bu önemliydi benim için.

"Yine aynı yoldan geri dönüyoruz işte", dedi. "Dorf'a varınca koca bir kesekağıdı dolusu üzümlü ekmek alırız. Başka hiçbir işe yaramasa bile, karımız doyar bari. Küçük çocukların çılgınca fikirleri meselesine gelince, sen bunlardan hiç değilse birkaç yıl uzak kalabildin, öyle değil mi?" Annem kolunu babamın omuzuna dayayarak bu tehlikeli durumu savuşturdu.

"Öyle demek istemedim", diye mırıldandı.

"Dikkat", dedi babam. "Araba sürüyorum."

Bunun üzerine annem yine bana dönüp "Özür dilerim, Hans-Thomas", dedi. "Ama eğer bu fırıncı, büyükbaban hakkında bizden fazla bir şey bilmiyorsa, hayal kırıklığına uğramanı istemem."

Üzümlü ekmeklerin tadına, ancak akşam Dorf'a varınca bakabilecektik. Yemek için bu

kadar bekleyemezdik tabii. Bu yüzden babam, öğle saatleri henüz tam geçmeden Bellinzona'ya sürdü otomobili. Küçük bir sokakta, iki lokantanın arasında durduk. Makarna ve biftek yiyorduk. İşte o sırada hayatımın hatasını işledim: Üzümlü ekmekten çıkan kitabı anlattım annemle babama. Daha sonra olanların nedeni de buydu zaten; büyük sırrı kendime saklamayı becerememiştim...

Tuttum, yaşlı fırıncıdan aldığım kesekağıdındaki küçük üzümlü ekmeklerden birinde bir kitap bulduğumu söyledim. Ve benzin istasyonundaki cücenin bana bir büyüteç vermesinin ne kadar isabetli olduğunu... Yani önce kitapçığı, sonra büyüteci ve en sonunda da iyice kısaltılmış şekilde kitapçıkta öyküyü anlattım.

Sonradan hep nasıl bu kadar aptallık edebildiğimi, yaşlı fırıncıya verdiğim o ciddi sözü nasıl bozabildiğimi sordum kendime. Hem de tam şu anda, Dorf'a sadece birkaç saatlik yol kalmışken! Ama şimdi artık cevabı bildiğimi sanıyorum. Alp-ler'deki küçük köyde büyükbabamı bulabilmeyi çok istiyordum, bir de annemin buna inanmasını. Oysa tabii gevezeliğimle her şeyi çok daha zor hale getirmiştım.

Sözümü bitirince annem önce babama, sonra da bana baktı:

"Geniş bir düşgücünün olması belki iyi bir şey oğlum, ama düşgücünün de bir sınırı olmalı."

"Atina'da da buna benzer bir şey anlatmamış mıydın?" diye söze karıştı babam. "O zaman kıskanmıştım senin düşgücünü. Ama annen haklı. Bu ekmekten çıkan kitapçık hikayesi biraz fazla ka-

çıyor."

Neden bilmem, ama kendimi tutamayıp hüngür hüngür ağlamaya başladım. Bunca zaman her şeyi kendime saklamış olmam, büyük bir başarıydı bence, oysa şimdi her şeyi açık açık anlattığımda inanmıyorlardı bana.

"Görürsünüz", dedim burnumu çekerek. Arabaya binene kadar bekleyin. Orada gösteririm size kitapçığı. Büyükbabama söz vermiştim, kimseye söylemeyeceğim diye; ama size göstereceğim işte."

Hiç olmazsa babamın, gerçeği söylüyor olabileceğime açık kapı bırakacağı yolunda zayıf bir umudum vardı. Masaya bir yüz frank bıraktı, paranın üstünü beklemeden kalktık.

Otomobile yaklaşırken, küçük bir adamın arka koltuğu karıştırdığını gördük. Kilitli aracın içine nasıl girebildiğini, hâlâ anlamış değilim.

"Hey! Ne oluyor orada!" diye bağırdı babam.

Hemen otomobile doğru koştu, ama küçük adam yıldırım hızıyla dışarı fırlayıp hemen ilk sokakın köşesinde gözden kayboldu. Çok hafif bir çingirak sesi duymuşum gibi geldi bana. Babam adamın peşinden koştu, annemle ben arabanın yanında kaldık. Yaklaşık yarım saat bekledik, sonra babam, az önce hızla yok olduğu köşeden ağır adımlarla çıkageldi.

"Sanki yer yarıldı da içine girdi", dedi. "Haydut herif!" Eşyamızı kontrol etmeye başladık.

"Benim her şeyim tamam", dedi annem biraz sonra.

"Benim de", dedi babam, bir eliyle torpido gözünü karıştırmayı sürdürerek. "Arabanın kâğıtları,

pasaport, para cüzdanının içindeki bozuk paralar, çek defteri, hepsi duruyor. Jokerlere bile el sürmemiş. Belki de sadece içecek bir şeyler arıyordu."

Otomobile bindik; her zamanki gibi ikisi önde, ben arkada. Daha doğru dürüst oturmadan, içim ezilir gibi oldu: kitapçığı o sabah arka koltukta kazağımın altına saklamıştım. Ve işte yoktu yerinde!

"Kitapçık!" dedim. "Ekmekten çıkan kitapçığı çalmış!"

Yine ağlamaya başladım.

Hıçkırı hıçkırı "Cüceydi o", dedim. "Cüce kitapçığı çaldı, çünkü ben sırrı saklayamadım!"

Annem arkaya, yanıma gelip bana sarılana kadar ağlamaya devam ettim. Uzun süre kollarında tuttu beni.

"Zavallı küçük Hans-Thomas" diyordu hep. "Bütün kabahat benim. Ama bak şimdi hep birlikte Arendal'a, evimize gidiyoruz. Biraz uyusan iyi olur belki."

Sıçradım yerimden: "Dorf'a gidiyoruz biz?!"

Babam otoyola çıktı.

"Elbette Dorf'a gidiyoruz", dedi avutarak. "Bir denizci, sözünden dönmez."

Uykuya dalmadan önce anneme fısıldadığını duydum: "Gerçekten biraz tuhaftı olay, bütün kapılar kilitliydi. Sonra sen de gördün, *küçüktü* adam."

"Deli kilitli kapılardan bile geçebilir tabii", dedim. "Ve de küçük, çünkü yapay bir insan o."

Sonra başım annemin kucağında, uykuya daldım.

KUPA KIZI

*... sonra pansiyondan yaşlı
bir kadının çıktığını gördük ...*

İki saat sonra uyandığımda, Alpler'e iyice tırmanmış olduğumuzu gördüm.

"Uyandın mı?" diye sordu babam. Yarım saat sonra oradayız. Gece 'Güzel Waldemar'da kalacağız."

Oysa bütün yolumuz üzerinde en iyi tanıdığım yer olan o küçük köye vardığımızda, babam pansiyonun değil, ekmekçinin önünde durdu. Büyükler gizlice bakiştılar ve benim bunu farketmediğimi sandılar.

Ekmekçi dükkânı boştu. Sadece altınbalık, bir kenarı kırık kabın içinde yüzmeye devam ediyordu. Ben de kendimi camdan bir kafesin içindeki balık gibi hissediyordum o sırada.

Cebimden büyütecı çıkarıp "Bakın!" dedim. "Görüyor musunuz, tam balık kavanozundaki ek-sik parça kadar büyütecın büyüklüğü."

Onlara cin-peri masalı anlatmadığıma dair gösterebildiğim tek kanıt buydu.

"Vay canına, doğru gerçekten", dedi babam, "ama fırıncıyı bulmak o kadar kolay olmayacak galiba."

Bunu tartışmamızı hoş bir şekilde sona erdirmek için mi, yoksa bana gerçekten inanıp babasını hemen bulamamış olmaktan duyduğu hayal kı-

rıklığından mı söylediğini bilemiyordum.

Otomobilden inip "Güzel Waldemar"a doğru yürüdük. Annem Arendal'da kimlerle oynadığını sordu, ama ben cevap vermedim. Fırıncı ve ekmekten çıkan kitap konusu oyun değildi. Sonra pansiyondan yaşlı bir kadının çıktığını gördük. Bizi farkedince yanımıza doğru geldi.

Büyükannemdi bu!

"Anne!" diye bağırdı babam korkuyla. Herhalde gökteki melekler de duymuş olmalıydı onu. Nasıl korktuğumu hâlâ hatırlıyorum. Öyle hırıltılı, öyle canhıraş bir sesle bağırıyordu ki...

Hemen ardından büyükannem sırayla hepimizin boynuna sarıldı. Annem şaşkınlık içindeydi, nasıl davranacağını bilemiyordu. Büyükannem en son beni kucakladı ve ağlamaya başladı.

"Oğlum", dedi. "Canım evladım."

Ağlaması durmuyordu.

Babam "Ama neden... nasıl..." diye kekeliyordu.

"Dün gece öldü", dedi büyükannem ciddiyle. Tek tek hepimizin suratına baktı.

"Kim?" diye sordu annem.

"Ludwig", dedi büyükannem fısıltıyla. "Geçen hafta telefon etmişti. Birlikte birkaç gün geçirdik. Küçük bir çocuğun dükkânına geldiğini anlattı bana. Çocuk gittikten sonra Ludwig onun kendi torunu olabileceğini düşünmüş birden. Kırmızı otomobilde o çocukla birlikte yolculuk yapan adamın da oğlu olduğunu. Bütün bunlar öyle harika, hem de öyle acıklı ki. Ama iyi oldu yine de, iyi oldu onu bir defa daha görebilmem. Kalp krizi geçirdi. Ve burada... buradaki hastanede, kollarımda öldü."

Artık daha fazla dayanamadım. Müthiş bir ağlama krizine tutuldum. Hiçbir şey yatıştırıramıyordu beni. Kendi talihsizliğimin öteki herkesten çok daha büyük olduğunu düşünüyordum. Üç büyük insan beni avutmak için ellerinden geleni yapıyorlardı, ama imkânsızdı bu. Sadece büyükbabam değildi kaybettiğim. Onunla birlikte bütün bir dünya yok olmuştu! Artık mor gazoz ve büyüğü ada hakkında bütün o anlattıklarımın gerçek olduğuna tanıklık edecek kimse kalmamıştı. Ama işin asıl anlamı zaten bu değildi belki de? Büyükbabam yaşlı bir insandı ve ben de ekmekten çıkan kitapçığı ödünç almıştım sadece.

Daha sonra "Güzel Waldemar"da tekrar kendime geldim ve sadece dört masası olan küçük yemek salonunda oturduğumuzu farkettilim. Arada sırada şişman kadın gelip "Hans-Thomas'tı, değil mi?" diye soruyordu.

Büyükannem "Birden nasıl da anlayıverdi Hans-Thomas'ın torunu olduğunu? Size de garip gelmiyor mu bu?" diye sordu. "Bir oğlu olduğunu bile bilmiyordu ki."

Annem başıyla onayladı.

"İnanılmaz bir şey bu", dedi.

Ama babam için durum bu kadar basit değildi.

"Asıl daha garip olan, Hans-Thomas'ın yaşlı fırıncının kendi büyükbabası olduğunu anlamış olması", dedi.

Bana baktılar üçü de.

"Çocuk ekmekçinin büyükbabası olduğunu anlar, büyükbaba da kuzeydeki ülkeden gelen ço-

cuğun torunu olduğunu", dedim.

Ciddi ve biraz da endişeli yüzlerle baktılar bana. Ben devam ettim: "Ekmekçi büyülü boruya konuşur, sesi yüzlerce mil uzaktan duyulur."

Böylece, kafamın içini doldurmuş onca şüphe-den sonra, bir çeşit avunma imkânı bulmuştum. Ve bununla birlikte, ekmekten çıkan kitapçığın bundan sonra her zaman benim büyük sırrım olarak kalacağını da anladım.

KUPA PAPAZI

*... ve anılar, bir zamanlar
onları yaratmış olandan
uzaklaşıp durdukça ...*

Artık otomobilde dört kişiydik, yani güneye doğru giderken olduğundan iki kişi daha fazla. Bu hiç de fena bir el olmamıştı bence, ama yine de Kupa Papazının eksik kaldığını düşünmeden edemiyordum.

Bir kez daha sadece tek pompası olan küçük benzin istasyonuna geldik; sanırım babam o esrarengiz cüceyi yine görebilmek için müthiş bir istek duyuyordu. Ama küçük deli yoktu ortalarda. Ben hiç şaşmadım buna, ama babam söylendi öfkeyle. Çevreden biraz bilgi toplamaya çalıştığımızda, benzin istasyonunun yetmişlerdeki petrol krizinden beri işletilmediğini öğrendik.

Bundan kısa bir süre sonra, filozofların anayurduna yaptığımız büyük gezi bitmişti artık. Atina'da annemi, küçük Alp köyünde de büyükbabamı bulmuştuk. Ama bütün bunlardan bir de yara kalmıştı benim ruhumda. Sanırım bu yara bizim öykümüzde çok gerilere gitmekteydi aslında.

Tekrar evimize varmamızdan sonra büyükanem, Ludwig'in varını yoğunu bana bıraktığını açıkladı. Bir gün gidip Dorftaki ekmekçi dükkânını devralacağım yolunda şakalar yaptığını anlattı.

Kendini bir moda masalının içinde kaybetmiş olan annemi bulmak için babamla Arendal'dan Atina'ya yaptığımız uzun yolculuğun üstünden birkaç yıl geçti artık. Eski kırmızı Fiat'ın arka koltuğunda oturuşumu, dünmüş gibi hatırlıyorum hâlâ. İsviçre sınırına yakın bir yerde bir cücenin bana bir büyüteç verdiğine her zamankinden de daha çok emimim şimdi. Hâlâ bende duruyor bu büyüteç. Onu bir benzin istasyonundaki cüceden aldığımı babam da doğrulayacaktır.

Büyükbabamın Dorf'taki ekmekçi dükkânında bir altınbalık beslediğine yemin edebilirim, çünkü onu hepimiz gördük. "Güzel Waldemar"ın yemek salonuna taşındı bu altınbalık. Kimbilir, belki o sevimli pansiyoncu kadın, küçük evdeki altınbalıklara da bakıyordur. Babamla ben ormanda, o evin az yukarısında gördüğümüz beyaz taşları da çok iyi hatırlıyoruz. Zamanın silip atamayacağı bir başka gerçek de, yaşlı fırıncının bana bir kesekâğdının içinde dört küçük üzümlü ekmek vermiş olduğu. Armutlu gazozun tadı hâlâ damagımda ve tabii büyükbabamın bana çok daha iyi bir gazozdan söz etmiş olduğu da hiç çıkmıyor aklımdan.

Ama ekmeklerden birinin içinde küçük bir kitap var mıydı gerçekten? Arka koltukta oturup okumuş muydum mor gazozla büyümlü adanın öyküsünü? Yoksa düş ürünü müydü bunlar hep? Zaman geçtikçe -ve anılar bir zamanlar onları yaratmış olandan uzaklaşıp durdukça-, ister istemez belleğimizden kuşku duymaya başlıyoruz.

Joker ekmekten çıkan kitapçığı çaldığı için, her

şeyi aklımdan yazmak zorundaydım. Her şeyi doğru hatırlayabildim mi, yoksa şurada burada uydurduğum şeyler de oldu mu, orasını Delphoi'deki kâhin bilir.

Dorf'ta kendi büyükbabamla karşılaşmış olduğumu *benim* anlamamı sağlayan, büyülü adadaki kehanet olabilir sadece; çünkü bunu ancak annemi Atina'da bulmamızdan sonra anlayabilmiştim. Pe-ki *onun* aynı şeyi anlamasını sağlayan neydi? Buna verebileceğim tek cevabım var. Ekmekten çıkan kitapçığı yazan büyükbabamdı. Ta Savaş'ın sonundan beri haberdardı o eski kehanetten.

Belki en büyük bulmaca da, karşılaştığımız yerd. İsviçre'deki bir dağ köyünün ekmekçi dükkânı. Nasıl olmuştu da, gitmiştik ta oraya? Soğuk elleri olan bir cüce göstermişti bize bu dolambaçlı yolu.

Yoksa asıl büyük bulmaca, eve dönerken aynı köyde büyükannemle karşılaşmamız mıydı?

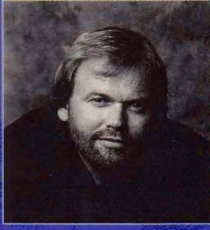
Ama belki de bütün bulmacaların en büyüğü, annemi moda masalının içinden çekip çıkarabilmemizdi. Sevgiden daha büyük bir şey yok çünkü. Zaman bile onu, eski anılarla yaptığı gibi soldurtamaz öyle kolayca.

Şimdi dördümüz de Hisøy'da mutlu yaşıyoruz. Evet dördümüz, çünkü bir kızkardeşim oldu bu arada. Sokakta, yaprakların ve kestanelerin arasında koşuyor şimdi. Adı Tone Angelika, yakında beş yaşına basacak. Sabahtan akşama kadar sular gibi konuşuyor durmadan. Kimbilir, belki de buradaki en büyük kadın filozof o.

Zaman, büyüyüp yetişkin olmamızı sağlar. Eski

tapınakların yıkılmasını, daha da eski adaların denize gömülmesini de.

Kesekâğıdındaki dört küçük üzümlü ekmekten en büyüğünün içinde, bir kitap var mıydı gerçekten? Hiçbir soru bunun kadar sık geçmiyor aklımdan. Sokrates gibi konuşabilirdim ben de: Hiçbir şey bilmediğimi biliyorum. Ama bir Jokerin hâlâ dünyayı dolaştığından eminim. Dünyada durgunluğa hiç izin vermeyecek o. Her zaman ve her yerde deli şapkası ve şingirdayan çingiraklarıyla küçük bir deli çıkabilir ortaya. Ve gözlerimizin ta içine bakıp sorar: Kimiz biz? Nereden geliyoruz?

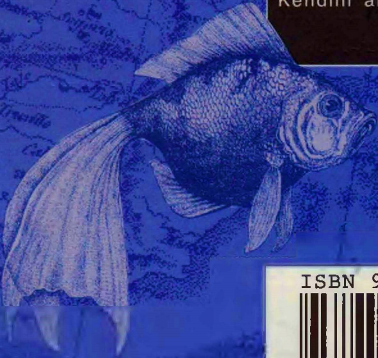

JOSTEIN GAARDER

"Astronotlar üzerinde yaşam olan başka bir gezegen keşfetse, herkes müthiş şaşırır, ama kendi gezegenlerinin varlığı hiç de şaşırtmıyor onları."

Jostein Gaarder, 'Sofi'nin Dünyası'ndan önce kaleme aldığı 'İskambil Kâğıtlarının Esrarı'nda, insanın kendine ve dünyaya bakışını sorguluyor. İskambil kâğıtlarının kişileştirildiği, gerçek ve hayalin iç içe işlendiği kitapta, dünyaya kendini kaptıranlarla görünenin ardındakini gören 'Jokerler' arasındaki karşıtlık sunuluyor okura.

Kendini arayan gençlere...

ISBN 975-7652-64-4

9 789757 652649